ARİF TEKİN

Kur'an'da Allah

BERFİN

Berfin Yayınları : 186
Araştırma-İnceleme Dizisi : 70

ISBN 978 - 975 - 6680 - 91 - 9
Sertifika No: 10859

Arif Tekin : Kur'an'da Allah
Yayın Yönetmeni : İsmet Arslan
Düzelti : Güzide Bulut
Kapak : Mehmet Özalp
Kapak, Renk Ayrımı : Seval Grafik
Baskı - Cilt : Kayhan Matbaası (Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi, C Blok No: 244 Topkapı -İstanbul)
Birinci Baskı : Şubat 2009

BERFİN BASIN YAYIN VE TİC. LTD. ŞTİ.
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han, No: 29 / 62
Cağaloğlu 34112 / İstanbul
Tel: (0.212) 513 79 00 - **Fax:** (0.212) 512 37 20
www.berfin.net **e-posta:** berfin@berfin.net

ARİF TEKİN

Kur'an'da Allah

BERFİN
YAYINLARI

Bu çalışmamı; hiçbir çıkar gözetmeksizin, insanlığın dinlerin pençesinden kurtulması için, yönetim erkinin insanoğlunda olduğunu izah etmeye çalışan ve bu uğurda aramızdan ayrılan tüm aydın şahsiyetlere saygıyla ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Hemen belirteyim ki, ben kutsal kitaplara ve özellikle de (sonuncuları olmasından dolayı) Kur'an'a, sosyal ve siyasal açılardan yaklaşarak değerlendirme yapıyorum. Yani sadece "akıl kabul etmiyor, bunlar akıl dışı şeylerdir" demek yerine; enine boyuna fert ve toplum için (özellikle de gelecek nesiller için) bunun kâr ve zararlarını hesaba katarak yola çıkıyorum; çıkış noktam bu. İnsanların tek başına yaşamlarını sürdürmelerinin imkânsız olduğunu bir tarafa bırakarak, her şeyden önce bir insan olarak şöyle düşünüyorum: Gelinen aşamada tüm canlılar arasında yönetim kabiliyetine sahip olan yegâne varlık insandır. Hem barışın sağlam ve sürekli olabilmesi, hem de insandaki hümanizmanın gereği olarak, insan en yararlı olanı bulmaya ve toplum hizmetine sunmaya çalışmalı diye inanıyorum. Hem insanım diyorum, hem de ilahi dinler konusunda yetişkin olmamla birlikte gerçekleri, doğruları yazmıyorum; bu tabiatıma aykırıdır. Bu gibi cümleleri yazarken, kimi okurlar yanlış değerlendirmelerde bulunabilirler; ama bildiğim bir konuda tevazu göstermeyi de uygun görmüyorum. Çünkü toplum, dinler konusunda yeterince bilgi sahibi değil. O bakımdan, okuyucu kitlesini alanımla ilgili bilgim konusunda şüphede bırakmak istemiyorum. Olumsuz tepki alsam da, insanlık görevimi yerine getirmek zorundayım. Bunun dışında asla ve kat'a herhangi bir amaç peşinde değilim; bunu özellikle vurgulamak isterim. Çünkü dinden (şöyle veya böyle) çıkar sağlayanlar, daima öküz altında buzağı ararlar.

Bana göre gerçekten dinden anlayan uzman kişilerin, insanları hâlâ eski mitolojilerle (kutsal diye bilinen dinleri kastediyorum) yönetmeye kalkışan idarecilere karşı suskun kalmaları kadar ağır bir insanlık suçu olamaz. Kim hâlâ, **'Aman ha, din elden gidiyor!'** diyorsa, onun bu sözü benim katımda, '**Dur insanlık ilerlemesin, katliamlar devam etsin!**' anlamına gelir.

Kur'an'a dogmatikçe inananların (fundamentalizmi kastediyorum; yoksa genel anlamda inanç özgürlüğünü sonuna kadar savunurum) tehlikelerini göz önüne alınca, bugüne kadar birçok yazarın, çekinerek kendi görüşlerini yazamadıkları kanısındayım. Bu konuda bildiklerimi yazınca, ben de korkmuyor değilim. Din tabusu yıkılmadığı sürece, dolayısıyla düşünceyi ifade etme önündeki engel ortadan kalkana kadar, Ortadoğu'da demokrasiye geçiş çok zordur. Eğer Kur'an'daki görüşleri eleştirebilmenin önündeki engel ortadan kalkarsa; bu konuda uzman olanlar düşüncelerini rahatlıkla yazabilirlerse ve tv'lerde tartışmalara imkân sağlanırsa, bundan ancak ve ancak toplum ve gelecek nesil kârlı çıkar. Demin de dile getirildiği gibi mesleğimle ilgili son derece kendimden eminim; ancak bugünkü dünya yapısına bakıldığında (özellikle Ortadoğu halkları için geçerli) insanların kolay kolay Kur'an sisteminden vazgeçmelerini yakın bir ihtimal olarak görmüyorum. Yeryüzünde o kadar örgütler var; ama hiçbirisi din faktörü kadar insanları rahatlıkla saldırgan yapamaz. Örneğin; her ne kadar Irak'ta şu an ABD varsa (ki ABD tek başına yeterlidir); şu bir gerçek, bunun arkasında BM kararları da var. Yani maddi ve manevi olarak dünyadaki güçlü devletlerin desteği ve hatta katılımı söz konusu. O nedenle, denilebilir ki Irak'ta bu dini eylemcilere karşı dünya var. Ama buna rağmen her gün ortalama 50 ile 100 arası insan öldürülüyor. Var mı dünyada fundamentalizm kadar insanları rahat bir şekilde kışkırtıp insanlara saldırtan başka bir ideoloji? Hayır! Çünkü pratik ortada, başka kanıta gerek yok. Şu da var ki, eğer halk tarafından bilinseydi ki Kur'an ancak ve ancak eski

inançların bir devamı ve biraz da içinde Muhammed'in şahsi siyaseti olan beşeri bir yasadır, bunun arkasında tanrı yoktur, o zaman ben hiç de eleştiri noktasında yazma gereğini duymazdım. Bu durumda, dünyada şu an var olan siyasi sistemlerden herhangi bir sistem olarak varlığını sürdürebilirdi. Ama iş tanrıyla irtibatlandırılıp tabu haline getirilirse, o zaman tabii ki durum çok vahim olur, müdahale etmek gerekir.

Önceki kitaplarımda değinmediğim gibi bu kitabımda da yaratıcının varlığı konusuna girmeyeceğim; benim ilgi alanım, kurtuluşa giden yolun üzerindeki en önemli engel (din tabusu) hakkında bildiklerimi okur kitlesiyle paylaşmaktır. Ancak şunu diyebilirim ki, eğer ben şahsen kâinata bir yaratıcı bulmaya çalışırsam, kalkıp da bunu 14 asır öncesine ait mitolojik kaynaklarda aramayacağım. Çünkü o çağlarda tanrının varlığıyla ilgili uygulanan metotlar ve bu arada ona biçilen nitelikler, maalesef artık günümüzde geçerli olamıyor. Ben felsefe ve metafizikle ilgili değil; hayat hakkında, somut üzerinde durmak istiyorum. Az önce de ifade edildiği gibi, dinlere bakış açım her ne kadar şimdilik kitlelere mal olmuyorsa da, bir gün gelir bunun yararı olur düşüncesiyle gücüm oranında yazmaya devam edeceğim. Ne yazık ki dinin mahiyetini, nereden geldiğini, kimlere yaramış ve kimlere yarayacağını anlayan etkili bir teoloji/ilahiyat kadrosu henüz yok. Yineliyorum: Bugünkü dünya konjonktürüne bakıldığında yazdıklarımdan şimdilik ümitli değilim; benimki geleceğe yönelik küçük bir adımdır denilebilir.

Zaman zaman arkadaşlardan şu gibi öneriler de alıyorum:

'Efendim kabul edelim ki Kur'an'ın arkasında Allah yoktur; ancak Muhammed'in sağdan soldan topladığı ve biraz da kendi siyasetinden kattığı şahsi kitabıdır. Peki bu durumda kendilerine zulüm yapılan, sömürülen Müslümanların güçlü silahları da yok; o zaman bunlar hangi güçle mücadele edebilirler? Sözün özü, bu gibi ezilen inananların elinde tek çare din kalır, din sayesinde ancak savaşa gidilebilirler...'

Diyelim din sayesinde bunlar muvaffak oldular; ama daha sonra toplum hangi formülle yönetilir? O zaman Kur'an'ın içindekilere bakmak gerekiyor. Kaldı ki, bu durumda Baas rejimi, Suudi şeyhleri ve Iran mollaları gibi insanlar iktidara gelir ve halka yine bir hizmet yok; ancak kanlarını emmeye devam ederler. Ben bu satırları yazarken, bugünkü haberlerde bile Irak'ta intihar eylemlerinin gerçekleştiğini tv haberlerinden izliyoruz. Sünni Şiiyi, Şii Sünniyi boğuyor. Kaldı ki her ikisi de Kur'an'a inanıyor. Bu çağda böylesine bir çelişki ve gerikalmışlık olur mu? Kim bilir belki de çok yakın zamanda bilim adamları uzayda hayat koşulları keşfedip oralarda imar-iskân planları çizerek evler ve hayat için her şeyi düzenleyip yerleşirler; ama biz hâlâ eski çağlardan kalma inançlarla kendimizi bu dünyada yönetmek istiyor; bu yolda cinayetler işliyoruz.

Bilindiği gibi bundan 2-3 yıl önce Türkiye'de kuş gribi **(H5N1)** salgını çıktı ve tedbir alınmasaydı dünyayı sarabilir, hatta insan neslini yok edebilirdi. Eğer eskisi gibi peygamberlik tutsaydı, kimi açıkgözler bu kuş gribini bir tanrı cezası, uyarısı olarak halka anlatır, korkutur ve bu arada istemlerini onlara kabul ettirmeye çalışırlardı. İşte Musa olsun Muhammed olsun tüm peygamberler, doğal afetleri cahil halka karşı güzel bir şekilde kullanmışlar. Demek istediğim, dinlerin ortaya çıkış sebeplerinin başında bilgisizlik, tabiat olaylarına karşı korku ve bu arada iş başındakilerin de zaman içinde dini kendi amaçları için kullanmaları gelir. Bu arada tabiattaki afetler de bir nevi tanrı uyarılarıymış gibi algılanmış; din denilen şey bu şekilde insanlarca benimsenip tabu haline getirilmiştir. Ama bu bilgi çağında, özellikle cehaleti aşmış toplumlarda artık bu tür mitolojilerle insanları etkileme şansı yoktur.

BAŞLARKEN

Bu çalışmamda varlığına inanılan Allah'ın, Kur'an'da nasıl anlatıldığını izah etmekle iki gaye güdüyorum:

A-) Eğer Kur'an'a bakılarak Allah'ın varlığına gidilirse, maalesef bir tarafta kâinatı yaratan güçlü, merhametli, adil bir yaratıcı yakıştırması; öbür tarafta çok kırgın, kızgın, sanki insanları yarattığına bin pişman bir tanrı panoraması karşımıza çıkar. Tabii ki Kur'an'da anlatılan bilgiler üzerinde yeterince değerlendirme yapılırsa, bunun insanlar tarafından ortaya atılan eski mitolojilerin bir devamı olduğu rahatlıkla anlaşılır. Bu arada işleyeceğim konuların ana malzemesinin Kur'an'daki ayetler olduğunu da hatırlatayım. Ancak istisnai durumlarda İslam'da sağlam diye kabul görmüş sahih hadisler, önemli tefsirler gibi kaynaklardan da zaman zaman aktarmalar yapacağım. Aslında konu hakkında iş bitirici olan Kur'an'ın kendisidir.

Bazı İslami yazarlar bu çağdaş dünyada dini savunma noktasında zorlandıkları için, **'İslam camiasında hadis külliyatı diye bilinen ve kendilerine kütüb-i sitte denilen altı kitapla bunlar dışındaki diğer hadis kaynaklarının tümüne "doğrudur, hepsi Muhammed'e aittir" demek yanlıştır! Bu kadar zaman zarfında yapılan bunca savaşlar, iktidar değişiklikleri vb, elbette ki hadislere de olumsuz etki yapmıştır'** gibi savunmalar yaparlar. Ancak şu da bir gerçek ki, çok az sayıda belki bazı sözler karışmış olabilir; ancak burada önemli olan felsefenin esası

ve mentalitesidir. Elimizde hiçbir kanıt olmasa da Kur'an'daki bilgiler yeterlidir.

Hadisleri yazıp günümüze kadar ulaştıranlar hep İslami kesimdir ve bugüne kadar da hep bunlara inanılmış ve bunlar birer yasa olarak toplumda uygulanagelmiştir. Tabii ki bu çağda artık dinlerle insanların idare edilemeyeceği fark edilince de, bu kez de, 'çoğu hadisler uydurmadır' gibi yersiz taktiklere başvurulur. Bu bağlamda şunu diyebiliriz; eğer şu an var olan hadisler Muhammed'e ait değilse, o zaman ait olanlar bir ayıklansın, olmayanlar da seçilip atılsın ki, biz de kalanlar üzerinde konuşalım. Şu da gözden kaçmamalı ki, her iktidar sahibi zulüm de yapsa, tarihi istediği gibi mükemmel yazmaya gayret eder. Dolayısıyla kâğıt üzeri var olan bilgiler İslam'ın en güzel yanıdır demek daha doğru olur. Çünkü Kur'an'a bir bütün olarak bakıldığında ibrenin bu yönde olduğu kesin.

Ama yine de kabul edelim ki İslam tarihi ve hadisler hep yanlışlarla dolu olsa da; orijinalini koruyan tek kaynak Kur'an'dır; o zaman ben de ağırlıklı olarak değerlendirmemi Kur'an merkezli yapacağım. Yani birinci gayem, dağ fare doğurdu misali bu kitabın arkasında, iddia edilen yaratıcının olamayacağını Kur'an içinde kalarak ortaya koymaya çalışmak.

B-) Kur'an sisteminin her bakımdan (hele artık çağımızda) fert ve toplum açısından yarar sağlamayacağı gerçeğini ortaya koymak. Çoğu Müslümanlara (hele eğer Kur'an Arapçasını ve dünyada olup bitenleri de bilmiyorlarsa), "**Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır**"[1] gibi ayetler söylendiğinde, sanki gerçekten her şey bir kitapta varmış gibi inanırlar. Halbuki insanları esaretten kurtaracak olan ancak ve ancak insanların kendileridir; hiçbir kitap, vahiy-ilham yukarılardan inmemiştir, inemez de.

---

[1] En'am, 59

BİRİNCİ BÖLÜM

KUR'AN'DAKİ ALLAH'IN CİNSİYETİ

Kur'an'da tanımı yapılan Allah'ın fiziksel olarak nasıl biri olduğu konusunda bilgi verilmemiştir. Mesela rengi, boyu, ağırlığı vs hakkında bilgi verilmemiştir. Sadece, onun benzeri yoktur, gibi soyut ifadeler var. Ancak niteliklerinden şu veya bu şekilde (adil, merhametli, bağışlayıcı; intikamcı, güçlü, zorba, kızan gibi sıfatlarından) sıkça söz edilmiştir. İleride genel nitelikleri hakkında gerekli bilgiyi sunacağım; ancak Kur'an'dan yola çıkarak Allah'ın zat-ı ile ilgili bazı kısa bilgiler vermek istiyorum. '**O (Allah) göklerin ve yerin yaratıcısıdır. O sizin için (hitap erkekleredir!) kendi nefsinizden eşler (burada Havva'nın, Âdem'den yaratıldığı kastediliyor!) ve hayvanlardan da çiftler yaratmıştır. O, sizi bu düzen içerisinde üretip çoğaltıyor. Onun benzeri olan hiçbir şey yoktur. O, her şeyi işitir ve görür**'[2] deniliyor.

Aslında '**benzeri yoktur**' cümlesinden kasıt, özellikle nitelik olarak onun benzerinin olmamasıdır; değil ki onun zatıdır. Çünkü ayette önce onun sıfatları diziliyor (Göklerin, yerin ve insanlarla hayvanların yaratıcısı gibi), ondan sonra da '**Onun benzeri yoktur**' cümlesi geliyor. Dolayısıyla maksadın ne olduğu belli (nitel).

---

[2] Şura suresi 11

Konumuz olmamakla birlikte burada farklı bir noktayı hatırlatmak istiyorum: Arap gramerine göre Kur'an'da geçen '**onun benzeri yoktur**' cümlesinin kompozisyon biçiminde bir terslik söz konusu. O bakımdan İslam âlimleri arasında değişik tartışmalara neden olmuştur. Ancak ben burada dilbilgisi üzerinde değil de, ayetlerin içeriği, verdiği mesaj üzerinde durmak istiyorum. İlginçtir ki, İslam felsefesine göre Allah ne erkektir ne de kadın; sözde farklıdır; ancak kendisine atıfta bulunduğu zaman hep erkeklere ait olan sıfatları seçmiştir. Mesela kendisiyle ilgili İhlas suresinde, (Arapça'da) erkeklere ait olan üçüncü tekil zamiri **'O'** kelimesi kullanılmıştır. Yine aynı surede şu küçücük cümlede Allah hakkında, erkeklere ait olan fiiller, üç kez,[3] bir zamir de[4] bir kez kullanılmıştır: "(Allah) **Doğurmadı** ve **doğurulmadı** (burada erkeklere ait fiiller) ve ona (erkeklere ait üçüncü tekil zamiri ve yine erkek fiili) bir benzer de **olmadı**/yok" deniliyor. Yine Kur'an'da Allah'ın kendisine erkek kelimeleri seçtiğine ilişkin kesin örnekler, her gün milyonlarca Müslüman tarafından kılınan namazlarda defalarca okunan '**Fatiha**' suresinde birkaç yerde geçmektedir: '**Kıyamet gününün sahibi**' cümlesinde geçen '**sahip/malik**' sıfatı, erkeklere ait olan bir kelime kalıbıyla, 'Ancak sana kulluk eder ve ancak senden yardım dileriz' cümlesinde geçen '**Sana**' ve '**senden**' zamirleriyle, 'bizi doğru yola hidayet eyle' cümlesinde geçen '**hidayet eyle**' fiili ve 'Kendilerine nimet verdiğin' ifadesindeki '**nimet verdiğin**' fiili, Arapça'da erkeklere ait olan şekliyle yazılmıştır.

Burada dikkatleri çeken bir noktaya vurgu yapmak istiyorum: Kur'an'da erkek–kadın arasındaki fark öylesine had safhalardadır ki, bu ayrımcılık insanlar dışındaki varlıklar arasında bile kendini gösteriyor. Örneğin, Fatiha suresinin hemen başında, 'Hamd, âlemlerin rabbine mahsustur' diye başlıyor. Burada

---

[3] lem yelid, lem yuled, lem yekün fiilleri

[4] lehü

geçen '**Âlemler**' (ki kâinatta var olan her şey demektir) kelimesi bile erkeklere ait bir yapı ile (**âlemin**) yazılmıştır; ama bunun içine evrendeki ister eril, ister dişil olan canlılar giriyor. Allah, 'Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur' dediğinde, neden kadınlara ait olan '**âleminat**' kelimesini kullanmadı ve bunun içinde erkeklerle birlikte tüm kâinat da vardır demedi de erkeklere ait terimi seçti? İşte bana göre Kur'an'da Allah'ın kendisi hakkında erkeklerin kelimelerini seçmesi, aslında onun ataerkil bir zihniyetin ürünü olduğu noktasında net bir kanıttır! Kaldı ki fark, yalnız bu erkek kelimelerinin tercihi noktasında değil; Kur'an içerik itibariyle de kadına olumlu bir şey vermemiştir. Bu örnekleri anlatmaktan kastım, bu sisteme göre farkın hangi boyutlara vardığını ifade etmektir. Zaten Kur'an'ın kadına değer vermediğine ilişkin daha önce özel olarak hazırladığım bir eserim var. Burada amacım, tanrının ataerkil bakış açısının vardığı boyutu biraz açıp somutlaştırmak.

Her ne kadar Kur'an'da Allah'tan söz eden cümlelerde erkek kelimeleri seçilmişse de, zatıyla (nicel) ilgili gelen sorulara net bilgi vermekten şiddetle kaçınmıştır. Bir örnek vermek gerekirse, Firavun'la Musa mitolojisinin anlatıldığı surelerden birinde Firavun Musa'dan, 'Kâinatın rabbi dediğin de kim?' diye soru soruyor. Musa ona, '**O, göklerin, yerin ve her ikisi arasında bulunanların rabbidir**' yanıtını veriyor.[5] Buna karşılık Firavun etrafındakilere, 'İşitiyor musunuz? Size gönderilen bu elçi mutlaka delidir' diyor. Burada Firavun, Musa'dan tanrının kimliğini/zatını öğrenmek istiyor; ancak Musa her defasında onun zatından ziyade; kâinatı kullanarak ve onu yaratıcı bir Allah'a mal ederek o şekilde savunmasını yapıyor. Gayem burada Kur'an ve Tevrat'ta ortak olarak işlenmiş miti anlatmak değil; maksadım, her ne kadar Allah kendi zatı hakkında Kur'an'da bilgi vermekten kaçınmışsa da, yeri geldiğinde kendisi için erkek zamirleri seçmiştir, bence bu önemli bir tespittir.

---

[5] Şuara, 23-24

Kur'an'da Allah'ın kendi hakkında kullanılmasını tercih ettiği erkek terimlerinden verdiğim bunca örnek sadece 7 cümleden oluşan 'Fatiha' suresinde varken, artık Kur'an'ın tümünde ne kadar kullanılmış, bunun haddi hesabı yok. Hatta Kur'an'daki ayetlerde Allah'ın organlarından bile söz ediliyor. Bir yerde, 'Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır'[6] deniliyor. Allah'a organ yakıştırması inancı konusunda Kur'an Yahudilikten alıntı yaparken, '**Yahudiler, Allah'ın eli bağlıdır (cimridir) dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Tam tersine, Allah'ın her iki eli de açıktır, dilediği kadar verir**' şeklinde ayet var.[7] Bu ayetin dış görünüşüne göre Allah'ın iki elinden ve yüzünden söz ediliyor. Tabii ki burada da değişik kurtarma operasyonları yapılmamış değil; ama ne olursa olsun (ispatı olmayan yorumlarla) Allah hakkında kol ve el gibi organlar kullanmak uygun değildir.

Kur'an'da Allah öylesine ilginç bir biçimde tanımlanmış ki, bazen farkında olmadan kendisine yakıştırılan sıfatlar nedeniyle içinden çıkılması güç bir durumla da karşı karşıya kalınıyor. Mesela Bakara suresinde ve Kur'an'ın nice ayetlerinde anlatılan (örneğin, Allah her yeri kuşatmıştır) ve bunun üzerine inşa edilen İslam felsefesine göre, Allah her yerdedir denir. Burada ister istemez şu tür basit sorular akla gelir, cahiller bile benzer soruları sorabilirler: O ki Allah her yerdedir, o halde hem dünyada, hem de kâinatta kötü yerler de var; acaba bu gibi uygun olmayan yerlerde de var mı, yok mu? Yok dense, Allah'ın olmadığı/Allahsız bir bölge söz konusu; evet dense, bu sefer de Allah, kötü yerlerde bulunuyor demektir. Tabii ki bu da olumsuz yönde kafa karışıklığına neden olur.

Neyse, madem başlangıçta 'ben metafizikle uğraşmam; ancak Kur'an'a akıl, ilim, siyasi ve sosyal gibi cephelerden bakı-

---

[6] Bakara suresi, 115
[7] Maide suresi, 64

yorum; Allah'ın niceli değil de en çok onun Kur'an'da anlatılan sıfatları üzerinde duruyorum' dedim ve zaten asıl amacım da bu, o bakımdan fayda getirmeyen benzer yakışıksız şeylerle uğraşmayı uygun görmüyorum.

İsa'nın dilini bilmediğim için, kendisinin Allah'ı anarken hangi terimler kullandığı konusunda malumat sahibi değilim. Ancak Kur'an'a göre İsa ile Allahı arasındaki diyalogda yine Allah hakkında erkek kelimeleri kullanıldığı vurgulanıyor; en azından Kur'an'daki yazılış biçimi/Arapça'ya çevirisi böyle. Örneğin, İsa'dan Kur'an'a aktarmalar yapılırken, 'Meryem oğlu İsa şöyle dedi: Ey Rabbimiz! Bize gökten bir sofra indir ki, bizim geçmiş ve geleceğimiz için bayram ve senden bir mucize olsun. Bizi rızıklandır; zaten sen, rızık verenlerin en hayırlısısın...' deniliyor.[8] Bu ayette geçen '**İndir**' anlamındaki Arapça ifade erkeklere ait olan bir kalıpla dile getirilmiştir. Aynı ayette Allah'la ilgili geçen '**senden**' ve '**Sen**' kelimeleri, yine Arapça'da erkeklere ait zamirlerle ifade edilmiştir. Aynı zamanda emir ifade eden '**rızıklandır**' kelimesi yine Arapça'da erkekler için kullanılan ifadeyle yazılmıştır. Bütün bunlar sadece bir ayette geçiyor. Şunu da belirteyim ki, İsa'nın müritlerinden Pavlus kendi mektuplarında, 'Erkek kısmı Allah'ın suretidir' diye net ifadeler kullanmıştır.[9] Ancak İsa'nın böyle bir ifade kullandığına rastlamadım.

Kur'an'da Musa'ya atıfta bulunulurken, Musa ile Allah'ı arasında tıpkı Muhammed'in Kur'an'da yaptığı gibi erkek kelimelerinin kullanıldığı aktarılıyor; bunu birçok ayette görüyoruz. Konuya ilişkin, 'Musa, belirttiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu.

---

[8] Maide suresi, 114. ayet

[9] 1. Korintoslulara mektuplar, 11/7

Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni eksik niteliklerden uzak tutarım, sana tevbe ettim ve ben inananların ilkiyim dedi' deniliyor.[10] Bu ayette Allah'la ilgili geçen, '**Rabbi konuşunca, buyurdu, kendini göster, seni, sana**...' kelimeleri hep erkeklere ait kalıpla yazılmıştır. Hatta Musa'ya isnat edilen Tevrat'ta, Allah'ın insanoğlunu kendi şeklinde yarattığı net ifadelerle yazılıdır.[11]

İncil'de böyle bir iddia ile karşılaşmıyoruz, ki o zaman Pavlus'un yukarıdaki sözleri, onun kendi görüşleri olarak değerlendirilebilir. Tabii ki bu erkek kelimelerini seçme konusunda Musa gerçekten kendi dilinde fark koyuyor muydu, onun dili olan İbranice'yi bilmediğim için bir yorum yapamam. Ancak Kur'an'da Musa'yla ilgili bu olaylar anlatılırken/Arapça'ya çevrilirken erkek kelimeleriyle ifade edilmiştir. Tabii ki Musa zamanında erkek kelimelerinin kadınlarınkine tercih edilmesi gibi bir fark var mıydı yok muydu bunu bilemiyorum ve araştırma gereğini de duymadım. Bu konuda o zamanki İbranice ile yazılan Tevrat'a bakmak lazım. Ama ne olursa olsun bu erkek, kadın kelimeleri arasındaki ayrımcılık Kur'an'da vardır. Kur'an'da tanrı kendine erkek kelimeleri seçmiştir....

Burada konuyla dolaylı ilgisi olan başka bir şeyden söz etmek gerek. Kur'an'da Allah'ın erkeklere tanıdığı avantaj kısmında, '**Eğer içinizden hür-mü'min kadınları nikâh edecek mali gücünüz yoksa o zaman cariyelerle (savaş esiri kadınlarla) idare edin'** şeklinde, erkeklere avantaj tanınıyor.[12] Bir başka yerde de, evlenemeyen erkekler için şöyle deniliyor: **'Evlenmek için gücünüz yoksa** (burada mehir ücreti ve düğün masrafları kastediliyor) **o zaman Allah size kendi katından verinceye kadar bek-**

---

[10] A'raf suresi 143
[11] Tevrat, Tekvin bölümü, 1/27
[12] Nisa, 24

leyin/ dayanın' diyor.[13] Bir kere savaş esiri kadınları cariye olarak kullanmak kadar bir vahşet olamaz yeryüzünde; ama farzedelim ki savaş esiri cariyeler -yani bu kurum- var. Peki bu durumda sıra yine fakir erkeklere gelir mi hiç? Asla! Kaldı ki hele günümüzde savaş esiri kadın hiç yok. Peki bu durumda Allah, düğün masrafını karşılayamayan genç erkekler için neler düşünmüş acaba? Bu konu az önceki ayette şöyle geçiyor: '**Evlenmeye çare bulamayanlar, Allah onları zengin kılıncaya kadar sabretsinler/zina yapmasınlar.**'[14] Acaba tanrının bu önerisi makul mü?

Yine gece hayatıyla ilgili erkeklere tanınan tanrı avantajı konusunda, aynı temayı içeren şu iki ayet de önemli: '**Eşleri ve cariyeleri dışında iffetini koruyan (zina yapmayan), kurtuluşa ermiştir'** deniliyor.[15] Kur'an'da, inanan erkeklere cariye avantajı tanındığı gibi, özel olarak Muhammed'e de tanınmıştır.'[16] Cariye meselesini şunun için işledim: Acaba Muhammed yerine kadın bir peygamber ortaya çıksaydı, erkeklere özgü Kur'an'da var olan bu avantajları (erkekler için cennette sözü edilen huriler, erkeğin kadını boşayabilmesi, yine erkeğin kadını dövebilmesi olayı)[17] aynı zamanda erkeğin asıl unsur olup önce yaratılması ve kadının daha sonra onun eğe kemiğinden yaratılması[18] gibi) yine erkeklere tanır mıydı? Bir de madem Allah erkeklerin evliliği için çözüm göstermiş kendi Kur'anında; ya peki neden koca bulamayan kadınlar için de bir çözüm göstermemiş? Maalesef onların çözümünden söz edilmemiş.

Bu başlığı şu cümlelerle noktalamak isterim:

Kur'an zihniyeti, ataerkil bir anlayışın egemen olduğu bir zamanda ortaya atıldığı için, muhatapları hep erkekler olmuş; kadın

---

[13] Nur suresi, 33. ayet
[14] Nur, 33
[15] Mü'minun, 5-6 ve Meariç, 30
[16] Ahzab suresi, 50 ve 52. ayetler
[17] Nisa, 34
[18] Nisa, 1; A'raf, 189; Zumer, 6; Rum, 21

kısmı hiç dikkate alınmamıştır. Ufak tefek bazı değinmeler varsa da, bunlar ceviz kabuğunu doldurmayacak kadar önemsiz şeyler. Kur'an'da erkek-kadın arasında var olan genel ayrıcalıklara bakılınca ve buna ek olarak Allah hakkında kullanılan terimler de erkeklerin terimleri olunca, hiç şüphesiz onun hangi sosyolojik temeller üzerinde inşa edildiği çok açık bir biçimde ortaya çıkıyor.

Bir kısım İslami yazarlar şöyle bir savunma yapabilirler:

Araplar, erkekli kadınlı bir cemaate hitap ederken müşterek olarak hep erkeklerin kelimelerini kullanırlardı. Dolayısıyla Kur'an da Arapça olarak indiğine göre buna uyum sağlamış; yoksa iki cins arasında fark koymak için değil. Ben de derim ki: Bir kere bu çok önemli konuda tanrı Arapların örf-âdetlerini doğrulamak, bir nevi noter görevini yapmak gibi bir yaklaşım içinde olmamalı. İkincisi; diyelim ki bir konuda kadınlı erkekli hitap varsa erkek kelimeleri tercih edilsin, kabul edelim; peki tanrının kendi hakkında erkek kelimeleri seçmesine ne diyelim? Var mı buna bir yanıt? Hayır! Kaldı ki iş sadece erkek kelimelerin tercihine kalsaydı neyse; içerik olarak Kur'an zaten her yönüyle ataerkildir. Yani konuya bir bütün olarak bakmak lazım. İki cins arasındaki fark o kadar had safhada ki, Kur'an'da Allah'ın kendi hakkında kullandığı kelimelere bile sıçramıştır demek isterim; bunu bu bağlamda söyledim..

2. BÖLÜM

KUR'AN'A GÖRE BESMELESİZ YİYECEK VE İÇECEKLER HARAMDIR

1- **'Üzerlerine Allah'ın ismi anılmamış olanlardan yemeyin. Çünkü onu yemek yoldan çıkmaktır.'**[19]

Kimisine göre bu ayette kastedilen hayvandır. Yani bir hayvan kesilirken üzerinde Allah'ın adı anılmalı derler. Kimileri de, madem bu ayette hayvan işareti yoktur, o halde her yiyecek maddesi üzerinde Allah'ın adını söylemek gerekir fikrini savunuyorlar. Maksadım burada, ayetten gaye hayvan mı, yoksa tüm yiyecekler mi olayı değil; ben, tanrının neden kendine tapınmaya o kadar önem verdiği, insanlar tarafından övülmesini istediği konusuna vurgu yapmak. İşin bu tarafı beni ilgilendiriyor.

2- **'Kurbanlık deve ve sığırları, Allah'ın size olan nişanelerinden kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Ön ayaklarının biri bağlı halde keserken üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları yere yaslandığı vakit de onlardan yiyin, kanaat edip istemeyene de, isteyene de yedirin. Böylece onları sizin buyruğunuza verdik ki, şükredesiniz.'**[20]

---

[19] En'am, 121

[20] Hac, 36

3- **'Allah'tan başkası adına boğazlanan hayvan ile dikili taşlar üzerinde boğazlanan hayvanlar size haram kılındı.'**[21]

4- **'Avcı hayvanların size yakaladıklarından yiyin ve üzerine Allah'ın adını anın.'**[22] deniliyor Kur'an'da.

Bir tarafta kâinatı yaratan büyük bir tanrı diye ona inanılır, öbür tarafta Kur'an'ın hemen hemen her sayfasında insanların kendisine kul-köle olmasını isteyen bir yaratıcı. Hele onun, kurbanlık deve hakkında, 'Ön ayaklarını şöyle yapın, yanlarını yere yaslayın...' diye bu çok basit meseleye kendi kitabında yer vermesi, doğrusu çok ilginç. Sanki bu dünyada insanlık için yapılması gereken daha önemli işler yok da tanrı gelip devenin nasıl kesilmesi gerektiğini anlatıyor. Deve ve insanoğlu milyonlarca yıl önce de vardı ve insanlar bir yolunu bulup bir şekilde onu kesip etinden yararlanırdı. Kur'an'da Allah'ın daha dün gelip bunu açıklaması, deveyi şöyle kesin böyle kesin diye bu konuda bilgi vermesi, acaba hangi boşluğu kapatır; bu da olağanüstü bir hadise mi yani? Bir de bu ayetlere göre bugün milyonlarca insanın yediği besmelesiz et harammış. Halbuki burada önemli olan, etin tıbbi kurallara göre kesilip kesilmemesi, sağlığa zararlı olup olmamasıdır; yoksa üzerinde tanrı anılmış mı anılmamış mı ne fark eder ki! Dikkat edilirse tanrı kendi kitabının birkaç yerinde, 'Beni anmadan yemeyin' diyor. Tabii ki bu aşırı derecede var olan tekrar, Kur'an'da Allah'ın, kendi anılmasını çok benimsediği anlamına gelir; yoksa durup dururken sık sık bunu tekrarlamanın herhalde bir anlamı olmaz..

Kur'an'da tanrı, kendi varlığını önemsemekle ilgili ilginç açıklamalarda bulunuyor. Birkaçını özet halinde verelim: Kur'an'da iki yerde, **'Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan(günah)ları ise**

---

[21] Maide, 3
[22] Maide, 4

dilediği kimseler için bağışlar.'[23] Yine tanrı kendine eş koşanlar hakkında, **'Kim Allah'a ortak koşarsa artık Allah ona cenneti kesin haram kılmıştır, onun varacağı yer ise ateştir'**[24] diyor. Demek ki onun yanında insanların kendisine inanmamaları, Hitler gibi ve daha dün idam edilen Saddam gibi, insanlara kan kusturan kişilerin durumundan daha beterdir. Tanrı icabında bunları bağışlar; ancak kendisine inanmadığı halde insanlık için önemli şeyler icat eden bilim adamlarını asla bağışlamaz. Bu durumda Newton, bilgisayar icat eden bilim adamları, telefon, araba, uçak gibi hayati olan araç gereçleri var edenlerin vay hallerine! Ne icat etmişlerse etsinler, Allah'a inanmadılar mı yandılar!

Kur'an'da tanımı yapılan Allah, kendine tapınılmasını seviyor. Bir yerde, 'Allah'a eş koşmalarından dolayı biz kâfirlerin kalplerine korku düşüreceğiz. Onların varacağı yer cehennemdir, o zalimlerin yeri ne kötü bir yerdir' diyor.[25] Yine ayetleri inkâr edenler için de, **'Şüphesiz ayetlerimizi inkâr edenleri biz ateşe atacağız. Derileri yanıp döküldükçe, azabı tatmaları için onların derilerini tekrardan yenileyeceğiz'** diyor.[26] Bir yerde de, **'Eğer biz onlara, "Hayatlarınızı feda edin (Allah için birbirlerinizi vurun veya kendi kendinizi öldürün) ya da yurtlarınızdan çıkın" demiş olsaydık, içlerinden pek azı hariç, bunu yapmazlardı'** diyor.[27]

Kur'an'da tanrı insanlara, kendinizi benim için öldürün dememekle insanlara karşı minnet ediyor ve bu yöntemle insanları korkutarak kendine bağlamak istiyor. Ne demek yani, sanki öylesine bana şükredin ki, 'ya eğer ben size kendinizi öldürün deseydim o zaman ne yapardınız?' anlamında cümle sarfedip in-

---

[23] Nisa suresi, 48 ve 116
[24] Maide, 72
[25] Ali İmran, 151
[26] Nisa, 56
[27] Nisa, 66

sanların kendine köle olmalarını sağlamaya çalışıyor. Tanrının insanları kendine kul/köle yapması noktasında Kur'an'da daha enteresan cümleler degörüyoruz. Birkaç yerde, **'Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir/korkarlar. Onun ayetleri kendilerine okunduğunda (bu) onların inançlarını artırır'**[28] deniliyor. Yani tanrıya kalırsa insanların hep korku içinde yaşamaları söz konusu: Kur'an'da tanrı, insanlara hep korku ve mistik bir hayat öneriyor.

---

[28] Enfal, 2; Hac, 35 ve Mu'minun, 60. ayetler

3. BÖLÜM

ALLAH'A ZORBA, İNTİKAMCI DEMEK YAKIŞIR MI?

Muhammed'in hayal ettiği tanrı hakkında kullanılan intikamcı, zorba gibi sıfatlar Kur'an'da çok işlenmiştir: **"O halde bu gününüze kavuşmayı unutmanıza karşılık azabı tadın. Biz de sizi unuttuk. Yapmakta olduklarınıza karşılık ebedi azabı tadın"** denir.[29]

Bir kere konuya ilişkin diğer cümlelere geçmeden bu ayetle ilgili dikkatimi çeken bir noktada birkaç cümle söylemek isterim. Her şeyden önce yaratıcının kendi hakkında, **'Biz de onları unuturuz'** ifadesini kullanması, uygun değildir. Eğer burada maksat unutkanlık değilse, o zaman niye tartışmalara yol açacak bu kelime seçilsin ki! Arap dili çok zengindir. Dolayısıyla böylesine riskli bir kelime yerine; daha uygun olanı seçilebilirdi. Diyelim ki 'unuttuk' kelimesinden maksadı, onlara kıyamet günü şefkat gözüyle bakmamak şeklinde yorumladık; ama yine de benzer ifadelerin yaratıcı için kullanılması uygun değildir.

İntikam kelimesinin sıkça kullanıldığına ilişkin birkaç örnek ayet gerekirse; **'Andolsun ki biz, senden önce birçok pey-**

---

[29] Secde suresi 14. ayet

gamberi kendi topluluklarına gönderdik de, onlara apaçık kanıtlarla vardılar. Bunun üzerine günah işleyenlerden intikam aldık. Müminlere yardım ise, bizim nezdimizde bir haktır.[30] **Eyke halkı da** (Eyke, tarihte bir yer. Burada Şuayıp denilen peygamber zamanında geçmiş bir olaydan söz ediliyor) **gerçekten zalimdi. Biz Eyke halkından da intikam aldık.'**[31]

Musa zamanında Firavun ve kavmi için şöyle deniliyor:

'Biz de ayetlerimizi inkâr ettikleri ve onlara kulak vermedikleri için kendilerinden **intikam** aldık da hepsini denizde boğduk.'[32] '(İnanmayınca) biz de onlardan **intikam** aldık. Bak peygamberleri yalanlayanların sonu nasıl oldu!'[33] 'Şayet onlara azap gelmeden önce biz seni alıp götürsek bile, yine onlardan **intikam** alırız.'[34] 'Ne zaman ki bizi kızdırdılar, biz de onlardan **intikam** alıp hepsini suda boğduk.'[35] 'Allah geçmişi affetmiştir. Fakat kim de bu suçu tekrarlarsa, Allah ondan **intikamını** alır. Allah daima galiptir, **intikam** sahibidir.'[36] 'Gerçek şu ki, Allah'ın ayetlerini inkâr edenler için çetin bir azap vardır. Allah çok güçlüdür, **intikamını** alır.'[37] 'O halde sakın Allah'ın peygamberlerine olan vaadinden vazgeçeceğini sanma! Şüphesiz Allah her şeye galiptir, **intikam** sahibidir.'[38] 'Allah kime hidayet verirse (kendince hak olan yolu gösterirse), artık onu da şaşırtacak yoktur. Allah aziz (çok güçlü) ve **intikam** sahibi değil midir!'[39] 'Rabbinin ayetleriyle kendisine öğüt verilip de, sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim kim olabilir?

---

[30] Rum- 47.
[31] Hicr, 78-79.
[32] A'raf, 136
[33] Zuhruf, 25
[34] Zuhruf, 41
[35] Zuhruf, 55
[36] Maide, 95
[37] Âl-i İmran, 4
[38] İbrahim, 47
[39] Zümer, 37

Gerçekten biz, günahkârlardan **intikam** alacağız.'[40] 'Biz, şiddetle çarpacağımız gün (kıyamet günü) mutlaka **intikamımızı** alacağız.'[41]

Dikkat edilirse yaza yaza bu intikam içeren ayetleri bitiremiyorum.

Kur'an'da intikam kelimesi dışında, ayrıca bunun eşanlamlıları sayılan ve Allah hakkında kullanılan '**cebbar**' (yani zorba) kelimesi de çokça işlenmiştir. Örneğin; 'O öyle bir Allah'tır ki, istediğini **zorla** yaptıran ve büyüklükte eşi olmayandır.'[42]

Ne ilginçtir ki Kur'an'da Allah, zorbalığın biz insanlar için iyi bir şey olmadığını belirtmekle birlikte, kendi hakkında sıkça kullanmıştır. Örneğin zorba anlamına gelen cebbar sıfatını taşıyan insanların iyi olmadığını belirtmekle birlikte, kendi hakkında bolca kullanmıştır:

'(Peygamberler, düşmanlarına karşı) fetih istediler, bütün inatçı **zorbalar** hüsrana uğradılar.'[43] 'Biz onların söylediklerini daha iyi biliriz. Sen onlara karşı **zorba** değilsin.'[44] 'Anne ve babasına karşı iyi davranan bir kimseydi (Yahya), **zorba** ve isyankâr değildi.'[45] demekle, Kur'an'da anlatılan tanrı, zorbalığı insanlara yakıştıramadığı halde, kendisi için bu sıfatı uygun bulup sıkça kullanıyor.

Doğrusu yaratıcı hakkında intikamcı, zorba gibi kelimelerin kullanılması hiç de doğru değildir. Medeni toplumlarda eğer aklı başında bir insan diğeri hakkında, **'Ben ondan intikamımı aldım/alacağım'** diyorsa, bu durum iyi karşılanmaz; bunu hepimiz biliyoruz.

---

[40] Secde, 22
[41] Duhan, 16
[42] Haşir, 23
[43] İbrahim, 15
[44] Kaf, 45
[45] Meryem, 14

4. BÖLÜM

ALLAH HİÇ KIZAR DA SİNİRLENİR Mİ?

Önce konuya ilişkin var olan ayetlerden birkaçını sunmakla giriş yapalım:

'De ki, Allah katında cezası bundan daha kötü olanları size haber vereyim mi? Onlar, Allah'ın lanetlediği ve gazabına/hışmına uğrattığı, içlerinden maymunlar ve domuzlar çıkardığı kimseler ile şeytanlara tapan kimselerdir.'[46] 'Ne zaman ki bizi kızdırdılar biz de onlardan intikam alıp hepsini suda boğduk.'[47] 'Şeytan onları hâkimiyeti altına alıp kendilerine Allah'ı anmayı unutturmuştur. İşte onlar şeytanın takımıdır. İyi bilin ki, şeytanın takımı olanlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir. Allah'a ve peygamberine düşman olanlar var ya, işte onlar en aşağı kimselerin arasındadırlar.'[48] 'Bu da fasıkları rezil etmesi içindir.'[49] 'Sonra kıyamet günü Allah onları rezil edecektir.'[50] 'Huyyam hastalığına yakalanmış, kanmak bilmeyen develer gibi.'[51] 'İman edenlerle karşılaştıkları zaman, "İnandık" derler.

[46] Maide, 60
[47] Zuhruf, 55
[48] Mücadele suresinde de 19-20
[49] Haşir, 5
[50] Nahl, 27
[51] Vakıa, 52-55

Fakat şeytanlarıyla (münafık dostlarıyla) yalnız kaldıkları zaman, "Şüphesiz, biz sizinle beraberiz. Biz ancak onlarla alay ediyoruz" derler.'[52]

Gazab kelimesi Arap lügatinde darılmak, öfkelenmek, hışma gelmek, hiddetlenmek, kızmak... gibi anlamlara gelir ki, kâinatın yaratıcısı hakkında kullanılması, onun güçlü olmasını göstermez; tersine eksik bir sıfatla nitelendirilmiş olur. Çünkü bu durumda, Kur'an'da Allah'ın adeta bir insan gibi, yerine göre sakin, yerine göre de kızgın olabileceği sonucu ortaya çıkar ki, şu benzer olumsuzluklara yol açar: Denilse ki Allah bazen kızar bazen de sevinç duyar; o zaman demek ki kendisi zaman zaman bazı olayların etkisinde kalıp değişime uğrayabilir. İşte böyle bir nitelik tanrıya atfedilemez, bu çok yanlış bir nitelemedir. Çünkü o zaman demek ki onu da (olumlu veya olumsuz) etkileyen, sinirlendiren sebepler olacak ki, bunlar ancak insanlarda olabilen şeyler; kâinatın yaratıcısında böylesine pozitif ve negatif değişiklikler olamaz. İslam felsefesine göre insan iyilik de kötülük de yapabilecek biçimde yaratılmış deniliyor. Peki kabul edelim ki tanrı insanı böyle bir ikilemle yarattı. Ama onun da insanlar gibi kızar veya sevinir nitelikler taşıması doğru olan bir şey değildir. Çünkü bu gibi sıfatlar sebeplere bağlıdır. O zaman yaratıcıyı pozitif veya negatif etkileyen faktörlerin var olduğunu kabul etmek gerekiyor. İnsanlar için sakıncalı olmakla birlikte; diyelim Allah insanları bu iki niteliği birden taşır şekilde yarattı; peki duruma göre tanrının bazen kızan, bazen de sevinen biri olması nasıl açıklanabilir? O zaman neden kendisi tam da mükemmel değil, yoksa sanki onu da o yapıda ayarlayan biri mi var? İşte eğer Allah, kızmak, sevmek gibi sıfatlarla nitelendirilirse (ki nitelendirilmiştir), o zaman soruların ardı arkası kesilmez. Bellidir ki insanlar tanrıyı değerlendirirken, kendilerine benzer nitelikleri ona mal etmişler. Kısacası, yaratıcıya bu tarz nitelikleri mal etmek ancak ve ancak insanoğlunun yakıştırmasıdır.

---

[52] Bakara, 14

5. BÖLÜM

KUR'AN'IN ALLAH'I BEDDUA DA EDER!..

İnsanlar bazen birbirlerine karşı, '**Allah belanı versin!**' derler. Yaratıcının beddua etmesine gelince; bir kere o her şeyin üstündedir, onun dışında başka güçlü biri yoktur diye tanımı yapılır. Peki bakalım Allah bu konuda kendini nasıl buluyor?

"(Ey Muhammed) **çok yemin eden, alçak/aşağılık, soysuz**"[53] gibilerine boyun eğme!' diyor Kur'an'da.

Hadislerde ve Kur'an yorumlarında belirtildiğine göre, burada beddua edilen kişi, Muğire oğlu Velid'dir. (Bu konuda başta F. Razi'nin Tefsir-i Kebir'i ve diğer tefsirlere, ilgili ayetin açıklamalarına bakılabilir.) Kur'an'da aynı kişi hakkında "**piç**" anlamına gelen "**Zenim**" teriminin kullanılmasının bir izahı olamaz. (Kalem suresi, ayet: 13. Ayrıca bu konuda değişik tefsirlere de bakılabilir.)

Bir başka yerde, "**Canı çıksın o kahrolası insanın, o ne nankördür**" deniliyor. Yahudi ve Hıristiyanlar hakkında, "**Allah onları yok etsin!**" ifadesi kullanılıyor.[54] Yok ediyorsa kendisi Allah'tır o yok etsin, niye beddua ediyor? Sanki onun dışında ayrı bir Allah vardır da ona müracaat edip Allah onları yok etsin diyor. Ne ilginç ifadeler!

---

[53] Kalem, 10-13. ayetlerde özet şeklinde.

[54] Abese, ayet 17; çev. Diyanet, Abese, 30

Kendine göre suçlu sayılan insan hakkında, '**Kıyamet günü suya koşan susuz develer gibi biz onları cehenneme sevk edeceğiz/koşturacağız'**[55] anlamında cümle kullanarak; insanı deveye benzeten bu ifadeyi hakaret anlamında kullanılıyor.

İnanmayanlar hakkında, "**Kahrolsun (o fikir adına) kendi tahminlerini ileri sürenler! Onlar bir sarhoşluk ve cehalet içinde şuursuzdurlar**" deniliyor.[56]

Diğer bir cümle de şöyle: "**Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider, konuşurlarsa sözlerini dinlersin. Onlar sanki dayanmış keresteler gibidirler. Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar. Onlar düşmandır, onlardan sakın. Allah onları kahretsin!**"[57] Münafık olan kişi hakkında da, "**Çünkü o düşündü, ölçtü, biçti! Canı çıkası nasıl ölçtü biçti! Canı çıkası sonra yine nasıl ölçtü biçti!**" deniliyor.[58]

Dikkat edilirse aynı tema (beddua) bir ufacık cümlede iki kez tekrarlanıyor. Bu tekrar, tanrının ne kadar kızgın olduğunu gösteriyor. Demek ki içi rahat etmiyor ki bir daha tekrara gerek duyuluyor.[59]

Kur'an'da Allah, Muhammed'in öz amcası Ebu Leheb hakkında, "**Ebu Leheb'in elleri kurusun**" diyor.[60] Tanrı burada Muhammed'i desteklemediği için onun öz amcası Ebu Leheb'i kendi Kur'an'ında düşman ilan ederek, ona bu şekilde beddua ediyor ve dünyadaki Müslümanlar da bu gibi beddua ayetlerini hem namazlarda hem de namaz dışında okuduklarında cennetlik oluyorlar. Tanrının kendi yasalarında özel olarak kişilerden söz etmesi doğru bir yaklaşım olamaz. Dikkat edilirse bu başlıktaki ayetlerle bir önceki başlıkta geçen ayetler, içerik itibariyle hemen hemen aynıdır. Yani terimler farklı olsa da tema aynıdır.

---

[55] Meryem, 86

[56] Zariyat suresi 10. ve 11. ayetleri

[57] Münafikun suresi 4. ayet,

[58] Müddessir, ayet: 18-20

[59] 'Canı çıkası nasıl ölçtü biçti! Canı çıkası sonra yine nasıl ölçtü biçti' ifadesi, ayette iki kez tekrarlanmış.

[60] Tebbet, 1, 2

6. BÖLÜM

ARAP- İSRAİL SAVAŞLARININ SEBEBİ KUR'AN'DIR

Kur'an'da Allah, '**Cumartesi yasağını çiğnedikleri için Yahudileri aşağılık maymunlara çevirdiğini'** söylüyor.[61] Bir başka yerde de, '**Onları maymun ve domuzlara çevirdiğini**' belirtiyor.[62] Bu iki yerdeki tekrar yetmiyormuş gibi, başka bir ayette bir daha yineliyor.[63] Bir de hem Hıristiyanlar, hem de Yahudiler arasına düşmanlık soktuğunu, bu düşmanlığın kıyamet gününe kadar devam edeceğini söylüyor.[64] Aynı surede bu sefer her iki kesim arasına fark koyup Yahudilerin, Müslümanların azılı düşmanları olduklarını (hem de and içerek) söylüyor; ancak burada Hıristiyanların Müslümanlara daha yakın olduklarını beyan ediyor.[65]

Tabii ki nabza göre şerbet misali; burada da o günün koşulları dikkate alınmalı. Basit bir ifadeyle söylemek gerekirse, bu gibi ayetler, Muhammed'in günlük politikası sonucu oluşmuştur demek en doğru tespittir.

---

[61] Bakara, 65
[62] Maide, 60
[63] A'raf, 166
[64] Maide, 14 ve 64. ayetler.
[65] Maide, 82

Bu ayetleri sunduktan sonra biraz üzerinde duralım.

Bu ayetler Kur'an'da varken ve iktidar da eğer İslam'da olursa herhalde Müslümanlar kalkıp da Yahudileri kolay kolay Ortadoğu'da barındırmazlar. Bir tanrı eğer Yahudilere, **'Ben sizi çirkin, pis maymunlar, domuzlar yaptım, siz kıyamete kadar birbirinize düşman olmaya devam edeceksiniz'** ve yine, **'Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe iman etmeyen, Allah'ın ve Resulünün haram kıldığını haram saymayan ve hak din İslam'ı din edinmeyen kimselerle, küçülerek (boyun eğerek) kendi elleriyle cizyeyi verinceye kadar savaşın'**[66] diyorsa, artık İslam toplumu içinde bunlara hayat hakkı yoktur demektir!

Kaldı ki hakaret bir yana; ayetin dediği de gerçeklerden çok uzak. Çünkü bugün Müslümanlara oranla durumları her alanda daha iyi olan Yahudilerle Hıristiyanlardır. Hem birbirleriyle ilişkileri noktasında, hem de ekonomik, teknolojik, demokratik vs hayatın diğer alanlarında dünya bugün onların elinde. Allah'ın adamları (yani Müslümanlar) neredeyse dünyanın en geri kalmış insanları. Hiçbir bilimsel veriye başvurmadan sadece bugünkü pratik yeterli. Yaratıcının insanlar arasına bu kadar fark koymasına bir anlam vermek mümkün mü? Benzer söylemler, tanrı inancını ancak ve ancak sarsar.

Bu başlıktan üç sonuç ortaya çıkıyor:

Birincisi; bir kere ne Hıristiyanlar, ne de Yahudiler arasında nifak, düşmanlık söz konusu değil; burada çok açık bir yanılgı söz konusu. **İkinci** önemli nokta; tanrının kimi insanları kimilerine hedef göstermesi. Bugün Arap-İsrail savaşının sebebi bu ayetlerdir işte. **Üçüncüsü de**, Yahudilerin tanrı tarafından maymun ve domuzlara çevrilmesi olayı. Ki hem böyle bir iddia bilimsellikten, mantıktan uzak, hem de Kur'an'da tanrı bunu Yahudilere karşı hakaret anlamında kullanılıyor.

---

[66] Tevbe, 28

Müslümanlarla Yahudi kesim arasında nifaka neden olan bir diğer konu da Kur'an'da Allah'ın kıbleyi değiştirmesi. Yahudilerin kutsal mabedi olan Kudüs'teki Mescidi Aksa, Muhammed tarafından da daha önce 16 ay kıble olarak kullanılmışken, zaman içinde Kur'an'daki ayetlerle bu durumdeğişiyor ve Mekke'deki Mescid'i Haram kıble yapılıyor. Buna itiraz edenlere de yine tanrı aracılığıyla '**beyinsizler**' diye hitap ediliyor.[67] Tanrının neden kıbleyi değiştirdiğine ilişkin öne sürülen gerekçe çok ilginç: '**Biz Allah olarak senin göğe doğru yüzünü çevirdiğini görüyoruz. Dolayısıyla seni memnun edecek bir kıbleye seni döndüreceğim.**' Allah için çok önemli olan Muhammed'in bu yukarılara bakışı onda çok etki yapınca, eskiden Kudüs'teki Mescidi Aksa'ya verilen niteliği (kıble olayını) ondan alıp Muhammed'in memleketinde olan Kâbe'ye devrediyor.

Olayın bir iktidar kavgası olması bir yana; Müslümanlarla Yahudiler arasında var olan nifak nedenlerinin en önemlisini oluşturuyor. Dolayısıyla bütün bunlar Kur'an'da var iken Filistin'de Yahudilerle Müslümanlar arasında barışın tesis edilmesi pek kolay olmuyor. Ne zaman insanlar farkeder ki bu kutsal dinlerin tanrıyla hiç ilgileri yoktur, ancak bunların liderleri kendi siyasetlerini topluma kolay kabul ettirmek için tanrıyı kullanırlar; işte o zaman biraz iş kolaylaşır. Aksi halde buna inanıldığı sürece Ortadoğu'da huzurun sağlanması kolay görülmüyor.

Bilindiği gibi yıllardır Müslüman Araplarla Yahudiler arasında süregelen bir savaş söz konusu. Ayrıca Araplar dışında dünyadaki diğer Müslümanların da Yahudileri sevmedikleri, onlara düşmanca baktıkları bir gerçek. Daha dün İran Devlet Başkanı Mahmud Ahmedinejad dünya kamuoyuna karşı (hiç çekinmeden) şu açıklamayı yaptı: 'İsrail haritadan silinmeli!'

Diğer yandan, Tevrat kültürüne göre İsrailoğulları dünyanın en kıymetli insanlarıdır. Yani, kimileri belki bunun farkında değil;

---

[67] Bakara suresi, 142

ancak bu savaşların tek sebebi Kur'an ve Tevrat inançlarıdır. Ki ikisi de tanrıya mal edilmiştir. Bunun üzerinde biraz duracağım.

Bu başlığı açmakla ne Müslümanları kötülemek, ne de İsrailoğullarını desteklemek, haklı bulmak gibi bir niyet taşımıyorum; tek amacım, Allah'tan geldi diye insanlara yutturulan bu dinlerin, aslında bir insan ürünü oldukları ve tarih boyunca insanlığa hep zararlı oldukları gerçeğini belirtmektir.

Kur'an'da Allah, Hıristiyanlar hakkında da, **'Biz onların aralarına kıyamet gününe kadar sürecek düşmanlık ve kini salıverdik. Allah ne yapmakta olduklarını onlara bildirecektir'** diyor.[68] Kur'an'ın aynı bakış açısı Yahudiler için daha ağır boyutta: 'Andolsun, sana Rabbinden indirilen (Kur'an) onlardan birçoğunun azgınlık ve küfrünü artıracaktır. Biz onların (Yahudilerin) arasına kıyamete kadar düşmanlık ve kin soktuk. Her ne zaman onlar savaş için bir ateş yakmışlarsa Allah onu söndürmüştür.'[69] Aynı surenin bir başka ayetinde farklı bir ifadeyle Yahudilere karşı, '(Ey Muhammed!) İman edenlere düşmanlık noktasında insanların en şiddetlisinin kesinlikle Yahudiler ile Allah'a ortak koşanlar olduklarını görürsün' diyor.[70]

Kur'an'da Yahudiler aleyhine şu alaycı ve aşağılayıcı hükümler de yer almaktadır; güya Yahudilere, inandıkları tanrıları Yehova tarafından cumartesi günleri bazı şeylerin yapılmaması istenmiş. Ancak bunlar bu yasağa uymayınca; Allah o zaman onları maymuna çevirmiş. Konuya ilişkin Kur'an'da, 'Biz onlara, "**Aşağılık maymunlar olun**" dedik' anlamında akıldan ve bilimsellikten uzak ve aynı zamanda ağır hakaretler içeren ifadeler yer almaktadır.[71] Bir diğer ayette de, 'De ki (ey Muhammed): "Allah katında cezası bundan daha kötü olanları size haber vereyim

---

[68] Maide suresi, 14. ayet
[69] Maide suresi 64. ayet
[70] Maide, 82
[71] Bakara suresi, 65. ayet

mi? Onlar, Allah'ın lanetlediği ve gazabına uğrattığı, (Kur'an'da geçiyor ki, kim Allah'ın öfkesine uğrarsa, o uçuruma gider.[72] içlerinden **maymunlar ve domuzlar** çıkardığı kimseler ile şeytanlara tapan kimselerdir' deniliyor.[73] Kur'an'ın diğer bir suresinde de, 'Yasaklandıkları şeylerden vazgeçmeye yanaşmayınca da onlara "**aşağılık maymunlar olun**" dedik' anlamında bu alaycı cümle bir daha tekrarlanıyor.[74]

Dikkat edilirse bazı ayetlerde yalnız 'aşağılık maymunlar' kavramı var, bazılarında ise bunun yanısıra **'onları domuzlara çevirdik'** terimi de geçmekte. Yine Yahudiler, Üzeyir Allah'ın oğludur, Hıristiyanlar da İsa Allah'ın oğludur' dedikleri için Kur'an'da, 'Allah onları kahretsin nasıl saptırılıyorlar' denilmektedir.[75]

Sanırım konuya ilişkin Kur'an'dan seçtiğim bu kadar örnek yeterli. Şimdi de ne demek istediğimi daha net ifadelerle belirtmeye çalışayım. En basiti, şayet bir insan yıllarca bir futbol takımını tutmuş olsa onun tuttuğu takım birkaç kez yenilse bile, yine kolay kolay takımından vazgeçmez. Bu kutsal dinlerin Allahı önce Musa'yı bir kitapla birlikte gönderiyor ve diyor ki, 'siz bana ibadet ederken yüzünüzü Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya çevirin'; daha sonra bir gün geliyor, bu sefer de 'Hayır istikamet Kâbe' diyor. İnsanlarla bu şekilde oynamak doğru değildir. Önce onları bir yere alıştırıyorsun daha sonra bundan vazgeçin falanca yere yönelin diyorsun ve bunu derken de ben tanrıyım diyorsun!

Burada kıble meselesi bir örnektir; yoksa bunun gibi değişen çok şey var. Kaldı ki tanrı, sadece bu dinler arasında normal bir değişiklikle yetinmiyor; daha beteri (az önce örnek ayetlerde

---

[72] Taha, 81
[73] Maide suresi, 60. ayet
[74] Araf suresi, 166. ayet
[75] Tevbe, 30

anlatıldığı gibi), öncekilere ağır bir biçimde hakaret etmekle birlikte, onlarla yeni dinin mensupları arasında düşmanlık ilan ediyor. Besbellidir ki, o günkü koşullarda toplum benzer inançlara müsait olduğu için, peygamber diye ortaya çıkan insanlar, iktidarı ele geçirmek için benzer tanrı-kul ilişkisini sadece bir iktidar aracı olarak kullanmışlardır. Maalesef bugün de aynı taktik uygulanmaktadır: Din, iktidar için hep kullanılıyor.

Allah'ın kendi kutsal kitabında hakaret anlamında Yahudiler hakkında bu gibi açıklamalar yapması ve bu arada şayet Ortadoğu'da iktidar da Müslümanların eline geçse, acaba Müslümanlar Yahudileri rahat bırakacaklar mı? Bana göre Ortadoğu'nun barut fıçısı haline gelmesinin yegane sebebi; Kur'an'da Yahudilerin dışlanmasıdır. Yahudilerle ilgili Kur'an'da var olan benzer bilgilerin tanrıdan geldiğine inanıldığı sürece, maalesef barıştan söz etmek olanaksızdır.

7. BÖLÜM

ALLAH, SAVAŞ İÇİN SEFERBERLİK ÇAĞRISINDA BULUNUYOR!

Evet Kur'an'da tanımı yapılan Allah, duruma göre bazı ayetlerde savaşa izin vermekte, bazılarında da inanç özgürlüğünü savunmaktadır! Acaba bu zıtlar niye? Detay kısmına geçmeden konuya ilişkin kısa bir tespit sunmakta yarar var.

Bilindiği gibi Muhammed 40 yaşındayken peygamberlik iddiasında bulunmuş, bundan sonra da 13 yıl Mekke'de, kalan 10 yılını da Medine'de geçirmiştir. 114 sureden oluşan Kur'an'ın 87 suresi Mekke'de oluştuğu için bunlara Mekke, kalan 27'si Medine'de oluştuğu için de bunlara Medine sureleri denir. Kur'an'ın ayetlerini değerlendirirken bu iki farklı coğrafi konumu, Muhammed'in güçlü ve zayıf olduğu durumları göz önüne almak gerekir; aksi halde gerçek anlaşılmaz. Doğrunun anlaşılabilmesi için kısa bir tespit sunmam gerekiyor.

Muhammed Mekke'de hem askeri açıdan, hem de taraftar sayısı bakımından çok zayıf olduğu için orada oluşturduğu Kur'an sureleri de bu durumla bağlantılı olarak sertlikten uzak, va'z-u nasihatin ötesini geçmeyen bir yapı durumunda; hatta Mekke'de oluşturulan birçok surede zaman zaman inanç özgürlüğüne vurgu yapan ayetler de var.[76]

---

[76] Kâfirun suresi, Zümer suresinin 14-15. ayetleri vb.

Bilindiği gibi Mekke döneminde Ömer ile Muhammed'in amcası Hamza Müslüman oldukları sırada, Muhammed'e inananların sayısı (kadınlar da dahil) henüz 40 civarındaydı. Medine döneminde ise, hem Mekke'den uzak olması (450 km), hem Medine'deki inanç sisteminin Mekke'dekinden farklı olması ve en önemlisi de Muhammed'in Medinelilerle yaptığı anlaşma (ki bir arada yaşama ve Medine'yi birlikte savunma amaçlıydı) gibi faktörler, Muhammed'in atağa geçmesi için önemli birer avantaj ve fırsattı. Kaldı ki, Muhammed henüz Mekke'de iken orada Akabe denilen yerde bazı Medinelilerle önemli iki görüşme gerçekleştirmişti. Kısacası, henüz kendi doğduğu ildeyken Medine'de önemli bir taraftar kitlesini kazanmıştı. Onun bir diğer avantajı da, Medine'deki sosyal yapı arasında bir birliğin sağlanmamış olması. Yanısıra, Medine döneminde hemen ikinci yılın başında Mekkelilerle yapılan Bedir çatışmasında Müslümanların galip gelmesi, kendisine yeni bir moral kaynağı olmuştu.

Medine döneminin 3. yılında meydana gelen Uhud harbinde her ne kadar Muhammed için bir tehlike oluşmuşsa da, kısa sürede bu da atlatılmış, daha sonra Hicri 5. yılında meydana gelen Hendek savaşında Müslümanlar bu ciddi tehlikeyi de atlatınca, bu sefer Muhammed, kendisine muhalif olan Medine'deki önemli Yahudi kabilelerini saf dışı bırakarak böylece Medine'yi tamamen kendi kontrolü altına almayı başarmıştı. Hatta Muhammed, o zaman Medine'nin asıl yerlileri olan Yahudilere baskı kurunca, onlar kendi illerini terk etmek zorunda kalıp (örneğin, Beni Nadir, Beni Kaynuka, Beni Kureyza Yahudileri gibi) Medine dışına çıkınca, sonuçta Muhammed ve ordusu onların peşlerine düşüp kendilerini etkisiz hale getirmişler ve böylece rakipsiz bir lider olarak Medine'de gitgide yıldızı parlayan bir lider konumuna gelmiştir.

Mekke ve Medine'deki bu farklı iki yapıya bağlı olarak (Mekke'de iken zayıf, Medine'de iken gitgide güçlenen bir Muham-

med) oluşan Kur'an ayetleri de buna paralel olarak şekillenmiştir: Güçsüz olduğu durumda inanç özgürlüğünü savunur mahiyette ayetler, güçlü olduğu zamanda da savaşı emretmek şöyle dursun; (örneğin, Muhammed Bedir'de zaferi kazanıp rehavete kapılınca) Allah'ın savaşta taraf tuttuğu, fiilen savaşı yönettiği, bu yetmiyormuş gibi zaman zaman savaşçı melekleri yardıma gönderdiği[77] ifadeleri Kur'an'da net olarak geçmektedir.

Muhammed'in güçlü ve güçsüz olduğu duruma bağlı olarak savaş ve barış konusunda oluşan ve birbirlerine zıt gelen ayetler hakkında Kur'an'dan birkaç somut örnek verelim. Mekke'de oluşan ayetlerde, '**Sizin dininiz size, benim dinim de bana olsun**'[78] gibi mesajlar veriliyor; ayrıca, '**(Ey Muhammed) de ki, siz de ondan (Allah'tan) başka dilediğinize tapın/özgürsünüz!**'[79] deniliyordu. Başka bir yerde de Muhammed'e hitaben, '**(İnsanlara) öğüt ver. Çünkü sen ancak öğüt vericisin (görevin ancak anlatmaktır). Onların (inanmayanların) üzerinde zorba değilsin**'[80] denilerek sanki inanç özgürlüğüne saygı gösteren bir manzara sergileniyor. '**Allah dileseydi, onlar Allah'a ortak koşmazlardı. Biz seni onların üzerine bir bekçi (güç kullanan) kılmadık. Sen onların vekili de değilsin**' anlamında yine aynı tema farklı bir biçimde Mekke ayetlerinde tekrarlanıyor.[81] Farklı bir surede, '**Eğer rabbin isteseydi elbette yeryüzündekilerin hepsi inanırdı. O halde sen, inanmaları için insanları zorlayacak mısın**?' deniliyor.[82] Bir başka Mekke suresinde, '**Ey Muhammed, biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik**' denilmekle, Muhammed çok

---

[77] Âl-i İmran suresi, 123-125; Enfal 9. ayetleri vb
[78] Kâfirun suresi.
[79] Zümer 14-15)
[80] Gaşiye suresi 21
[81] En'am suresi, 107
[82] Yunus suresi 99

merhametli biri olarak ilan ediliyor.[83] Hatta Mekke döneminde eski önemli şahsiyetlerle ilgili (ki İslam'da bunlara peygamber denir) ayetler oluştururken bile, yumuşaklığı ifade eden örnekler veriliyor. Örneğin; Allah Musa ve ağabeyi Harun'u Mısır'daki Firavun'a gönderirken kendilerine, "Ona (Firavun'a) yumuşak söz söyleyin. Belki öğüt alır ya da korkar" şeklinde aktarmalar yapılıyordu.[84] Tabii ki kâinatın yaratıcısı olan Allah'ın az önceki ayet ve benzerlerinde '**belki**' ifadesini kullanması, ayrıca bir başka tartışmanın konusu. Tanrı için '**belki**' ifadesi kullanmak uygun değil; o garanti ile konuşmalı.

Mekke'de oluşup da inanç özgürlüğünden söz eden ayetler sadece bunlar değil; ama sanırım bu kadar örnek bir anlam ifade eder.

Görüldüğü gibi Mekke döneminde mesajlar fazla sert değil: Biraz inanç özgürlüğü, biraz cennet müjdesiyle cehennem tehdidi işleniyor o kadar. Ama aynı anlayış Medine dönemi için geçerli değil; burada durum tamamıyla farklı. Bu dönemle ilgili de birkaç örnek verelim:

'Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları **rezil** etsin, onlara karşı size yardım etsin, mü'min topluluğun gönüllerini ferahlatsın ve onların (mü'minlerin) kalplerindeki öfkeyi gidersin. Yoksa, Allah içinizden, Allah'tan, Resulünden ve mü'minlerden başkasını kendilerine sırdaş edinmeksizin savaşanları ayırt etmeden bırakılacağınızı mı sandınız?' diyor.[85] Yine aynı surede, 'İnanıp da hicret eden ve mallarıyla, canlarıyla Allah için cihat (savaş) edenler, Allah katında yüksek mertebelere sahipler. Bunlar hem dünya, hem de ahirette huzur içindeler. Rableri onlara, kendi katından bir rahmet, bir hoşnutluk ve kendilerine içinde tükenmez nimetler bulunan cennetler

---

[83] Enbiya, 65
[84] Taha, 44
[85] Tevbe, 14-16

müjdelemektedir. Onlar orada ebedi kalacaklardır. Ey iman edenler! Eğer babalarınız ve kardeşleriniz küfrü imana tercih ederlerse, onları bile dost edinmeyin. İçinizden kim onları dost edinirse, işte onlar, zalimlerin ta kendileridir. (Ey Muhammed) de ki, "**Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, elden gitmesinden korktuğunuz bir ticaret ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar** (maksat burada tehdit etmektir) **beklevin!..**"[86]

Diğer bir vesileyle başka bir yerde dile getirilen şu ayet de konuya uyuyor: "**De ki o geri bırakılan bedevilere: Siz yakında çok kuvvetli bir kavme karşı savaşmaya çağırılacaksınız. Ya onlarla savaşırsınız veya Müslüman olurlar. Eğer itaat ederseniz, Allah size güzel bir mükâfat verir. Ama önceden döndüğünüz gibi yine (savaştan) dönecek olursanız size acıklı bir azap uğratır**" denilmektedir.[87]

Tanrının insanları topyekûn seferberliğe çağıran ayetlerden birinde, 'Ey iman edenler! (Düşmana karşı) tedbirinizi alıp, küçük birlikler halinde yahut topluca savaşa gidin. Şüphesiz, aranızda öyle kimseler var ki, (onların her biri savaşa gitme konusunda) hakikaten pek ağır davranır. Şayet başınıza bir musibet gelirse, "Allah bana lütfetti de onlarla beraber bulunmadım" der. Eğer Allah'tan size bir lütuf (zafer) erişse, bu sefer de; sizinle kendisi arasında hiç tanışıklık yokmuş gibi şöyle der: "Keşke ben de onlarla beraber olsaydım da büyük bir başarıya (ganimete) ulaşsaydım. O halde, dünya hayatını ahiret hayatı karşılığında satanlar Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz'[88] deniliyor Kur'an'da.

---

[86] Tevbe, 20-24

[87] Fetih, 16

[88] Nisa, 71-74. cümleler.

Muhammed'in güçlü olduğu dönemde Medine'de oluşturulan surelerden bir diğerinde, '**İnkâr edenlerle karşılaştığınız zaman hemen boyunlarını vurun**' anlamında çok sert ifadeler var.[89] Yine aynı surenin bir başka yerinde, 'Melekler onların (İnanmayanların) yüzlerine ve arkalarına vura vura **canlarını alırken** durumları nasıl olacak bakalım!" diye alaycı bir ayet var[90] İşin daha ilginç ve tüyler ürperten yanı, Medine döneminde Kur'an'a, '**Hatırla o zamanı ki rabbin meleklere şöyle talimat veriyordu: 'Ben (Allah olarak) sizinle beraberim. Siz inananların kalbine sebat (moral) verin, ben de kâfirlerin yüreğine korku/dehşet salacağım. Böylece siz hemen onların boyunlarını vurun, parmaklarını da doğrayın**' anlamında acımasız bir ayetin konulmuş olması.[91] Yine savaş kışkırtıcılığı yapan ayetlerin birinde, 'İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. İnkâr edenlerse tâğût/şeytan yolunda savaşırlar. O halde siz şeytanın dostlarına karşı savaşın' deniliyor.[92] Savaşa karşı olanlar hakkında da, '**Üzerlerine savaş yazılınca hemen içlerinden bir kısmı; insanlardan, Allah'tan korkar gibi, hatta daha çok korkarlar ve "Rabbimiz! Niçin bize savaş yazdın? Bizi yakın bir zamana kadar erteleseydin ya!" derler. De ki: "Dünya menfaati azdır. Ahiret, Allah'a karşı gelmekten sakınan kimse için daha hayırlıdır'**[93] diyor ve savaşa hayır diyenleri ayıplıyor, eleştiriyor. Keza, "Onları (inanmayanları) nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın' denilmektedir.[94] Bir başka yerde, '**Eğer onları savaşta yakalarsan öyle bir ceza ver ki, bununla arka-**

---

[89] Muhammed suresi, 4. ayet.
[90] Muhammed, 27. ayet
[91] Enfal suresi, 12.
[92] Nisa, 76
[93] Nisa, 77
[94] Bakara suresi, 191

larındakileri de ürküt, belki ibret alırlar' anlamında çok sert bir ceza yönteminden söz ediliyor.[95]

Kur'an'da tanrının insanları seferberliğe davet eden ayetlerinden biri de şöyle: "**Mûsâ'dan sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerini görmedin mi (ne yaptılar)? Hani, peygamberlerinden birine, "Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. O, "Ya üzerinize savaş farz kılındığı halde, savaşmayacak olursanız?" demişti. Onlar, "Yurdumuzdan çıkarılmış, çocuklarımızdan uzaklaştırılmış olduğumuz halde Allah yolunda niye savaşmayalım?" diye cevap vermişlerdi. Ama onlara savaş farz kılınınca içlerinden pek azı hariç, yüz çevirdiler. Allah zalimleri hakkıyla bilendir"**[96] diyor.

Yine Medine surelerinden birinde, '**Ey peygamber! Kâfirler ve münafıklara karşı cihad et/savaş ve onlara karşı sert ol. Onların varacakları yer cehennemdir. Ne kötü bir varış yeridir orası**!' deniliyor.[97] Daha enteresanı, Kur'an'ın Medine'de oluşan kısmında bu sertliğin (özel ayetlerle) aile bireyleri arasında icra edilmesi isteniyor ve inanç yüzünden akrabalar birbirlerine düşürülmek isteniyor. Örneğin; '**Ey iman edenler! Kâfirlerden (öncelikle) yakınlarınız olan/akrabanızla öylesine savaşın ki, onlar sizde bir sertlik bulsunlar'** deniliyor.[98]

İnanmayan insanların ölümünü farz kılan ve Muhammed'in güçlü olduğu dönem olan Medine'de oluşan ayetlerden bir kesit sunduk. Sanırım her iki grupla ilgili sunulan örnek ayetler insana bazı şeyler çağrıştırmaktadır. Özet halinde belirtmeye çalıştığım bu iki zıt yaklaşımın nedenini biraz daha somutlaştırmak gerekirse; konunun başında da ifade edildiği gibi, aslında ister sertlik yanlısı ayetler olsun, ister inanç özgürlüğünü içeren ayet-

---

[95] Enfal, 57
[96] Bakara, 246
[97] Tevbe, 73; Tahrim, 9
[98] Tevbe, 123

ler olsun hepsi o dönemdeki şartlara bağlıdır: Burada belirleyici olan maddi koşullardır. Bunu basit bir örnekle biraz açalım.

Hac suresinde (ki Medine'de oluşan surelerden biri), 'Kendileriyle savaş yapılanlara (mü'minlere) savaşmaları için izin verildi.[99] Çünkü onlara zulüm yapılıyor...' deniliyor. Yine Medine surelerinden birinde,[100] 'İnananlar: **'Keşke (Allah'tan) bir sure gelseydi (biz de savaşsaydık diyorlardı). Hal böyle olunca bizim katımızdan bir sure indirilip onda savaştan söz edilince, kalplerinde hastalık bulunanları, sana, sanki ölümden baygınlık gelmiş kimsenin bakışı gibi bakarken görürsün. Böylelerine ölüm daha iyidir'** deniliyor ve böylece savaş karşıtı olanlar tasvip edilmediği gibi tehdit de ediliyorlar. Halbuki Muhammed ve taraftarlarına Mekke'de de aynı kötülük, işkencenin en ağırı yapılıyordu, hatta Mekke'nin ileri gelenleri Muhammed'i öldürmek için karar bile almışlardı. Bu zaten Kur'an'da belirtiliyor: '**Hani kâfirler seni tutuklamak veya öldürmek, ya da (Mekke'den) çıkarmak için tuzak kuruyorlardı; Allah da onlara tuzak kuruyordu. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır**' deniliyor.[101] İşte bu baskının sonucu olarak kendisi Medine'ye gitmek zorunda kalır. Peki neden Allah orda da (yani Muhammed'in güçsüz olduğu Mekke döneminde de), 'Size zulüm yapılıyor buyurun siz de o zalimlere karşı savaşın...' demedi! Hele bu ayette geçen ve Kur'an'ın en çok Medine'de oluşan ayetlerinde sık sık kullanılan, 'Allah da onlara karşı tuzak kuruyor ve o aynı zamanda tuzak kuranların en hayırlısıdır' denmesi, gerçekten ilginç.

Şu hakikati gözardı etmemek gerekir ki, dünyada nice örgütler var, başlangıçta sayıları birkaç kişi ve çok zayıf iken, birçok zorluklar ve imkânsızlıklara rağmen zaman içinde partileşip ik-

---

[99] 39. ayetinde

[100] Muhammed suresi 20. ayet

[101] Enfal suresi 30. ayet

tidarı da ele geçirebiliyorlar. Konuya ilişkin dünyanın değişik yerlerinden örnekler mevcut. Eğer savaşlarda Allah'ın inananlara yardımı söz konusu ise, o zaman İslam'a göre batıl inançlara sahip oldukları halde günümüzde dünya hâkimiyetini ellerinde bulunduranlara ne demeli! Bu çelişki nasıl açıklanabilir? Eğer denilse ki, İslam âlemi teknoloji bakımından çalışmamış; dolayısıyla kaybetmeye mahkûmdur. O zaman ben de derim ki, eğer iş maddi duruma bağlı olarak değerlendirilirse, o zaman Allah'ın müdahalesine ne gerek var, ona iş düşmez ki! Bu durumda zaten güçlü olan kazanır, zayıfı da kaybeder. Nitekim bugün de bireyden tutalım devletlere kadar; hatta hayvanlarda bile güçlü olan zayıfı yutuyor, bitiriyor.

'Ey iman edenler! Ne oldunuz ki, size "Allah yolunda sefere çıkın" denilince, yere çakılıp kaldınız. Yoksa ahiretten vazgeçip dünya hayatını mı seçtiniz? Oysa ahirete göre dünya hayatının yararı, pek az bir şeydir.'[102] 'Eğer Allah yolunda sefere çıkmazsanız, sizi elem dolu bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir toplum getiririm. Siz ise ona hiçbir zarar veremezsiniz. Allah her şeye hakkıyla gücü yetendir.'[103] 'Gerek yaya olarak, gerek binek üzerinde, gerek genç, gerekse ihtiyar, gerek zayıf gerekse şişman... topyekûn Allah yolunda savaşa çıkın. Mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda savaşın. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.'[104] 'Ey peygamber! Kâfirlere ve münafıklara karşı cihad et/savaş ve onlara karşı sert ol. Onların varacakları yer cehennemdir. Ne kötü bir varış yeridir orası![105] (Bu ayet harfi harfine Kur'an'da iki kez tekrarlanmıştır.)

İşte Kur'an'da Allah barış formülü göstermek yerine; benzer ayetlerle savaş talimatını veriyor, insanların birbirlerini boğazla-

---

[102] Tevbe, 39
[103] Tevbe, 39
[104] Tevbe, 41
[105] Tevbe, 73-Tahrim, 9

malarını öneriyor, inananların, malları ve canlarıyla topyekûn savaşa katılmalarını emrediyor, inanç yüzünden yakın akrabaları birbirlerine düşman ilan ediyor. Bugün dünyanın değişik yerlerinde insan hakları örgütleri kurulmuş ki, hiç kimsenin rengine, dinine, ırkına, siyasi düşünce gibi farklılıklara bakılmaksızın herkesin yaşama, farklı inançları benimseme hakları olduğunu söylüyor; bu uğurda mücadele veriyorlar. Ama Kur'an'da Allah, insanlar arasında tek inanç olsun diye bu konuda savaş talimatını veriyor, savaşa katılanlara cennet müjdesini veriyor, onları ganimetlerle, savaş esiri cariyelerle mükâfatlandırıyor ve hatta savaşa katılım için seferberlik talimatını veriyor!

8. BÖLÜM:

ALLAH, İNSANIN KENDİNİ ONA FEDA ETMESİNİ İSTİYOR!

'İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini feda eder.'[106] 'Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir. Onun ayetleri kendilerine okunduğu zaman imanları artar'[107] diyor Kur'an. Daha ilginç olanı, Kur'an'ın bir ayetinde, 'Eğer biz, "**Kendinizi feda edin veya yurtlarınızdan çıkın**" diye onlara yazmış olsaydık, az bir kısım dışında, kimse bunu yapmazdı'[108] deniliyor. Demek ki Kur'an'da Allah insanlara, kendinizi benim için öldürün demediği için büyük bir iyilikte bulunmuştur. Bunu, az önceki ayette net olarak söylüyor. Halbuki yaratıcı, kendisine tapınmayı seven bir yaklaşım içinde olmamalı, buna ihtiyaç duymamalı!

Birçok yerde de, insanlar ona az teşekkür ediyorlar diye eleştirilerde bulunuyor. Buna ilişkin de birkaç ayet verelim.

'Münafıklar, Allah'ı **aldatmaya** çalışırlar. Allah da onların bu çabalarını başlarına geçirir. Onlar, namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ve **Allah'ı**

---

[106] Bakara, 207
[107] Enfal, 2. ayet
[108] Nisa, 66

pek az anarlar.'[109] 'Andolsun, size yeryüzünde imkân ve iktidar verdik. Sizin için orada birçok geçim imkânları da yarattık. Ama siz **ne kadar az teşekkür ediyorsunuz!**'[110] 'Halbuki O, sizin için kulaklar, gözler ve gönülleri yaratandır. **Ne kadar az teşekkür ediyorsunuz!'**[111] 'Sizin için işitme, görme ve idrak duygularını yarattı. **Ne kadar az teşekkür ediyorsunuz!**'[112] gibi ayetler hep tekrarlanır.

Kur'an'da cennetlikler tanıtılırken de, 'Onlar, dünyada iken geceleri **pek az uyurlardı** (hep tanrının ibadetiyle meşgul olduklarını belirtmek istiyor). Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi (yani sabahları dua ederken, Allah'tan bağışlanmalarını dilediklerini söylüyor).[113] Muhammed'e hitaben de, 'De ki: "O, sizi yaratan ve size kulaklar, gözler ve kalpler verendir. **Ne kadar da az teşekkür ediyorsunuz**!"[114] Bir diğer ayette, **'Kullarımdan teşekkür edenler pek azdır.'**[115]

İnsanın kendini tanrıya feda etme ve ona teşekkür etme ayetleri Kur'an'da çok. Ne yazık ki, dinden medet bekleyenler, ona dört elle sarılıp iktidarı elde tutmaya devam ederken, geniş halk tabakası da din adına açlığı da, sefaleti de, savaşları da, namus cinayetlerini de hep yaşıyor, birbirlerini yemeye devam ediyor ve bunlara tanrı buyrukları olarak da inanıyor...

---

[109] Nisa, 142
[110] A'raf, 10
[111] Müminun, 78
[112] Secde, 13
[113] Zariyat, 17 ve 18
[114] Mülk, 23
[115] Sebe, 13

9. BÖLÜM

ALLAH, DİN İÇİN SAVAŞANLARI ÖDÜLLENDİRİYOR!.

'Allah yolunda öldürülenlere "**ölüdürler**" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz' denir Kur'an'da.[116] Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanma. Tresine, onlar diridirler, Rableri katında kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar.'[117] 'Eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, elbette ki sizin için Allah'ın bir mağfireti ve rahmeti, (inanmayanların) sizden sonra toplayacakları şeylerden daha hayırlıdır' denmekte.[118]

Kaldı ki bu ayetler dışında farklı avantajlar da va'dediliyor Kur'an'da. Mesela; savaş esiri cariyeler,[119] ganimetler gibi...[120]

Peki bir Allah ki, inananlara, 'benim için savaşın; bu durumda öldürür veya öldürülürseniz sizin için hayırlıdır, kaybedeceğiniz bir şey yoktur' diyorsa, aynı zamanda 'inanmayanların kadın ve kızlarını cariye olarak kullanabilirsiniz, malları si-

[116] Bakara, 154:
[117] Âl-i-imran, 169.
[118] Âl-i İmran, 157
[119] Nisa, 24 ve 25, Ahzab suresi, 50 ve 52. ayetler gibi.
[120] Enfal, 41 ve 69; Haşr, 7. ayet

zin için ganimettir' gibi avantajlarla İslama inananları doping yapıyorsa, o zaman savaşa davetiye çıkarmaz mı? Bu, çok tehlikeli bir yaklaşım. Zaten bu gibi ayetler sayesinde İslam orduları ta İspanya'ya, Orta Asya'ya kadar yayılmadı mı? İşte hem yaratıcı, her şeye gücü yeten, çözüm getirebilen bir Allah, hem de insanların öldürülmesini öneren, bu konuda yoğun bir teşvikte bulunan bir Allah. Yaratıcı, büyüklüğüyle doğru orantılı olarak cinayet önermek yerine barış için formül göstermeli.

Ayetler gayet somut ve net olduğu için, başlığı uzatmadan kısa kesiyorum. İslamda şu bir gerçek ki, din için savaşa katılıp da öldürülen kişi şehittir, üzerindeki kan ve elbiseyle mezara konur. Yani normal cenaze gibi yıkanmaz. Bu teknoloji çağında ne cennet ve içindeki huriler, ne cehennem korkusu, ne ganimet, ne de cariye gibi benzer primler artık bir hiçtir, bu ayrıcalıklar teknolojiye karşı artık tanrının askerlerine kazandırmaz. Onun için, artık islam toplumu da geleceğin tayini noktasında yetkinin ancak insanoğlunda olduğunu bilmeli ve ona göre kendine biran önce bir güzergâh seçmeli, demekten başka öneri olamaz diyorum.

10. BÖLÜM

ALLAH DA SAVAŞA KATILIRSA!

Önce konuya ilişkin var olan bazı ayetlerle başlayalım.

'(Savaşta) onları siz öldürmediniz, ancak Allah öldürdü; attığın zaman da (Muhammed'e hitaben) sen atmadın, Allah (onu) attı. Ve bunu, mü'minleri güzel bir imtihanla denemek için (yaptı)' deniliyor.[121] Ayetin ifade ettiği anlam gayet nettir ki Allah, bir çatışmada (ki Bedir'de yapılan çatışma kastediliyor) öldürülen insanları ancak kendisinin vurduğunu; şayet Muhammed ve ordusu vurdu denilirse Allah'ın bunu kabul etmediğini görüyoruz. Çoğu tefsirlerde (Kur'an'ı açıklayan kitaplarda) ayetin açılımı yapılırken, şu ortak bilgiler aktarılıyor: Kureyş ordusu, Müslümanların karşısına çıkınca, peygamber demiş ki, "İşte Kureyş, gurur ve iftihar ile geldi, Allahım bunlar senin resulünü inkâr ediyorlar, bize yardım et ya Rabb!" diye dua etmiş. İşte bu sırada Cebrail gelmiş ve Muhammed'e, "Bir avuç toprak al, onlara doğru at" demiş. Ne zaman ki, iki taraf savaşa başlayınca Muhammed, Cebrail'den aldığı talimatla bir avuç çakıl alıp onların yüzlerine doğru fırlatmış ve **"yüzleri kurusun!"** diye bedduada bulunmuş. Bunun üzerine düşman saflarında

---

[121] Enfal suresi, 17. ayet

gözüyle meşgul olmayan (sanki acı biber gibi yanmaya başlamış gözleri) tek bir insan kalmamış. Bundan sonra düşmanın tüm askerleri bozulmuş, mü'minler de enselerine binmişler; bir yandan onları öldürüyor, öbür yandan da esir alıyorlarmış. Savaş sona erince bu sefer bir kısım Müslümanlardan, "**Şöyle kestik, böyle vurduk, esir aldık**" diye ileri geri konuşanlar ve yaptıkları ile övünenler olmuş. İşte bu ayet bunun üzerine inmiş, diye İslami kaynaklarda uzun uzadıya anlatılıyor.

Burada demek ki Allah onlara, fazla fors yapmayın; bunları siz değil ben vurdum demek istiyor, Muhammed'in attığı bir avuç çakıl için de, 'Evet her ne kadar bu çakıllar senin elinle de olsa asıl onlara isabet ettirip vuran, hepsinin gözlerine batıran benim' demek istiyor. Başka bir ifadeyle, 'attığın şeyi hedefine isabet ettiren, gayesine erdiren ve düşmanı bozguna uğratıp sizi onların tepelerine bindiren ve galip getiren, onları size esir kılan yine benim' demek istiyor. Öldürülen birkaç insan için, bakın ha onları siz değil; ben vurdum. Sakın ola beni bir saniye bile olup bitenlerin dışında tutmayın, gibi isteklerde bulunuyor. Herhalde bundan esinlenmiş olsa gerek ki, büyüklerimiz şöyle derlerdi: Allah'ın izni olmadan tek bir yaprak bile ağaçtan düşmez.

Benzer bir açıklama Tevbe suresinde de geçiyor. Orada, birçok yerde Müslümanlara savaşlarda yardım yaptığı gibi burada da yaptığını ve güya Müslümanların sayı ve silah üstünlüklerine güvendikleri için ilk etapta savaşı kaybettikleri; ama daha sonra tekrardan kendilerini toparladıkları söz konusu. Bunun üzerine Muhammed'e şöyle bir ayet geliyor: 'Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etti. Hani çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş, fakat sizi hezimete uğramaktan kurtaramamıştı. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonunda (bozularak) geri döndünüz. Daha sonra Allah, Resulü ile mü'minler üzerine sekînetini (huzur duygusunu) indirdi, sizin görmediğiniz ordular (melekler) indirdi de kâfirlere azap etti. İşte bu, o kâfirlerin cezası-

dır' deniliyor.[122] Bu konuda uzun tefsirlerde daha farklı rivayetler de aktarılmaktadır.

Bu başlık altında Kur'an'da tanrının kahramanlığı, yönetimi kendinde bulundurma hevesi anlatılırken, farklı bir konu içeren ayetler akla gelir. Bu ayetlerde Müslümanlar savaş için sefere çıktığında bile, vakti geldiğinde namaz kılmaları isteniyor ve eğer o yolculukta Muhammed'in kendisi de varsa onun kendilerine imamlık yapmasını, cemaatin bir kısmının namazın yarısını kılıp daha sonra namazdan çıkmasını, bir kısmının da düşmana karşı nöbet tutmasını, daha sonra bunların yerlerini değiştirip kalanların gelip namaza devam etmesini öneriliyor ve şu ilginç formül sunuluyor:

'Yeryüzünde sefere/savaşa çıktığınızda, kâfirlerin size kötülük etmelerinden endişe ederseniz, namazı kısaltmanızda size bir günah yoktur. Şüphesiz kâfirler, sizin apaçık düşmanlarınızdır.' 'Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırdığın zaman, onlardan bir kısmı seninle beraber namaza dursun, silahlarını (yanlarına) alsın, böylece (namazı kılıp) secde ettiklerinde (diğerleri) arkanızda olsunlar. Sonra henüz namazını kılmamış olan diğer grup, gelip seninle beraber namazını kılsın ve onlar da silahlarını yanlarına alsınlar. O kâfirler arzu ederler ki siz silahlarınızdan ve eşyanızdan gafil olsanız da üstünüze birden baskın yapsınlar.'[123]

Bir taraftan adil, merhametli, kâinatın yaratıcısı ve güçlü bir yaratıcı diye tanıtılır Kur'an'da, öbür taraftan da savaş önerir ve savaş esnasında bile insanların kendisine (ibadet adı altında) diz çökmesini, köle olmasını ister, en basit bir başarıyı bile bana verin der. Kur'an'da tanıtılan tanrının bir özelliği de budur.

---

[122] Tevba suresi, 25-26

[123] Nisa suresi, 101-102. ayetler

11. BÖLÜM

ALLAH, 'İNANMAYANLARI DOĞRAYIN' DİYORSA!

Burada hemen bir açıklama yapayım: Normalde eğer iki grup arasında savaş, kavga olursa tabii ki işkence de söz konusu olabilir, öldürme de. Ancak Kur'an'da kâinatın yaratıcısı diye tanıtılan Allah'ın, 'İnanmayanları öldürün, organlarını doğrayın' gibi fetvalar vermesi hiç de normal değil. Hem ona mutlak kadir (gücü her şeye yeten) denir, hem de barış formülü değil de; cinayet öneren bir tanrı karşımıza çıkar! İşte insanla tanrı arasındaki fark burada. Hatta günden güne insanlar çalışıyor ki savaşsız bir dünya düzeni kurulsun; ama kâinatın yaratıcısı diye insanlara kabul ettirilmeye çalışılan Allah, savaşı organize ediyor ve üstelik de defalarca 'çok merhametli' gibi sıfatlarla nitelendiriliyor Kur'an'da.

Hemen ilgili ayetlere geçelim: '**(Ey Muhammed) hatırla o zamanı ki, rabbin meleklere (Bedir harbinde) şöyle talimat veriyordu: Ben sizinle beraberim, haydi inananlara destek olun; ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım, siz onların boyunlarını vurun, tüm parmaklarını da doğrayın.**''[124] Aynı ayetten sonra gelen iki ayette de; '**Bu ceza, onların Allah'a**

[124] Enfal suresi 12. ayette

ve Resulüne karşı gelmelerinden dolayıdır. Kim Allah ve Resulüne karşı gelirse, bilsin ki Allah, cezası en ağır olanıdır. İşte bu yenilgi size Allah'ın cezası! Şimdilik onu tadın! Kâfirlere bir de cehennem ateşinin cezası vardır' deniliyor.[125] Başka bir doğrama ayeti de Uhud çatışmasıyla ilgili. **'Allah'ın size olan sözü gerçekleşti: O sırada siz düşmanlarınızı Allah'ın izni ile kesip doğruyordunuz'** deniliyor.[126] Nisa suresinin bir yerinde de, **'Onları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün. Onlardan ne bir dost edinin, ne de bir yardımcı.'**[127] Bundan sonra gelen cümlede ise, **'Eğer bunlar sizden uzak durmazlar, sizinle barış içinde yaşamak istemezler, ellerini savaştan çekmezlerse, onları yakalayın ve onları nerede bulursanız öldürün. İşte bunlara karşı size açık bir yetki verdik'** (yani öldürme yetkisi) deniliyor.[128]

Yine Medine döneminde oluşturulan surelerden birinde,[129] 'Allah, ehl-i kitaptan, düşman ordularına yardım edenleri kalelerinden indirdi ve **kalplerine korku düşürdü**. Böylece siz onların **bir kısmını öldürüyor**, bir kısmını da esir alıyordunuz' şeklinde öncekilere benzer bir ayet var.

Konuya ilişkin Muhammed suresinde daha farklı bir açıklama geçiyor: '(Savaşta) inkâr edenlerle karşılaştığınız zaman **boyunlarını vurun**. Nihayet onları iyice vurup sindirince bağı sıkıca bağlayın (esir alın). Savaş sona erince de artık ya karşılıksız veya fidye karşılığı salıverin. Durum şu ki, Allah dileseydi onlardan intikam alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek ister. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmaz' deniliyor ve hemen devamında da 'Allah onları (kendi yolunda öldürülenleri) emellerine erdirir ve ruhlarını da

---

[125] Enfal, 13. ve 14. ayetler
[126] Âl-i İmran suresi 152. ayeti
[127] Nisa, 89
[128] Nisa, 91
[129] Ahzab suresi 26

şad eyler. Sonuçta onları, kendilerine tanıtımını yaptığı cennetine koyar' diyor.[130] 7. ayette ise daha ilginç bir kavram kullanılıyor: 'Ey inananlar! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz, o da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar (yani size savaşta kazandırır)' demek suretiyle (Allah'ın kendisi) insanlardan yardım talep ediyor (en azından böyle bir kavram kullanılıyor onun hakkında). İnsanların Allah'a yardım etmeleri konusunda benzer ayetler Kur'an'ın başka surelerinde de var... Peki insanlardan yardım isteyen bir tanrı, nasıl olur da, ben de size yardım ederim, diyebilsin?

Evet meleklerin, Allah'tan aldıkları emirle insanları doğradıklarına ilişkin ayetler Medine'de Muhammed'in savaşları kazandığı döneme denk gelir. Az önce anlamları sunulan ayetlerin çoğu, Bedir savaşıyla ilgilidir. Allah bununla, Bedir savaşına katılan karşı taraf hakkında ne kadar kızgın olduğunu ortaya koyuyor. Halbuki Bedir'de her iki tarafın asker sayısı 1350 civarındaydı. Demek ki eğer bugünkü büyük devletlerin yaptığı gibi Muhammed daha farklı (nitel ve nicel olarak), tüm dünyayı kapsayan bir savaş kazansaydı, o zaman ciltler dolusu ayetler oluşturulurdu!.. Yani koparılan kıyamet, Kur'an'da işlenen bu kadar yardım ayetleri, 1350 kişilik bir çatışma grubuyla ilgili. Her şeyden önce zulüm bir yana; tanrının bu azıcık grup hakkında yüzlerce kahramanlık ayetleri göndermesi; aman ha siz onları vurmadınız ancak ben vurdum gibi ayetler göndermesi, doğrusu anlamlı.

Muhammed suresi 4. ayetteki '**Bağı sıkıca bağlayın** (onları esir alın)' cümleciği hakkında İslam âlimleri arasında var olan görüşlere kısaca değinmekte yarar var. Kimileri, İslam yöneticileri istese (duruma göre) savaş esirlerini öldürebilirdi, derler. Buna kanıt olarak da Hayber muhasarasında ele geçirilen Beni Kureyza Yahudileri hakkındaki uygulamayı gösterirler.

---

[130] Muhammed suresi 4-6. ayetleri

‘Allah, kitap ehlinden onlara (Hendek savaşında karşı tarafta yer alanlara) yardım edenlerin (Hayber Yahudilerini kastediyor) kalplerine korku düşürerek kalelerinden indirdi de siz böylece onların bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir alıyordunuz.[131] (Allah) onların arazilerini, yurtlarını ve mallarını da size miras bıraktı. Bir de henüz ayak basmadığınız bir yeri (size miras kıldı). Allah, her şeye kâdirdir’[132] denilir.

Evet kimileri bu ayetlere dayanarak, İslam yönetimi isterse esirleri katleder sonucuna varmışlar. Çünkü burada Muhammed ve ordusu, ele geçirdikleri erkekleri kılıçtan geçirmişlerdi, kız ve kadınlarına da cariye olarak el koymuşlardı.[133] Bazı İslam âlimleri, eğer artık esirlerden tehlike gelmiyorsa o zaman fidye karşılığı serbest bırakılırlar demiş; kimileri, İslami yönetim isterse onları köle statüsüne tâbi tutar; bazıları da özgürlükleri saklı kalmak kaydıyla Müslümanlar arasında kalabilirler; kimi İslami yorumcular ise, eğer Müslümanların da esirleri varsa o zaman birbirleriyle değiş tokuş edilir demiştir; bazıları da, gerekirse onlardan hiçbir şey almaksızın özgürlüklerine kavuşturmak gerekir, gibi bir yorum getirmiştir. Kanıt olarak da şu olayı gösterirler: Muhammed’in kızıyla evli olan ve aynı zamanda Muhammed’in amcası Ebu Leheb’in de oğlu olan Eb’ul Âs adındaki damadı, karşı tarafta savaşırken Müslümanlarca esir alınıyor. Eşi ve aynı zamanda da Muhammed’in kızı olan Zeynep, kocasını kurtarmak için babasına fidye gönderiyor. Gönderilen bu eşya arasında bir de kendi gerdanlığı vardı ki, Zeynep Eb’ul Âs’a gelin olurken annesi Hatice kendisine takmıştı. İşte Muhammed bunu görünce etkileniyor ve arkadaşlarına bunun tekrar Zeynep’e iade edilmesini ve damadı olan Eb’ul Âs’ın da karşılıksız serbest bırakılması talimatını veriyor. Böylece adam esaretten

---

[131] Ahzab suresi, 26. ayet

[132] Ahzab, 27. ayet

[133] Kur’an’ın Kökeni adlı yapıtımda bu konuda geniş bilgi var. s. 102 vd.

kurtuluyor. Buna rağmen, sonuçta din farkı nedeniyle adam Muhammed'in bu kızını boşuyor. İkinci bir örnek de, Muhammed'in Yemâme halkının efendisi olan Sümame'yi ele geçirdikten sonra karşılıksız serbest bırakmış olmasıdır.

Muhammed'in bazı savaş esirlerini karşılıksız olarak serbest bırakması, ya torpile dayanır (amcası Abbas, az önce sözü edilen damadı Eb'ul Âs ve sütkardeşi gibi) veya politik amaçlıdır. Bununla kalkıp Muhammed'i barışsever ilan edip işi Allah'a götürmenin, olup bitenleri de olağanüstü kabul etmenin herhalde bir mantığı yoktur! Kaldı ki, benim özellikle üzerinde durmak istediğim, az önceki kişisel yorumlar değil; Kur'an'ın kendisinde net olarak anlatılan, 'savaşlarda meleklerle Müslümanları destekleme, savaşa onay verme, onları asın kesin...' gibi ifadeler için bu başlığı açtım; biraz bilgi olsun diye de konuya ilişkin bazı yorumların özetini sunmuş oldum.

Söz, **'inanmayanları doğrayın'** gibi Kur'an ifadelerinden açılmışken, özet şeklinde şunları da eklemeyi, konunun bütünlüğü açısından uygun buluyorum. Çünkü ekleyeceğim bu son iki-üç ayet de, Kur'an'da tanıtılan Allah'ın, alternatif göstermek yerine; sertlik yanlısı olması açısından önem arz eder. Mesela; 'Allah'a ve Resulüne savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışanların cezası; ancak öldürülmeleri, yahut asılmaları veya ellerinin ve ayaklarının çapraz kesilmeleri, ya da bulundukları yerden sürülmeleri. Başka bir ayette de, **'Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralar birbirlerine kısastır'** denmesi ve **'Hırsız erkek ile hırsız kadının ellerini kesin'** gibi ayetler, bu başlıkla irtibatlandırılabilir.[134] Hemen hatırlatayım ki, aynı ceza yöntemleri daha önce Hammurabi kanunlarında da vardı.

---

[134] Maide, 33, 45, 38

12. BÖLÜM

SAVAŞAN MELEKLER DE VARMIŞ!

Önce ilgili ayetlerden birkaçını verelim:

'Hatırlayın ki, siz Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da, ben peş peşe gelen bin melek ile size yardım edeceğim diyerek duanızı kabul buyurdu.'[135]

Hemen bundan bir sonraki ayette bu yardımın gerekçesi şöyle açıklanıyor: **'Allah bunu (meleklerle yardımı) sadece müjde olsun, bununla kalbiniz yatışsın diye yaptı.'**[136]

'Eğer sizden (savaşta) sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüze galip gelir. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişiye galip gelir.'[137]

'O halde sizden sabırlı yüz kişi bulunursa, (onlardan) iki yüz kişiye galip gelir. Ve eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle (onlardan) iki bin kişiye galip gelir.'[138]

Burada matematiksel bir eksiklik söz konusu. Birinde 1'e karşı 100; bir diğerinde 1'e 10 deniliyor. Bir diğer ayette ise 1'e 2. Bu hesap da doğrusu ilginç...

---

[135] Enfal, suresi, 9. ayet
[136] Enfal, 10
[137] Enfal, 65
[138] Enfal, 66

Her ne kadar bizim İslami yorumcular hazırcevaplar, hemen yapıştırırlar yorumlarını; ancak bu kadar da açık gedik olmamalı. Burada Kur'an yorumcuları şöyle bir kurtarıcı (kendilerince) yorum yapmışlar: Güya bazı sahabeler birinci ayete itiraz ederek Muhammed'e, 'Efendim eğer bizden her biri 10 kişiye bedelse işimiz çok zor' demişler. Bunun üzerine Allah da onlara karşı merhamete gelip, 'Madem öyleyse sizden bir kişi ancak iki kişiye bedel olsun' demiş, böylece onların yüklerini hafifletmek suretiyle farklı bir ayet daha göndermiştir, diyorlar. Bu da şu demek oluyor ki; tanrı daha önce bunların o hassasiyetlerini bilememiş olmalı ki, itirazları sonucu etkilenip farklı ayetler göndermiş. Tabii ki bu yaratıcı için ne kadar uygun bir yaklaşımdır, bunu da dikkate almak lazım.

Neyse bu teknik bir sorun, bunu böylece hatırlattıktan sonra konuya devam edelim.

'O zaman sen, mü'minlere şöyle diyordun: İndirilen üç bin melekle Rabbinizin sizi güçlendirmesi, sizin için yeterli değil midir?'[139]

'Siz sabır gösterir ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen şu anda üzerinize gelseler, Rabbiniz, nişanlı beş bin melekle sizi takviye eder.'[140]

'Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı.'[141]

Dikkat edilirse yukarıda söz konusu olan ve hem Âl-i İmran, hem de Enfal suresinde geçen az önceki ayetler, Bedir savaşını konu alır. Zaten Âl-i İmran 123'te, '**Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah size Bedir'de yardım etti**' şeklinde Bedir ismi geçtikten sonra, aynı surenin yukarıdaki iki ayetinde bu sefer net rakamlar verilerek kaç tane savaşçı melekle Müslü-

---

[139] Âl-i İmran, 124
[140] Âl-i İmran, 125
[141] Âl-i İmran, 126

manların desteklendiği belirtiliyor. Bir kere İslam felsefesine göre Allah ne derse yalan değildir; yine İslam inancına göre eğer bir konu Allah katında çok önemliyse, bu önemi vurgulamak için bazen Allah da insanlar gibi yemine başvurur. Nitekim az önceki ayette Bedir'deki yardımdan söz ederken, hemen başta, **'Andolsun'** kelimesini kullandıktan sonra konuya giriyor. Yemin etmekle melek yardımının %100 gerçekleştiğini vurgulamak istiyor. Yine Huneyn çatışmasında Müslümanlara yardım ettiğini söylerken, hemen ayetin başında yemin ederek giriş yapıyor ve 'Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etti' diyor.[142]

Bir kere insan niye yemin eder, sorusunun yanıtına bakılırsa ve bu arada Allah'ın da yeminini bununla yan yana getirirsek, şöyle bir durum ortaya çıkıyor: İnsanoğluna güven olmadığı, yalan konuşabileceği, yalan ifade verebileceği gibi ihtimaller olduğu için kendisi yemine başvurur veya mahkeme gibi yerlerde ona yemin ettirilir. Ancak Allah'ın bizzat kendisinin yemine başvurması garip bir şey. Kaldı ki bu durumda, Kur'an'da yeminsiz geçen ayetlerin doğruluğu konusunda bir garanti olmadığı imajı ortaya çıkıyor. Şöyle bir soru da rahatlıkla söylenebilir: Neden toplum için o kadar önemli olan konular Kur'an'da dile getirilip üzerlerine yemin edilmemiş de melek yardımı gibi aslı olmayan konular hakkında Kur'an'da yeminle söz edilmiş?

Kur'an'da dikkatleri çeken bir diğer husus da, Allah tarafından üzerlerine yemin edilen çoğu konuların inandırıcı olmaması. Örneğin, Mekke döneminde Muhammed uzun süre ayetler oluşturamayınca, müşrik denilen insanlar Muhammed hakkında, 'Madem Allah'tan vahiy alıyordu, neden epey zamandır bu irtibat kesildi?' diye alaylı bir şekilde konuşma yapınca, bunun üzerine '**Duha**' suresi iniyor ve burada da yeminle başlayıp 'Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki,

---

[142] Tevbe suresi, 25. ayet

Rabbin seni bırakmadı, sana darılmadı' deniliyor. Yine müşrikler Muhammed hakkında, '**Nesli kesik/kısır**' deyince, Allah, bu konuda Muhammed'i koruyan kısa bir sure gönderip hemen başında da yemine yakın bir ifade olan, '**Kuşkusuz/muhakkak**' terimini kullanıp şöyle devam ediyor: '**(Resulüm!) Kuşkusuz/muhakkak biz sana Kevser'i verdik. Şimdi sen rabbine kulluk et ve kurban kes. Asıl sonu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir.**'

Dikkat edilirse, Bedir'de bir çatışma söz konusu. Burada Müslümanların aldığı bir başarı (ki karşı taraftan 70 kişi vurulmuş, bir o kadarı da esir alınmıştı) öylesine abartılıyor ki, Kur'an'da akıl almaz bir şekilde Allah'a mal ediliyor ve bu konuda peş peşe ve değişik zaman ve surelerde abartılı ayetler sıralanıyor. İşin enteresan tarafı, Muhammed öylesine rehavete kapılıyor ki, bazen aynı tema için, farkında olmadan değişik zaman ve surelerde ayetleri tekrarlıyor; böylece Cebrail denilen meleğin, önemsiz bir mesele için birkaç kez yukarılara gidip geldiğini görüyoruz. Çarpıcı bir örnek verelim konuya ilişkin: 'Allah, bunu size sırf müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı' cümlesi, Allah'ın Bedir savaşında Müslümanlara yaptığı yardımdan söz ediyor. Ama aynı cümle farkında olunmadan Kur'an'da iki defa tekrarlanıyor.[143]

Diyelim o günkü insanlar, bir taraftan cahildi, öbür taraftan da ganimet, cariye, çapulculuk gibi primlerden dolayı rahatlıkla savaşa gitsinler, bu konuda doping olsunlar diye benzer sözler onlara sunuldu; ama hâlâ benzer sözlere inanmak insanlık adına gerçekten büyük bir eksiklik!

---

[143] Âl-i İmran, 126 ve Enfal, 10. ayet

13. BÖLÜM

BEDİR MERKEZLİ OLUŞAN ÇELİŞKİLİ AYETLER VE NEDENLERİ

Bir bakıyoruz Bedir çatışmasına katılıp öldürülen karşı grubun insanları hakkında, 'Hani Rabbin meleklere, "Ben sizinle beraberim. İman edenlere güç verin. Ben kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Böylece onların boyunlarının üstüne vurun, bütün parmaklarını doğrayın" denilerek, Kur'an'da çok ağır infazdan söz ediliyor;[144] bir bakıyoruz aynı çatışmada Müslümanlara esir düşen insanlar hakkında az önceki durumdan farklı olarak, 'Yeryüzünde düşmanı büsbütün sindirip hâkim duruma gelmedikçe hiçbir peygambere esir almak yakışmaz. Siz geçici dünya menfaatini istiyorsunuz' deniliyor; bunun devamında da, 'Eğer Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı size büyük bir ceza verilirdi'[145] demek suretiyle, bununla Muhammed, o esirlerden aldığı fidyeden dolayı Kur'an'da eleştiriliyor. Bir yandan esirlerden fidye aldığı için eleştirel içerikli ayetler oluşturulurken, öbür yandan savaşlarda gayri müslimlerden ele geçirilen ganimetlerin Müslümanlar tarafından kullanılması yö-

---

[144] Enfal, 12
[145] Enfal, 67-68

nünde üst üste fetva ayetleri geliyor. İlginçtir ki, Kur'an'da Allah bu ganimetlerden hem kendisi için, hem de Muhammed ve akrabası için pay ayrılmasını talep ediyor. Örneğin; 'Artık elde ettiğiniz ganimetten helal ve temiz olarak yiyin'[146] ayetiyle ganimet için fetva verdikten sonra bunun bölüştürülmesi konusunda, 'Bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin **beşte biri mutlaka Allah'a**, Peygamber'e, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolculara aittir. Eğer Allah'a; hak ile batılın birbirinden ayrıldığı gün, iki ordunun (Bedir'de) karşılaştığı gün kulumuza indirdiklerimize inandıysanız (bunu böyle bilin). Allah her şeye hakkıyla gücü yetendir'[147] deniyor. Daha da önemlisi, 75 cümleden oluşan bu surenin adı Enfal suresi oluyor. Enfal Arapça'da, savaşlarda karşı taraftan (Müslüman olmayanlardan) ele geçirilen ne varsa hepsi demektir. Bu ganimet-fey konusunda Medine'de oluşturulan surelerden biri olan Haşir suresinde de, '(Savaş esnasında) hurma ağaçlarından her neyi kestiyseniz veya (kesmeyip) kökleri üzerinde dikili bıraktıysanız hep Allah'ın izniyle olmuştur. Bu da fasıkları rezil etmesi içindir.'[148] 'Onların mallarından Allah'ın, savaşılmaksızın peygamberine kazandırdığı mallar için siz, at ya da deve koşturmadınız.'[149] 'Allah'ın, (fethedilen) memleketlerin halkından savaşılmaksızın peygamberine kazandırdığı mallar; Allah'a, peygambere, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara aittir' deniyor, ayetin devamında da tehditkâr bir biçimde, 'Peygamber size ne verdiyse (kastedilen ganimet ve fey'dir) onu alın, neyi de yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah'ın azabı çetindir' tehdidi yapılıyor.[150]

---

[146] Enfal, 69
[147] Enfal, 41
[148] Haşir, 5
[149] Haşir, 6
[150] Haşir, 7

Belirtildiği gibi Bedir çatışmasında katledilen insanlarla ilgili oluşturulan çok katı ayetlerle, bu çatışmada esir alınan 70 kişinin durumlarıyla ilgili oluşturulan –sanki ılımlı- ayetler arasında görünürde bir fark söz konusu; bunun üzerinde biraz duralım. İlginçtir ki, esirlerden alınan fidye ile ilgili Kur'an'ın yaklaşımı böyle iken, bunun tam da tersine ganimetlerle ilgili oluşturulan ayetler bambaşka şeyler içeriyor. Ganimetin alınması helaldir demekle birlikte, bundan Muhammed ve akrabasına özel pay ayrılması önerildiği gibi, ayrıca Allah için de pay verilmesi dikkat çekicidir. Daha önemlisi, şayet yapılan bir savaşta, karşı taraf savaşı sürdürmeden Muhammed ve ordusuna teslim oluyorsa, onların ('Fey' denilen) mallarına yine el konur; ancak bu kez bu malın tümü Muhammed'in inisiyatifine bırakılır. Yani bundan, savaşa katılan diğer askerlere pay verilmez. Buna ilişkin ayetlerin anlamı az önce verildi.[151] Bu ayetlerde savaşsız ele geçirilen malın (ki buna 'fey' denir) Muhammed'in inisiyatifine bırakılması bir yana; buna itiraz edilmesin diye de şöyle bir cümlecik eklenmiştir: 'Peygamber size ne verdiyse (burada Muhammed'in vermesinden kasıt savaşlarda ele geçen fey gibi maddi çıkarlardır. Çünkü fey'in anlatıldığı ayetin devamında geçiyor) onu alın (yani kısmetinize rıza gösterin), neyi de yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah'ın azabı çetindir/cezası ağırdır' deniliyor.

Gerçekten ilginç bir manzara: Daha önce Bedir esirleri için niye fidye aldınız, dünya menfaatinin peşine düştünüz diye eleştiri ayetleri gelirken; ne gariptir ki zaman içinde, ele geçirilen savaş malının hepsi Muhammed'e olsun diye ayet yetiştiremiyor ve bu arada Muhammed, inandığı Allahına da bu mallardan pay ayırarak Kur'an'a iki yerde buna ilişkin ayetler ekliyor.

Denilebilir ki ganimetle fidye ayrı ayrı şeylerdir. Dolayısıyla burada çelişki söz konusu değildir. Hayır; isim olarak ikisi ara-

---

[151] Haşir suresi, 6-7. ayetler

sında fark varsa da netice itibariyle her ikisi de gayri meşru yollardan ve bir hiç uğruna ele geçirilen servetlerdir. Kaldı ki eğer Müslümanlar için savaşlarda ganimet almak caiz ise bu, fetihler adı altında Müslümanların iştahını kabartır, böylece yeryüzünde savaşların ardı arkası kesilmez; Müslümanlar daima bu primler için savaş ister ki, bu da ancak fitne-fesada yol açar ve elbette ki barışa katkı sunmaz. Nitekim İslam tarihine baktığımızda Emeviler olsun, Abbasiler olsun, Osmanlılar olsun hep bu ganimet primleri sayesinde savaşlar açmışlar, ganimet ve çapulculuk nedeniyle İslam askerleri savaş için hep iştahlı olmuşlardır. Aslında bu gayri meşru maldan Kur'an'da Allah'ın kendine de pay istemesi/kendini bu işe karıştırması anlayışı, Kur'an'ın kökeni konusunda apaçık bir adres gösterir.

Enfal suresinde Bedir çatışması merkezli oluşan bu karmaşık durumun tam anlaşılabilmesi için, insanın Bedir'deki olup bitenlerden biraz malumat sahibi olması gerekiyor; aksi takdirde ayetlerden bir şeyler anlamak zor. Bu nedenle, İslam tarihinden bazı ipuçlarının verilmesinde yarar var.

Bir kere Bedir çatışması akrabalar arası bir çatışmaydı. Örnek vermek gerekirse; Ömer Muhammed safında yer alırken, onun öz dayısı olan As bin Hişam karşı tarafta yer alıyordu ve aynı zamanda Ömer bu çatışmada adı geçen dayısını katletmişti. Mus'ab bin Umeyr de kendi öz kardeşi olan Ubeyd'i vurmuştu bu kavgada. Ali'nin kardeşi Akil, karşı tarafta Müslümanlara karşı çarpışırken esir düşenler arasındaydı. Ebubekir ise, kendi öz oğlunu savaş meydanına davet etmişti. Muhammed, amcası Hamza ile aynı safta yer almış ve damadı (kızı Zeynep'in eşi) ile Muhammed'in diğer amcası Abbas da karşı tarafta yer almış ve Müslümanlara esir düşmüşlerdi. Yine Bedir çatışmasında Ali ile Ubeyde, yakın akrabalarından Utbe, Şeybe, Velit bin Utbe gibi önemli kişileri katletmişlerdi. Bu çatışmada benzer örnekler çoğaltılabilir. Kaldı ki bu kavga bir hiç uğruna oluyor. Bu ve benzerlerinin sosyal, siyasal... alanlarda haklı gö-

rülebilecek bir gerekçeleri yoktu; bu çatışmaların maksadı sadece ve sadece bir iktidar mücadelesinden öte değildi.

İki taraf arasındaki bu durum, ister istemez Muhammed grubunda yer alan ve Müslüman diye nitelenen insanlar arasında tartışmalara, münakaşalara, hoşnutsuzluklara neden oluyordu. Muhammed, işin içinden sıyrılabilmesi için her ne kadar ortaya koyduğu ayetlerle bir denge oluşturmaya çalışmışsa da, maalesef ayetler arası çelişkilere dikkatle bakıldığında, buna ek olarak ayetlerin içeriğine de değişik cephelerden (ilmi, akli, sosyal, siyasal vb) bakıldığında, rahatlıkla görülecektir ki bu ayetler, Muhammed'in şahsi politikasını içermekten başka bir gayeye hizmet etmemiştir.

Bunu biraz açmak gerekirse; bir kere katledilen o insanlar artık geri dönmeyeceklerdi. Muhammed, akrabalarıyla çarpışan ve aynı zamanda onun tarafında yer alan o insanlara moral vermek için çözümü, toplumun varlığına inandığı Allah'a havale etmekte bulmuş ve Allah'ın da güya meleklere, 'Ben Allah olarak sizinle beraberim. Siz İnananlara/Muhammed tarafında olanlara güç verin. Ben kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Böylece onların boyunlarını vurun, bütün parmaklarını da doğrayın' diyor.[152] Muhammed'in bundan gayesi, öldürme fetvasının Allah'tan geldiğini, böylece onların ölümü hak ettiklerini, dolayısıyla fazla üzüntüye de gerek olmadığını, aksi takdirde Allah'a karşı gelinmiş olacağı mesajını vermek için, inandığı tanrıyı bir taktik olarak kullanmak suretiyle Müslümanlar arasında yükselen tansiyonu böylece düşürmeyi hedeflemiştir.

Bedir'de olup bitenlerle ilgili bir başka moral ayetini de Mucadele suresinde görüyoruz. Burada, 'Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir topluluğun, babaları, oğulları, kardeşleri yahut kendi soy-sopları olsalar bile, Allah'a ve peygamberine düşman olan kimselere sevgi beslediğini göremezsin. İşte Allah onların

---

[152] Enfal suresinin 12. ayeti

kalplerine imanı yazmış ve onları kendi katından bir ruh ile desteklemiştir. Onları, içlerinden ırmaklar akan ve içlerinde ebedi kalacakları cennetlere sokacaktır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır' diyor.[153]

Çoğu Kur'an yorumcularına göre bu ayet de tıpkı Enfal suresindeki ayetler gibi Bedir'de akrabalarını öldüren insanlara bir moral olarak gelmiştir. İlgili ayetin açıklama kısmında Ömer'in Bedir'de öldürdüğü amcası As olayı da örnek olarak gösterilmiştir. Ayet adı altında Bedir esirleriyle ilgili alınan kararda bir diğer faktör, Muhammed'in kendisini hümaniter gösterip karşı tarafa barış mesajını vermesi, onların bundan müspet yönde etkilenip tekrardan çatışma başlatmamaları gibi niyetlerin olduğu bir gerçek. Bu çatışma, Muhammed'in mücadelesinde bir ilkti ve burada onun savaşçıları 300 küsurdu. Dolayısıyla henüz işin başındayken ve askeri alanda pek güçlü de değilken, çevreye hemen sertlik yanlısı bir izlenim bırakması pek olumlu bir sonuç getirmeyecekti. Bir de az önce değinildiği gibi Muhammed'in kızı olan Zeynep'in eşi (ki aynı zamanda Muhammed'e karşı cephe alan öz amcası Ebu Leheb'in de oğluydu) Bedir'de esir alınanlar arasındaydı. Zeynep, eşini esaretten kurtarabilmek için, kendi babası Muhammed'e, gelin olurken annesi Hatice'nin kendisine hediye ettiği kolyesini göndermişti. Bunu daha önce anlattım. Tabii ki bir baba buna kolay kolay dayanamaz. Muhammed'in benzer bir torpili daha sonra başka bir çatışmada kendi sütkardeşi için de yaptığını görüyoruz. Orda da esirler alınmış, mal ve cariyeler dağıtılmıştı bile; ancak bu cariyeler arasında sütkardeşinin olduğu haberini alınca, onun hatırı için hepsini bağışlıyor. Ayrıca Muhammed'in kayınpederi Ebubekir başta olmak üzere önemli bir grup da Bedir esirlerinin affından yanaydı. Çünkü bunların hepsi, Müslüman olan tarafın yakın akrabalarıydı. Bütün bu durumlar göz önüne alındığında

---

[153] Mücadele, 22

anlaşılıyor ki Muhammed, bu insanları esir alıp onlardan fidye almakla yanlış yaptığını içeren ayeti, olası olumsuzlukları yatıştırmak, durumu kurtarmak amacıyla bilerek oluşturmuştur.

Bedir çatışmasında gerek öldürülenlerle ilgili oluşturulan ayetlerde olsun, gerekse esir edilenlerle ganimetlerin durumu hakkında ortaya atılan ayetlerde olsun, Ömer'in etkisini göz ardı etmek mümkün değildir. Ömer, esirler hakkında, 'Öldürelim' fikrinden yanaydı. Hatta Ömer, Ali kendi öz kardeşi olan Akil'i, Hamza, kendi ağabeyi ve aynı zamanda Muhammed'in de amcası olan Abbas'ı vursun diye somut örnekler veriyordu. Ömer'in bu ağır ceza içeren teklifine karşı Muhammed'in oluşturduğu ayetler görünürde Ömer'i coşturuyor, haklı buluyordu; ama pratikte Ebubekir'in önerisi gerçekleşiyordu: Ki Ebubekir, 'Biz bu esirlerden bir miktar fidye alıp kendilerini serbest bırakalım' diyen grupta yer alıyordu. Ancak konuya ilişkin ayetlere bakıldığında, Kur'an'da Ömer'in görüşüne %100 hak veriliyordu. Şöyle ki, 'Allah'ın geçmiş bir hükmü olmasaydı, onlardan aldığınız fidyeden dolayı size ağır bir ceza verilecekti' denilmekle, Ömer'in görüşü tanrıdan destek alıyordu.

Burada dengeyi sağlamak çok önemli. Pratikte Ebubekir'den yana kararlar alınıyor; ama Ömer'in de kalbinin kırılmaması için oluşturulan ayetlerle kendisi coşturuluyor. Teorik olarak oluşturduğu ayetle o esirlerden aldığı fidyeden dolayı kendisinin hata yaptığını vurgulamakla aslında Ömer gibi onları öldürmekten yana olan gruba bir bakıma puan vermek istiyordu. Ömer'e verdiği önemi sadece ayetle değil; aynı zamanda hadisleriyle de pekiştiriyordu. Örneğin; 'Ey Ömer! Sen Musa ve Nuh'un kendi topluluklarına istedikleri gibi bu esirler için olumsuz düşünüyorsun' diyordu. Ömer'e direkt olarak 'Sen çok sertsin' deseydi Ömer alınırdı; ama onu tarihte saygın yerleri olan Musa ve Nuh gibi kişilere benzetmek suretiyle tatlı bir üslupla yatıştırmaya çalışıyordu. Bütün bunlar, dengeyi sağlamak için yapılan taktiksel yaklaşımlardır.

Eğer Bedir esirleri hakkındaki karar politik değilse neden aynı Muhammed, Bedir çatışmasından yaklaşık 3 yıl sonra Hendek savaşını müteakip Beni Kureyza Yahudilerinden ele geçirdiği yaklaşık 1500 esirden eli silah tutanları katledip bir çukura doldurdu ve bu arada onların kız ve kadınlarına da el koydu, bunlardan kendilerine yarayanları kendi aralarında bölüştüler ve yaramayanları da uzak diyarlara gönderip tanınmayan insanlara sattırdı? Neden bunlar için de Bedir esirleri gibi fidye almak suretiyle Kur'an'a ayet koymadı? Aksine, infaz ettiği bu Yahudilerin katliam fetvasını, inandığı Allahına havale etti. Neden bunlar hakkında farklı kararlar verdi? Çünkü bunlar Yahudiydi, bunların Muhammed grubunda akrabaları yoktu. Ayrıca bunların o bölgede destekçileri de yoktu ki Muhammed için problem oluştursunlar. O nedenle Muhammed Bedir esirleri gibi bunlarla ilgili olumlu fetva ayetleri oluşturma cihetine gitmedi, buna gerek görmedi.[154] Ancak fermanlarını içeren cümleler oluşturup Kur'an'a almayı tercih etti.[155]

İşte daha sayamadığım bu ve benzeri sebeplerden dolayı Bedir çatışması hakkında çelişik gibi görünen ayetlerin hikâyesi bundan ibarettir.

Görüldüğü gibi Kur'an'daki ayetlere göre, insanları cariye-köle olarak kullanmak caizdir ve bunların günün birinde Muhammed'in bir akrabası için (sütkardeşini kastediyorum), bir torpil sonucu affedilmeleri de caizdir ve devlet malı sayılan ganimetlerden Muhammed ve yakın akrabasına pay ayrılmak suretiyle Kur'an'da yer vermek de torpil sayılmaz. Yanısıra savaşmadan teslim olan gayri müslimlerden fey adı altında ele geçen maldan sadece Muhammed'e, akrabasına, Allah'a aittir demek torpil sayılmıyor! Halbuki eğer onlar Muhammed'in ordusundan korkup teslim olmuşlarsa, ganimetler gibi bu maldan da di-

---

[154] Ahzab suresi, 26 ve 27

[155] Bu konuda Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtımda geniş bilgi var.

ğer Müslüman askerlere verilmeli. Çünkü sonuçta onları korkutup teslime zorlayan bu ordu ve askerlerdir. Ama Kur'an tabiriyle onlar kılıç kullanmadıkları için kendilerine verilmez. Ben, bu maldan diğerlerine de verilsin derken, bunu tasvip amacıyla söylemiyorum; benim kastım, Kur'an'ın ikisi arasına koyduğu farkın inandırıcı olmadığını belirtmek. Yine Muhammed'in, kendi politik amaçlarına göre bazen ayet oluşturup hatta kendini bile eleştirecek (Bedir esirleriyle ilgili sunulan örnekteki gibi) biçimde Kur'an'a ayet yazması da gayet normal sayılıyor. Bu da onun açısından fayda getiren bir taktiktir aslında!

Burada ayrıca şöyle bir soru da akla gelir: Neden ganimetlerle ilgili ayetler Bedir çatışmasından önce inmedi? Veya şöyle diyelim: Neden ganimet ayetleri Bedir çatışmasını anlatan ve Bedir'de ele geçirilen ganimetlerin konu olduğu Enfal suresinde yeni oluşmaya başladı? Burada bir uçak kaçırma olayı aklıma geldi. Bundan birkaç yıl önce Türkiye'de bir uçak kaçırma vakası meydana geldi; ama suça uygun ceza TCK'da yoktu. Bunun üzerine yetkililer yeni bir yasa çıkardılar. Acaba neden Kur'an'da da hadise meydana geldikten sonra ilgili olay bağlamında ayetler hep sonradan oluşuyor? Diyelim, Muhammed kendi hayatında hiç savaş yapmasaydı (53 yaşına kadar Mekke'de iken savaş yapmadığı gibi ve bu nedenle de o dönemde ayet oluşturmadığı gibi) acaba benzer ayetler yine oluşur muydu? Aslında ayetlerin sebep-sonuç ilişkisi üzerinde durulursa, Kur'an'ın nasıl oluştuğu konusu kolay anlaşılır. Ama ne yazık ki toplum bunları bilmiyor...

14. BÖLÜM

SAVAŞ TALİMATINI VEREN BİR DİZİ AYET

Evet; aslında buraya kadar anlatılanlardan net anlaşıldı ki, Kur'an'ın tanrısı insanlar ona inansın diye savaş istiyor. Bu konuda bütün çıplaklığıyla var olan ayetler daha önce değişik başlıklar altında anlatıldı ve daha sonra da farklı vesilelerle zaman zaman değinilecektir de; ancak bu başlığı, farklı bir amaç için bağımsız olarak ele aldım; bunu az sonra belirteceğim. İlk önce bazı ayetleri vermekle konuya giriş yapalım.

'Ey mü'minler! Toplu halde kâfirlerle karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin (kaçmayın). Tekrar savaşmak için bir tarafa çekilme veya diğer askeri birliğe ulaşıp mevzi tutma durumu dışında, kim böyle bir günde onlara arka çevirirse (kaçarsa) muhakkak ki o, Allah'ın gazabını hak etmiş olarak döner. Onun yeri cehennemdir. Orası, varılacak ne kötü yerdir! Bu böyledir. Şüphesiz Allah, kâfirlerin tuzağını bozar.'[156]

'Yine (Peygamber'e karşı düşmanlığa) dönerseniz, biz de (ona) yardıma döneriz. Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! (İnkâra) son verirlerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür.'[157]

---

[156] Enfal, 15-19 ayetleri.

[157] Enfal, 39,

'Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, mü'min topluluğun gönüllerini ferahlatsın ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin.'[158]

'Şüphesiz Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve ölürler. Allah bunu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da kesin olarak va'detmiştir. Allah'tan daha iyi sözünü yerine getiren kim var ki? O halde, yapmış olduğunuz bu alışverişten dolayı sevinin.'[159]

Evet bütün bunlar Kur'an'da geçen ayetler...

Kur'an'da tanrı insanları savaşa teşvik etmesinin bir diğer yöntemi de şu: Kaderlerinde öldürülme ile hayata veda edenler, evlerinde dahi olsalar, öldürülme anı geldi mi hemen öldürülecekleri yerlere çıkıp gidecekler' deniliyor.[160]

Tabii ki bu durumda Kur'an'a inanan diyecek ki, madem evde de olsam kaderimde bu varsa ille de o an için kalkıp o yere gitmeliyim; o zaman benim korkmam, savaştan kaçmam neyi ifade eder ki? Dolayısıyla bu zihniyette olan rahatlıkla savaşa gider. İşte bu da cahil insanları savaşa sürüklemek için bir taktiktir.

Şimdi hem insanları yaratmış diye bir tanrıya inanılır, hem de böylesine bir tanrı insanların onun istediği yolda gitmesi için zaman zaman peygamberler gönderdiği iddia edilir ve barış formülü göstermek yerine; savaş yöntemi devreye sokulur. Halbuki bu noktada var olan önemli bir çelişki göz ardı ediliyor. Mesela çoğu ayetlere bakıldığında, Allah'ın kendisini dinlemeyenlerden çok rahatsız olduğunu görüyoruz. Madem rahatsız oluyor, o zaman kendisi çok güçlü olduğuna göre insanı istediği şekilde yönlendirebilir ve böylece kendisi de rahatsız olmazdı. Ortada sanki onu da aşan, onun da kontrol edemediği bir durum söz konusu.

---

[158] Tevbe, 14
[159] Tevbe, 111
[160] Âl-i İmran, 154

Daha önce de bir başlık altında değinildiği gibi yine özetle değinmek isterim ki, Kur'an'a bir bütün olarak bakıldığında, Muhammed henüz Mekke'de iken oluşturduğu surelerde savaştan hiç söz etmiyor. Burada, Tevrat'tan bazı aktarmalar yapıyor, kâinatı kim yarattı şeklinde bir taraftan bu yöntemle tanrının varlığına giderken, öbür taraftan bunu kendi siyaseti için bir korkutma aracı olarak kullanıyor. İnsanları cennetle müjdeleyip cehennemle korkutmaya çalışarak, bu şekilde kendini ispatlamaya uğraşıyor ve benzer yöntemlerle isteklerini topluma kabul ettirmeyi amaçlıyor. Çünkü Mekke'de iken kendi iddiasını savaşla başaracağına kendisi de inanmıyordu. Tanrı savaşta bize yardım ediyor dediği an, maddi güç olarak bunun altyapısının (yani askeri kanadının) hazır olması şart. Durum bu olunca, tabii ki savaşı meşru kılacak ayetleri Mekke döneminde oluşturamıyordu. Ama Medine'ye geçerek orada ordu kurup güçlenince, maşallah hiçbir gün geçmiyor ki Cebrail, savaşı destekleyen ayetlerle inmesin! Burada bakıyoruz ki, Muhammed ne kadar güçlü olmuşsa o oranda gelen ayetler de sert olmuştur. Yani ayetlerin sert veya yumuşak olmaları silah, maddi güçle bağlantılıdır. Eğer ordusu güçlü ise inen ayetler de, 'kâfirleri asın kesin' şeklinde çok sert olmuştur; zayıfsa o zaman oluşan ayetler de o oranda işi idare edecek biçimde olmuştur. Yineliyorum ki, burada tanrının ayetlerini belirleyen, Muhammed'in ordusudur, maddi gücüdür. Güçlü durumda tanrı da güçlü ayetler göndermiş, zayıf durumda da tanrı yumuşak bir tempoyla işi kurtarmaya başvurmuştur.

Şimdi Muhammed'in, güçlü olduğu Medine döneminde oluşturduğu surelerden savaşı azami biçimde meşru kılan ayetlerden bir kesit sunacağım. Benzer ayetler, Mekke'de oluşturulan surelerde hiç yoktur. Burada eğer etkili olan maddi güç ise, o zaman tanrı niye boşuna müdahale ediyor; hayır eğer etkili olan tanrı ise, o zaman niye Muhammed Mekke'de zayıfken ve hatta muhalifler onu ortadan kaldırmaya karar almışken, neden

orda da demedi ki, ey Muhammed kendini savun, karşı tarafla savaş, kız ve kadınlarını da cariye olarak kullan, mallarını ganimet olarak ye, din Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaş...gibi ayetler göndermedi.

Burada ibret olsun diye Medine'de oluşturulan savaş ayetlerinden birkaçını yorumsuz olarak sunmak istiyorum. Aslında aşağıya alacağım ayetleri çeşitli vesilelerle başka başlıklar altında dile getirdim; ancak burada maksadım, Muhammed'in güçlü olduğu dönemle ilgili oluşan surelerden bir numune sunmak ve bu konuda okuyucuya, Kur'an'ın nasıl-hangi sebep-sonuç ilişkisiyle oluştuğu noktasında ipucu vermek. Şunu da belirteyim ki, güçlü dönemde oluşan ayetlerde yine zaman zaman terslikler olduğunu da görüyoruz. Örnek vermek gerekirse, Müslümanlar Bedir çatışmasında kazanınca daha sonra oluşan ayetlerde Allah, '**ben size bin, üç bin, beş bin melekle yardım ettim, siz onları (düşmanı) vurmadınız ben Allah olarak onları vurdum**...' gibi ayetler gönderiyordu.[161] Daha sonra Müslümanlar Uhud'da bir ara yenilince, bu kez Allah, 'Eğer siz (Uhud'da) bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da (müşrikler de Bedir'de) benzeri bir yara almıştı. İşte (iyi veya kötü) günleri insanlar arasında (böyle) döndürür dururuz. (Bazen bir topluma iyi ya da kötü günler gösteririz, bazen de öbürüne)' diyor.[162]

Tanrı, Bedir'deki kazanımlardan sonra üst üste yardım ayetleri oluştururken, Uhud yenilgisine karşı da az önceki ayetlerde özetle, 'savaşta kazanmak varsa kaybetmek de var' diyor. Bunu derken de eleştiri almasın diye bu kez gerekçesini şöyle açıklıyor: 'Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şehitler edinmek için böyle yapıyor. Bir de Allah, iman edenleri arındırmak ve küfre sapanları yok etmek için böyle yapıyor. Yoksa Al-

---

[161] Âl-i İmran, 124 ve 125 ile Enfal suresi 9 ve 17 gibi
[162] Âl-i İmran, 140

lah, içinizden cihad edenleri (sınayıp) ayırt etmeden ve yine sabredenleri (sınayıp) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?'[163] diyor. Gerçekten çok ilginç gerekçeler...

Ben de bu sözlere karşı diyorum ki; sen neden bu deneme sınama işini Uhud'dan bir yıl önce Bedir'de de uygulamadın? Neden orada Müslümanlar kazanınca daha sonra oluşan ayetlerle astık kestik diyordun da, Uhud'da yenilgi alınca, **'İşte savaşta kazanmak varsa kaybetmek de vardır'** diyorsun? Demek ki kazanmak varsa ben destekledim diyorsun, kaybetmek varsa bu sefer de kusura bakmayın ben sizi denedim, diyorsun. Ne güzel bir taktik!

Şimdi de, Muhammed'in güçlü olduğu dönemde oluşan savaş ayetlerini sunalım...

A) Bakara Suresinden Savaş Ayetleri:

'Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz.'[164]

'Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez.'[165] 'Onları nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın.'[166] 'Artık Allah'a eş koşmaktan vazgeçerlerse, şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.'[167] 'Hem bir fitne kalmayıp, din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla çarpışın. Vazgeçerlerse, düşmanlık ancak zalimlere karşıdır.'[168] 'Hürmetli ay hürmetli aya ve bütün hürmetler birbirine karşılıktır. O halde kim size saldırdıysa, siz de ona

---

[163] Âl-i İmran, 139-142
[164] Bakara, 154
[165] Bakara, 190
[166] Bakara 191
[167] Bakara, 192
[168] Bakara, 193

yaptığı saldırının aynıyla saldırın da ileri gitmeyin. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah, takva sahipleriyle beraberdir.'[169]

'Savaş size farz kılındı, gerçi o size hoş gelmez. Olabilir ki siz, bir şeyden (savaştan) hoşlanmazsınız; oysaki o sizin için bir hayırdır. Yine olabilir ki, siz bir şeyi (savaşa gitmemeyi) seversiniz, oysaki o sizin için bir kötülüktür. Allah bilir, siz bilmezsiniz.'[170]

'O halde Allah yolunda çarpışın ve bilin ki Allah, her şeyi işitir ve bilir.'[171]

'Bak sana, İsrailoğullarının Musa'dan sonra ileri gelenlerine! Hani onlar, bir peygamberlerine: "Bize bir kumandan gönder de Allah yolunda savaşalım..." dediler. O da: "Size savaş farz kılınırsa, acaba yapmamazlık eder misiniz?" dedi. Onlar: "Bize ne oldu da yurtlarımızdan çıkarıldığımız ve çocuklarımızdan ayrıldığımız halde Allah yolunda savaşmayalım?" dediler. Bunun üzerine savaş kendilerine farz kılınınca da onlardan pek azı hariç, yüz çevirdiler/savaşmak istemediler. Ama Allah, o zalimleri bilir.'[172]

'Eğer Allah dileseydi, bunların arkasındaki ümmetler, kendilerine o deliller geldikten sonra birbirlerinin kanına girmezlerdi. Fakat ihtilâfa düştüler, kimi iman etti, kimi inkâr etti. Yine Allah dileseydi, birbirlerinin kanına girmezlerdi. Fakat Allah dilediğini yapar.'[173]

B) Âl-i İmran Suresinden Savaş Ayetleri:

'Hani sen mü'minleri (Uhud'da) savaş mevzilerine yerleştirmek için, sabah erken ailenden (evinden) ayrılmıştın. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.[174] Hani sizden iki takım

---

[169] Bakara, 194
[170] Bakara, 216
[171] Bakara, 244
[172] Bakara, 246
[173] Bakara, 253
[174] Âl-i İmran, 121

(paniğe kapılarak) çözülmeye yüz tutmuştu. Halbuki Allah onların yardımcısı idi. Mü'minler, yalnız Allah'a tevekkül etsinler.[175] Andolsun, siz son derece güçsüz iken Allah size Bedir'de yardım etmişti. O halde Allah'a karşı gelmekten sakının ki şükretmiş olasınız.[176] Hani sen mü'minlere, "Rabbinizin, indirilmiş üç bin melek ile yardım etmesi size yetmez mi?" diyordun.[177] Evet, sabrettiğiniz ve Allah'a karşı gelmekten sakındığınız takdirde; onlar ansızın üzerinize gelseler bile Rabbiniz nişanlı beş bin melekle size yardım eder.[178] Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Yardım ve zafer ancak mutlak güç sahibi, hüküm ve hikmet sahibi Allah katındadır.[179] Bir de Allah bunu, inkâr edenlerden bir kısmını helak etsin veya perişan etsin de umutsuz olarak dönüp gitsinler diye yaptı.[180] Savaşa karşı gevşemeyin. Sizden bu uğurda ölenler için de üzülmeyin. Eğer (gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz üstün olan sizlersiniz.[181]

'Eğer siz (Uhud'da) bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da (Müşrikler de Bedir'de) benzeri bir yara almıştı. İşte (iyi veya kötü) günleri insanlar arasında (böyle) döndürür dururuz. (Bazen bir topluma iyi ya da kötü günler gösteririz, bazen öbürüne.) Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şahitler edinmek için böyle yapar.'[182] Bir de Allah, iman edenleri arındırmak ve küfre sapanları yok etmek için böyle yapar.[183] Yoksa siz; Allah içinizden cihad edenleri (sınayıp) ayırt etmeden ve yine sabredenleri (sınayıp) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?'[184]

---

[175] Âl-i İmran, 122
[176] Âl-i İmran, 123
[177] Âl-i İmran, 124
[178] Âl-i İmran, 125
[179] Âl-i İmran, 126
[180] Âl-i İmran, 127
[181] Âl-i İmran, 139
[182] Âl-i İmran, 140
[183] Âl-i İmran, 141
[184] Âl-i İmran, 142

'Nice peygamberler var ki, kendileriyle beraber birçok Allah dostu çarpıştı da bunlar Allah yolunda başlarına gelenlerden yılmadılar, zaafa düşmediler, boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever.'[185]

'Andolsun ki Allah, izniyle onları (müşrikleri) kırıp geçirdiğiniz sırada size olan vaadini gerçekleştirdi. Nihayet sevdiğiniz şeyi (zaferi) size gösterdikten sonra, zaaf gösterdiniz. (Peygamber'in verdiği) emir konusunda tartıştınız ve emre karşı geldiniz. Peygamber, arkanızdan sizi çağırırken siz durmadan dağa yukarı kaçıyor, hiç kimseye dönüp bakmıyordunuz. Sonra o sıkıntının ardından (Allah) üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi. İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirip kaçanları, şeytan ancak yaptıkları bazı hatalardan dolayı yoldan kaydırmak istemişti. Ama yine de Allah onları affetti.'[186]

'Ey iman edenler! Kardeşleri sefere veya savaşa çıktığında onlar hakkında, "Onlar bizim yanımızda olsalardı ölmezlerdi ve öldürülmezlerdi" diyen inkârcılar gibi olmayın. Andolsun, eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, Allah'ın bağışlaması ve rahmeti onların topladıkları(dünyalıkları)ndan daha hayırlıdır.'[187] 'Allah size yardım ederse, sizi yenecek yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, ondan sonra size kim yardım edebilir? Mü'minler, ancak Allah'a tevekkül etsinler.'[188]

'Onların (müşriklerin) başına (Bedir'de) iki mislini getirdiğiniz bir musibet (Uhud'da) sizin başınıza geldiğinde, "Bu nereden başımıza geldi?" dediniz, öyle mi? De ki: "O (musibet), kendinizdendir.'[189] İki topluluğun (ordunun) karşılaştığı günde başınıza gelen musibet Allah'ın izniyledir. Bu da mü'minleri

---

[185] Âl-i İmran, 146
[186] Âl-i İmran, 152, 153, 154, 155
[187] Âl-i İmran, 156, 157
[188] Âl-i İmran, 160
[189] Âl-i İmran, 165, 166, 167 ve 168

ortaya çıkarması ve münafıklık yapanları belli etmesi içindi. Onlara (münafıklara), "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunmaya geçin" denildi de onlar, "Eğer savaşmayı bilseydik, arkanızdan gelirdik" dediler. Onlar o gün, imandan çok küfre yakın idiler. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Oysa Allah, içlerinde gizledikleri şeyi çok iyi bilmektedir. (Onlar), kendileri oturup kaldıkları halde kardeşleri için, "Eğer bize uysalardı öldürülmezlerdi" diyen kimselerdir. De ki: "Eğer doğru söyleyenler iseniz kendinizden ölümü savın. (Onlar), kendileri oturup kaldıkları halde kardeşleri için, "Eğer bize uysalardı öldürülmezlerdi" diyen kimselerdir. De ki: "Eğer doğru söyleyenler iseniz kendinizden ölümü savın. Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler, Rableri katında Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar."[190] '(Şehitler) Allah'ın nimetine, keremine ve Allah'ın, mü'minlerin mükâfatını yok etmeyeceğine sevinirler.'[191] 'Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, "İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun" dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler. Bundan dolayı Allah'tan bir nimet ve lütufla kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan geri döndüler ve Allah'ın rızasına uydular. Allah, büyük lütuf sahibidir.'[192]

'Hicret edenler, yurtlarından çıkarılanlar, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve öldürülenlerin de andolsun, günahlarını elbette örteceğim. Allah katından bir mükâfat olmak üzere, onları içinden ırmaklar akan cennetlere koyacağım.'[193]

Evet; bütün bunlar, Medine'de oluşturulan surelerden olan Âl-i İmran'da anlatılmaktadır..

---

[190] Âl-i İmran, 168-169
[191] Âl-i İmran, 171
[192] Âl-i İmran, 173-174
[193] Âl-i İmran, 195

C) Enfal Suresinden Savaş Ayetleri:

'(Ey Muhammed!) Sana ganimetler hakkında soruyorlar. De ki: "Ganimetler Allah'a ve Resulüne aittir." O halde, inanıyorsanız Allah'a karşı gelmekten sakının, aranızı düzeltin, Allah ve Resulüne itaat edin/saygı gösterin.'[194] 'Hani Rabbinizden yardım istiyor, yalvarıyordunuz. O da, "Ben size ardı ardına bin melekle yardım ediyorum" diye cevap verdi. Allah bunu, sadece bir müjde olsun ve onunla kalpleriniz yatışsın diye yaptı'[195]

"Hani Rabbin meleklere, "Ben sizinle beraberim. İman edenlere sebat verin. Ben kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Şimdi vurun boyunlarının üstüne. Vurun onların bütün parmaklarına" diye talimat veriyordu. Bu, onların Allah'a ve Resulüne karşı gelmelerinden dolayıdır. Her kim de Allah'a ve Resulüne karşı gelirse bilsin ki Allah'ın cezası ağırdır.'[196] 'Ey iman edenler! Savaş düzeninde iken kâfirlerle karşılaştığınız zaman sakın savaştan kaçmayın. Savaş taktiği olarak düşmanı vurmak için çekilme, ya da diğer bir birliğe katılmak durumu hariç-böyle bir günde her kim kaçarsa mutlaka o, Allah'ın gazabına uğramış olur. Onun varacağı yer de cehennemdir. Ne kötü varılacak yerdir orası. (Savaşta) onları siz öldürmediniz, ancak Allah onları öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı.'[197] 'Baskı ve şiddet kalmayıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın.'[198] 'Bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'a, Peygamber'e, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolculara aittir.'[199] 'Eğer onları savaşta yakalarsan, bunlar(a vereceğin ce-

---

[194] Enfal, 1
[195] Enfal, 9-10
[196] Enfal, 12-14
[197] Enfal, 15-18
[198] Enfal, 41
[199] Enfal, 41

za) ile arkalarındakileri de dağıt ki ibret alsınlar.'[200] 'Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın.'[201] 'Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et.'[202] 'Artık elde ettiğiniz ganimetten helal ve temiz olarak yiyin.'[203] 'İman edip hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler ve (Mekke'den gelenleri) barındırıp (onlara) yardım edenler var ya, işte onlar birbirlerinin velileridir.'[204] 'İman edip hicret eden ve Allah yolunda cihad edenler ve (muhacirleri) barındırıp (onlara) yardım edenler var ya; işte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için bir bağışlanma ve bol rızık vardır. Daha sonra iman edip hicret eden ve sizinle birlikte cihad edenlere gelince, işte onlar da sizdendir.'[205]

D) Tevbe Suresinden Savaş Ayetleri:

'Allah ve Resulünden, kendileriyle antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere bir ültimatomdur: Yeryüzünde dört ay daha dolaşın. Şunu bilin ki, siz Allah'ı aciz bırakacak değilsiniz; Allah ise, inkârcıları perişan edecektir. Hacc-ı Ekber gününde, Allah ve Resulünden bütün insanlara bir bildiridir: Allah ve Resulü, Allah'a ortak koşanlardan uzaktır. Eğer tövbe ederseniz, bu sizin için hayırlıdır. Ama yüz çevirirseniz, şunu iyi bilin ki, siz Allah'ı aciz bırakabilecek değilsiniz. İnkârcılara, elem dolu bir azabı müjdele! Ancak Allah'a ortak koşanlardan, kendileriyle antlaşma yapmış olduğunuz, sonra da antlaşmalarında size karşı hiçbir eksiklik yapmamış ve sizin aleyhinize hiç kimseye yar-

---

[200] Enfal, 57
[201] Enfal, 60
[202] Enfal, 65
[203] Enfal, 69
[204] Enfal, 72
[205] Enfal, 74-75

dım etmemiş olanlar, bu hükmün dışındadır. Onların antlaşmalarını, süreleri bitinceye kadar tamamlayın. Şüphesiz Allah, kendine karşı gelmekten sakınanları sever. Haram aylar çıkınca bu Allah'a ortak koşanları artık bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup onları gözetleyin. Eğer tövbe ederler, namazı kılıp zekâtı da verirlerse, kendilerini serbest bırakın. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir.'[206]

'Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozup dininize dil uzatırlarsa, küfrün elebaşlarıyla savaşın.'[207]

'Yeminlerini bozan, peygamberi yurdundan çıkarmaya kalkışan ve üstelik size saldırıyı ilkin kendileri başlatan bir kavimle savaşmaz mısınız? Yoksa onlardan korkuyor musunuz? Oysa Allah, -eğer siz gerçekten inanıyorsanız- kendisinden korkmanıza daha lâyıktır. Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, mü'min topluluğun gönüllerini ferahlatsın ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin.'[208]

'Yoksa; Allah içinizden, Allah'tan, Resulünden ve mü'minlerden başkasını kendilerine sırdaş edinmeksizin cihad edenleri ayırt etmeden bırakılacağınızı mı sandınız?'[209]

'De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, yok olmaktan korktuğunuz ticaretiniz ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve onun yolunda savaşmaktan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin!" Allah fasık olan toplumu doğru yola erdirmez.'[210]

---

[206] Tevbe, 1-5
[207] Tevbe, 12
[208] Tevbe, 13-15
[209] Tevbe, 16
[210] Tevbe, 24

‘Andolsun, Allah birçok yerde ve Huneyn savaşı gününde size yardım etti. Hani, çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş, fakat (bu çokluk) size hiçbir yarar sağlamamış, yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. Nihayet (bozularak) gerisin geriye dönüp kaçmıştınız. Sonra Allah, Resulü ile mü’minler üzerine kendi katından güven duygusu ve huzur indirdi. Bir de sizin göremediğiniz ordular (savaşçı melekler) indirdi ve inkâr edenlere azap verdi. İşte bu, inkârcıların cezasıdır.’[211]

‘Ey inananlar! Allah’a ortak koşanlar ancak bir pislikten ibarettir. Artık bu yıldan sonra, Mescid-i Haram’a yaklaşmasınlar.’[212] ‘Kendilerine kitap verilenlerden Allah’a ve ahiret gününe inanmayan, Allah’ın ve Resulünün haram kıldığını haram saymayan ve hak din İslam’ı din edinmeyen kimselerle, küçülerek (boyun eğerek) kendi elleriyle cizyeye verinceye kadar savaşın.’[213]

bAllah’a ortak koşanlar sizinle nasıl topyekûn savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekûn savaşın.’[214]

‘Ey inananlar! Ne oldu size ki, “Allah yolunda sefere çıkın/savaşın” denilince, siz yere çakılıp kaldınız. Yoksa ahiretten vazgeçip dünya hayatını mı seçtiniz? Oysa ahirete göre dünya hayatının yararı, çok azdır. Eğer Allah yolunda sefere çıkmazsanız, sizi elem dolu bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir toplum getirir.’[215]

‘Gerek yaya olarak, gerek binek üzerinde Allah yolunda sefere çıkın. Mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Farkındaysanız bu sizin için daha hayırlıdır.’[216]

‘Allah’a ve ahiret gününe inananlar, mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten geri kalmak için senden izin istemezler. Allah

---

[211] Tevbe, 25, 26
[212] Tevbe, 28
[213] Tevbe, 29
[214] Tevbe, 36
[215] Tevbe, 38, 39
[216] Tevbe, 41

kendine karşı gelmekten sakınanları çok iyi bilendir.'[217] 'Onlardan "Bana izin ver, beni fitneye (isyana) sevk etme" diyen de vardır. Biliniz ki onlar (böyle diyerek) fitnenin ta içine düştüler. Şüphesiz ki cehennem elbette kâfirleri kuşatacaktır.'[218]

'Ey peygamber! Kâfirlere ve münafıklara karşı cihad et ve onlara karşı sert ol. Onların varacakları yer cehennemdir. Ne kötü bir varış yeridir orası!'[219]

'Allah'ın Resulüne karşı gelerek savaşa çıkmayanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad etmek hoşlarına gitmedi ve "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcaktır." Keşke anlasalardı. Artık kazandıklarının karşılığı olarak, az gülsünler, çok ağlasınlar.'[220]

"Allah'a inanın ve Resulü ile birlikte cihad edin" diye bir sure indirildiğinde, onlardan servet sahibi olanlar, senden izin istediler ve "Bizi bırak da oturup kalanlarla birlikte olalım" dediler. Onlar geride kalan(kadın ve çocuk)larla birlikte olmaya razı oldular. Böylece kalpleri mühürlendi. Artık onlar anlamazlar. Fakat peygamber ve beraberindeki mü'minler, mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler. Bütün hayırlar işte bunlarındır. İşte bunlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, içinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte en büyük başarı budur'[221]

'Şüphesiz Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve ölürler. Allah bunu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da kesin olarak belirtmiştir. Var mıdır Allah'tan daha iyi sözünü yerine getiren?'[222]

---

[217] Tevbe, 44
[218] Tevbe, 49
[219] Tevbe, 73
[220] Tevbe, 81, 82
[221] Tevbe, 86-89
[222] Tevbe, 111

'Ey inananlar! İnanmayanlardan (öncelikle) yakın akrabanızla sert bir şekilde savaşın.. Bilin ki Allah kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.'[223]

E) Nisa Suresinden Savaş Ayetleri:

'O halde geçici dünya hayatını, ebedî ahiret hayatı karşılığında satacak olanlar, Allah yolunda savaşsınlar. Her kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, her iki durumda da biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz.'[224]

'İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. İnkâr edenler de tağut yolunda savaşırlar. O halde siz şeytanın taraftarlarına karşı savaşın. Çünkü şeytanın hilesi zayıftır.'[225] 'Kendilerine, "Ellerinizi savaştan çekin, namazı kılın, zekâtı verin" denilenleri görmedin mi? Üzerlerine savaş yazılınca hemen içlerinden bir kısmı insanlardan, Allah'tan korkar gibi, hatta daha çok korkarlar ve "Rabbimiz! Niçin bize savaş yazdın? Ne olurdu bize azıcık bir müddet daha tanımış olsaydın da biraz daha yaşasaydık?" derler. Onlara de ki: "Dünya zevki ne de olsa azdır, ahiret, Allah'a karşı gelmekten sakınan için daha hayırlıdır ve size orada kıl kadar haksızlık edilmez."[226]

'Ey Muhammed) Allah yolunda savaş! Sen ancak kendi yaptığından sorumlusun. Müminleri de savaşa teşvik et. Umulur ki, Allah kâfirlerin gücünü kırar. Hiç şüphesiz ki Allah daha güçlü ve cezası daha çetindir.'[227]

'Onlar, küfür işledikleri gibi, sizin de küfür işleyip kendileriyle bir olmanızı arzu ettiler. Onun için, onlar Allah yolunda hicret edinceye kadar içlerinden dost edinmeyin. Eğer bundan

---

[223] Tevbe, 123
[224] Nisa, 74
[225] Nisa, 76
[226] Nisa, 77
[227] Nisa, 84

yüz çevirirlerse onları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün; onlardan ne bir dost, ne de bir yardımcı edinmeyin.'[228]

'Diğer birtakım kimseleri de bulacaksınız ki; hem sizden emin olmak, hem de kavimlerinden emin olmak isterler. Fitne için her davet edildiklerinde onun içine başaşağı dalarlar. Eğer bunlar sizden çekinmezlerse, kendilerini bulduğunuz yerde yakalayıp öldürün. İşte bunlar hakkında size açık bir ferman verdik.'[229]

'Müminlerden özür sahibi olmaksızın oturanlarla Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler/savaşanlar aynı olamazlar. Allah, mallarıyla, canlarıyla savaşanları, derece itibariyle, oturanlardan üstün kıldı. Allah onların hepsine de cennet vaat etti. Bununla beraber Allah mücahitlere, oturanlardan daha fazla büyük bir mükâfat vermiştir. Kendi katından derece derece rütbeler, bağışlama ve rahmet vermiştir.'[230]

F) Maide Suresinden Bir Örnek:

'Allah ve Resulüne karşı savaşan ve yeryüzünde fesat çıkarmaya çalışanların cezası, ancak öldürülmeleri veya asılmaları yahut ayak ve ellerinin çaprazlama kesilmeleri ya da yeryüzünde başka bir yere sürgün edilmeleridir. Bu, dünyada onlar için bir zillettir. Ahirette ise onlar için daha ağır bir ceza vardı?'[231]

G) Ahzab Suresinden Birkaç Örnek:

'Hem Allah kâfirleri herhangi bir hayra ulaşmadan hınçlarıyla defetti. Bu şekilde Allah, savaşta mü'minlere yeterli geldi. Çünkü Allah çok güçlü ve üstündür.'[232] 'Hem de kitap ehlin-

---

[228] Nisa, 89
[229] Nisa, 91
[230] Nisa, 95-96
[231] Maide, 33
[232] Ahzab, 25

den onlara yardım edenlerin kalplerine korku düşürerek kalelerinden indirdi. Böylece siz onların bir kısmını öldürüyordunuz, bir kısmını da esir alıyordunuz. (Allah) onların arazilerini, yurtlarını ve mallarını size miras kıldı. Bir de henüz ayak basmadığınız bir yeri (size miras kıldı). Allah, her şeye kâdirdir.'[233]

'Onlar lanetlenmişlerdir. Nerede ele geçirilirlerse tutulup öldürülürler.'[234]

H) Muhammed Suresinden Savaş Ayetleri:

'"Keşke cihad hakkında bir sure indirilse" derlerdi. Ama hükmü açık bir sure indirilip de savaştan söz edince, kalplerinde hastalık olanların ölüm korkusuyla baygınlık geçiren bir kimsenin bakışı gibi sana baktığını görürsün. Oysa onlar için ölüm yaşamaktan daha uygundur.'[235]

I) Saf Suresinden Savaş Ayetleri:

"Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir duvar gibi saf bağlayarak savaşanları sever."[236] (Enteresandır ki, bu surede savaşla ilgili geçen bu **"saf"** kelimesi, işin önemine atfen bu surenin de ismi olmuştur. Gerçekten düşündürücü bir olay.) "Allah'a ve Resulüne inanırsanız, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşırsınız. Böyle yapmak, sizin için en iyisidir"[237]

J) Haşir Suresinden Savaş Ayetleri:

'Ehl-i kitaptan inkâr edenleri, yurtlarından ilk sürgüne gönderen Allah'tır. Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar

---

[233] Ahzab, 26, 27
[234] Ahzab, 61
[235] Muhammed, 20
[236] Saf, 4
[237] Saf, 11

da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'ın azabı, onlara beklemedikleri yerden geliverdi. O (Allah), onların yüreklerine korku düşürdü; öyle ki evlerini hem kendi elleriyle, hem de mü'minlerin elleriyle harap ediyorlardı. Ey akıl sahipleri! İbret alın. "Eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, elbette ki onları dünyada başka şekilde cezalandıracaktı. Ahirette de onlar için ateş azabı vardır. "Bunun (onlara uygulanan bu cezanın) sebebi şudur: Onlar Allah'a ve Resulüne karşı geldiler; Kim Allah'a karşı gelirse Allah'ın azabı şiddetlidir. "Hurma ağaçlarından (savaş anında karşı tarafın ağaçları kastediliyor) herhangi bir kısım kesmeniz veya kökleri üzerinde bırakmanız hep Allah'ın izniyledir. Ayrıca bu, O'nun yolundan çıkanlara bir cezadır.'[238]

'Onlar toplu olarak sizinle savaşamazlar, ancak, müstahkem şehirlerde yahut duvarların arkasına sığınarak (sizinle savaşmak isterler).'[239]

K) Hucurat Suresinden Savaş Ayeti:

"Gerçek mü'minler ancak Allah'a ve Resulüne iman eden, ondan sonra asla şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla savaşanlardır. İşte doğru olanlar ancak onlardır."[240]

L) Hadid Suresinden Bir Savaş Ayeti:

'Elbette ki içinizden, fetihten (Mekke'nin fethi kastediliyor) önce harcayıp savaşanlarınız diğerleriyle bir olmaz. Onlar, sonradan Allah yolunda harcayıp çarpışanlardan daha üstündürler.'[241]

---

[238] Haşir suresi, 2-5
[239] Haşir, 14
[240] Hucurat, 15
[241] Hadid suresi, 10. ayet

Medine döneminde oluşan surelerde savaşı teşvik eden ayetlerden bir kısımını sundum; benzer ayetler, Medine surelerinde daha da fazladır. Bunları yorumsuz olarak sunacağım demiştim; ancak kısa bir iki cümle ile kapatmak istiyorum. Dikkat edilirse, Medine'de oluşan Kur'an sureleri nerdeyse hep savaş talimatlarını içeriyor.

Mademki Kur'an'ın arkasında kâinatın yaratıcısı var; o halde ona düşen, insanların ne şekilde infaz edilecekleri emrini vermek değil; aksine barış ve huzur içinde nasıl bir evrensel formülle yaşayabilecekleri hususunda çözümü göstermek; bu hep tekrarlıyorum. Bir taraftan 'kâinatın yaratıcısıyım, şefkat ve merhametim sonsuzdur' diyen bir yaratıcı, öbür taraftan inanmayan insanların boyunlarını vurun, kol ve organlarını kesin diyen bir yaratıcı! İşte tanrı böyle olmamalı. İnsan, savaş içeren ayetleri okuyunca şöyle düşünüyor: Peki Kur'an savaşla ilgili bu kadar ayet içeriyorsa, geriye daha başka ne kaldı ki? Çünkü normal bir kitabın hacmi ancak bunları içerebilir.

15. BÖLÜM

SAVAŞLARDA ALLAH YARDIMININ GARANTİSİ VAR MI?

Daha önce Uhud ve Bedir çatışmalarıyla ilgili sunduğum ayetlerden birkaç tanesi başka açıdan dikkatimi çekti; onu da biraz irdelemek isterim. İlgili ayetlerde şu enteresan durum söz konusu. Müslümanlar Bedir'de başarı sağlayınca, tanrı yardımıyla ilgili daha sonra zaman içinde oluşan ayetlerde, coşkulu bir hava söz konusu. Sanki artık Müslümanlar o andan sonra hiç mağlup olmayacak, sanki bu tanrı yardımı doğruymuş gibi müthiş bir hava estiriliyor Kur'an'da. Ama fazla geçmeden, bir yıl sonra Muhammed'in de içinde bulunduğu Uhud çatışmasında Müslümanlar hezimete uğrayınca, hatta Muhammed de yaralanınca ve dişi de kırılınca, bu sefer içerikleri farklı ayetler oluşmaya başlar. Bunu biraz somutlaştırmak gerekirse; daha önce de ifade edildiği gibi Bedir'deki çatışma küçük çaplı olmasına rağmen, Kur'an'daki bazı ayetlerde Allah'ın bin melekle,[242] bazılarında üç bin,[243] bazılarında da farklı özelliklerde olan beş bin seçkin savaşçı melekle yardım ettiği gibi, bu destekle ilgili genel anlamda daha farklı ayetler de vardı. Örneğin, 'Müminlere yardım bizim nezdimizde bir haktır' gibi.[244]

---

[242] Enfal, 9
[243] Âl-i İmran, 124
[244] Âl-i İmran, 125

Ama Bedir'den bir yıl sonra meydana gelen Uhud çatışmasında, söz verilen yardım garantisinin olmadığı rahatlıkla anlaşılır. Burada Müslümanlar bir ara hezimete uğrayınca, sanki Muhammed'den, 'Hani Allah yardım ediyordu; peki niye böyle oldu, hatta senin de dişin kırıldı, yüzün yaralandı?' gibi haklı sorulara karşı bu kez bakıyoruz tanrı bir yıl önce Bedir çatışmasında üst üste gönderdiği yardım ayetleri yerine, şöyle bir taktik uyguluyor. Mesela Uhud yenilgisi hakkında, 'Eğer siz (Uhud'da) bir acıya uğradıysanız, (Bedir'de de düşmanınız) benzer bir acıya uğramıştı. Biz (Allah olarak) kazanmayı ve kaybetmeyi insanlar arasında gezdirir dururuz. Böyle yapmakla hem inananları ortaya çıkarmayı, hem de bu arada sizden kimilerin şehit olmasını dilemek,[245] bir de aynı zamanda bundan (yani savaşta bazen kazanmayı, bazen de kaybetmeyi nasip etmekten) Allah, inananları günahlarından temize çıkarmak, kâfirleri de yok etmeyi amaçlar.[247] Yoksa Allah içinizden cihad edenleri/Allah rızası için savaşanları, sabredenleri belli etmeden/ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız?'[247] denmektedir.

Uhud yenilgisiyle ilgili aynı surede, '(Bedir'de) iki katını (düşmanınızın) başına getirdiğiniz bir musibet, (Uhud'da) kendi başınıza geldiği için mi "Bu nasıl olur?" dediniz. De ki: O, kendi kusurunuzdandır. Şüphesiz Allah'ın her şeye gücü yeter' diyerek farklı bir savunma yapılıyor.[248] Değişik bir savunma yine aynı surenin başka ayetinden geliyor: 'İki birliğin karşılaştığı gün sizin başınıza gelenler, ancak Allah'ın dilemesiyle olmuştur ki, bu da, mü'minleri ayırdetmesi ve münafıkları ortaya çıkarması için idi.'[249] Bütün bunlar Âl-i İmran'da, Uhud savaşındaki kayıptan ötürü oluşan savunma amaçlı ayetlerdir.

---

[245] Âl-i İmran, 140
[246] Âl-i İmran, 141
[247] Âl-i İmran, 142
[248] Ali İmran, 165
[249] Ali İmran, 166. ayet

Bilindiği gibi daha önce Müslümanların galibiyetiyle sonuçlanan Bedir çatışmasında oluşan yardım ayetlerinde, inanmayanlar hakkında Kur'an'da şöyle deniliyor; 'Allah'a ve Resulüne karşı gelmelerinden ötürü ben Müslümanları meleklerin yardımıyla destekledim ve karşı tarafa da kaybettirdim. İşte bu yenilgi size Allah'ın azabı! Şimdilik onu tadın! Kâfirlere bir de cehennem ateşinin azabı vardır. Kim Allah ve Resulüne karşı gelirse, bilsin ki Allah, azabı/cezası şiddetlidir' gibi gerekçeler öne sürülüyordu.[250] Yine Âl-i İmran bölümünde, 'Allah, bunu (savaşta yardım etmeyi) size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı. Zafer, yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır. Allah, kâfirlerden bir kısmının kökünü kessin veya onları perişan etsin, böylece bozulmuş bir halde dönüp gitsinler diye yaptı' deniliyor.[251]

Bu bilgiler bir araya getirildiğinde şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor: Müslümanların galibiyeti durumunda, Muhammed kendi ordusuna moral vermek, gerektiğinde onların yeni bir savaşa katılımlarını kolayca sağlamak ve bakın arkanızda Allah'ın sözü, garantisi var, neden duruyorsunuz; kaldı ki cariyeler, ganimet, talan gibi avantajlar da var. Bu durumda gitmemek ancak delilik olur gibi fikirlerin kabul görmesini kolaylaştırmak maksadıyla başvurduğu bir taktiktir. Ne güzel! Müslümanların mağlubiyeti durumunda tanrı, '**Kusura bakmayın ben sizi denedim, kan dökülmeden cennete girmek mi olur, böyle kolay mı hemen bedavadan cennete girmek**...' diyor! Savaşı kazanma anında da, 'Ya, ben size moral vermek, kâfirlerin sonunu getirmek için böyle yaptım. Hele ahirette ise inanmayanların cezası daha ağırdır' gibi cümleler sarf ediyor. 1400 sene önce kurulan böyle bir sisteme hâlâ müşteri bulunabiliyor; hem de dünyada var olan örgütler arasında en radikal örgütler, buna inanan örgütlerdir...

---

[250] Enfal, 13-14

[251] Âl-i İmran, 126-127

16. BÖLÜM

ALLAH'IN DESTEĞİNİ İÇEREN AYETLER, KAVGALARDAN ÖNCE Mİ YOKSA SONRA MI OLUŞUYORDU?

Önce konuyla ilgili birkaç ayet mealini sunalım:

'Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etti.' Daha sonra Allah, peygamber ile mü'minler üzerine sekînetini/güven duygusunu **indirdi**, sizin görmediğiniz ordular (melekler) **indirdi** de kâfirlere azap **etti**. İşte bu, o kâfirlerin cezasıdır.'[252]

Yine Muhammed'le Ebubekir'in Mekke'den Medine'ye hicret ettikleri zamanla ilgili, Kur'an'da şöyle bir açıklama var:

'Eğer siz ona (Muhammed'e) yardım etmezseniz; Allah ona yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı ve (yolda gelirken) mağaraya girmişlerdi, o kendi arkadaşına: Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini **indirdi**, onu sizin görmediğiniz bir ordu (melekler) ile **destekledi** ve kâfirlerin sözünü alçalttı.'[253]

---

[252] Tevbe, 25-26
[253] Tevbe, 40

'Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size **yardım etti.**'[254] 'O zaman sen, mü'minlere şöyle **diyordun.**'[255] 'Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı.'[256] 'Eğer siz (Uhud'da) bir acıya uğradıysanız, (Bedir'de de düşmanınız olan) o topluluk benzer bir **acıya uğramıştı.**'[257] '(Bedir'de) iki katını (düşmanınızın) başına **getirdiğiniz** bir musibet, (Uhud'da) kendi başınıza **geldiği** için mi, "Bu nasıl oluyor?" dediniz! De ki: O, kendi kusurunuzdandır. Şüphesiz Allah'ın her şeye gücü yeter.'[258] 'İki birliğin karşılaştığı gün sizin **başınıza gelenler**, ancak Allah'ın dilemesiyle olmuştur ki'[259] (Savaşta) onları siz öldürmediniz, fakat Allah **öldürdü**; attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah **attı.**'[260] 'Hatırlayın ki, bir zaman siz yeryüzünde aciz ve azınlık (bir toplum) idiniz; insanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz da şükredesiniz diye Allah size **yer yurt verdi**; yardımıyla sizi **destekledi** ve size temizinden rızıklar **verdi.**'[261]

Dikkat edilirse yukarıda anlamları verilen, Allah'ın ister savaşla ilgili iddia ettiği yardımı olsun, ister diğer konularda öne sürdüğü yardımları olsun hep meydana gelen olaylardan epey sonra (hatta bazen yıllar sonra; örneğin, Muhammed'in Ebubekir'le birlikte Mekke'den Medine'ye hicretiyle ilgili olan az önceki Tevbe suresi 40. ayeti gibi) ortaya atılıyor. Zaten Allah'ın anılan yardımlarıyla ilgili az önceki ayetlerin tümünde çok açık bir biçimde geçmiş zaman kipi kullanılarak bu ayetlerin olay-

---

[254] Âl-i İmran, 123
[255] Âl-i İmran, 124
[256] Âl-i İmran, 126
[257] Âl-i İmran, 140-141
[258] Âl-i İmran, 165
[259] Âl-i İmran, 166-167
[260] Enfal, 17
[261] Enfal , 26

lardan epey sonra oluştuğu teyit ediliyor. Belki okuyucuların dikkatlerinden uzak kalmış diye ben bu ipuçları hakkında hemen bir bilgi vereyim. Enfal suresinde 9. ayette 'Hatırlayın ki, siz Rabbinizden yardım istiyordunuz' derken, burada '**siz istiyordunuz**' şeklinde geçmiş zaman kipi ile cümle kurulmuş. Aynı surede, 'Allah bunu (melek yardımını) sadece müjde olsun ve onunla kalbiniz yatışsın diye **yaptı**' anlamındaki 10. ayette yine geçmiş zamana ait '**yaptı**' kalıbı kullanılmıştır. Aynı surenin bir diğer ayeti olan 17'de yine 'Savaşta onları siz öldürmediniz, Allah **öldürdü**; atarken de sen atmadın, Allah **attı**' derken, **'Allah öldürdü, Allah attı'** şeklinde hep geçmiş zaman kipiyle anlatılıyor. Aynı surenin 26. ayetinde Allah kendi yardımı konusunda, 'Hatırlayın ki, bir zaman siz yeryüzünde şöyleydiniz böyleydiniz... Allah size yurt verdi, rızk verdi...' deyip '**yurt verdi, rızk verdi**' biçiminde geçmiş zaman fiilleriyle ifadeler söz konusu.

Bedir'deki savaş yardımını içeren ve olaydan epey sonra oluşan ayetler, sadece Enfal suresinde geçmiyor; bunlar aynı zamanda, Âl-i İmran ve Tevbe surelerine de serpilmiştir. Bunlardan da bir özet sunalım: 'Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size yardım etti'[262] derken, bunu, '**etti**' şeklinde geçmiş zaman kipiyle, 'O zaman sen mü'minlere şöyle diyordun' derken, yine geçmiş zamana ait olan '**O zaman** ve **diyordun**' kalıplarıyla belirtiyor;[263] 'Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı' ayetinde yine geçmiş zaman fiili olan '**yaptı**' kullanılmıştır.[264] 'Eğer acıya uğradıysanız. (Bedir'de) (düşmanınızın) başına getirdiğiniz, (Uhud'da) kendi başınıza geldiği için mi?" ayetinde yine geçmişle ilgili olan '**getirdiğiniz ve geldiği**' ifadeleriyle belirtiliyor.[265]

---

[262] Âl-i İmran, 123
[263] Âl-i İmran, 124
[264] Âl-i İmran, 126
[265] Âli- İmran, 165

Tevbe suresinde de aynı temalar işlenirken ayetlerin, hep olayların meydana gelmesinden sonra ortaya çıktığını onaylayan ifadeler var. 'Andolsun Allah size birçok yerde yardım ettiği gibi Huneyn savaşında da **etti**. Peygamber ve mü'minlere moral verdi ve görmediğiniz orduları (melekleri) indirdi ve kâfirleri cezalandırdı[266] şeklinde hep geçmişle ilgili ifadeler. 'Hani o kâfirler Muhammed ve Ebubekir'i Mekke'den **çıkarmışlardı**, hani onlar bir mağaradayken arkadaşına **diyordu**, bunun üzerine Allah ona moral verdi, meleklerle **güçlendirdi**...' gibi hep geçmiş zamanla ilgili kelimeler kullanılıyor.[267] Yine Ahzab suresinde melek yardımından söz edilirken, 'Hatırlayın ki Allah üzerinize bir rüzgâr ve melekler göndermişti' diye, **'göndermişti'** fiiliyle belirtiliyor.

Olay bittikten sonra oluşan bu vaadle ilgili ayetlerin benzer örnekleri Kur'an'da çok. Kısacası, hiçbir ayet yoktur ki, tanrı gelecekle ilgili, 'ey ahali bakın siz falan tarihte şu kadar askerinizle bu kadar düşman ordusuyla karşılaşacaksınız ve şu kadar ölüleriniz olacak, karşı taraftan da bu kadar olacak, savaşın seyri şöyle böyle olacak...' diye önceden haber verdiği bir örnek yoktur. Kazanılan savaşta, **'ben size kazandırdım'** şeklinde ayet oluşturulmuş, kaybedilen savaşlarda da, **'Ne diyeyim bu dünyada kazanmak varsa kaybetmek de vardır'** denilip işin içinden bu şekilde sıyrılmaya çalışılmıştır.

Bunun bariz bir örneği, Âl-i İmran suresinin 140. ayetinde Uhud çatışmasıyla ilgili mevcut. Bu daha önce anlatıldı zaten. Ki burada özetle şu ifade ediliyor: Uhud'da siz bir sıkıntı çekmişseniz, bundan bir yıl önce onlar da Bedir'de benzer bir sıkıntı çektiler. Dolayısıyla bu dünyada bazen insan kazanır, bazen de kaybeder, bu doğaldır deniliyor...

---

[266] Tevbe, 25 ve 26. ayetler
[267] Tevbe, 40

17. BÖLÜM

BEDİR ÇATIŞMASINDA ALLAH'TAN FARKLI BİR YARDIM YÖNTEMİ

Savaş bitince öne sürülen Allah yardımından bir çeşidi de Kur'an'da şu şekilde dile getiriliyor:

'Hani Allah sana onları uykunda az gösteriyordu. Eğer onları sana çok gösterseydi elbette gevşerdiniz ve o iş hakkında birbirinizle çekişirdiniz. Fakat Allah (sizi bunlardan) kurtardı. Hani karşılaştığınız zaman ben Allah onları gözlerinize az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde az gösteriyordu ki Allah, olacak bir işi (Müslümanlara kazanmayı) gerçekleştirsin.'[268]

Bu ayetle vurgulanmak istenen şu: Allah, inanmayanları Müslümanların gözünde az gösteriyor ki, Müslümanlar onların azlığına bakarak cesaretlenip üzerlerine yürüsünler. Aynı zamanda inananları da gayri müslimlerin gözünde az gösterdim demekle, onlar desinler ki Müslümanlar azdır biz çabuk işlerini bitirelim ki, çabuk hücum etsinler ve bu arada Allah da meleklerle onları yok etsin. Açıkçası, Allah bu ayetle onlara karşı kurduğu bir hilesinden söz ediyor. İşte ortada var olan bir Bedir çatışması; yanısıra Allah'tan da bu ufak çaplı çatışmada değişik

[268] Enfal, 43-44

destekleme yöntemleri söz konusu. Örneğin; Allah'ın bizzat savaşa katılması, binlerle ifade edilen savaşçı melek göndermesi, Muhammed'in rüyasında onları kendisine –moral bulsun diye- az göstermesi, daha sonra çatışma alanında kâfirlerin sayısını Müslümanların gözünde az göstermesi ve en önemlisi de, kâfirler savaşa gidip vurulsun diye, Allah'ın onların gözünde inananların sayısını fazla göstermemesi gibi yöntemler açık ifadelerle Kur'an'da anlatılmaktadır. Muhammed de bir sözünde, **'El'harb-ü hud'atün'** diyerek, savaşın hileden ibaret olduğunu ifade ediyor. Tabii ki bu da az önceki ayetleri tamamlıyor.

Ne diyelim; bir taraftan Kur'an'da tanımı yapılan Allah, insanları yaratmış diye ona inanılıyor, öbür taraftan Kur'an'ı kabul etmeyenleri vurmak-yok etmek için, izah etmeye çalıştığım ve sunduğum ayetlerle de elden gelen yapılıyor...

18. BÖLÜM

KUR'AN'A GÖRE ZALİMLERİN İKTİDARA GELMESİ ALLAH'IN EMRİ Mİ?

Kur'an'da Allah'ı konu alan her ayet gibi bu başlık altında sunacağım ayetler de bir o kadar enteresandır. Burada, içerikleri birbirlerine benzeyen iki ayet üzerinde duracağım. Biri İsra suresinde, diğeri de En'am suresinde. Önce anlamlarını verelim:

'**Biz bir memleketi yok etmek isterken, o yerleşim biriminin servet ve nimetle şımarmış elebaşlarını oranın yöneticileri yaparız/onları iş başına getiririz. Böylece onlar kötülük yaparlar, biz de oranın altını üstüne getiririz/ o yerleşim birimini altüst ederiz'** diyor Kur'an'da Allah. Hemen aynı paralelde olan ikinci ayeti de verelim: **'Biz her yerleşim birimine, orada hilekârlık yapsınlar diye (tanınmış) büyük adamlardan iş başına getirdik...'**[269]

Evet, Kur'an'da Allah bir yeri tahrip etmek, yerle bir etmek istediğinde, ilk önce oranın zalimlerini iş başına getirir, bunun sonucu olarak onlar kötülükte devam eder ve Allah da zaman içinde o memleketi yerle bir eder. Kur'an'da tanrı böyle yapmakla övünür olmalı ki, konuyu bu şekilde kendi kitabında işlemek istemiş. Ne demek, 'Biz bir memleketi yerle bir etmek istediğimizde şöy-

[269] İsra 17 ve En'am, 123

le yapar, zeminini böyle hazırlar ve ondan sonra da orayı yerle bir ederiz...' gibi ifadeler, kâinatın yaratıcısı olduğu iddia edilen yaratıcı tarafından söylensin! Aslında ayetlerin anlamları gayet açık; ama yine de bunlarla ilgili önemli tefsirlerin çoğuna baktım: Er'Razi'den, Zamahşeri'ye, hemen hemen tüm Kur'an yorumcularının konuya ilişkin açıklamalarını da gözden geçirdim. Bu ayetlerle ilgili yapılan savunmaların en önemlisi şu:

Madem Allah Kur'an'ın başka yerlerinde, **'Bir topluluk kendini değiştirmedikçe Allah da onu değiştirmez/ona dokunmaz'**[270], **'Eğer şükredip iman ederseniz Allah sizi niçin cezalandırsın?'**[271], **'Biz halkı zalim olan memleketler dışında kimseyi yok etmeyiz'**[272] gibi ayetlerin arkasına sığınarak, az önceki ayetler hakkında, **'Allah böyle gaddarca bir yaklaşım içinde bulunmaz'** deyip kıyas yollu işin içinden sıyrılmaya çalışırlar ama cümleler gayet net, benzer yorumlarla atlatılacak gibi değil. Kaldı ki haklı olarak şu sorular sorulamaz mı? Neden durup dururken Allah böylesine riskli cümleleri Kur'an'a alsın ki? **'Toplumun başına zalim birilerini getiririm, o da onların huzurunu bozar ve sonunda ben Allah olarak oraları yerle bir ederim'** gibi net ifadelerin başka yorumu olabilir mi?

Bir de zora girildiğinde kalkıp başka cümleleri kanıt olarak göstermek nasıl doğru olabilir ki? O zaman demek ki duruma göre bazı ayetler tutulur, duruma göre bir kısmı da geçersiz kabul edilir anlamı ortaya çıkar. Bu yorumcuların yaptıkları şuna benzer: Bir insan, 'ben elma yemiyorum' dediği zaman, kimileri, 'bundan kasıt soğandır. Çünkü soğan da elma gibi kırmızdır. Dolayısıyla her ne kadar elma ismen geçiyorsa da maksadı soğanmış' gibi yorumlar ne kadar gerçekten uzaksa, bunların yaptıkları da bu gerçeklerden uzaktır.

---

[270] Rad, 11
[271] Nisa, 147
[272] Kasas, 59

Burada olay şudur: Geniş halk tabakası zaten Kur'an'dan bilgisiz. Onlar ölümü, cennet-cehennemi, ahireti düşününce hiçbir gerekçeye başvurmadan teslim olup bu dinlerin (tüm kutsal dinleri kastediyorum) bir Allah tarafından geldiğine inanırlar. Geriye kalan yazar ve siyasilerin de bu işte çıkarları söz konusu olduğundan, maalesef onlar da dine destek veriyorlar. Türkiye'yi baz alsak, siyasetçisinden yazarına kadar her kesim dinden beslendiği için kimse dine toz kondurmuyor; işi bilen bir uzman dinle ilgili gerçekleri söylediğinde onun da nefesini kesiyorlar ve hatta fiziğini ortadan kaldırıyorlar. Baksanıza Papa 16. **Benedictus**'un Eylül 2006'da Muhammed hakkında yaptığı bir açıklamadan dolayı, başta Başbakan R. Tayyip Erdoğan olmak üzere (ki seçim yakın olduğu için onun bu çıkışının bir nevi seçim yatırımı olduğu kesin), İslam âlemi, papa özür dilesin diye baskı yaptı ve papa da her ne kadar özür dilemedi ise de, sözlerim yanlış anlaşıldı diyerek işi bir bakıma yumuşatmaya çalıştı. Burada demek istediğim şu: Papa'nın arkasında bu kadar Hıristiyan âlemi ve bu kadar güçlü devletler olmasına rağmen, yine de geri adım attı. Peki kendi şahsından ve kaleminden başka sığınacak kimsesi olmayan ve bu arada işin mahiyetini de iyi bilen insanlar, bu hengameye karşı ne yapabilirler ki? Ama olsun: Duyarlı bir insan sorumluluk hissedip insanlık için bir şeyler yapmaya çalıştığı için kurban gidiyorsa, evinde oturup hiçbir şey yapmadan günün birinde gelen bir ölümden bin kat daha şereflidir bence. Uzman kişiler ve idareciler ellerini taşın altına sokmalı; aksi takdirde tarih hiçbir zaman onları affetmeyecektir.

19. BÖLÜM

KUR'AN'DA ALLAH İNSANA, 'EŞEK-KÖPEK' DİYE HİTAP EDİYOR!

Kur'an'da Allah, Muhammed'i dinlemeyene, onun tanrı tarafından geldiğini kabul etmeyene... kendi kitabında defalarca hayvan diye hitap etmekte, bazı durumlarda da onu eşek ve köpeğe benzetmektedir. Hemen ilgili ayetleri sunalım:

'**Onun durumu köpeğinkine benzer ki, üzerine varsan da dilini sarkıtıp solur; kendi haline bıraksan da dilini sarkıtıp solur. İşte bu, ayetlerimizi yalanlayan toplumun durumudur. Şimdi onlara bu olayları anlat ki düşünsünler**' denmektedir.[273] Bir başka yerde de, '**Tevrat'la yükümlü tutulup da ona göre hareket etmeyenlerin durumu, ciltlerle kitap taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini inkâr eden topluluğun hali ne kötüdür!**' denilerek, insanoğlu eşeğe benzetilmiştir.[274]

Yine insan için şu tabir de kullanılıyor Kur'an'da: '**Sanki ürkmüş yaban eşekleri gibi arslandan kaçmaktalar**'[275] benzetmesi yapılıyor. Bazen de insanoğlu hakkında, '**Hayvan, hat-**

[273] Araf suresi, 176
[274] Cuma suresi, 5. ayet
[275] Muddesir, 50-51

ta hayvandan da beterdir. Yeryüzünde yürüyenlerin (cümlede devabb tabirini kullanıyor ki, hayvanlar anlamına geliyor) **Allah katında en kötüsü, akıl erdirmeyen sağır ve dilsizlerdir'** tabirleri kullanılıyor.[276]

Bazı ayetlerde insanla alay edercesine, '**Onları kıyamet günü körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzüstü süründüreceğim ve onların varacakları yer cehennemdir. Cehennemin ateşi dindikçe, onlara çılgın ateşi artırırız'** demek suretiyle, insanları koyun gibi yüzüstü süründüreceğini söylüyor.[277]

Kur'an'da daha farklı şeyler de var. Mesela bir iki yerde, **'Melekler, kâfirlerin yüzlerine ve arkalarına (kıçlarına) vura vura ve "haydi tadın yangın azabını"** diyerek onların canlarını alırken **bir görseydin'** denilmektedir.[278]

'**Allah onları kahretsin**'[279], '**Kahrolsun kendi adına fikir yürütenler**'[280], '**Onlar (münafıklar) sanki elbise giydirilmiş kereste gibidirler. Allah onları kahretsin**!' ifadeleri geçmektedir.[281] Burada insanoğlu keresteye benzetiliyor. Yine kendisini dinlemeyenler hakkında, '**Yüreğiniz taştan da katıdır. Zira bazı taşlar vardır ki onların arasından sular, nehirler akar'** gibi benzetmeler var.[282] Aynı surede insanoğlu hakkında '**Sağır, dilsiz ve kör'** ifadeleri kullanılmaktadır.[283] '**Kahrolası** (muhalif olan kesim kastediliyor burada) **nasıl da ölçtü biçti! Kahrolası nasıl ölçtü biçti**!' diye aynı ifade bir daha tekrarlanmaktadır.[284]

---

[276] A'raf suresi 179, Furkan 44, Enfal 22, Muhammed 12. ayetleri gibi.
[277] İsra suresi, 97 ve Furkan 34
[278] Enfal, 50 ve Muhammed, 27
[279] Tevbe, 17
[280] Zariyat. 10. ayet
[281] Munafıkun suresi, 4. ayet
[282] Bakara, 74
[283] Bakara, ayet,18
[284] Muddessir suresi, 19 ve 20. ayetler

Diyanet'in Kur'an tercemesinde Kalem suresinde insan için, '**aşağılık**', '**kabasaba**', '**soysuz**' ve '**burnunu damgalama**' ifadeleri kullanılmaktadır.[285] Yaşar Nuri Öztürk de aynı ayetler hakkında, Allah'ın insanoğlu için, '**bayağı-alçak, kaba/obur, soyu bozuk, burnunu sürtme**' gibi tercemeler yapmıştır.[286] Dikkat edilirse 16. ayette Allah, hakaret anlamında kendisini dinlemeyen insanın burnunu hortuma benzetiyor. Aynı ifadeleri, Hamdi Yazır da kendi tefsir ve tercemesinde yapmıştır. Kaldı ki sadece bu ayet değil ki; bunu teyit eden başka ayetler de vardır. '**Eğer vazgeçmezse (Kur'an'a inanmayanı kastediyor) yemin olsun ki, biz onu perçeminden mutlaka tutup sürükleriz**' deniliyor.[287] Yine Alak suresinde dikkatleri çeken şöyle bir ayet daha var: '**Hadi çağırsın taraftarlarını! Biz de çağıracağız zebanileri!**'[288]

Gerçekten çok tuhaf bir cümle: Siz adamlarınızı çağırın ben Allah olarak da cehennemdeki zebanileri çağırayım bakalım ne olacak gibi anlamsız ve asılsız bir hodri meydan söz konusu. Yine bir yerde, '**Cehennemde sütunların varlığından**' söz ediliyor.[289] Bir diğer yerde, cehennemin zorluğu anlatılırken, '**Sanki belleri kırılmış**' gibi bir ifade kullanılıyor.[290] Bir başka ayette, '**Kahrolası (inkârcı) insan! O ne nankördür!**'[291] 'De ki, "Allah katında cezası daha kötü olanları size haber vereyim mi? Onlar, Allah'ın lanetlediği ve gazabına uğrattığı, **içlerinden maymunlar ve domuzlar çıkardığı kimseler ile şeytanlara tapan kimselerdir**' deniliyor.[292]

---

[285] Kalem suresi 10, 12, 13 ve 16

[286] Bir önceki dipnotta geçen ayetler.

[287] Alak, 15-16

[288] Alak, 17-18

[289] Hümeze, 9

[290] Kıyamet, 25

[291] Abese suresi 17.

[292] Maide suresi, 60. ayet

'Sen körleri sapıklıklarından çevirip doğru yola getirecek değilsin. Ancak (gönülden) teslim olarak ayetlerimize iman edenlere duyurabilirsin' deniliyor.[293] Bu cümle net olarak tanrının kızgınlığını belirtiyor. Zira onun insanı (mecazi anlamda) körlere benzetmesi, açık olarak kızgınlığının ifadesidir.

'Melekler, o kâfirlerin yüzlerine ve arkalarına vura vura ve "Tadın bakalım cehennem azabını!" diye diye canlarını alırken hallerini bir görseydin' ifadesi de normal bir ifade değildir.[294] Yine benzer bir anlam diğer bir surede, "**Melekler onların yüzlerine ve arkalarına/ kıçlarına vurarak canlarını alırken durumları nasıl olacak**?" şeklinde dile getiriliyor.[295]

Kur'an'da Allah'ın öfkesi ve Kur'an'a inanmayanlara karşı alaylı ifadeleri sadece bunlar değil; bir iki ayet daha verip konuyu toparlamaya geçelim. Allah, cehennemi hak eden insanların ahiretteki cezalarının zorluğunu anlatırken, bir yerde onlar hakkında, '**Huyam hastalığına yakalanmış, kanmak bilmeyen develer**' gibi bir cümle kullanıyor.[296] Başka ayetlerinde de insanoğlu hakkında, 'Pis' terimini kullanıyor; 'Böylece Allah, pisi temizden ayıracak, pis kısmı birbirleri üstüne yığıp hepsini bir yerde toplayarak tümünü cehenneme sokacak'; 'Ey inananlar! **Müşrikler bir pisliktir'**[297] diyor.

Kur' an'da birçok yerde inanmayanlar için **sağır, kör, sapıklık içinde olanlar** gibi tanrının kızgınlığını gösteren yakıştırmalar aşırı derecede geçiyor.[298] 'Sağırlara sen mi duyuracaksın?' yahut 'Körleri ve apaçık bir sapıklık içinde olanları sen mi doğru yola ileteceksin?' deniliyor. Örneğin; bir yerde, 'Şüp-

---

[293] Neml, 80

[294] Enfal suresi, 50

[295] Muhammed suresi, 27

[296] Vakia suresi, 52-55

[297] Enfal 37, Tevbe 28, Tevbe 2, Nahl 27. ayetleri gibi.

[298] Zuhruf 40; Bakara 18, 171; En'am 39; Enfal 22; Yunus 42; Enbiya 45; Neml 80; Zuhruf 40; Rum 52; Muhammed 23; Maide 71; Furkan 73.

hesiz, sen ölülere işittiremezsin. Dönüp gittikleri zaman sağırlara da işittiremezsin. Sen körleri sapkınlıklarından çıkarıp doğru yola iletemezsin. Sen ancak, ayetlerimize inanıp Müslüman olan kimselere işittirebilirsin'[299] deniliyor. Bu ayette, Muhammed'e saygı göstermeyenler hakkında sağır ve ölü gibi ifadeler kullanılmaktadır. Muhammed az önceki iki ayeti, herhalde farkında olmadan harfi harfine iki kez yazılmış. Gerçekten %100 harfleri bile aynı.[300] Okuyucu kendisi de eline bir Kur'an alabilir, az önceki ayetleri yanyana getirip bakabilir.

Allah'ın insanlar hakkında kullandığı '**rezil**' terimi, Kur'an'ın birçok yerinde geçmektedir.[301] Ayetlerde geçen '**edbar**' kelimesi, Arapça'da '**dübür**' kelimesinin çoğulu olup (affedersiniz) Türkçesi kıç demektir. Zaten bütün Kur'an yorumcuları kendi tefsirlerinde, her iki ayette geçen bu kelimeyi '**İst**' olarak almışlar ki, bu da zaten kıç demek olup 'dübür' ile eşanlamlı bir kelimedir. Birinci ayette, Bedir çatışmasında karşı taraftan öldürülen insanlar kastediliyor. Çatışmanın sonucu Müslümanların lehine olunca, (baştan beri anlatıldığı gibi) Muhammed (sevinçten) benzer ilginç ayetleri oluşturuyor. Bu ayete, Bedir çatışmasında alınan olumlu sonucun bir yansıması olarak bakmak gerekir. Bununla, karşı tarafa alay ve hakaret etmek söz konusudur. İşte Kur'an'da Allah, yarattığı insan için eşek, köpek, hayvan, kötü maymunlar, domuzlar, ağaç kütüğü, burnunu sürteceğim, hayvanlar gibi yüzüstü süründüreceğim... gibi ifadeler kullanıyor ki, bunlar yaratıcı için normal sayılan şeyler değildir...

---

[299] Rum 52, 53

[300] Neml 80, 81

[301] Haşir 5, Tevbe 2 ve 14 ve 63, Hud 39 ve 93, Zümer 40, Bakara 85, 114, Maide 33, 41, Yunus 98, Hud 66, Hac 9, Zümer 26, Fussilet 16 ve daha niceleri.

20. BÖLÜM

KUR'AN'DA ALLAH, SUÇLU DA OLSA NEDEN ERKEKLERİ SAVUNUYOR?

Kitabın bu başlığını 25 Kasım 2008'de kaleme aldığım için, biraz farklı olarak işlemek isterim. Çünkü bugün, 1999'un 25 Kasımında Birleşmiş Milletlerce kabul edilen '**Kadına Karşı Şiddete Hayır**' gününün yıldönümüdür; ki benim açımdan çok önemli ve de çok benimsiyorum. O nedenle bu başlığı, ayrımsız olarak dünya kadınlarına saygıyla ithaf ediyorum. Yanısıra bugünün kadınlara karşı şiddete hayır günü olması noktasında mücadele verip de Dominik Cumhuriyeti diktatörlüğünce çeşitli işkencelere maruz kalarak, daha sonra kendilerine tecavüz edilip son olarak da 25 Kasım 1960'ta öldürülen **Mirabel** kız kardeşler **Patria, Minerva ve Terasa**'yı sevgiyle anıyor, aynı zamanda bu başlığı kendilerine de özel olarak ithaf ediyorum.

Dünyanın genelinde hem pratikte hem de yasalarda maalesef hesapta kadın yoktur; dünya erkeklerin dünyasıdır ve ataerkil başını almış gidiyor. Erkekler her yerde egemendir ama getirdikleri sistem ne kendilerine, ne de kadınlara yaramıştır. Görüldüğü gibi en başta onlar bu sistemde boğuluyorlar. Çünkü kadınsız bir dünya düzeni, ne kadına ne de erkeğe fayda getirmez. O bakımdan, iki cins arasında emir komuta olmadan, eşitlikçi zihniyete dayalı ve her iki kesimin de birleşik kararlarıyla yeni-

den bir dünya düzeni kurulmadığı sürece, huzurlu bir yaşam söz konusu olamaz. Tarih boyunca görülen pratik, deneyim hep bunu gösterdi ve göstermektedir.

Her erkeğin yarısı kadın olduğu gibi, her kadının da yarısı erkektir. Çünkü anne baba olmadan ikisi de dünyaya gelemiyor. Durum bu iken, neden erkekler yarılarını bıçakla keser gibi söküp atıyorlar; bunu anlamak çok zor. Kaldı ki, kadınlar hem annemiz, hem kızlarımız ve hem de güya öylesine seviyoruz ki (buna sevgi diyemem; burada yine erkeğin çıkarı söz konusudur) bazen aşık olduğumuzda kan gövdeyi götürüyor, bizim olsun diye kalkıp onu kaçırıyoruz. Yanısıra onu yönetimde, hak hukukta insan saymayıp evde bir nevi cariye gibi kullanıyoruz. Ne utanç verici bir yaklaşım!

Evet, bu günün anısına konuyu biraz zengin bir hale getirmek isterim. Bunun için biraz tarihin derinliklerine gitmemiz icabeder ki, bir şeyler anlaşılsın. Acaba daha önce kadına nasıl bakılıyordu, niye bu hale geldi? Tabii ki gerilere bakarken ilk durağımız Mezopotamya olacak.

Mezopotamya inançlarına göre ilk yaratıcı '**Nammu**' adında bir tanrıçadır. Daha sonra aynı yaratıcı, **An** (göğü yöneten tanrı) ve **Ki** (yeri idare eden tanrıça) adında biri eril, diğeri dişil olmak üzere iki yaratıcı var eder. Ki'ye aynı zamanda **Ninhursag**, **Nintu** ve **Ninmah** da denir. Zaman içinde gök ile yer tanrı ve tanrıçasının birleşmesi sonucu hava tanrısı **Enlil** meydana gelir. Ninhursag'ın eşi **Enki**, Dilmun denilen cennetteki bitkileri merak edip onlardan yiyince hastalanır (Sumerlerde cennet tanrı ve tanrıçalara mahsustu, onların yeriydi. Yani normal insanlar oralara giremezdi). Bu konuyla ilgili var olan tabletlerde aynen Âdem'le Havva'nın cennet hikâyesi gibi uzunca bir mitoloji anlatılıyor. Enki'nin eşi tanrıça Ninhursag, önce eşini lanetliyor; ama daha sonra merhamete gelip kendisini bağışlıyor ve tedavisi için de 6 doktor yaratıyor. İlginçtir ki bunların 4'ü yine tanrıça; 2'si ise tanrı. Bunlar tedavi edince Enki iyileşiyor.

Sumerlerdeki bu mitoloji, yaradılışla ilgili Kur'an ve Tevrat'ta anlatılan Âdem ve Havva'yla ilgili efsaneye köken teşkil eder. Yine tanrı Dumuzi, tanrılar meclisi tarafından ölüler diyarı denilen cehenneme (ki Sumerlerde buna **Kur** denirdi) atılınca, onun eşi ve aynı zamanda aşk tanrıçası olan İnanna, gidip onu kurtarıyor. Bu arada şunu da belirteyim ki Yunanlılar, ölüler diyarı olan yere '**Hades**', Yahudiler de '**Şeol**' diyordu... Tanrıçaların Sumerlerdeki önemini belirtmek için, bazılarının isimlerini görevleriyle birlikte sunmakta fayda var.

Sumerlerde adalet tanrıçası **Nanşe** idi; eğitim tanrıçası **Nidaba**, aşk tanrıçası **İnanna/İştar**, Şifa tanrıçası **Gula**, tahıl tanrıçası **Aşnan**, cehennem tanrıçası **Ereşkigal**, giysi ve bitki tanrıçası **Uttu** ve daha nice tanrıçalar.

Mısır'da en önemli-hayati işlerde tanrıçalara inanılıyordu. Aynen Sumerlerdeki gibi onlar da ilk yaratıcının bir tanrıça (**Heuhet**) olduğuna inanıyorlardı. Daha sonra bu tanrıça diğer tanrı ve tanrıçaları yaratır ve bu şekilde çoğalırlar. Örneğin bazıları şöyledir: Bereket-sanat tanrıçası **İsis**, aşk tanrıçası **Mator**, adalet tanrıçası **Maat**, deniz tanrıçası, ölüler tanrıçası, balık tanrıçası ve aşağı Mısır tanrıçaları gibi inançlar Mısır mitolojisinde meşhurdur. Hatta farelerin ilacı olan kedilerin bile bir tanrıçası vardı, adı **Bast(et)**. Demek ki Mısırlıları farelerin istilasından kurtaran yine bir tanrıça!

Anadolu, Grek ve Roma'da, ilk yaratıcının **Gaia** adında bir tanrıçaya ve daha sonra onun yaratmasıyla farklı tanrı ve tanrıçaların varlığına inanılıyordu. Mesela bunlarda da aşk tanrıçası **Afrodet** ile **Kibele** nerdeyse dünyaca ünlü isimler. Bu **Afrodit** kelimesi Türkiye'de de meşhurdur. Irak Kürtleri kadına **afret** diyorlar. Yine Anadolu insanının kadına avrat dediği hepimizin bildiği bir şey. Bu inanç, değişik coğrafyalara yayılmıştır. Kadına **afret/avrat** demek, **Afrodet**'ten gelme, onu çağrıştırıyor ve sanki sen bir tanrıçasın, Tanrıça Afrodit'i temsil ediyorsun demektir.

Benim de yetiştiğim ve şahit olduğum şöyle bir değer vardı biz Kürtlerde: Şayet iki kişi veya iki aile kavga etseydi, bir kadın araya girdiğinde, afret araya girmiş diye ona gösterilen saygıdan dolayı kavga edenler dururdu. Tabii ki bu da kadına eski tanrıçalıktan kalma bir nitelik, bir pozitif değer.

Batı âleminde Kibele'ye **mother** denir ki, anne demek. Kibele adında Madrit'te meşhur bir meydan var. Hatta Müslümanların namazlarda Kâbe'ye yönelmeleri bile tanrıça Kibele mitolojisine dayanır. Bu işleme **Kıble** denmesi tesadüfi değildir herhalde! Yunanlılarda fakirlerin umudu yine bir tanrıça olan **Penia** idi. Onlarda **Elpis** adında bir umut tanrıçası vardı. Akıl, barış, strateji ve sanat gibi önemli branşlar için Tanrıça **Athena**'ya inanılırdı. Bugün eğer Yunanistan'ın başkentine Atina deniliyorsa ismini bu tanrıçadan alır.

Asya inançlarında da, gök tanrıçası diye **Günana**'ya inanılırdı. **Satılay** da onlarda bir tanrıça idi. Hintliler **Saraswati, Durga, Lakşmi, Kali, Divi, Parvati** gibi tanrıçalara inanırlardı.

İskandinav ülkelerinde en büyük yaratıcı güneş tanrıçası '**Sol**' idi. Ayrıca **'Freya'** denilen aşk tanrıçasına da inanırlardı.

Japonlar da meşhur **İzanami** (Zana-mi) adında diriltme ve ölüm tanrıçasına inanırdı.

Muhammed doğduğunda **Hicaz** bölgesinde Kâbe'nin içinde korunan, Kur'an'ın da kabul ettiği **Lat, Uzza, Menat** üçlüsü[302] birer tanrıçaydı ve bunlara **Allah'ın Kızları** deniliyordu. Kaldı ki Mekkeliler bu putlara şunun için tapıyorlardı: "Biz kâinatın Allahını göremiyoruz ki ona gereken sevgiyi gösterelim. Aslında biz bu nesnelere tapmıyoruz; biz ancak bunlar şahsında gerçek yaratıcıyı ne kadar sevdiğimizi göstermek için tapıyoruz" diyorlardı. Kur'an da bunu yazıyor.[303] Müslümanlar, nasıl hac esnasında taşlardan oluşan ve adı **cemre** denilen o 3 özel taşa,

---

[302] Necm, 19-21
[303] Zumer suresi, 3

atılan taşlara temsili **şeytan** diyorlarsa ve yine sadece taş olan Kâbe'nin etrafındaki tavaf denilen tur atılmasına, yine nasıl temsili bir işlemdir diyorlarsa, Hicaz halkı da o zaman bu niyetle o tanrıçalara inanıyordu; her iki inanç arasında hiç de fark yoktur. Eğer Muhammed'den önceki insanlar da onun inandığı Allah'a inanmasalardı nasıl olur da henüz Muhammed yok iken onun babasının adı Abdullah konurdu? Abdullah, Allah'ın kulu demektir ve İslami bir isimdir. Yine dedesinin adı Abdulmuttalib idi ki, bu da İslami bir ad. Benzer örnekler çoktur. Her ne kadar anlaşılıyorsa da, yine de vurgu yapmakta yarar var.

Eski zamanlara ait değişik coğrafyalardaki bu tanrı ve tanrıçaların durumuna bakıldığında, gayet rahatlıkla görülüyor ki, insanlar bir ihtiyaç sonucu benzer tanrı ve tanrıçalara inanmışlardır. Mesela güneşsiz hayat olmadığı için hemen hemen her coğrafyada güneş tanrısına inanılmıştır. Yine ay hayat için bir o kadar önemli olmasından dolayı her yerde ay tanrısına inanılmıştır. Aşk, bereket, adalet, kısmet, ölüm, umut gibi kavramlar her yerde önemlidir. Dolayısıyla çoğu coğrafyalarda bu kavramların da bir tanrı veya tanrıçası var diye inanılmıştır. Yani bir ihtiyaçtan dolayı insan tarafından ortaya atılmış; yoksa söylendiği gibi bir tanrı/tanrıça kalkıp da 'Ey ahali ben sizin yaratıcınızım aman ha bana inanın; yoksa iflahınızı keserim...' demez. Çünkü bunun ilmi ve mantıki bir yanı yoktur. Zaman içinde bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle, bütün bu ilahlar elenmiş ve soyut olan tek bir yaratıcının varlığına devam edilmiştir. Tabii ki bu da Muhammed'in fikri değil; bunun piri/uzmanı Ortadoğu'da Zerdüşt'tür denilebilir. Bu konuda sadece mantık yürütülüyor; yoksa başka kanıt yoktur.

Eğer bir ilçede birden fazla kaymakam, bir köyde birden fazla muhtar ve bir ilde birkaç vali olsa anlaşmazlık olur ve o yerleşim birimlerinde huzur sağlanamazsa, eski insanlar ve aynı zamanda kutsal dinlerin sonuncusu olan İslam'ın lideri Muhammed de Kur'an'da Allah'ın tek olduğu noktasında bu mantığı

uygulamıştır. Kur'an'da, '**Eğer yerle gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı o zaman düzen bozulurdu**' deniliyor.[304] Bizim bir vali, kaymakam, muhtar gibi düşündüğümüz gibi, Kur'an'daki Allah'ın tek olması konusunda da aynı mantık geçerli. Kaldı ki Kur'an'ın bu cümleleri oluşurken de, her nedense eksik yapılmıştır. Şöyle ki, bu ayete göre Allah kendini yerle gök içine sığdırıyor ki tanrının, bir mekânın içinde olması, her şeyden önce İslam felsefesine aykırıdır. Halbuki şöyle denseydi daha makul olurdu: Eğer yerle göğün yaratıcısı bir değil de; birden fazla olsaydı, o zaman düzen bozulurdu anlamında bir cümle olsaydı, daha uygun olurdu.

Dikkat edilirse, bir zamanlar dünyanın hemen hemen her yerinde tanrıçalar zirvede. En önemlisi de Sumerlerde ilk yaratıcının **Nammu** adında bir tanrıça olmasıdır. Yunanlılar da **Gaia** adında bir tanrıçaya inanırdı, Mısır'da yine ilk yaratıcı, **Heuhet** adında bir tanrıçaydı. Az önce kısmen belirtildiği gibi adı geçen coğrafyalarda önemli konularda yine tanrıçalara inanılırdı. Daha önemlisi, başta Mezopotamya inançları olmak üzere insan deniz kenarındaki balçıktan yapılırken (Mesela Sumerlerde tanrı Enlil bunu yapıyor), ilkin erkeği, daha sonra kadını yarattı veya kadını erkekten yarattı diye iki cins arasında bir ayrım söz konusu değildir. Bu durum, Yunan ve diğer mitolojilerde de aynıdır. Hatta Orta Asya inançlarında, ilk insan yaratılırken biri erkek diğeri de kadın olmak üzere sırtları birbirlerine bitişik olarak birlikte yaratılırlar ve sanki testereyle ayırır gibi tanrı/ça daha sonra onları ayırır. Yani bunlarda erkek önce yaratıldı, daha sonra bilmem kadın onun eğe kemiğinden yaratıldı gibi; erkeği özne kadını da nesne yapacak şekilde bir inanç yoktu. Maalesef Tevrat ve Kur'an'da bu fark anormal derecede var. Önceki kitaplarımda detaylıca belirtildiği için burada üzerinde durmuyorum. Zaten meşhur bir şey ki, bu kutsal dinlere göre ilkin

[304] Enbiya suresi 22)

Âdem topraktan yaratılıyor, daha sonra da Havva (yani kadın) onun zevki için onun eğe kemiğinden yaratılıyor.

Tevrat, İncil ve Kur'an'da erkek-kadın arasındaki fark hemen başta kendini gösteriyor. Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an'ın sahipleri erkeklerdir: **Musa, Davud, İsa, Muhammed** hepsi erkek. Hatta İslam'da daha sonra oluşan 4 mezhebin liderlerinin hepsi de erkek: **Şafii, Maliki, Hanbeli, Hanefi**. Bu kutsal kitapların içeriğine bakıldığında kadın ancak erkeğin bir hizmetçisi olarak karşımıza çıkıyor. Yani içeriklerinde de kadın yok.

Buna rağmen hem Tevrat, hem de İncil'de, eski zamanlarda kadın peygamberlerin varlığından söz ediliyor. Tevrat'ta **Miryam** ve **Debora, Noadya,** Şallum'un eşi **Hulda**[305] ve İncil'de **Anna** adındaki kadınlar eski zamanlarda peygamberlik yapmışlar diye kesin cümleler var. Kur'an ise, kadının eski zamanlarda bile peygamberlik yaptığını kabul etmiyor; eskiden beri hep erkeklerin peygamberlik yaptıklarını söylüyor. Bu konuda örnek vermek gerekirse;

'**Senden önce de kendilerine vahyettiğimiz** (görevlendirdiğimiz) **birtakım erkekleri peygamber olarak gönderdik**' diyor.[306]

Ancak bakıyoruz ki Muhammed peygamberliğini ilan ettikten sonra Arap yarımadasında **Hıristiyan asıllı Haris kızı Secah** adında bir kadın da kendini peygamber olarak ilan etmiş; ama ne yazık ki Ebubekir zamanında kadın bastırılmış ve bir başarı sağlayamamıştır.

Bir de Kur'an'da, meşhur **Süleyman** denilen kişi zamanında Yemen/San'a'da **Belkıs** adında bir kadın yöneticiden söz ediliyor. Bu arada Süleyman onun varlığını kabul etmeyip onu da kendine bağlıyor. Kur'an'ın anlatımına göre kadın, Yemen'i adeta bir cen-

---

[305] Hakimler, 4/4, Nehemya, 6/14, Tarihler, 34/22, Luka, 2/36

[306] Yusuf suresi, 109; Nahl. 43; Enbiya, 7. ayet)

net haline getirmişti. Kur'an'da Sebe suresi, bu kadının başarısından söz ediyor. İşte Belkıs böyle bir kadın; ama yine kabul edilmemiş ve tanrı emriyle yönetim onun elinden alınmış. Kur'an, yönetimin böylesine aktif ve becerikli bir kadından alınıp Süleyman'a verilmesini bir nevi övgü anlamında belirtiyor. Kur'an ayrıca, **Nuh ve Lût** peygamberlere muhalefet ettikleri için, onların hanımlarından kötülükle söz ediyor. Tabii ki burada da yine erkeğe karşı çıktıkları için kadınlar suçlu ilan ediliyor.

Hıristiyanlıkta her ne kadar **Meryem** önemli bir isim olarak anılıyorsa da, yine tanrıça olarak pek önem arz etmiyor; kendisi **İsa**'nın gölgesinde kalıyor.

İlginçtir ki **Kur'an, Tevrat** ve **İncil'**in Allah'tan geldiklerini kabul ettiği halde, kadın peygamberlerin eski zamanlarda var olduklarını kabul etmiyorlar. Muhammed, herhalde bir gün gelir kadınlar bundan bir mesaj alır ve yönetime sahip çıkarlar endişesini taşımış olmalı ki, eskilerde dahi peygamberlik yaptıklarını kabul etmiyor.

Muhammed, kadınlar aleyhine Kur'an'a öyle cümleler almış ki, bu sistem uygulamada olduğu sürece kadınlar asla rahat bir nefes alamazlar. Kısa birkaç noktayı özetlemek isterim. Muhammed, "**Eğer Havva annemiz cennette Âdem'i kandırmasaydı/kafadan çıkarmasaydı bugün kadınlar eşlerine karşı itaatkâr olurdu**" diyor.[307] Ben de derim ki, madem öyleyse Âdem akıllı olaydı da yoldan çıkmasaydı. Demek ki beceriksiz ve kandırılmaya müsait olduğu için Havva'nın etkisinde kalmış! Burada bir eksiklik aranıyorsa bunun adresi Âdem'in kendisidir; Havva değildir.

Kur'an'da[308] Yusuf'la Züleyha arasında yaşanan bir aşktan söz ediliyor. Tabii ki işin mitolojik yanı bir tarafa; burada tanrı-

---

[307] Tecridi Sarih, Diyanet tercemesi; no: 1369
[308] Yusuf suresi 23 ve 24. ayetlerinde

nın taraf tutup erkeği desteklemesi ve kadın olduğu için de Züleyha'yı suçlu ilan etmesi ve buna bağlı olarak da tüm kadınlar hakkında hakarete varan cümleler kullanması önemli. Olay, (Tevrat'tan bir aktarma olmasına rağmen) şundan ibaret: Kur'an tabiriyle peygamber diye bilinen Yusuf, Züleyha ile birlikte tek başlarına bir gün evdeyken, Züleyha kapıları kilitleyip Yusuf'a, '**Gel sevişelim**' diyor. Buna karşı Yusuf, '**Hayır senin eşin benim efendimdir ben bunu yapamam; zulüm olur**' diyor. Ama bu 23. ayetten sonra gelen 24.'de maalesef Yusuf'u suçlu gösteren açık ifadeler var.

Ayette, '**Andolsun ki o kadın Yusuf'a (sevişmek için) niyetlenmişti; eğer Rabbinin gerçeğe dikkat çeken delilini görmeseydi (Allah'tan uyarılmasaydı), Yusuf da kadını arzulamıştı**' deniliyor. Gayet nettir ki bu ayette, açık bir şekilde hem Yusuf şahsında erkek desteklenerek taraf tutuluyor, hem de aynı surenin bir diğer ayetinde konuya ilişkin açıklamalar yaparken, Züleyha şahsında tüm kadınları rencide ediliyor. Konuya ilişkin var olan İslami görüşlere bakıldığında, Yusuf'un o kadınla sevişmek için elbisesini bile çıkardığı yazılı.

Fahrettin er'Razi Tefsir'i Kebir adlı yapıtında aynı ayetin yorumunda Vahidi'den alıntı yaparak özetle şunları aktarıyor: '**İlimlerine güvenilen İslami âlimlerin görüşüne göre, aslında bir erkeğin hanımına yaklaştığı gibi Yusuf da Züleyha'ya yaklaşmıştı; ancak onun Allah'tan aldığı uyarıdan dolayı tüm şehvetinin gidiverdiği**' belirtiyor ve Ali'den konuya ilişkin şu ilginç alıntıyı yapıyor: '**Aslında hem kadın** (Züleyha), **hem Yusuf birbirlerini arzulamıştı, hatta Yusuf kuşağını bile çözmeye teşebbüs etmişti**' diyor ve devamla İbni Abbas'tan farklı bir aktarma yapmak suretiyle, '**Yusuf bu olayda kendi kuşağını bile çözmüştü ve zina etmek isteyen bir kimsenin oturacağı şekilde o kadının yanına oturmuştu**' diyor.

Farklı bir aktarmayla da, '**O kadın** (Züleyha) **sırtüstü yatmıştı ve bu arada Yusuf da elbisesini çıkarıp onun iki bacağı**

arasına(affedersiniz) girmişti' diyor İslam düşünürü Vahidi. Bunlarla da yetinmeyip ilginç aktarmalar da yapıyor. Tabii ki Kur'an'ın bu Yusuf suresindeki 24. ayetine bakıldığında aslında Vahidi ve benzerlerinin görüşleri doğru.

Ancak karşı taraf bunu kabul etmeyerek şöyle bir savunma yapıyor: Mademki peygamber olan kişiler günahsızlar, o halde Yusuf nasıl bu işi yapmaya kalkışır? Bir de Allah katında mademki zina kötü bir şeydir, nasıl olur da Yusuf buna teşebbüs eder? Ayrıca Züleyha'nın eşi Yusuf'un efendisi olduğuna göre, nasıl olur da Yusuf cesaret edip de onun eşiyle sevişmeye kalkışır, gibi bazı fikir yürütmeler söz konusu ki, var olan bu ayetin yanında benzer görüşlerin hiçbir inandırıcılığı olamaz. Çünkü ayet (cümle) gayet nettir ve hiçbir yorum da kabul etmez. Kaldı ki Kur'an'da Allah, kadının da Yusuf'un da bu iş için niyetlendiğini söylerken böyle normal bir ifadeyle de belirtilmiyor; aksine **'Andolsun'** demek suretiyle aynı zamanda olayı pekiştirmek için tanrı bizzat and içiyor.

Tabii ki bu olay uzun uzadıya Kur'an'da anlatılırken aynı surenin 28. ayetinde tüm kadınlara ağır hakaretler içeren bir ifade kullanılıyor. Özetle şöyledir olay: Güya sonuçta Yusuf'la Züleyha'dan kimin haksız olduğunu ispatlamak için şöyle bir teklif ortaya atılıyor: Bakalım eğer Yusuf'un gömleği arkasından yırtılmışsa o zaman kendisi bu ilişkiyi istemeyip Züleyha'dan kaçmış ve kadın onu yakalamak için arkasına düşüp gömleğine el uzatınca yırtılmış. Bu durumda haksız olan Züleyha'dır; ancak eğer ön taraftan yırtılmışsa o zaman demek ki Yusuf bir şeyler yapmak istemiş olmalı ki, kendi elbisesini kendisi yırtmış anlamına gelir. İşte bu durumda da haksız olan Yusuf'un kendisi. Sonuçta bu teklif benimseniyor ve Yusuf'un gömleğinin (güya) arkadan yırtıldığı ortaya çıkınca, Züleyha'nın eşi orada kadınlara hitaben, **'Şüphesiz bu olay siz kadınların hilesindendir. Doğrusu siz kadınların hilesi büyüktür'** diyor.

Kur'an'da geçen bu sözün Allah'a mı yoksa Züleyha'nın eşine mi ait olduğu belli değildir. Kur'an'da sadece '**Söyledi**' şeklinde öznesi belli olmayan bir kelime/fiil kullanılıyor. Ancak ister Allah'a ait olsun, ister Züleyha'nın eşine; kadınlar hakkında hakaret içeren bir ifadeyi, bu şekilde kitabına almamalıydı. Çünkü Allah'ın bu alıntıyı kendi Kur'anına alması ve lehte de bir açıklama yapmaması, şu anlama geliyor ki; Allah, aynı görüşü (kadınların hilekâr olmasını) onaylıyor. Yineliyorum ki, işin mitolojik yanı bir tarafa; Kur'an'da var olan cümleye göre de hareket etsek, tanrının burada (zinaya teşebbüs ettiği ayetle sabit olduğu halde), Yusuf'un şahsında yine erkeği desteklediğini görüyoruz ve daha da beteri, kadınlar hakkında, **'Siz hilekârsınız, hileniz büyüktür'** anlamında, normal olmayan bir ifade kullanılıyor.

Kadın Kur'an'da, erkek için bir nevi seks (affedersiniz) makinası olarak düşünülmüştür. Bakara suresi 223. ayetinde, **'Kadınlarınız sizin tarlanızdır, istediğiniz yerden tarlanıza girebilirsiniz'** diyor. Ne kadar lehte yorumlar yapılırsa yapılsın bu ifade düzeltilebilir mi hiç! Mentalite bu işte. Hatta İslam'daki yorumlara bakıldığında bu cümlenin, Muhammed'in, Ömer'in kendi hanımıyla arkadan cinsi münasebet yaptığını duyunca, onu kurtarmak için bu ayeti aldığını yazıyorlar. Ben bunu, Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtımda detaylıca açıkladım. Yani bu ayetin oluşum nedeni bile bir o kadar tuhaf.

Muhammed bir savaş dönüşü arkadaşlarından Cabir adındaki kişiye şunu soruyor: Senin evlendiğin kadın, kız mıydı yoksa dul mu? Adam **'Ben bir dulla evlendim'** deyince; Muhammed, **'Keşke bir kızla evlenseydin'** yanıtını veriyor.[309] Bir diğer sözünde, **'Şayet bir erkek hanımına sevişme teklif eder o da hayır derse, sabaha kadar melekler o kadına lanet yağdırır'**

[309] Tecridi Sarih, Diyanet tercemesi no: 976 ve Buhari ile Muslim hadisleri El'Lü'lü'ü ve'l Mercan, no: 932

diyor. Ama aynı teklif kadından gelse ve erkek hayır dese ne olur? Bunun yanıtı yok. Zaten kadın insan sayılmamış ki bunun da cevabı olsun.[310]

Aslında kadınlar için birer talihsizlik olan ayetler, Muhammed henüz Mekke'de iken ortalıkta yoktu. Mekke'de oluşan 86 surede kadınla ilgili aleyhte hiçbir cümle yok. Kadınlar aleyhindeki ayetleri, Medine döneminde oluşan 28 surenin bir kısmında görüyoruz. O da Muhammed'in birden fazla kadın almaya başladığı zamana denk geliyor. Bu dönemde Muhammed genel olarak kadın aleyhinde ayetler oluştururken, özel olarak da kendi kadınları hakkında üst üste kontrol ayetleri oluşturuyor. Ahzab suresi 28'den 34'e kadar isim verilerek özetle, **'Ey Muhammed kadınları, dikkatli olun! Siz diğer kadınlar gibi değilsiniz. Sizden kim açık bir terbiyesizlik yaparsa bunun cezası iki katıdır ve bu cezayı vermek de Allah için çok kolaydır** (Hele tanrının burada, size ceza vermek bana kolaydır demesi çok ilginç. Sanki şimdiye kadar bunun kolay olduğunda şüphe varmış da yeni açıklıyor gibi). **Sakın konuşurken kırıtmayın ki, kalbinde kötü niyet olan sizin hakkınızda olumsuz bir şeyler düşünmesin. Normal konuşun, ciddi olun. Evinizde oturun ve eski cahil insanlar gibi süslenip dışarı çıkmayın'** gibi ifadeler kullanılıyor.

Burada şunu sormak lazım: Diyelim ki Muhammed Hatice'den sonra Medine'de birçok kadınla evlenmeseydi, acaba o zaman, 'Ey Muhammed hanımları...' diye başlayan bu ayetler gelir miydi? Gelmezdi. Çünkü kadınlar yoksa kime hitap etsin? Demek ki ortalıkta özel bir ihtiyaç var ki benzer ayetler yardıma koşuyor. Kadınlarını kontrol altında tutabilmek, işi daha da sağlama bağlamak için, aynı Ahzab suresinin (ki Medine surelerinden biridir) 59. ayetinde bu sefer de, **'Ey Muhammed**

---

[310] Riyad'ü's'Salihin, no: 279. Diyanet tercemesi. Buhari, Müslim hadisleri 'El'lülüü vel'mercan, no: 912

hem kadınlarına-kızlarına, hem de inananların eşlerine söyle başlarını örtsünler' diyerek kadınları tam da kontrol altına almak istiyor. Hatta Muhammed, ben öldükten sonra da benim hanımlarım asla başkalarıyla evlenemezler, onlar tüm Müslümanların anneleri durumundalar' diye bir cümle ekliyor. Bir cümle yetmiyor gibi bu konuda aynı anlamı içeren iki ayet oluşturuluyor (Ahzab suresi 6. ve 53. ayetleri). Öyle oluyor ki, Muhammed'in ölümünden sonra eşlerinden Ebubekir kızı Ayşe 18 yaşında dul kalınca, bu ayetler yüzünden resmiyette evlenemiyor ve yaklaşık olarak 50 yıl dul olarak yaşamını sürdürmek zorunda kalıyor. Genç olan diğer hanımları da (mesela; Safiye, Hafsa, Cüveyriye, Marya, Ümmü Habibe, Ümmü Seleme, Zeynep b. Cahş, Haris kızı Meymune vs) Muhammed'in ölümünden sonra Kur'an'daki ayetlerin gereği olarak ölünceye kadar dul kalmak zorunda kalmışlardır.

Başörtüsünün neden kadınlara dinen bir zorunluluk olduğu konusuna, '**Sumerlerden İslam'a Kutsal Kitaplar ve Dinler'** adlı yapıtımda yeterince yer verdiğim için, artık burada fazla detayına girmiyorum. Ancak konuya yakıştığı için bir özet sunmadan da geçemeyeceğim. Sumer tapınaklarında çalışan rahibe kadınların, tanrı rızası için seks yapmaları iyi sayılıyordu ve diğer kadınlardan ayrılmaları için de başlarına bir örtü geçirmeleri zorunluydu. Daha sonra İÖ 1500 yıllarında bir Asur kralı nın yaptığı kanunun 40. maddesinde farklı bazı yenilikler getirdiğini görüyoruz. Buna göre Asurlu kadınlardan dul ve evli olanlar da kutsal sayılıp bu rahibeler gibi başlarını örtmek zorunda kalmış; ancak kızlar (ki bu kötü niyet taşımıyordu. Çünkü onların evlilikleri söz konusuydu ve gayet de normal bir şeydi. Yani kız oldukları bilinsin diye), fuhuş yapan kadınlar ve cariyelere bu başörtüsü veya benzeri (o günkü koşullarda her ne ise) kullanmak yasaktı. Bir örnek vereyim: Şayet bir cariye başını kapatsaydı, ona çeşitli ağır cezalar verilirdi. Bunlar arasında 50 sopa

da vardı.[311] Aynen bunun gibi Ömer de başını kapatan cariyelerin peçelerini zorla indirmiş ve gerekçe olarak da Ahzab suresi 59. ayetini göstermiştir.[312] Yine cariyelerle ilgili şöyle bir nahoş ayet de var Kur'an'da: **'Dünya hayatının geçici menfaatlerini kazanacaksınız diye cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Hele istemedikleri halde kim onları zorlarsa şüphesiz Allah, onların zorlanmalarından sonra da bağışlayıcı ve merhametlidir.'**(Nur suresi, 33. ayet).

Bunu biraz açmakta fayda var. Muhammed zamanında insanlar para kazanmak için bazen savaş esiri cariyelerini fuhuşta kullandırırdı. Güya bir gün Abdullah b. Übeyy b. Selûl, altı cariyesini zinaya zorlayınca, bunlardan ikisi gelip Muhammed'e şikâyette bulunmuş. Bunun üzerine az önce sözünü ettiğim ayet inmiş diye, ilgili ayetin açıklama kısmında anlatılıyor. Burada dikkatleri çeken şu: Demek ki zorlama yoksa, Nur suresine göre bu cariyeleri kullandırmak normal bir iştir. Çünkü anlam gayet nettir. Bir diğer kritik nokta, ayette geçen, **'Hele istemedikleri halde kim onları zorlarsa şüphesiz Allah, onların zorlanmalarından sonra da bağışlayıcı ve merhametlidir'** ifadesi. Bu ayet maalesef yararlı bir anlam ifade etmiyor; hatta verdiği mesaj çok sakıncalı. En azından şöyle denmeliydi: **Kim onları fuhşa zorlarsa bu hem haramdır, hem de zorlayanlar için bu dünyada şu şu cezalar var, bir de ahirette onlara en ağır cehennem var. Ama bunun yerine, kim onları fuhşa zorlarsa Allah bağışlayıcıdır, merhametlidir,** diyor ve bunu yapanları sanki ödüllendiriyor. Yani ortalıkta caydırıcı bir ceza yok. Hele burada, 'Sakın ola savaş esiri kadınlara dokunmayın, onlar hiçbir zaman savaş nedeni olmamıştır' gibi makul bir cümle olsay-

---

[311] Asur Kanunları, md. 40. Mebrure Tosun, Kadriye Yalvaç, Sumer, Babil, Assur Kanunları ve Ammi Şaduga Fermanı, s. 252, Muazzez İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sumerdeki kökeni. S. 29)

[312] Sumerlerden İslama... eserim, s. 140

dı daha insani olurdu; ama maalesef az önce sözünü ettiğim durum söz konusu.

Bir de bakıyorum bazıları burada şu yorumu yapıyorlar: Aslında kim onları zorlarsa Allah bağışlayandır ifadesi, o zorlanan cariyelere aittir. Yani zorlanma halinde onlar herhangi bir haram işlemiş olmuyorlar; bu durumda günah sadece zorlayanlara vardır gibi tatminkâr olmayan bir yorum. Kaldı ki bunun bu anlama geldiğinin bir kanıtı yok. Ayeti biraz esnek hale getirmek için uyduruk bir yorumdur. Çünkü kim bunları zorlarsa Allah bağışlayandır diyor. Tabii ki burada hemen akla ilk gelen yaptırandır. Çünkü burada bir zorlama söz konusudur ve onunla ilgili konuşuluyor. O bakımdan yapılan yorum kanıtsızdır. Kabul edelim ki, Allah bağışlayandır sözü zorlananlara aittir. Peki bu durumda zorlayanlara herhangi bir ceza yok mu, niye tanrı bu vahşete karşı bir açıklamada bulunmamış diye sorulmaz mı?

Yanısıra başörtüsünün bir fuhuş sembolü olarak kullanıldığını Tevrat kültüründe de görüyoruz. Tevrat'ta, fuhuş kadınları yüzlerini bir peçete ile kapatıyordu,[313] diye açıklama var. Asurlarda cariyelere uygulanan bu 50 değnek hikâyesi Kur'an'da da vardır. Kur'an'ın Nur suresi 2. ayetinde zina yapanlara (eğer evli iseler) 100 değnek vurun deniliyor; ama Nisa suresi 25. ayette, **'Şayet cariyeler zina yaparsa, o zaman onların cezası diğer normal (hür) kadınlara uygulanan cezanın yarısı kadar (50 değnek) uygulansın'** deniliyor. Dolayısıyla, Sumerlerdeki bu 50 değnek cezasının, Kur'an'da var olan cezaya köken olduğu bir gerçek. İlginçtir ki Kur'an da aynen Sumer kanunlarında geçtiği gibi, başörtüsünün kullanım amacını, tanınma ve böylece eziyet görmeme şeklinde belirtiliyor.[314] Başörtüsüyle ilgili Nur suresi 31. ayeti de var. Tabii ki bu da Medine dönemine ait bir suredir (bölüm).

---

[313] Tevrat, Tekvin, 38/16
[314] Ahzab, 59

Yine bir erkeğin birden fazla kadınla evliliği konusunda var olan ayetler, Medine döneminde oluşan ve genelde kadınlardan söz eden **'Nisa'** suresinde var. Hemen surenin başında 3. ayette, '**Siz erkeklerin hoşuna giden kadınlardan 2'şer, 3'er, 4'er... getirin**' ifadesi var. Ama, 'Siz kadınların hoşuna giden erkeklerden 2'şer, 3'er, 4'er alın, bu da yetmiyorsa savaş esiri erkekleri de kullanın' denmiyor. Elbette ki erkek olsun kadın olsun savaş esiri insanları kullanmak insanlık dışı bir uygulama. Benim vurgulamak istediğim, Kur'an'ın hep erkeklerin çıkarından söz etmesi, kadınları ise onlara bir nevi hizmetkâr olarak göstermesi. Aynı surenin uzunca olan 23. ayetin bir yerinde de, '**İki kız kardeşle birlikte** (yani birini boşamadan veya ölmeden) **evlenemezsiniz'** diyor. Demek ki kız kardeş olmazlarsa insan birden fazla getirebiliyor. Tabii ki bu ayet de çok kadınla evlilik noktasında ayrı bir gerekçedir. Yine aynı surenin 129. ayetinde daha farklı bir şekilde özetle, '**Kadınlarınız arasında her ne kadar adaletli davranmak isterseniz de asla bunu yapamazsınız. O halde siz sadece birine ağırlığınızı verip de (onu fazla önemseyip de) diğerini ihmal etmeyin**' diyor ve böylece resmen onaylanıyor ki, bir erkek istediği zaman birden fazla kadın getirebiliyor. Eğer böyle bir durum söz konusu olmasaydı ayette böyle söylenir miydi? Ayrıca bu konuda Muhammed'in, İslam tarihinde kabul görmüş sözleri de vardır. Şunu söylüyor: '**Birden fazla evlilik yaptığınızda, kuma üzerine getirdiğiniz kadın şayet dul ise ona 3 gün ayırın daha sonra diğerleriyle gece hayatı için sıraya koyun. Şayet kız ise o zaman ona 7 gün ayırın ve daha sonra onu da sıraya alın**' diyor.[315]

Daha vahimi, bu surenin adı kadınlar suresi; ancak ne yazık ki kadınlar açısından Kur'an'ın en talihsiz suresidir. Mesela 34. ayette erkeklerin, kadınların yöneticileri ve onlardan üstün ol-

---

[315] Tecrid'i Sarih, Diyanet tercemesi, no: 1821, Müslim, Reda, 43 ve diğer hadis külliyatı.

dukları söylenirken, devamla, **'Ey erkekler! Eğer eşlerinizin size karşı yüz çevirmelerinden endişe ediyorsanız o zaman onlara nasihat edin, yataklarınızı ayrı tutun ve onları dövün'** deniliyor. Ama eğer kadınlar erkeklerinin kendilerine karşı başkaldırmalarından endişe ediyorlarsa ne olur? Yine yanıtı Kur'an'dan alalım. Özetle, '**O zaman ya tekrar anlaşın, aranızı düzeltin veya olmazsa güzellikle ayrılın'** diyor aynı surenin 128. ayetinde. Yani aynı olumsuz tavır kadından gelirse çeşitli cezalar var, hatta dövülebilir; ama erkekten gelirse, '**Eh anlaşamıyorsanız o zaman ayrılın'** deniliyor Kur'an'da.

100 binden fazla insanın huzurunda Veda hutbesinde Muhammed, **"Siz eşlerinizi döverken sakın yara açacak tipten dövmeyin'** şeklinde güya ömrünün sonlarına doğru iyileştirici bir düzenleme yapıyor. Daha kötüsü, bir sözünde, **'Erkek eşini dövmekten sorgulanmaz. Onların yüzlerine vurmayın, onları toplum içinde sövmeyin; ancak yaparsanız bunları evde yapın'** diyor Muhammed.[316] Yine bir başka sözünde, '**Eğer bir toplum kendi yönetimini kadına devrederse, o toplum iflah olmaz.'**[317] **'Kadın tarafından yönetilen bir toplum için, yerin dibi yerin üstünden daha hayırlıdır** (o toplum batsa daha iyidir demek istiyor)' diyor.[318]

Yine erkekler lehine ve kadınlar için ceza niteliğinde olan farklı bir yöntem var Kur'an'da. O da şu: Eğer erkek istese 4 aylık bir süre için kendi eşiyle cinsel ilişkiyi kesebilir. Kur'an'da buna '**İla**' denir. Yani erkek için önemli bir fetva ki, hele eğer birden fazla eşleri varsa ve onlardan birini de sevmiyorsa, bu ayeti kanıt göstererek 4 aya kadar onunla ilişkisini kesebilir. 4 aydan sonra onu tekrar kabul ederse günün birinde bir

---

[316] Ebu Davud, Nikâh, 2142 ve 2147. İbni Mace Nikâh 1850 ve 1986. Tac. 2/326.

[317] Tecridi Sarih, Diyanet tercemesi, no: 1660

[318] Tac. 5/345)

ikinci, üçüncü ve sonsuza kadar yeni 4 aylıkları devreye sokabilir.[319] Benzer bir yöntem Mucadele süresinde hemen başta '**Zihar**' adıyla geçiyor ki, o da ayrı bir işkence yöntemidir kadın için; erkek için ise bir avantaj. O da özetle şöyledir: Bir erkek eğer hanımına, 'Sen annemin sırtı veya eli... gibisin' diyorsa, ondan uzak kalır. Bu arada ya belli bazı görevler yerine getirip onu geri alır veya onu bırakır, boşar. Yine Kur'an'da Âl-i İmran suresi 14. ayette kadın, **'emtia/mal'** olarak sayılmıştır.

En tüyler ürpertici olanı, savaş esiri kadınlara cariye statüsü verilmesi ve bunların Müslümanlar tarafından kullanılmalarına izin verilmesi.[320] Bu ayetlerde aynı zamanda özel olarak savaş esiri bu cariyelerin Muhammed için de helal oldukları ifade ediliyor. Nitekim Muhammed'in hanımlarından **Safiye, Cüveyriye** ve **Reyhane** birer savaş esiri kadınlardı, Muhammed savaşlarda onları ele geçirirken kendine özel olarak almıştı. Habeşistan kıralı, Muhammed'in son ömrüne doğru, ona Marya Kıptî adında bir cariye hediye etmişti. Peki Muhammed'in, kendisine hediye edilen bu cariyeyi kabul etmesi vicdanın neresine sığar? Üstelik bundan İbrahim adında bir çocuk da dünyaya gelip 16 ay yaşadıktan sonra ölür.

Muhammed'in bazen ihtiyaç fazlası savaş esiri cariyeleri uzak diyarlara gönderip bilinmeyen erkeklere sattırdığını, onların parasıyla da silah satın alıp cihad adı altında Allah rızası için savaşlarda kullandığını sağlam İslami kaynaklarda görüyoruz. İhtiyaç fazlası bir kısım savaş kadınlarını cariye olarak Necd ve Şam tarafına gönderip bilinmeyen kişilere sattırdığı ve o para ile de ordu için silah satın aldığı İslami kaynaklarda geçiyor. Bu konuda Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtım sayfa 111 ve 112'de hem yeterince bilgiler var, hem de orada 51. dipnotta konuya ilişkin uzunca bir

---

[319] Bakara suresi, 226

[320] Bu konuda ayetler hayli fazla. Birkaç örnek vermek gerekirse, Nisa suresi 3 ve 24. ayetleri, Ahzab 50 ve 52. ayetleri gibi.

kaynak listesi verilmiştir. Nisa suresi 24. ayette, '**Başkasının nikâhlısı da olsa savaşta ele geçirdiğiniz kadınları alabilirsiniz; bu konuda nikâha gerek yoktur**', 25. ayette özet olarak, '**Eğer içinizden kimileri hür ve inanan kadınlarla evlenebilecek ekonomik imkâna sahip değilse** (Kur'an tanrısına göre evliliklerde ekonomi çok önemli), **o zaman bu gibi erkeklere, elleriniz altındaki cariyeler var onlarla idare etsinler'** deniliyor.

Yine İslam'da kadına yapılan bir başka zulüm de şu ki, kadın sünnet edilir. Bu sünnet olayı bazı mezheplerde vaciptir. Bu da şu anlama gelir ki, kadınlar başka erkeklere gitmesin diye onun şehevi arzusunu kesmek. Aslında Kur'an'da "**Sünnet**" (hitan) ile ilgili ayet yok; ancak bu konu Muhammed'in hadislerinde işlenmiştir. Geçmişi İbrahim'e kadar varan sünnet olayı, Muhammed öncesi dönemlerde Araplar arasında da devam edegelen bir âdetti. Araplarda hem kadın hem de erkekler sünnet edilirdi. Erkeğin sünneti için "**hitan**" kadınların sünneti için de "**hafd**" denilirdi. Ancak "**el-hıtaneyn**" ifadesi sünnet edilen yer anlamında hem kadın hem erkek için müşterek olarak kullanılırdı.[321] Kaldı ki tarihe baktığımızda İbrahim peygamber 80 yaşına gelene kadar sünnetsiz yaşamış ve ondan sonra bir rivayete göre testere ile sünnet edilmiş; bir diğer rivayete göre de Kaddüm denilen köyde sünnet edilmiştir.[322] Farklı bir rivayette de Ebu Hureyre, "kaddüm" yerine "kadum" ifadesi kullanılmıştır ki o zaman ifade, "**bir marangoz aleti olan keserle sünnet oldu**" anlamına gelmektedir. Ayrıca İbrahim sünnet edilirken 70 veya 120 yaşlarında olduğu da rivayetler arasında. İsrail oğulları arasında var olan Tevrat'ın hükmü de böyleydi. İsa'ya kadar böyle devam etmişken, sonradan Hıristiyanlar bu âdeti bozmuş ve "hitan", kalbin guffesini (kalbi bürüyen perdeyi) at-

---

[321] Buhârî, Gusl, 28; Müslim, Hayz, 8; Ebu Davud Taharet, 81, 83.
[322] Buhâri, Enbiyâ, 8; Müslim, Fedâil, 151.

maktır, şeklinde bir yorumla sünneti ortadan kaldırmışlar. Ama Muhammed bunu tekrar geri getirmiştir.[323]

Sünnet olma olayı, Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre mutlak sünnet, Ahmed b. Hanbel'e göre erkeğe vacib, hanımlar için sünnettir. Şafiî ise erkek-kadın ayrımını yapmadan her ikisi için de vaciptir (zorunludur) diyor.[324] Şeyh'ul İslam Ebu's-Sud'dan; "**Arap âleminde kadınları da sünnet ederler sen buna ne dersin**?' diye soru sormuşlar. Kendisi, '**Böyle yapmak güzel bir şeydir**' yanıtını vermiştir.[325]

İbrahim ne zaman ki Filistin, Hicaz tarafına gidip Mısırlı bir kadınla evlenir ve o kadın da, '**Biz Mısırlılar** (hem erkek hem de kadın) **sünnet oluyoruz'** deyince, kendisi ondan sonra sünnet oluyor. Herhalde bazı bilgiler de kadından almış olmalı ki, kendisi karar verip sünnet oluyor. Mesela sünnetten sonra erkekler için sevişmenin daha güzel olması ve kadınların da hızlarının kesilmesi gibi; yoksa acısı ve riski olan bir sünnet olayını İbrahim niye kabullensin ki? Bir de eğer tanrısal bir yanı olsaydı (din mantığına göre) o zaman nasıl İbrahim 80 yaşına kadar sünnetsiz kalsın ki? Bu durumda haram işlemiş olmaz mı?

Şu da var ki, savaş esiri kadınları cariye olarak kullanma işi Tevrat'ta da var ve zaten ordan Kur'an'a alınmıştır. Tevrat'ta yazılıyor ki, sadece bir savaşta Musa ve arkadaşları, 675 bin koyun, 72 bin sığır, 61 bin eşek ve 32 bin kız ele geçiriyorlar ve kendi aralarında paylaşıyorlar.[326]

Bunları diğer kaynaklarımda detaylıca açıkladığım için burada sadece değinmek şeklinde dile getirdim. Tevrat ve Kur'an'ın kadına bakış mentalitelerine bakınca, biz Kürtlerde

---

[323] Tecridi-Sarih Tercemesi, IX, 112.

[324] el-Fethu'r-Rabbanî, XVII, 1312.

[325] M. Ertuğrul Düzdağ, Şerhul-İslam Ebu's-Suud Efendi Fetvaları, İstanbul 1972, s. 35.

[326] Tevrat, Sayılar, 31/25 ve devamı

var olan birbirlerine zıt iki atasözü hatırıma geldi. Biri şu: "**Şêr şêre çı jın çı mêre.**" Yani arslan arslandır, ister dişi ister erkek farketmez diyoruz; ama öbür taraftan bunun tam da tersi olan, '**Malxwe jıne mal çu jıbıne**'. Yani eğer sorumluluk/yönetim kadına devredilirse o zaman o ev batmış demektir. Peki niye Kürtlerde birbirlerine zıt böyle iki atasözü var? Olay şu: Birinci atasözü ki kadınla erkeği aynı tutuyor, bu Sumerlerden kalma bir sözdür. Sumerlerin kadını tanrıça kabul ettiğini daha önce özet şeklinde sunmuştum. Ama ikinci atasözü maalesef İslam'dan alınan bir ithal malıdır. Daha önce de sunduğum gibi Muhammed'in, '**Kadın yönetici olamaz; aksi halde o toplum iflah olmaz. Ayrıca yöneticileri kadın olan bir toplum için yerin dibi yerin üstünden daha iyidir** (yani o toplum batsın demek istiyor)' gibi ifadeleri var. Hadisler şöyle dursun; zaten Kur'an da aynısını söylüyor.[327]

Bir de İslam ülkelerinde ve özellikle de Türkiye'de töre/namus cinayetleri adıyla hızla artan kadın katliamları söz konusu. Kadına yönelik namus cinayetlerinin **etimolojik** anlamı da bir o kadar ilginç. Bizde meşhur olan töre kelimesi, köken olarak Tevrat'tan gelmedir. Avrupalılar Tevrat'a **Tora** diyorlar. Dolayısıyla bu cinayetlere töre cinayetleri demek, bunların kökeni Tevrat'a dayanır demektir. **Töre**, köken itibariyle İbranice olan Tora yani Tevrat demek. **Namus** kelimesi ise, **nomos'**tan gelir. Kökü Yunanca **nema**'dır. **Erkeğin sahip olduğu otlak** demektir. Kelimenin kökeninde kural, kanun ve sahiplenme var. Denilebilir ki ne ilgisi var Tevrat'la bu töre kelimesi arasında? İlgisi şöyle var: Bu cinayetler kutsal dinlere dayanır ve kökleri ta Tevrat'a kadar gider demektir. Mesela Tevrat'ta.[328] '**Eğer evlenen bir kız gerdek gecesi bakire çıkmazsa onu götürün babasının evi önünde taşlayarak öldürün'** deniliyor.

---

[327] Nisa suresi, 34

Burada şöyle bir soru sormadan geçemeyeceğim: Peki, evlenen bir kız gerdek gecesi bakire çıkmazsa infaz edin deniliyor, böylece kızlar için bekaret raporu isteniyor. Ben de derim ki, kızlar için mademki bekaret kontrolü uygulanıyor; ya bu kutsal dinler erkeğin daha önce bir halt karıştırıp karıştırmadığını nasıl kontrol eder veya nasıl ortaya çıkarabilir? Bu cinayet bir insanlık suçu olmakla birlikte, iki cins arasında eşit davranmamak söz konusu. Töre cinayetlerinin kutsal kitaplardan kaynaklandığını yazarken, burada kısa bir bilgi eklemek isterim: Sumerlerde de şayet bir kadın ikinci bir erkek alsaydı taşlanırdı. Yani recm cezası aslında Sumerlerden Tevrat ve Kur'an'a geçmedir. Tabii ki bu da işin öbür yanı.[329]

Eğer dini bir yanı olmasaydı, bir baba kalkıp töre diye kızını öldürür müydü? Hayvanlar, hatta zehirli yılan bile kendi yavrularını korurken; bir babanın kalkıp evladını öldürmesi dini inanç dışı bir sebebe bağlanabilir mi! Zaten töre cinayetleri ancak İslam ülkelerinde işleniyor. Bu da tek başına kanıt olarak yeter! Kaldı ki sadece Tevrat değil; Muhammed de bu konuda birçok kişiyi taşlama yöntemiyle infaz etmiştir. Birçok örnek Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtımda konuya ilişkin hazırlanan özel bölümde işlenmiştir; yine de bir iki kısa örnek aktaralım.

1.) 'Ezd kabilesinden bir kadın gelir ve "**Ey Allah'ın elçisi! Beni temizle**" der. Peygamber, "**Sana ne oldu**?" diye sorar. **Kadın kendisinin zinadan gebe kaldığını'** söyler. Bunun üzerine Muhammed, "**Sen mi?"** diye sorar. Kadın "**Evet**" der. Muhammed, "**Doğuruncaya kadar git**" der. Kadının bu arada geçimini Ensar'dan bir adam üstlenir. Daha sonra o adam Muhammed'e gelerek; "**Kadın doğurdu"** der. **Çocuğun bakımını da Ensar'dan birisi üzerine alır ve o kadın Muhammed'in talimatıyla taşlanarak öldürülür.**'[330]

---

[328] Tesniye 22/21 ve devamında

[329] M. İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sumerdeki Kökeni, s. 20

[330] Müslim, Hudûd, 22, 23, 24; Ibn Mâc'e, Diyât, 36; Mâlik, Muvatta', Hudûd, II

2.) Ebû Hureyre ile Zeyd b. Halid el-Cühenî 'den aktarıldığına göre, zina eden bir **kadının kocası ile zina eden kişinin babası Muhammed'e** başvurarak bu konuda "**Allah'ın kitabı**" ile hüküm vermesini isterler. İşçinin babası şöyle der: "Benim oğlum bu adamın yanında işçi idi. Onun hanımı ile zina etti. Bana, oğlum için taşlanarak öldürülmesi gerektiği haber verildi. Ancak ben onun adına yüz koyunla bir cariye fidye verdim/anlaştık. Bu arada bilenlere danıştım, (oğlum bekâr olduğu için) ona yüz değnekle bir yıl sürgün cezası, bunun karısına ise recm cezası gerektiğini haber verdiler."

Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, aranızda Allah'ın kitabı ile hükmedeceğim. Cariye ve koyunlar geri verilecek. Oğluna yüz değnekle bir yıl sürgün gerek. Ey Üneys, sen de bu adamın karısına git. Eğer zina yaptığını itiraf ederse, onu recmet." Üneys kadına gider ve tahkikat sonucu kadın suçunu itiraf edince Muhammed'in emri üzerine onu taşlayarak infaz eder.'[331]

3.) **'Gamidiye kabilesinden bir kadın zina edince, Muhammed onu da recm yöntemiyle infaz ettiği sırada, meşhur sahabe Halit bin Velid de taş atanlar arasında. Bir ara kadının vücudundan akan kan damlalarından Halit'in yüzüne gelir. Bunun üzerine Halit o infaz edilmekte olan kadına kötü kelimeler söyler'** diye uzun uzadıya anlatılan bir vak'a.[332]

Sanırım bu kadar örnek yeter. Denilebilir ki, Muhammed erkekleri de zinadan dolayı infaz etmiştir. Evet örnekler var ki erkekleri de recm yöntemiyle infaz etmiştir. Ancak ne olursa olsun zinadan dolayı insanları öldürmek yanlıştır. Kaldı ki, bu konuda en çok mağdur olan yine kadın cinsidir. Çünkü kadın, hamile kalma gibi riskler taşıyor ve onunki hemen ortaya çıkıyor.

---

[331] Müslim, Hudûd, 25; Buhârî, Hudûd III, 38, 46, Vekâlet, 13

[332] Buhari, Hudut, 21'den 28'e kadar. Yine Buhari Ahkam, 19, 21. Müslim, Hudut, 5. kısım. no: 1691 ve devamı. Ebu Davud Hudut, no: 4419 ve devamı. Tirmizi, Hudut, 5. bab, no: 1427 ve devamı. Buhari ve Müslim hasisleri olan El'Lüülü ve'l Mercan, no: 1102 ve daha nice İslami kaynaklar.

Töre cinayetleriyle ilgili birkaç örnekle devam edelim:

Dilber Kına, İstanbul'da babası tarafından töre diye banyoda baltayla infaz ediliyor. Onun iki kardeşi cenazesini bir taksinin bagajına alıp herhangi bir çöplüğe atmak için yola çıkıyorlar. Bu arada yolda jandarma kontrolüne rastlanınca durum anlaşılıyor ve sonuçta baba da suçunu itiraf ediyor.

Şemse Allak, evlilik dışı hamile kaldığı için, içindeki bebekle birlikte ailesi tarafından infaz ediliyor.

Pınar Kaçmaz, evden kaçıp mankenlik ajansına başvurduğu için, namus elden gitti diye babası ve ağabeyi tarafından infaz ediliyor.

Tecavüze uğrayan 16 yaşındaki kızı **Nuran**'ı boğduktan sonra cesedini ormana gömen Mehmet Hanifi Halitoğulları da ayrı bir örnek.

24 yaşındaki **Neşe**'yi, önce **17** yaşındaki kardeşi bıçaklıyor, daha sonra babası onu silahla katlediyor. Neşe'yi ölüme götüren suç ise nişanlısından ayrılmasıydı... Can verirken son cümlesi, '**Ah ah babam beni vurdu**' oluyor ve bu cümle aynı zamanda mahkeme tutanaklarına da geçiyor.

Bunlar bilinmeyen şeyler değil, basında hergün benzer örneklerle karşı karşıyayız. İslam ülkelerinde bu cinayetleri babalara, ağabeylere işleten güç nedir? Bence bu vahşetin sebebi dindir, kutsal kitaplardır. Az önce Muhammed'in de bu konuda insanları taşlayarak öldürdüğünü yazdım. Babayı öldürmeye sevk eden neden, dindir derken, burada somut iki üç ayet daha sunmak istiyorum. Niye baba kızını, ağabey kız kardeşini vs vuruyorlar sorusunun yanıtı yavaş yavaş netleşiyor.

Kur'an'da, 'Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ederlerse, babalarınızı ve kardeşlerinizi bile dost edinmeyin. İçinizden kim onları dost edinirse, işte onlar, zalimlerin ta kendileridir.[333] Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz,

---

[333] Tevbe suresi, 23.

aşiretiniz, kazandığınız mallar, yok olmaktan korktuğunuz ticaret malı ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin![334] Ey iman edenler! Kâfirlerden (öncelikle) yakınlarınız olanlarla öylesine savaşın ki sizde bir sertlik bulsunlar. Bilin ki Allah kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.'[335]

'Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir topluluğun, babaları, oğulları, kardeşleri yahut kendi soy-sopları olsalar bile, Allah'a ve peygamberine düşman olan kimselere sevgi beslediğini göremezsin. İşte Allah onların kalplerine imanı yazmış ve onları kendi katından bir ruh ile desteklemiştir. Onları, içlerinden ırmaklar akan ve içlerinde ebedi kalacakları cennetlere sokacaktır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, Allah'ın tarafında olanlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.'[336]

Peki bu tarz ayetlere ne gerek var ki, akrabalar arası düşmanlık öneriliyor? Bunun bir sebep sonuç ilişkisi var mı?

Olay şu: Ömer, öz dayısı **As bin Hişam**'ı Bedir'de öldürmüştü. Hamza, yakın akrabalarından **Utbe, Şeybe** ve **Velid**'i öldürmüştü. **Ebu Ubeyde** kendi babası olan **Cerrah'ı** vurmuştu. Yine **Ebubekir** kendi **oğlunu** savaş meydanına itmişti vs. Tabii ki bu olup bitenler sonucu Muhammed tarafındaki Müslümanların morali bozuktu: Neden bu akraba kavgası diye. İşte Muhammed bu bunalımlı havayı dağıtmak için hemen Cebrail denilen o hayali meleği devreye koyup ayet oluşturmak suretiyle bu işin bir tanrı emri olduğunu, dolayısıyla buna üzülecek hiçbir neden olmadığını belirtiyor. Kur'an'da anlatılan şu hadise çok meşhurdur: **İbrahim peygamber** kendi oğlu İsmail'i yere yatırıp ner-

---

[333] Tevbe suresi, 23.

[334] Tevbe , 24

[335] Tevba, 123

[336] Mucadele suresi 22. ayette de,

deyse Allah rızası için kesmek üzereyken; **Cebrail** cennetten bir koç getiriyor ve 'artık bunu yapma, sen sınavı kazandın, oğlun yerine bu koçu kes' diyor.[337]

Kur'an'da durum bu olunca, buna inananlar gerektiğinde kızlarını da, kız kardeşlerini de... rahatlıkla infaz edebilirler. Bu şu anlama gelir ve artık Müslümanlar arasında da kültür olmuş: Mademki İbrahim gibi en büyük peygamber (ki aynı zamanda Muhammed'in dedelerindendir) kalkıp Allah rızası için oğlunu kesiyorsa, o zaman ben nerde o nerde... yani kişi, suç işlediğinde evladım da olsa çekinmeden onu infaz etmeliyim, der ve rahatlıkla da evladını infaz edebilir...

Bu başlığı şöyle bağlamak istiyorum: Aslında ben, kadınlar bir zamanlar tanrıçaydı tekrardan tanrıçalar olsun diye bir yanlış düşünce peşinde değilim. Şunu demeye çalışıyorum: Bir zamanlar kadınlara tanrıça olarak inanılıyordu; ama daha sonra bu otorite yer değiştiriyor ve bu sefer erkekler öne geçiyor. Erkeklerin bu öne geçmeleri yetmiyormuş gibi kalkıp inandıkları tanrıyı da kullanarak kadınlara karşı her melaneti (tanrı emri olarak) uygulamışlar. Mesela Tevrat'ın hemen başında Tekvin bölümünde, tanrının ilkin Âdem'i, daha sonra da onun kaburga kemiğinden Havva'yı yarattığını, yaratırken de Âdem'in zevkini düşünmek için bunu yaptığını kaydediyor.

Aynı görüş net bir biçimde Kur'an'da da var. **Rum suresi 21** ve **A'raf 189**. ayetleriyle daha başka birçok ayette, aynen Tevrat'taki gibi önce Âdem yaratılıyor, daha sonra ondan da Havva yaratılıyor ve Havva'nın yaratılış gerekçesi de Âdem onunla huzur bulsun diye belirtiliyor; tıpkı Tevrat'taki mentalite gibi. Özellikle az önce isimleri verilen ayetlerde bu net olarak söyleniyor. Ayetlerde Havva Âdem'in neresinden yaratıldı diye bir bilgi yok; ancak Muhammed bunu hadis denilen sözlerinde belirtiyor ki Havva, Âdem'in kaburga kemiğinden yaratılmış. Bu-

---

[337] Saffat suresi, 102 ve devamı

nu söylerken de kadınlar aleyhine hakaret içeren açıklamalarda bulunuyor: 'Kadın eğe kemiği gibi eğridir, ne yaparsanız onu düzeltemezsiniz. Siz en iyisi kadından o eğri olan haliyle yararlanın' diyor İslam peygamberi.[338]

Ben burada kadınlar erkeklerle aynı seviyeye gelene kadar feminizmi destekliyorum desem, bu sözüm kimi çevrelerce farklı algılanabilir. Söylemek istediğim şu: Artık günümüzde cinsiyete bakmaksızın; sadece ikimiz de (erkek kadın olarak) insan olduğumuz ve birbirimize de muhtaç olduğumuz için birlikte bir sistem kurmak zorundayız. Evet her ne kadar kadınlar çağımızda her alanda başarılı olabileceği konusunda rüştünü ispatlamışsa da, binlerce yıl önce onlara karşı uygulanagelen baskının etkisinden henüz kurtulmuş değiller; hele İslam ülkelerinde ise kadının durumu daha da vahim. Burada erkeklerin kadınlardan daha fazla mücadele vermeleri şart. Kaldı ki, kadın hiçbir zaman zalim olmamıştır. Durum bu iken ve biz de artık çağdaş bir dünyada yaşadığımıza göre, artık iki kesime farklı gözle bakmak büyük bir ayıptır. Bir diğer önemli nokta, deminden beri özetlemeye çalıştığım gibi, açıktır ki Kur'an'da kadının yeri yoktur; ona göre kadınlar ancak erkeklerin cariyeleridir, o halde kadınlar dinden uzak durup kurtuluş formülünün ancak insanoğlunun elinde olduğunu bilmeli ve anlamalılar.

---

[338] Tecridi Sarih, Diyanet tercemesi, no:. 1816)

21. BÖLÜM

KUR'AN'DAKİ, 'BİR İYİLİK EN AZ ON İYİLİĞE BEDELDİR' MANTIĞI

'Kim bir güzellikle gelirse/bir iyilik yaparsa kendisine onun on katı var (sanki on sefer onu yapmış gibidir). Kötülükle gelene ise yaptığından fazlası ceza verilmez.[339] 'Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, her başağında yüz tane bulunan yedi başak çıkarmış bir tohum tanesine benzer; hatta Allah dilediğine daha da artırır.'[340] 'Kadir gecesinde işlenen bir iyilik bin aydan daha hayırlıdır' denilerek, bu gecede yapılan bir hayırlı işin (tabii ki Kur'an'a göre) karşılığı en az bin katıdır demek isteniyor.[341]

Sanırım bir yorum yapmak için bu kadar ayet yeterli.

Her ne kadar Kur'an'ın bazı ayetlerinde, 'Bir iyiliğin karşılığı en az onun on mislidir; kötülüğün karşılığı ise ancak bir kötülüktür' deniliyorsa da, başka ayetlere baktığımızda bu iddianın da kendi içinde çelişkileri olduğu ortaya çıkıyor. Çünkü insanlar bu çileli dünyada ortalama olarak 60 yıl yaşıyor; o da acaba hangi

[339] En'am, 160
[340] Bakara, 261
[341] Kadr, 3

diktatörün ülkesinde, hangi gaddar yönetim altında ve hangi kahredici koşullarda! Bu da insanoğlunun en ciddi sorunu. Ama buna karşı Kur'an mantığına göre sonsuza dek cehennemde yanacak olan insanlar olacakmış. Dolayısıyla bir iyiliğin karşılığı en az onun on katıdır, bir kötülüğün karşılığı da onun sadece kendisidir mantığı, inandırıcılığı olmayan, ancak taraftar toplamayı hedefleyen ve kuru bir ümitten öte anlam taşımayan bir söylem.

Konuya ilişkin Kur'an'da'ki ayetlerden bir özetle başlayalım:

'Şüphesiz, kitap ehlinden inkâr edenlerle Allah'a ortak koşanlar, içinde ebedi kalmak üzere cehennem ateşindedirler. İşte onlar yaratıkların en kötüleridir.[342] 'Kim Allah'a ve Resulüne karşı gelirse, şüphesiz onlar için, içinde ebedi kalacakları cehennem ateşi vardır.'[343] Cehennemde sürekli kalmanın nedenlerine baktığımızda, karşımıza Allah'ı inkâr etmek, ona eş koşmak, Kur'an'ın Allah'tan geldiğine inanmamak, büyüklük taslamak gibi sebepler sıralanıyor.[344] Yine cehennem ateşinin ne kadar etkili olduğunu vurgulamak için, onun hammaddesinin insanlarla taşlar olduğu Kur'an'da yazılı.[345] 'Cehennemdeki ceza kısımlarından biri de şu: 'Şüphesiz ayetlerimizi inkâr edenleri biz ateşe atacağız. Derileri yanıp döküldükçe, azabı tatmaları için onu sürekli yenileyeceğiz.'[346] Cehennemin zorluğuna dayanamayıp kaçmak isteyenler olacak; ama bunu başaramayacaklar. Bu kaçanlar, hem tekrardan görevli meleklerce yakalanıp yerlerine gönderilecekler, hem de onlara (alay edilircesine), 'Haydi tadın o yalanladığınız ateşin cezasını' denilecek.[347]

---

[342] Beyyine, 6

[343] Cin, 23

[344] Teğabün, 10; Gâfir, 76; Nisa, 14; Zümer, 71-72; Ahzab, 64-65; Taha, 100-101; Nahl, 29; Tevbe, 68; Fussilet, 28; Bakara, 39, 162, 257; Âl-i İmran, 88, 116; Araf, 36; Tevbe, 17; Rad, 5 ve daha niceleri gibi...

[345] Bakara, 24; Tahrim, 6

[346] Nisa, 56

[347] Secde, 20

Kur'an'da, cehennemdeki benzer ceza yöntemlerine fazlaca yer verilmiştir. Örneğin; insanların, cehennem etrafında dizüstü sıraya dizilmeleri gibi.[348] Cehennemle ilgili, daha sonra bağımsız bir başlık altında detaylıca bilgi verilecektir. Kısa bir bilgiyi de cennetle ilgili vereyim. Kur'an'da cennet nimetleri anlatılırken, orada gölgenin varlığından söz ediliyor. Örneğin; 'Cennette uzamış gölge var' deniliyor.[349] Başka bir yerde, 'Allah'a karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennetin durumu şudur: Onun içinden ırmaklar akar, yemişleri ve gölgeleri devamlıdır. İşte bu Allah'a karşı gelmekten sakınanların varacağı yerdir. İnkâr edenlerin sonu ise ateştir' şeklinde bilgi verilmektedir.[350]

Cennet gölgesiyle ilgili Kur'an'da işlenen ayetler epeycedir. Mesela bir yerde, 'İman edip salih ameller işleyenleri, içinden ırmaklar akan, sonsuza dek kalacakları cennetlere koyacağız. Onlara orada tertemiz eşler vardır. Onları, koyu gölgeler altında bulunduracağız' deniliyor.[351] Diğer bir yerde, 'Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, gölgeler içinde ve pınar başlarındadırlar.'[352] Farklı bir surede ise, 'Onlar ve eşleri (cennette) gölgelerde koltuklara yaslanmaktadırlar' deniliyor.[353]

Dikkatleri çeken bir başka husus, cennetle cehennemin birbirlerine komşu olmaları veya cennetliklerle cehennemliklerin öbür âlemde zaman zaman bir arada toplanıp gördüklerini, yaşadıklarını birbirlerine anlatmaları. Tabii ki bu gibi ayetlere bakılınca bu bir arada toplanmalarından amaç, cehennemde yanacakların morallerini bozmak, bakın siz İslamiyet'e karşı cephe aldınız da cehenneme girdiniz, biz ise İslam'ı kabul ettik ve böylece cennete girdik, gibi sözler sarf edeceklerini Kur'an'da

---

[348] Meryem, 68
[349] Vakıa, 30
[350] Ra'd, 35
[351] Nisa, 57
[352] Murselat, 41
[353] Yasin, 56

görüyoruz. Tanrı bunu bir nevi manevi ceza olarak onlara uygulayacak ahirette.

Kur'an'ın bir yerinde, 'Rabbinizin bağışına ve genişliği göklerle yer arası kadar olan cennete koşun ki o (cennet), Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmıştır.'[354] Benzer bir açıklama başka bir surede geçiyor: 'Rabbinizden bir bağışlanmaya ve eni, gökle yerin genişliği kadar olan, Allah'a ve resulüne inananlar için hazırlanan cennete yarışırcasına koşun.'[355] Burada iki ayet anlamı arasında bir çelişki gözükmektedir. Çünkü birinde, 'cennetin genişliği göklerle yer genişliğinde' derken, öbüründe, 'gökle yer genişliğinde' şeklinde ifade ediliyor. Yani birinde gök kelimesi tekil, öbüründe ise çoğul olarak geçiyor. Dolayısıyla olaya inanıp inanmamak bir yana; bir kere iki cümle arasında şekli bir uyumsuzluk söz konusu. İnsan bu iki ayete bakınca, cennetin en az evren kadar büyük olduğu ortaya çıkıyor. Ama az sonra sunacağım ayetlerden, cennetle cehennemin iç içe veya komşu oldukları anlaşılıyor. Çünkü eğer cennetin eni, gökle yerin genişliği kadardır denilirse, o zaman bu kâinatta cehennem için yer kalmaz. Bu durumda ikisi nasıl komşu olabilir?

Cennetle cehennemin birbirlerine komşu olduklarına ilişkin ayetlerden bir iki tanesini verelim:

'(Kıyamet günü) cennetlikler cehennemliklere, "Rabbimizin bize va'dettiğine (cennet nimetlerine) kavuştuk. Siz de Rabbinizin va'dettiğini (cehennemi) gerçek buldunuz mu?" diye seslenirler. Onlar, "Evet" derler. O zaman aralarında bir duyurucu, "Allah'ın laneti zalimlere!" diye seslenir.[356] Bir diğer örnek ayet de, 'Cehennemlikler de cennetliklere, "Ne olur, sudan veya Allah'ın size verdiği rızıktan biraz da bizim üzerimize akıtın" diye çağrışırlar. Onlar, "Şüphesiz, Allah bunları kâfirlere haram kılmıştır" karşılığını verirler.'[357]

---

[354] Âl-i İmran, 133
[355] Hadid, 21
[356] A'raf, 44
[357] A'raf, 50

Kur'an'da bir taraftan cehennem bu şekilde anlatılırken, öbür taraftan insanoğlu, yine Kur'an'da nitelikleri belirlenen cennetteki nimetlere bakınca, mutfağı çok fakir bir cennet gözüküyor. Çünkü Kur'an'da yalnız Arap yarımadasında bulunan sebze ve meyvelere yer verilmiş; diğer coğrafyalarda bulunanlar Kur'an'da isim olarak geçmiyor. Mesela 'Hicaz' bölgesi denince, akla ilk gelen hurmadır. Dolayısıyla hurma, Kur'an'da bir cennet nimeti olarak defalarca dile getirilmiştir (ki ben hurmayı hiç de sevmiyorum). Yine üzüm, incir, zeytin, nar, muz gibi bir kısım narenciye ürünleri o zaman Taif, Hayber taraflarında yetiştikleri için, bunlar da Kur'an'da birer cennet nimeti olarak yer almıştır;[358] ancak cenneti, Arap yarımadasında bulunan yiyeceklerle süslemekle birlikte, o coğrafyada bulunmayan yiyecekler için de, 'Cennette canlarının istediği meyveler var' anlamında pek açık olmayan muğlak ifadeler kullanılmıştır.[359] Bilindiği gibi Muhammed zamanında -belki hâlâ da- Hicaz bölgesinde avokado, çilek, yenidünya, kivi gibi meyveler yoktu; olmayınca da birer cennet ürünü olarak Kur'an'da kayda alınmamıştır. Ayrıca Kur'an'da cennette kuş etinin varlığından söz ediliyor;[360] öbür et çeşitleri hakkında isim vermek şeklinde pek bilgi verilmiş değildir; sadece bazı cümlelerde, 'O cennetlerde canlarının hoşlanacağı ve gözlerinin lezzetleneceği her şey vardır' diye muğlak ifadeler kullanılmıştır.[361]

Kur'an'ın en uzun suresinin adı '**Bakara**' suresidir. Bakara, Arapça'da inek demektir. Bu surede inekten söz edilirken bir yiyecek ürünü olarak değil de; İsrailoğullarının taptıkları bir nevi putperestlik olarak işlenmiştir. Dolayısıyla bu bölümün adı, içinde bu inek mitolojisi fazla işlendiği için 'Bakara/İnek' suresi olmuştur. Ancak cennetteki et çeşitleri içinde ineğin de eti var

---

[358] En'am, 99-Vakıa, 29
[359] Vakıa, 20-Murselat, 42
[360] Vakıa, 21)
[361] Zuhruf, 71

mı yok mu, Kur'an'da somut olarak buna bir açıklık getirilmemiştir. Bu arada Kur'an'a göre cennette varlığı iddia edilen et acaba kesilmiş durumda hazır mı, yoksa oralarda canlı hayvanlar mı var ve canları istedikleri an hemen sofraya konur diye bir bilgi yoktur! Öte yandan her ne kadar 'cennette her şey vardır' gibi muğlak ifadelerle geçiştiriliyorsa da; huri (cennet kadını) ve cennet hizmetçileri diye bilinen '**Gılman**', net olarak işlenmiştir. Huri denince aklıma farklı bir şey geldi. O da şu: Yapılan kazı çalışmaları sonucu hayatın (büyük ihtimalle) ilk defa Mezopotamya'da başladığı ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi burada kurulan irili ufaklı devletler arasında Hurriler de var. Tarihi kaynaklardan, bunların kızlarının çok güzel olduklarını öğreniyoruz. Mesela ünlü tarihçi Herodot, kendi kitabında buraları gezip gördüklerini yazarken bir yerde, 'Kısmet olur da bir daha Mezopotamya'ya gidersem o güzel kızlardan biriyle evleneceğim' diyor. Tam da burada şunu söylemek isterim: Acaba Kur'an'da çok güzel oldukları anlatılan cennet hurileri temelde bu Sumerlerdeki Hurrilerden kalma bir efsane olmasın? Adları huri ya! Dolayısıyla bu konuda yine iş, S.N. Kramer ve Muazzez İlmiye Çığ gibi Sumerologlara düşer. Çünkü kutsal dinlerin başlangıç noktası ve temeli bu coğrafyada gelişmiş mitolojilere dayanır.

İnsanoğlu bu dünyada ortalama olarak 60-70 yıl yaşıyor. Onun yaşadığı ortamlarda da savaş, cehalet, fakirlik, her türlü olumsuzluk kendisine göz açtırmıyor. Deminden beri verdiğim ayetlere göre de bu zavallı insanoğlu, tarih boyunca çeşitli mitolojik inançlardan gelen ve İslam adı altında ilahi din olarak (ilk başta kılıçla) insanlara kabul ettirilen Kur'an sistemine inanmadı mı, sonsuza dek cehennemde yanacakmış. Peki bu durumda nasıl denilebilir ki bir iyilik en az kendisinin 10 katıdır, kötülükse hiç artmaz! Acaba bu nasıl bir orantı? Anlaşılan odur ki, eğer Muhammed o Arap çölünde değil de; Kuzey Buz Denizi gibi çok soğuk olan bir coğrafyada yaşasaydı, 'Ey ahali! Dediklerim Allah'ın sözleridir. Söylediklerime inandığınız takdirde öyle bir cennete gireceksiniz ki, onun gölgesi hiç eksilmez' an-

lamında bir ayet yazmazdı herhalde. Çünkü bu durumda çevreden pek ilgi görmezdi! Yine eğer Muhammed, suyu kıt olan hicaz bölgesinde değil de; suyu bol olan (deniz ülkeleri gibi) bir coğrafyada dünyaya gelip peygamberlik iddiasında bulunsaydı, 'Ey insanlar! Yarışın o cennet için ki, içinden ırmaklar akar' sözünü herhalde pek o kadar Kur'an'da anlatmazdı!

Dikkatimi çeken diğer bir nokta da, dünya genelinde şu an var olan gardiyanlık kurumunun tarih içinde ne zaman, kimler tarafından icat edildiği konusu. Bu hususta Kur'an'da sözü edilen ve cehennemdeki insanlara ceza vermekle görevlendirilen, bazen bu cezalılar kaçmaya teşebbüs edince bir daha onları yakalayıp eski yerlerine götüren meleklerle ilgili ayetleri hatırlayınca, kendi kendime, 'Acaba muhtemel midir ki bu gardiyanlık kurumu köken itibariyle Kur'an'dan alınmış olsun!' diye düşünüyorum. Bir diğer husus da, İslam'a göre milyonlarca müşterisi bulunan cehennemde, içinde kalan insanların boğazına takılan demir ve zincirler varmış; hem de 70 arşın. Acaba bu kadar demir nerden gelir? Yoksa Allah büyüktür yapar gibi sözlerle mi geçiştirelim benzer soruların yanıtını! Öyle bir ateş ki, çok etki yapsın diye içinde taşlar varmış. Sanki içinde taş yoksa az etki yapar da, daha fazla yaksın diye içine taşlar konuyormuş. Er'Razi gibi kimi Kur'an yorumcuları bu taş konusunda, 'İnsanoğlu Allah'a rakip olarak taştan putlar yapıp bu dünyada onlara taptıkları için, Allah hem bu putları onların gözleri önünde yakacak hem de onlara tapanları, ateşle karışık bu taşlarla yakacak' şeklinde bir yorum yapıyor. Bir kere yaratıcının, insanlar puta taptı diye kalkıp o putları cehenneme atması neyi ifade eder ki? Konuyu dağıtmamak için yineliyorum: Bu mudur bir iyiliğin en az on katına tekabül etmesi ve yine bu mudur işlenen bir suçun cezasının ancak kendisi kadar olması iddiası?

Burada önemli olan-dikkatleri çeken bu ebedi cezanın sebepleri neler? Allah katında bu insanların suçu ne ki sonsuza dek cehennemde kalıp yanacaklarmış! Bu ağır cezayı içeren ayetlere bakıldığında, hepsinde bunun nedeninin ya bu ayetler-

den önceki ayet/ayetlerde, ya aynı ayette veya aynı ayetten sonra gelen ayetlerde yazılı; Allah'ı inkâr etmek, ona eş koşmak, Kur'an'ın Allah'tan geldiğine inanmamak gibi nedenler yazılı.

Neden Kur'an'da Allah kendi varlığını o kadar önemsiyor; doğrusu ilginç! Hatta bir ayette, 'Rahman'a (Allah'a) çocuk isnat etmelerinden dolayı neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak, dağlar yıkılıp çökecektir![362] denir. Bu ayette, 'Siz bana çocuk isnat etmenizle öylesine büyük bir günah işliyorsunuz ki, buna gökler, yerlerle dağlar bile tahammül etmez; nerdeyse hepsi paramparça olacaklar' denilmek isteniyor.

Eğer siz makamınızı, otoritenizi insanların aleyhine kullanırsanız, eğer siz insan haklarını savunmazsanız, kendiniz için istediğinizi başkaları için de istemezseniz, barışı yeryüzüne yayma konusunda çaba göstermezseniz, dünyayı cennet yapmak için ne gerekiyorsa onu yapmaya çalışmazsanız, bütün inançlara saygı göstermezseniz, fikir ve düşünceyi açıklama, yayma konusunda saygılı olmazsanız, tüm insanların bu dünyadan azami derecede yararlanabilmeleri için gerekli koşulları hazırlama noktasında seferber olmazsanız, savaşsız bir dünya düzeni kurma noktasında azami çabanızı göstermezseniz, yeryüzünde tek bir can acı çekerken bundan sıkıntı duymazsanız, o zaman siz sonsuza dek cehennemde kalacaksınız... denseydi, neyse. Tabii ki ben burada bunları söylerken sadece bir mantık yürütüyorum o kadar. Bence eğer sisteme müdahale eden bir tanrı varsa, insanları ağır cezayla tehdit edeceğine; herkesi kucaklayan alternatif bir sistem sunsaydı hem yararlı, hem de inandırıcı olurdu. Tabii ki cehennemde sürekli kalmanın sebebi Allahı ve Muhammed'in getirdiği Kur'an'ı inkâr etmekse, cennette ebedi kalmanın yolu da Allah'a, Muhammed'in getirdiklerine inanmaktan geçer. İnsanın cennette ebedi kalabilmesi için öne sürülen sebepler benim yorumum değil; Kur'an'ın kendisinde var.[363]

---

[362] Meryem, 90-91

[363] A'raf, 42, Bakara, 25 ve 82 gibi

22. BÖLÜM

KUR'AN'DA KADER BULMACASI

Konuya ilişkin önce Kur'an'da var olan zıtlar hakkında birkaç örnek sunup daha sonra göze çarpan çelişkilerle ilgili değerlendirmemi sunacağım.

1. Grup: Kaderciliği içeren ayetler.

'Küfre saplananlara gelince, onları uyarsan da, uyarmasan da fark etmez, inanmazlar. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir. Gözleri üzerinde de bir perde vardır (hakikati görmezler).'[364] '(Sen Kur'an okurken) onlardan (inanmayanlardan) da dinleyenler var; ancak anlamamaları için biz onların kalpleri üzerine perdeler (çekeriz), kulaklarına da ağırlık koyarız. Her türlü mucizeyi görseler de inanmazlar. Hatta inkâr edenler tartışmak üzere sana geldiklerinde, "Bu (Kur'an) öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" derler.'[365] 'Allah dileseydi onlar ortak koşmazlardı. Biz onların kalplerini ve gözlerini ters döndürürüz de ilkin ona iman etmedikleri gibi (mucize geldikten sonra da inanmazlar) ve yine onları azgınlıkları içinde bırakırız da bocalar dururlar.'[366] "Biz onlara melekleri de indir-

[364] Bakara, 6-7
[365] En'am, 25

seydik, kendileriyle ölüler de konuşsaydı ve her şeyi karşılarında toplasaydık, Allah dilemedikçe yine de iman edecek değillerdi. Fakat onların çoğu işte bilmiyor.'[367] 'Allah, her kimi doğruya erdirmek isterse onun göğsünü İslâm'a açar. Kimi de saptırmak isterse, onun da göğsünü göğe çıkıyormuşçasına daraltır. Allah inanmayanlara işte böyle azap verir.'[368]

'De ki: "Başımıza ancak, Allah'ın bizim için yazdığı şeyler gelir. Öyleyse inananlar ancak Allah'a tevekkül etsinler, bağlansınlar"[369] denir. 'Eğer rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların tümü inanırdı. Durum bu iken sen mi (ey Muhammed!) inansınlar diye, insanları zorlayacaksın! Allah'ın izni olmadıkça, hiç kimse iman edemez. Allah, akıllarını (güzelce) kullanmayanlara kötü ceza verir.'[370] Allah'ın izni olmadıkça, onlara hiçbir zarar verecek değiller.'[371] 'Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Allah, istediğine merhamet eder.'[372]

'Allah, size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize güzel göstermiş; inkârı, fasıklığı ve karşı koymayı da çirkin göstermiştir.'[373] 'Şüphesiz sen sevdiğin kimseyi doğru yola iletemezsin. Fakat Allah, dilediği kimseyi doğru yola iletir.'[374] 'Allah dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğini de hidayete erdirir.'[375] 'Onlara bir iyilik gelirse, "Bu, Allah'tandır" derler, bir kötülük de gelirse, "Bu, senin yüzündendir" derler. (Ey Muhammed!) De ki: "Hepsi (iyilik de kötülük de) Allah'tandır." Bu topluma ne oluyor ki, neredeyse hiçbir sözü anlamıyorlar!"[376 'İki toplulu-

---

[366] En'am, 110
[367] En'am, 111
[368] En'am, 125
[369] Tevbe, 51
[370] Yunus, 99-100
[371] Mucadele, 10
[372] İnsan, 30
[373] Hucurat, 7
[374] Kasas, 56
[375] İbrahim, 4

ğun (ordunun) karşılaştığı günde başınıza gelen musibet Allah'ın izniyledir. Bu da mü'minleri ortaya çıkarması ve münafıklık yapanları belli etmesi içindi.'[377]

Başka bir surede de, 'Gerek yerde ve gerekse nefislerinizde meydana gelen bir musibet yoktur ki, daha yaratılmadan önce bir kitapta (buna Levhi Mahfuz denir) yazılmış olmasın. Bu, Allah'a göre kolaydır.'[378] Yine Muhammed'e hitaben, 'De ki, Allah'ın hakkımızda takdir ettiğinden başkası asla başımıza gelmez. O nedenle inananlar Allah'a bağlansınlar'[379] diyor. Cennetlik olanların durumunu anlatırken de, onlar cennette yaşarken, 'Hamd, bizi buna eriştiren Allah'a mahsustur. Eğer Allah bizi eriştirmeseydi, biz hidayete ermiş olamazdık'[380] diyor. Ve burada da her şeyin Allah'ın isteğiyle, iradesiyle kaderiyle olacağını belirtiyor.

Kaderciliği içeren benzer cümleler Kur'an'da çok. Şimdi de kaderle ilgili farklı bazı ayetler sunalım:

2. Grup: İnsanın başına gelen iyilik Allah'tan, kötülükse insanın kendisindenmiş.

'Başına gelen iyilik Allah'tan; kötülük ise sendendir.'[381]

'Başınıza her ne musibet geldiyse, kendi ellerinizin kazancı iledir.'[382]

3. Grup: Kaderciliği savunmayı suç sayan ayetler.

'Allah'a ortak koşanlar diyecekler ki: "Eğer Allah dileseydi ne biz ona ortak koşardık, ne de babalarımız. Ayrıca biz hiçbir şeyi de -kendi irademizle- haram kılmazdık." Onlardan öncekiler

---

[376] Nisa, 78
[377] Âl-i İmran, 166
[378] Hadid, 22
[379] Tevbe, 51
[380] A'raf, 43
[381] Nisa, 79
[382] Şura, 30. ayet

de (peygamberlerini) böyle yalanlamışlardı da sonunda cezamızı tatmışlardı. De ki: "Sizin (iddialarınızı ispat edecek) bir bilginiz varsa onu bize göstersinler! Siz ancak kuruntuya uyuyorsunuz ve siz sadece yalan söylüyorsunuz."[383] 'Allah'a ortak koşanlar dediler ki: "Allah dileseydi ne biz, ne de atalarımız ondan başka hiçbir şeye tapmazdık, onun emri olmadan hiçbir şeyi de haram kılmazdık." Kendilerinden öncekiler de böyle yapmıştı.'[384]

4. Grup: İradenin insanda olduğunu belirten ayetler.

'Herkese yaptığının karşılığı tam olarak verilir.'[385] 'Bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsinden sorulur.'[386] 'Doğrusu, insan için çalışmasının karşılığından başkası yoktur.'[387]

'Herkes yaptığından sorumludur.'[388] "Bugün (yalnızca) yaptıklarınızın karşılığı verilecektir."[389] 'Öyle bir günden sakının ki, o gün hepiniz Allah'a döndürülüp götürüleceksiniz. Sonra herkese yaptığının karşılığı verilecek ve onlara asla haksızlık yapılmayacaktır.'[390]

'O gün herkes kendini kurtarmak için uğraşır, herkese yaptıklarının karşılığı eksiksiz olarak ödenir.'[391] 'Her insanın yaptığını boynuna yükledik. Kıyamet günü kendisine açılmış olarak karşılaşacağı bir kitap çıkaracağız.'[392]

5. Grup: İnsanoğlu inanmak istese de Allah engel olur yaklaşımını gösteren ayetler.

---

[383] En'am, 148-149
[384] Nahl, 35
[385] Zümer, 13
[386] İsra, 36
[387] Necm, 39
[388] İnsan, 38.
[389] Casiye, 28
[390] 28, Bakara

'İşte böyle, her memlekette günahkârları oranın ileri gelenleri kıldık ki, oralarda hilekârlık etsinler. Halbuki onlar hilekârlığı ancak kendilerine yaparlar. Ama farkında değiller.'[393] 'Biz her Peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı laflar fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı. İnsan ve cin şeytanlarını düşman yaptık ki, ahirete inanmayanların gönülleri ona ısınsın, ondan hoşlansınlar, elde ettikleri şeylere sahip olmaya devam etsinler.'[394] 'Yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayanları ayetlerimden uzaklaştıracağım. (Onlar) her ayeti görseler de ona iman etmezler. Doğru yolu görseler onu yol edinmezler. Ama sapıklık yolunu görseler onu (hemen) yol edinirler. Bu, onların, ayetlerimizi yalanlamaları ve onlardan hep gafil olmaları sebebiyledir.'[395] 'Rabbinin ayetleriyle nasihat edilip de onlardan yüz çeviren ve daha önce işlediği günahları unutandan daha zalim kim olabilir? Biz onların kalpleri üzerine (Kur'an'ı) anlamalarına engel olan bir ağırlık, kulaklarına da sağırlık verdik. Ey Muhammed! Sen onları doğru yola çağırsan da onlar asla hidayete ermezler/doğru yola gelmezler.'[396]

'Kendisiyle, dağların yürütüldüğü yahut yerkürenin parçalandığı yahut ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı (yine o kâfirler ona inanmazdı). İş ve oluşun tümü Allah'ındır. İman edenler hâlâ ümitlerini kesip anlamadılar mı ki, Allah dileseydi elbette insanlara tümden hidayet verirdi.'[397]

6. Grup: Allah'a rağmen ille de inanmayanlar çıkar önermesini belirten ayetler.

---

[391] Nahl, 111
[392] İsra, 13
[393] En'am, 123
[394 En'am, 112-113
[395] A'raf, 146
[396] Kehf, 57
[397] R'ad, 31

'Andolsun, sen kendilerine kitap verilenlere her türlü mucizeyi getirsen de, onlar yine senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin.'[398] 'Allah onlarda bir hayır (hakka yöneliş) olduğunu bilseydi, elbette onlara işittirirdi. Onlara işittirseydi dahi mutlaka yine yüz çevirerek dönüp giderlerdi.'[399] Bu ayet çok ilginç. Şöyle ki, demek ki bazen Allah istese de, iş kontrolünden çıktığı için onlar yine inançsızlıklarında devam edecekler.... '(Ey Muhammed!) Eğer sana yazılı bir kitap indirseydik, onlar da elleriyle ona dokunsalardı, yine o inkâr edenler, "Bu apaçık büyüden başka bir şey değildir" diyeceklerdi.'[400] Tabii ki burada da ümitsizliğini belirtiyor...

7. Grup: (Allah bazen farklı kararlar almak ister; ama daha önce verdiği sözü onu bağlar.

'Eğer biz (Allah olarak) dileseydik herkese hidayetini verirdik/ tüm insanlar iyi olurdu. Ancak daha önce, "Andolsun, cehennemi hem cinlerden hem de insanlardan dolduracağım" diye sözüm var; Dolayısıyla bu gerçekleşecektir.'[401] 'Eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, elbette, onları dünyada başka şekilde cezalandıracaktı.'[402] 'Eğer Allah tarafından daha önce bir hüküm gelmiş olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı kesinlikle size büyük bir azap dokunurdu.[403] "Eğer Rabbin tarafından önceden verilmiş bir söz olmasaydı, azap/ceza derhal uygulanırdı; fakat daha önce belirlenmiş bir süre var.'[404]

Bu grupta geçen ayetlerin tümü, Kur'an'da tanrı daha önce vermiş olduğu sözden bahsediyor ve bir bakıma da sanki daha

---

[398] Bakara, 145
[399] Enfal, 23
[400] En'am, 7
[401] Secde, 13
[402] Haşr, 3
[403] Enfal, 68
[404] Taha, 129

farklı bir yöntem uygulamak istiyor ama daha önce vermiş olduğu sözden ötürü bunu artık değiştirmek istemediğini belirtiyor.

Kaderle ilgili var olan önemli ve aynı zamanda birbirleriyle çelişik ayetlerden bir kesit sundum. Şimdi de göze çarpan bazı noktalara değinmek istiyorum. Konu hakkında bu kadar çelişkiyi görünce, şöyle bir bulmaca aklıma geldi: Üç tane deve var. Biri deve düşmanı, develeri yer. Bir diğeri, semerlerin düşmanı, onları yer. Üçüncüsü de insanın düşmanı, onu yer. Gel de bunları sıraya diz bakalım: Hangisi öne geçer, hangisi ortada kalır, hangisi sonda diye... Dolayısıyla çözümü olmayan bir bulmaca. Aynen kaderle ilgili az önce kısmen sunduğum bu ayetler gibi: Ne olduğu belli olmayan bir kısırdöngü gibi adeta.

Kimi inananlar bu başlığa bakınca benim hakkımda, efendim kaderle ilgili zaten eskiden beri İslam âlimleri arasında süregelen ihtilaflar var. Bu, yeni bir fikir değildir diyebilirler. Aslında benim bu konuyu ele almamın farklı bir nedeni var. Amacım, kader meselesini anlatmak değil. Benim yanımda zaten kader diye bir şey yok; insan kendi kaderini kendisi tayin eder; o kadar basit. Ben değişik yönleriyle Kur'an'ın tanrısal boyutunun olmadığını belirtirken, bu başlık altında da onun toplum içinde kader diye bilinen konu hakkındaki bakış açısını irdeledim. Kaldı ki, eğer bu konudaki ihtilaflar eskiden beri devam edegelmişse, bu şu demek değildir ki bu konu artık çözüme kavuşmuştur. Ben bunun hakkında İslam âlimleri arasında var olan farklı yorumlara girmiyorum. Gayem, önemli bir konuda Kur'an'da, içerik olarak öne sürülen yetersiz bilgilerle bir o kadar da kendi aralarında var olan çelişkileri gözler önüne sermektir.

Görüldüğü gibi bu başlıkta birinci grupta geçen ayetlerde, insanın yaptığı iyiliğin de kötülüğün de sahibinin, insana yaptıranın ancak Allah olduğu, insanın ise adeta bir yazarın elindeki kalemden farkı olmadığı kesin olarak belirtiliyor. Özetle Kur'an'da Allah, **'Sizi mü'min de kâfir de yapan benim'** di-

yor. Durum bu iken, birileri haklı olarak, 'Eh ne yapalım Allah isteseydi ne biz günah işlerdik ne de başkaları. Dolayısıyla bizi cezalandırmaya hiç de hakkı yoktur' diyebilirler! Ne yazık ki bu sefer de Allah, 3. grupta anlatılan ayetlerle böyle diyenlere kızıyor.

Gariptir ki, bazen aynı cümle içinde, hem insanların inanıp inanmamaları Allah'a bağlıdır, yani kadercilik anlayışı ifade edilir, hem de aynı cümlede insanların yapılanlardan sorumlu tutulacağı belirtilir. Mesela Yunus suresinde, 'Rabbin isteseydi yeryüzünde kim varsa hepsi toptan inanırdı' ifadesinden sonra hemen aynı ayette, 'Allah, akıllarını kullanmayanlara azap/ceza verir'[405] denilir.

Tek cümle içinde var olan çelişkilere bir örnek de En'am suresinden. Orada özetle şöyle denir: 'Allah kimi hidayete erdirmek isterse ona kolaylık sağlar. Kimi de dalalete düşürmek isterse onun kalbini daraltır' dedikten sonra aynı ayette bu kez de, 'Allah, imana gelmeyenleri küfür ve sıkıntı içinde hep böyle bırakır' diyor[406] ve insanın işlediği iyiliğin de kötülüğün de sorumluluğunu tanrı kendisi üstlendiği halde yine de insanoğlunu ceza ile tehdit ediyor. Aynı yöntem Nisa suresinde de var. Orda da, '**insanoğlunun iyilik de kötülük de yapması Allah'tandır**' diye belirtildikten sonra, cümlenin devamında eleştiri şeklinde, '**Bunlara ne oluyor da hiç söz anlamaya yanaşmıyorlar'** ifadesi kullanılıyor.[407]

Madem Allah her şeyi insanlara yaptırıyor, o zaman onları sorumlu tutmaya ve 'Bunlara ne oluyor da hiç söz anlamaya yanaşmıyorlar?' demeye hakkı yoktur. Aynı ayetten hemen sonra gelen 2. bir ayette bu kez öncekiyle tamamiyle tezat teşkil eden bir içerik söz konusu; Muhammed'e hitaben aynen şöyle diyor: **'Sana gelen her iyilik Allah'tandır; ancak sana gelen her kö-**

---

[405] Örneğin; Yunus suresi, 100. ayet

[406] En'am, 125

[407] Nisa, 78

tülük sendendir.'[408] Benzer bir çelişki Bakara suresinde de var; orada, ey Muhammed sen inanmayanları uyarsan da uyarmasan da fark etmez; onlar inanmazlar. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiş, gözleri üzerinde de perde vardır göremezler. Bunlar için en büyük azap vardır[409] diyor. Halbuki eğer Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemişse ve onların, hakikati görmesinler diye gözlerine perde çekmişse, o zaman, '**Onlara en büyük azap vardır**' denmesinin bir anlamı olamaz. Hem kendisi kâfir yapıyor, hem de en büyük cezayı veriyor önermesi yanlıştır. Bir diğer ayette de şunu söylüyor: '(Sen Kur'an okurken) onlardan (inanmayanlardan) da dinleyenler var; ancak Kur'an'ı anlamamaları için biz onların kalpleri üzerine perdeler (çekeriz), kulaklarına da ağırlık koyarız.'[410]

Peki o halde neden kader meselesi hakkında Kur'an'da (çözüm getirmemekle birlikte) o kadar farklı ve çelişik beyanatlarda bulunulmuş diye haklı olarak sorulmaz mı? Biraz da buna değinmek istiyorum.

Bir kere Muhammed zamanında bugünkü gibi insanoğlunun kendi kaderini ancak kendisinin tayin edeceği bilinci pek öne çıkmış değildi. İnsanlar bu konuda farklı inançlara sahipti. Tabii ki Muhammed'in kendisi de doğal olarak o toplumun bir bireyi olduğu için konuyu bilmiyordu. Ancak ortalığı yatıştırmak için, olaylara ve duruma göre ayetler oluşturuyordu. Kader hakkında oluşturduğu ayetlerde de değişik hesaplar olduğu bir gerçek. Buna somut bir örnek vermek gerekirse; ilgili bazı ayetlerin açıklama kısmında şöyle bir olay anlatılıyor:

Bir gün toplantının birinde kaderle ilgili tartışmalar olurken Ebubekir, '**İyilikler Allah'tan gelir, kötülükler de insanın kendisinden**' fikrini savunur. Ömer ise, '**Hayır! Hem iyilik, hem de**

---

[408] Nisa, 79
[409] Bakara, 6, 7
[410] En'am, 25

kötülük Allah'tan gelir' görüşünü belirtir. Muhammed bunu duyunca, şu örnekle yanıt verir: Aslında konunuz İsrafil'in, Cebrail ile Mikail arasında meydana gelen fikir ayrılığı sonucu vermiş olduğu fetvaya benzer. Cebrail, Ömer gibi her şey (iyi-kötü) Allah'tandır demiş; Mikail de, hayır iyilik Allah'tandır kötülükse ancak insandan gelir, demiş. Bu arada İsrafil (İslam inancına göre İsrafil 4 büyük melekten biri), aynen Ömer gibi, "**İyilik de kötülük de Allah'tandır"** fikrini savunmuş. Ben Muhammed olarak bu konuda İsrafil durumundayım ve doğru fikir bu konuda Ömer'in fikridir diye görüşümü belirtiyorum.'[411]

Bu hadise, Kur'an'ın oluşturulması noktasında Ömer'in Muhammed üzerindeki etkisi bağlamında somut bir örnektir.[412] Ayrıca az önceki anlatımdan şu sonuç da ortaya çıkıyor: Muhammed öylesine kader boyutunu geniş tutmuş ki, ona göre bu konu melekler âleminde bile tartışılır, çözümü basit olmayan bir meseledir demek istemiştir.

Kader konusunda Kur'an'da tatminkâr bir bilgi yok; sadece İslam âlimleri arasında tartışmalar, fikir yürütmeler var. Ben burada meşhur olan 3 kardeş meselesini yazmakla hadisenin ne kadar tartışmalı ve çözümsüz olduğunu belirtmek isterim. Kelam ilminde/İslam felsefesinde ün sahibi olmuş ve çoğu inananların da kendilerine önder kabul ettiği '**Ebu'l Hasan el'Eş'ari**', hocası olan **Ebu Ali el'Cubbai**'nin yanında yaklaşık 40 yıl talebelik yapar. Bir ara kader konusunda hocasıyla ihtilafa düşünce yolları ayrılır. Bir gün hocası Cübbai, halka değişik dini konularda bilgi verir. Bu arada İmam Ebu'l Hasan el'Eşari tarafından hocaya, meşhur olan şu üç kardeş meselesi sorulur:

Diyelim ki 3 kardeş dünyaya geldi ve biri büyüyüp Allah'a göre kendine bir yol seçti, hayatını buna göre tanzim edip so-

---

[411] Fahrettin er'Razi, Tefsir-i Kebir, İbrahim suresi, 4. ayet

[412] Ömer'in etkisiyle oluşup Kur'an'a ayet olarak geçen örnekler, Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtımın hem ilk bölümünde hayli fazla. Bu da farklı bir örnek tabi ki.

nunda öldü. Bir diğeri de bunun tam tersine küfür yolunu seçti ve nihayet kâfir olarak can verdi. Üçüncü kardeşse, henüz ergenlik çağına gelmeden küçük yaşta vefat etti. Acaba ahirette bunların yeri ne olacak? Ali el'Cübbai şöyle yanıt verir: Allah yolunda giden kişi cennetin en üst makamlarına erişir. Kâfir olan cehenneme varır. Çocuksa kurtulanlardan olur, yani cehenneme girmeyecek; ancak yeri de cennetlik olan ağabeyi gibi pek lüks olmayacak, der. Sorulara devam edilir ve şöyle denir: Peki eğer çocuk yaşta ölen kardeş dese ki, 'Allahım ben de inanan ağabeyimin vardığı yüksek yere girmek isterim' acaba onun Allah'a böyle bir teklif sunmaya hakkı var mı? Cübbai şöyle yanıt verir: Hayır; böyle bir hak iddia edemez. Çünkü Allah ona, senin ağabeyin kafa yormuş, birçok zorluklara katlanmış, emek vermiş, sen ise hayata atılmamışsın, küçük yaşta vefat etmişsin. O bakımdan sen onun vardığı makama/cennete giremezsin. Tekrar bu konu hakkında sorulara devam edilir ve şöyle denir: Peki hocaefendi eğer çocuk Allah'tan sorsa, 'Allahım, benim günahım yok. Ben ergenlik çağına gelmeden sen ruhumu almışsın. Şayet bana fırsat verseydin belki de ben ağabeyimden daha fazlasını yapardım' acaba Allah bu durumda nasıl bir yanıt verecek? Cübbai, 'Allah o çocuğa, "Sen yaşasaydın kötü yolda gidecektin. Bunu bildiğim için küçük yaşta ruhunu aldım. Bunu yapmasaydım sen büyüdüğünde günah işlerdin ve sonunda da cehenneme girecektin" der. Bu sefer soru kâfir olan kişi hakkında sorulur Cübbai'den ve şöyle denir: Peki büyüyüp de günah işleyen, kâfir olarak ölen kişi de çocuk yaşta ölen kardeşi gibi, 'Ey Allahım, niye benim de ruhumu küçük yaşta almadın da beni büyüttün ve bu arada ben de günah işleyip bu cehenneme girdim. Sen mademki büyümem halinde günah işleyeceğimi biliyordun neden beni büyüttün?' diye soru sorar. Cübbai buna yanıt veremez ve böylece hoca ile talebesinin araları açılır.[413]

---

[413] Tefsiri Kebir, Fahrettin er'Razi, En'am suresi, 125. ayet yorumunda.

Bu örnek Kelam ilminde çok meşhurdur.

Her şeyden önce eğer insanın, düşünen ve yönetebilen bir yaratıcısı varsa, kendisinin insanı sorumlu tutmaya hakkı olmaz. Aksi halde bu zulümden öte bir şey olamaz. Çünkü onun kendisi insanoğlunu kötülük yapmaya uygun bir biçimde yaratmış. Eğer yaratıcı sorgulama yaparsa, sanki kendini sorgular. Çünkü insanın mühendisi onun kendisi. Dolayısıyla kalkıp kendisinin var ettiği bir yaratığı/insanoğlunu sorgulaması/sorumlu tutması aklın işi olamaz. Bir mal eğer çürükse, kimse ona vay sen niye böylesin, neden sağlam değilsin diyemez; ancak imalatçı hakkında soruşturma açılır. Burada da eğer insanoğlunu yaratan ve aynı zamanda da düşünen biri varsa, onu kötülükler, haksızlıklar yapmaya uygun bir biçimde yarattığı için, sorumlu, ancak ve ancak yaratıcının kendisidir, başkası olamaz. Burada İslam âlimleri tarafından şu yorumlar da yapılır: Henüz insanlar dünyaya gelmeden Allah'ın bir kısım insanlar hakkında kötüdür, bazıları hakkında da iyidir diye önceden bilmesi, Allah'ın o insanı zorla kötü veya iyi yaptığı anlamına gelmez. Şu tarz örneklerle de bu savı kabul ettirmeye çalışırlar. Nasıl ilgili dalın uzmanları 6 ay önceden güneşin tutulacağını haber veriyorlarsa ve zamanı gelince de gerçekten güneş tutuluyorsa ve bu olayda da mühendisin sadece bir önceden bilgisi söz konusu ise ve onun güneşin tutulmasıyla ilgili herhangi bir etkisi yoksa aynen bunun gibi Allah da henüz insanlar yaratılmadan kimin dünyaya gelip iyilik veya kötülük yapacağını bildiği için bir mühendis gibi sadece önceden bilgi sahibidir o kadar. Dolayısıyla burada eylemi yapan insanoğlunun kendisidir, Allah ise sadece önceden kimisinin iyi, kimisinin de kötü olacağı konusunda bir astronomi mühendisi gibi bilgi sahibi oluyor tarzında bir mantık yürütülüyor. Bir kere bu mantık böyle söyleyen kişilerin kendi fikir yürütmelerinden başkası değil. Çünkü ben kader konusunda bu başlığın hemen başında yaklaşık 7 grup çelişik ayetler bir araya getirdim. O ayetler arasında nasıl bir uzlaşma sağlanabilir

ki! Kaldı ki, benzer fikir yürütmelerde armutla elmayı birbirlerine karıştırmış oluyorlar. Yani benzetmede gözden kaçan önemli bir eksiklik var. Doğrudur; mühendis daha önce de söylemeseydi yine güneş tutulurdu, güneşin tutulmasıyla ilgili mühendisin herhangi bir etkisi yok. Ama Allah'ın daha önce kul hakkında bilgi sahibi olması buna benzemez. Çünkü eğer o insan bir iyilik de, bir kötülük de yapacak olursa onun mimarı, mühendisi Allah olduğu için buradaki olayla mühendis hadisesi aynı olamaz. Kulun mimarı Allah olduğuna göre, demek ki onu kötülüğe meyilli bir şekilde ayarlamış ki, bazen kötülüğü tercih edebiliyor. Burada yaratıcı direkt olarak sorumludur. Kısacası, insanın yaptığı işleri eğer tanrı-kul ilişkisi bağlamında ele alırsak ve bunun sonucu olarak da cennet-cehennemi düşünürsek, işin içinden çıkılamaz. Her ne suretle olursa olsun tanrıyı bu işe bulaştırmak işin içinden hiç de çıkmamak demektir. Burada en sağlam yol, nereden gelmişse gelsin ortada insanoğlu var ve kendi kaderini kendisi tayin eder ilkesinden başka ikinci bir alternatif olamaz.

Bir de Muhammed şöyle düşünmüş olmalı ki, az önce açıklandığı gibi kader hakkında bu kadar çelişik ayetleri Kur'an'a almış. Mesela eğer denilse ki insan Allah'tan tamamiyle bağımsız bir biçimde istediği yolu seçebilir, bu durumda Allah'ın müdahalesi olmadan, sanki onun dışında bir eylem meydana gelmiş oluyor ki, bu, bir bakıma tanrı için bir eksikliktir gibi algılanır. O bakımdan Kur'an'da birinci grupta geçen ayetlere (sayısal olarak) ağırlık verilmiş. Öbür yandan hem bu dünyada insanlar arasında var olan çeşitli farklılıklar, adaletsizlikler, hem de öbür âlemde varlığına inanılan cennet, cehennem gibi yerlerin dağılımı konusunda eğer denilse ki, kulun herhangi bir iradesi olmadan Allah isteyene istediği yeri verir, o zaman da adil olmayan bir tanrı çıkar karşımıza. Böyle bir itirazın olmaması için de kul kendi geleceğini kendisi tayin eder anlamında bu sefer daha farklı ayetler oluşturulmuştur.

Diyelim ki konuya ilişkin bazı ayetler arasında bir uzlaşma cihetine gittik, peki aynı konu hakkında sunduğum (örneğin), 'Küfre saplananlara gelince, onları uyarsan da, uyarmasan da fark etmez, inanmazlar. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir. Gözleri üzerinde de bir perde vardır. Onlar için büyük bir azap vardır.'[414] **'Sana ne iyilik gelirse Allah'tandır. Ne kötülük de gelirse kendindendir.'**[415]

'Eğer biz (Allah olarak) dileseydik herkese hidayetini verirdik/ tüm insanlar iyi olurdu. Ancak daha önce, "Andolsun, cehennemi hem cinlerden hem de insanlardan dolduracağım" diye sözüm var; Dolayısıyla bu gerçekleşecektir.'[416] 'Allah onlarda bir hayır (hakka yöneliş) olduğunu bilseydi, elbette onlara işittirirdi. Onlara işittirseydi dahi mutlaka yine yüz çevirerek dönüp giderlerdi.'[417] Başka bir ayette de, '(Ey Muhammed sen Kur'an okurken) onlardan dinleyenler de olur. Ancak Kur'an'ı anlamamaları için biz onların kalpleri üzerine perdeler (gereriz), kulaklarına ağırlık koyarız. Her türlü mucizeyi görseler bile yine inanmazlar. Hatta inkâr edenler tartışmak üzere sana geldiklerinde, "Bu (Kur'an) öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" derler'[418] deniliyor.

Burada şunu demek istiyorum: Baştan beri verilen 7 grup ayet arasında nasıl uyum sağlanabilir ki? Kimisinde insanın başına gelen her şey Allah'a aittir, kimisinde insan serbesttir, kimisinde Allah'a rağmen bazı insanlar yine günah işleyecek, kimisinde ben Allah olarak daha önce söz verdim ki ille de cehennemi bazı insanlardan dolduracağım; dolayısıyla bazı insanların günah işlemesi artık zorunludur, kimilerinde farklı bir yaklaşım derken, inanılmaz bir çelişkiler yumağı çıkıyor ortaya. Onun için bunun sa-

---

[414] Bakara, 6, 7
[415] Nisa, 79
[416] Secde, 13
[417] Enfal, 23
[418] En'am, 25

vunulacak bir yanı olamaz, bunun ne bilimsel ne de mantık açısından izah edilebilecek bir tarafı yoktur.

Kur'an'ın **kaderciliği** benimseyen ayetlerini Muhammed bir sözünde şu şekilde somutlaştırır: 'İnsanoğlu henüz annesinin karnında 4 aylık iken Allah tarafından ona bir melek gönderilir. Melek ona ruh verir ve aynı zamanda o insanın hayatıyla ilgili 4 şey programlar: Dünyaya gelince nasıl bir geçime sahip olacağı, ne kadar yaşayacağı, hangi işlerle meşgul olacağı ve en önemlisi de iyi veya kötü diye nasıl bir insan olacağı meselesi. Muhammed sözlerini şöyle sürdürüyor: 'Allah'a yemin olsun, bazen öyle oluyor ki, bazı insanlar iyilik yapa yapa artık cennetliktir diyorsun; ancak henüz annelerinin karnındayken Allah tarafından onlar hakkında planlanan kaderleri gereği/zorunlu olarak tekrardan kötü işler yapmaya başlayıp sonunda cehennemlik olurlar. Bazen de bunun tam tersi olur ve adam nerdeyse cehennemlik iken, eski kaderi gereği tekrar iyilik yapmaya başlar ve sonunda cennete girmeye hak kazanır.'

Bu hadis, İslam âleminde çok yaygındır. Ayrıca İslam'da sağlam diye bilinen Buhari ve Müslim gibi hadis kaynaklarında geçmektedir. Yani kenara atılacak bir hadis değildir. Bir de İmam Nevevi'nin, binlerce hadis arasından seçip bir kitap halinde getirdiği **'40 hadis'** diye adlandırılan o kırk tane seçme hadis arasında bulunan çok önemli bir hadistir. Kaldı ki zaten buna gerek yok. Çünkü ayetler gayet nettir; ancak hadis, Kur'an'daki kader konusuna biraz somut örnek olur. Zaten hadis de, Kur'an da Muhammed'in kendi sözleri; ama bir taktik olarak, inandırıcılığı olsun diye kendi sözlerini bile çeşitlere ayırmış: Kendisine ait olan, bir de Allah'a ait olan sözler. Ne ilginçtir ki, bazen de bir sözün içeriği Allah'a, cümle haline getirilmesi de Muhammed'e aittir, diye üçüncü bir ortak hadis de var: Kudsi hadisler gibi. Enteresan bir sınıflandırma aslında. Konumuz değil ama yine de bilgi olsun diye kısa bir açıklama şeklinde buna değindim.

Olacak iş değil, hem yapılanlardan insanoğlu sorumlu tutulur, hem de kendisini iyi veya kötü yapan Allah olur. Bu durumda ilkokul seviyesindeki çocukların aklına bile (haklı olarak) şu çok basit sorular gelebilir: Demek ki Allah istemediği için bir milyardan fazla nüfusu olan Çin halkı Müslüman olarak yaratılmamış. Yine İslam ülkelerinde dünyaya gelip de hiç zahmet çekmeden çevreden gelen bir avantajla İslamiyet'i benimseyen insanlar da Allah istediği için bu avantajlı ortamlarda dünyaya geliyorlar. Kur'an'daki çoğu ayetten bu ortaya çıkıyor. Ben metafizik konusuna girmem; ancak ister insan kendi iradesinde özgür olsun ister olmasın, bu konuda insan ötesi bir müdahale düşünülürse işin içinden hiç çıkılmaz. Basit bir örnekle daha da netleştireyim. Annesinden kör, sakat, handikap... doğan veya daha sonra bir kaza sonucu bu gibi sakatlıklar başlarına gelen nice insanlar var. Peki neden yaratıcı onların başına bunları getiriyor? Veya niye kimisini güzel, ama kimisini de çirkin yaratıyor? Neden kimisini Bangladeş gibi mahrumiyet içinde, kimisini de her bakımdan ileri seviyede olan bir coğrafyada dünyaya getiriyor ve böylece aşırı derecede farklılıkların, adaletsizliklerin oluşmasına neden oluyor... gibi sonsuz bir biçimde sorular sorulur. O bakımdan eğer Allah insanların işlerine karışırsa, artık o zaman ister kader olsun ister olmasın sonuçta itirazlar ve çelişkiler üst üste yığılır.

Doğrusu Muhammed'in; kaderciliği içeren ayetleri oluşturmakla işin içinden çıkamayınca, farklı bir taktikle insan iyi veya kötü olma konusunda seçme hakkına sahiptir gibi bazı ayetleri oluşturduğunu da görüyoruz. Tıpkı yukarıdaki ayetlerin bir kısmında belirtildiği gibi. Kendisi, o günkü toplumun da inandığı kader meselesinde bir orta yol bulmaya çalışmış; ancak bunu yaparken de (konu hakkında) doğru bir çözüm getiremediği gibi, öne sürdüğü ayetler de görüldüğü gibi hep çelişkilerle dolu bir biçimde Kur'an'da sıralanmış durumda. Muhammed kader meselesinin zor olduğunu bildiği için, bazı hadislerinde insanların

kader konusuna fazla girmemelerini, girmeleri halinde küfre girebileceklerini belirterek, mümkün mertebe halkı bundan uzak tutmaya çalışmıştır.

İslam âlimleri bu konu hakkında Kur'an'daki farklı cümlelere bakınca, işin içinden çıkamamış, sonuçta kader konusunda farklı yorumlar ortaya çıkarma cihetine gitmişlerdir: **Maturidiyye, Eş'ariyye, Cebriyye, Selefiyye** gibi. Belki komik bir şey ama gerçek; bu mezhep liderlerinin kader hakkındaki ayetlerle ilgili yorumları şuna benzer: Bizim memlekette önceleri şeyhler vardı; onların bir de her bölgede vekilleri vardı. Bu vekiller şeyhleri adına müritlerden (bir nevi vergi gibi) mal, para toplardı. Bir gün halkla bir sohbetinde şeyhin vekili kendi kerametini göstermek için, kolay inanabilen saf bir müridi seçip ona şöyle der: Hacı amca, bak sen bir taraftan şeyhimizin müridisin, öbür taraftan haram yiyorsun niye? Hacı, 'Hayır ben haram yemedim, yemem de; bu da nerden çıktı?' deyince, bu sefer vekil ona, 'Yahu sen kendi komşunun tavuğunu yemişsin işte' der. Mürit ona, 'Hayır; ben hayatımda tavuk yiyemem ki; bana dokunuyor, bütün köylüler de bunu biliyorlar' karşılığını verir. Şeyhin vekili bir kere kafaya takmış ki, ille de toplum içinde müridi haksız çıkartıp kendi kerametini gösterecek! Bunun için tekrar ona, 'Mübarek sen hayatında yumurta da mı yemedin?' diye sorar. Bu sefer mürit, 'Evet ben yumurta yedim' diye yanıt verince, vekili tam da rahat bir nefes alır, sanki onu bu sefer suçüstü yakalamış gibi kendisine şöyle der: 'İşte böyle, senin yediğin yumurta, senin tavuğun, komşunun tarlasına girip onun bitkilerinden karnını doyurmuş, dolayısıyla sen bunu yemekle haram yemişsin. Bir de sana dedim ki, sen haram tavuk veya yumurta yemişsin. Bunda da yalan yok. Çünkü eğer sen o yumurtayı yemeseydin ve bir kuluçka döneminde bir tavuk altında kalsaydı, o da canlanıp ya bir horoz ya da tavuk olarak dünyaya gelirdi. Dolayısıyla sen burada sanki haram bir tavuk veya horoz yemişsin desem yalan olmaz' der ve böylece bu uzun yolcu-

luktan sonra kerametini göstermiş olur. Aslında kaderin varlığı zaten bomboş bir inanç. Kaldı ki onun Kur'an'daki birbirleriyle çelişik işleyiş biçimine bakılınca, şahit olduğum böyle bir şeyh vekili-mürit tartışması aklıma geldi. Gerçekten iki olay birbirlerine çok benzer.

Konuya ilişkin göze çarpan diğer bir ilginç husus da Allah'ın, 'Biz dileseydik herkesi doğru yola getirirdik. Ancak benim daha önce, "Andolsun, cehennemi hem cinlerden hem de insanlardan dolduracağım" sözüm var' demesi.[419] Burada sanki kendisi, aslında bazı farklı kararlar almak ister de; ancak eski sözü buna engeldir diye enteresan bir açıklama söz konusu. Güya Allah'ın daha önce verdiği söz, Saf suresi 85. ayetinde bahsedilen sözmüş. Ki burada şeytana hitaben, 'Andolsun ki, cehennemi mutlaka senden ve sana uyanlardan, dolduracağım" diye. Bundan, Kur'an'daki Allah'ın her zaman aynı fikirde olmadığı, fikirlerinde değişiklik olabileceği kesin bir ifade ile belirtiliyor. Aynı tema Haşir suresi 3. ayetinde de işlenmiştir. Orada, 'Eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, elbette, onları dünyada başka şekilde cezalandıracaktı' deniliyor. Burada da gayet net olarak, Allah'ın Beni Nadir Yahudileri hakkında daha farklı ceza vermek istediğini; ancak onlar için eskiden sürgün takdir ettiği için artık bunu değiştirmek istemediğini açık bir biçimde gözlüyoruz. Göze çarpan bir diğer ilginç durum, Allah'ın, 'Eğer ben onlarda bir hayır (hakka yöneliş) olduğunu bilseydim, elbette onlara işittirirdim. Onlara işittirseydim bile kesinlikle onlar yine yüz çevirerek dönüp gideceklerdi' demesidir.[420]

Kur'an'da Allah'ın, 'Ben Allah olarak onlara işittirsem yine yüz çevirirler' demesinin bir izah tarzı olabilir mi? Demek ki ona rağmen bazı insanlar inançsızlıkta devam edebiliyor. Bir de, 'Eğer ben onlarda bir hayır (hakka yöneliş) olduğunu bil-

---

[419] Secde, 13
[420] Enfal, 23

seydim' önermesi, (ne kadar savunulursa savunulsun), Allah hakkında kullanılması uygun olmayan bir ifade. Bundan net olarak, Allah onlarla ilgili hakka yöneliş işaretini bilmemiş ve bundan dolayı da onlara işittirmemiş sonucu ortaya çıkıyor.

Kısacası, bunlar Muhammed'in tanrı anlayışlarıdır; yoksa eğer Kur'an'la alakalı kâinatın bir yaratıcısı varsa, tek bir konuda inandırıcılığı olmayan bu kadar çelişik açıklamalarda bulunmazdı. Yani yaratıcı hakkında tek bir konuda, 'Sizi kâfir de inanan da yapan benim, eski bir sözümden olmasaydı ben şöyle yapardım böyle yapardım, ben Allah olarak gayret etsem bile, kimi insanlar yine inanmazlar, ben zaten hepinizin inanmasını istemiyorum; yoksa isteseydim hepiniz inanırdınız...' gibi çelişik sözlerin kabul edilebilir bir izah tarzı yoktur. Şu da var ki, imanın şartları 6 tanedir ve onlardan biri de az önce sözünü ettiğim kaderdir. Yanı sıra bir de meleklere inanmak mecburidir. Peki görmediğimiz, işitmediğimiz, hiçbir şekilde ispat edemediğimiz bir şeye nasıl inanmak zorunda olalım!.. Bilmediğimiz bir nesneye(meleklere) inanmadığımız takdirde imansız olarak ölürüz. Ki bu durumda ebediyen cehennemde kalacağız Kur'an'a göre. Peki bunun mantıkla, bilimsellikle, bir ilgisi var mı?

23. BÖLÜM

İNSANLARIN BU DÜNYADA BİRBİRLERİNİ KIRMALARI ALLAH'IN İSTEĞİYLEYMİŞ!

Konu hakkında yorum yapmak için ilk önce Kur'an'dan numune mahiyetinde bir doküman sunmam gerekiyor...

De ki: "O size üstünüzden (gökten) veya ayaklarınızın altından (yerden) bir azap göndermeye, ya da sizi grup grup birbirinize düşürmeye ve kiminizin şiddetini kiminize tattırmaya gücü yetendir." Bak, anlasınlar diye, ayetleri değişik biçimlerde nasıl açıklıyoruz?'[421]

'Böylece her memlekette suçluların büyüklerini, orada hile yapsınlar diye önemli yerlere/mevkilere getiriyoruz. Halbuki onlar hileyi başkasına değil; kendilerine yapıyorlar da farkında değiller.'[422]

'Biz bir memleketi yok etmek, düzenini bozmak istediğimizde, onun refah içinde yaşayan şımarık elebaşlarına uymayı emrederiz de, onlar orada kötülük işlerler. Böylece o memleket hakkındaki hükmümüz/cezamız gerçekleşir de oranın altını üstüne getiririz.'[423]

[421] En'am, 65
[422] En'am, 123
[423] İsra, 16

'Eğer Allah dileseydi elbette sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat sizi imtihan etmek için ümmetlere ayırdı. Öyle ise iyiliklerde yarışın.'[424]

'İnsanlar tek bir ümmetti. Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi. Kendilerine apaçık ayetler geldikten sonra, aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler.'[425]

'Eğer Rabbin dileseydi elbette ki tüm insanları bir tek ümmet yapardı. Ama birbirleriyle çekişmeye devam edeceklerdir.'[426]

'Allah dileseydi, sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat o, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz.'[427]

'Eğer dileseydik herkese hidayetini/ doğru yolu takip etmesini verirdik. Fakat benim, "Andolsun, cehennemi hem cinlerden hem de insanlardan dolduracağım" sözüm, gerçekleşecektir.'[428]

Bu ayette net olarak şu söyleniyor: Tanrı, eğer isteseydim herkes hidayet bulurdu; ancak benden, 'yemin olsun ki, cinlerle insanlardan cehennem dolacaktır' diye sözüm var diyor. Bunu daha önce de belirttim. Ben de diyorum ki, madem sen tanrı olarak herkesi birer yararlı insan olarak yapabilirdin, o zaman niye yapmadın? Ha insanları sınıyorsun da ondan! Peki onları kim böyle kötülük de yapabilecek yapıda yarattı? Bunu yapan Kur'an'a göre yine Allah! O zaman neden onları böyle kötülük yapacak biçimde yarattın, diye sorulmaz mı?

'İnsanlar (önceleri) tek bir ümmetti; sonra ayrılığa düştüler' denilerek,[429] burada sanki insanların kendi iradeleriyle

---

[424] Maide, 48, Hud, 118, Nahl, 93; Şura, 8
[425] Bakara, 213
[426] Hud, 118-119
[427] Nahl, 93
[428] Secde, 13
[429] Yunus, 19

sonradan ayrılığa düştükleri vurgulanıyor. Ama buna net bir açıklama Bakara suresinin 213. ayetinden geliyor ve orada, başlangıçta insanların birlik içinde olduklarını daha sonra tanrının peygamberler göndermesi sonucu onların bu birlikteliklerinin bozulduğu söyleniyor. Burada açık olarak, daha önce insanlar arasında birlik, beraberlik olduğu kabul ediliyor ve zaman içinde gönderdiği peygamberler yüzünden bunlar arasında ikilik meydana geldiği ve bunun nedeninin tanrının kendisi olduğu belirtiliyor. Olay doğru mu değil mi bir yana; tanrının bunu bu şekilde işlemesi önemli.

İnsanların, yaratıcının emri gereği kötülük yapmaları zorunludur anlayışı, şu ayetle de net olarak belirleniyor: '**Eğer Allah dileseydi, bunların arkasındaki ümmetler, kendilerine o deliller geldikten sonra birbirlerinin kanına girmezlerdi. Fakat ihtilâfa düştüler, kimi iman etti, kimi inkâr etti. Yine Allah dileseydi, birbirlerinin kanına girmezlerdi. Fakat Allah dilediğini yapar.**'[430] Madem insanların durumu iyiydi, ey Allah sen neden müdahalede bulunup onları bozdun? Çünkü kendi kitabında bunlar söyleniyor. Kaldı ki eğer daha önce iyi de olsa ilk başta sen yine onları o şekil üzerinde yaratmışsın; peki neden fikir değiştirip bir daha onları gruplara ayırdın ve bu farklılıklar sonucu onlar birbirlerini yemeye devam ediyorlar?

Bu tarz ayetlere bakınca, İslam âlimlerinin Kur'an'la ilgili öne sürdükleri şu açıklamalar hatırıma gelir: Ki bu, İslam âleminde sürekli kullanılan bir reklam. Şöyle diyorlar: Kur'an'ın yaklaşık altı bin küsur ayeti var ve hepsi de birbirinden çok farklı ve tek başına birer olağanüstü anlam ifade eder... Halbuki Kur'an böyle bir iddiadan uzak olmakla birlikte, içerdiği konular da pek fazla değildir. Görüldüğü gibi tek bir konu hakkında bazen onlarca ayet tekrarlanıyor. Dolayısıyla, eğer bu tekrarlar

---

[430] Bakara, 253

bir araya gelse, o zaman Kur'an birkaç sayfaya inip biter. Kur'an'ın çok aşırı tekrarlardan oluşan bu eksik yanını da böylece bir daha hatırlatmış olalım.

Dikkat edilirse bu başlık altında işlenen ayetler, daha önce kaderle ilgili anlatılan ayetlerle hemen hemen aynı anlamı içermekte. Ben kaderle ilgili var olan ayetleri değişik kategorilerde bir başlık altında dile getirdim; ancak az önceki ayetlere bakınca, hatırlatma şeklinde şu kısa bilgiyi vermek isterim. Bu ayetlere göre, aslında başlangıçta insanlar arasında bir birliktelikten söz ediliyor, Kur'an bunu kabul ediyor; ancak tanrı kendisi peygamberler göndermek suretiyle müdahalede bulununca, ondan sonra düzen bozuluyor. Bunun sonucu olarak da aynı tanrı, "**Andolsun ki, cehennemi mutlaka senden** (şeytanı kastederek) **ve sana uyanlardan tıka basa dolduracağım**"[431] diyor. Hatta tek bir cümlede çelişkili beyanatta bulunuyor. En'am suresi 123 ile İsra suresi 16. ayetlerde, '**Ben Allah olarak bir memleketin zalimlerini iş başına getireceğim, onlar halka kan kusturacaklar ve bunun sonucu olarak da ben o insanlara ceza vereceğim**' diyor. Yani hem Kur'an'da Allah'ın kendisi toplumun bozulmasına neden oluyorum diyor, hem de boş yere sizi cehenneme dolduracağım diye tehditler savuruyor. Bir de En'am suresinin 65. ayetinde, '**Sizi grup grup yapıp birbirinize düşürmeye ve kiminizin şiddetini kiminize tattırmaya gücüm yetiyor**' diyor.

Hele şu ayet çok ilginç: '**Biz onlara melekleri de indirseydik, kendileriyle ölüler de konuşsaydı ve her şeyi karşılarında (olağanüstü şeyleri kastediyor) toplasaydık, Allah dilemedikçe yine de iman edecek değillerdi. Fakat onların çoğu bilmiyorlar işte.**[432]

---

[431] Sad, 85
[432] En'am, 111 ayet

Peki insanlar inansınlar diye bir taraftan melekler gönderseydim, ölüleri konuşturusaydım, farklı olağanüstü şeyler de gösterseydim, yine ben Allah olarak istemedikten sonra onlar inanmazlardı, açıklamasına bir anlam vermek mümkün mü? Madem Allah olarak bazılarının iman etmelerini dilemiyorsan o zaman demek ki sen formalite icabı onlara melekler gönderiyorsun ve boşuna ölüleri konuşturuyorsun. Yani dilememekle birlikte neden boşuna bu kadar emek sarf ediyorsun ki!

Yaratıcı hakkında Muhammed tarafından 14 asır önce yapılan benzer değerlendirmeler artık bugün geçerli olamıyor. Benzer açıklamalar, toplumun hâlâ ihtiyaç duyduğu yaratıcı varlığına gölge düşürmekten başka bir şey ifade edemez. Benim yanımda bu gibi ayetler, (eğer insanlar tarafından iyi bilinirse) günümüzde artık insanları hızla tanrısızlaştırır: Bunlar, tanrının inkârını ancak hızlandırır; ama insanlar bunun farkında değiller. Tanrı bu kadar basite indirgenir mi?

Verdiğim ayetlere değinmeye devam edeceğim. Bir kere ayetlerin inandırıcı olmayan içeriği bir yana; kendi aralarında çelişkileri çok. Yunus suresi 19. ayette, 'başlangıçta insanlar arasında birliğin var olduğu, insanların daha sonra kendi iradeleriyle değişik düşüncelere ayrıldıkları belirtiliyor. Bunun devamında da ilginç bir ifadeyle, 'Eğer daha önce benden bir söz geçmeseydi (ki her toplum kendisine tanınan süreye kadar yaşayacak diye), ayrılığa düştükleri için ben onlara gereken cezayı verecektim' deniliyor. Bu ayette, tanrının daha önce verdiği sözden rahatsız olduğu ifade ediliyor, bir bakıma fikir ayrılıklarına düştükleri için, tanrı onları cezalandırmak istiyor; ama ortada onun daha önce verdiği bir söz var; işte bu eski söz tanrıyı bağlıyor. Benzer bir açıklama Enfal suresi 68. ayetinde de geçiyor. Bedir çatışmasında Müslümanların eline geçen yaklaşık 70 kişilik inanmayan gruptan fidye alınıp kendileri serbest bırakılıyorlar. Güya Allah burada fidye alımına karşı olup, 'Eğer Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı, aldığınız

şey(fidye)den dolayı size büyük bir azap dokunurdu' açıklamasını yapıyor. Her ne kadar tanrı, Muhammed ve taraftarlarına fidye alımından dolayı kızıyorsa da, daha sonra bunun âlâsını Kur'an'da meşru kılıyor. Savaş esiri cariyeler, ganimet, bu ganimetlerin 1/5'inin Muhammed, onun akrabası ve tanrıya ait olması gibi ayetler gönderiyor süreç içinde.[433] Öbür taraftan, insanoğlunun başlangıçta tek bir ümmet olup daha sonra farklı fikirlere ayrılmasını, Allah kendisi üstlenip bunu peygamberler aracılığıyla ben yaptım, diyor.[434] Farklı bir versiyonla da, 'Allah dileseydi hepinizi bir ümmet yapardı; ancak insanları sınamak için böyle yapmadı' diyor.[435]

İnsanlarda başlangıçta dil ve söz birliğinin var olduğu Tevrat'ta da işlenen bir konu.[436] Burada kısa bir hatırlatmada fayda var: Madem daha önce söz vermiş, 'her toplum kendisine tanınan süreye kadar yaşayacak' diye, neden bu prensip Musa, Lût, Nuh gibi peygamber denilen insanlar zamanında da uygulanmadı, neden onların kavimleri çeşitli afetlerle cezalandırıldı? (Kur'an mantığına göre yorum yapıyorum; yoksa böyle bir şey ne olmuş, ne de olabilir. Olsa olsa bir doğal afet olmuş olabilir ve o günkü fırsatçılar da bunları tanrı felaketi olarak halka yutturmaya çalışmışlar!) Kendi yarattığı insanlar arasında neden ayrıcalık yapsın ki!

Evet asıl konuya devam geçiyorum. Kur'an'ın 114 suresinden 112. sırada gelen ve içerdiği önemli meseleler nedeniyle de hemen hemen son sure sayılabilen Maide suresinde, 'Ancak Allah'ın dilemesi sonucu insanların birlikten ayrıldıkları ve Allah bu uygulamayı ancak insanları denemek için yaptığı söyleniyor. Nahl suresinde bu tema yinelenmekle birlikte farklı bir cümlecik

---

[433] Enfal, 41, 69 ve Haşir, 6, 8
[434] Bakara, 213
[435] Maide, 48
[436] Tekvin, 11/1

daha dikkatleri çekiyor: 'Allah dilediği insanları saptırır, dilediğini de doğru yola iletir' dedikten sonra; 'insanlar işlediklerinden mutlaka sorguya çekilecekler' deniliyor.

Ne demek yani, hem ben saptırırım diyor, hem de aynı cümlenin hemen devamında yapılan işlemlerden insanlar sorumlu tutulur deniliyor? Hele Hud suresinde geçen az önceki ilgili ayet, Allah'ın insanların birliğini istememekle birlikte, nedeni de farklı bir biçimde dile getiriliyor: 'Rabbinin, "Yemin olsun ben cehennemi, tümden insanlar ve cinlerle dolduracağım!" sözü tamamlanacaktır' deniliyor. Yani Allah daha önce söz verdiği için cehennem dolsun diye insanlar arasında birliği, huzuru bozuyor ki insanlar cehennemlik olsun ve onun eskiden vermiş olduğu söz yerini bulsun. Konuya ilişkin Araf suresi 18. ayette, 'Allah (şeytana) dedi ki: "Yerilmiş ve kovulmuş olarak çık oradan. Andolsun, onlardan sana kim uyarsa, hepinizi cehenneme dolduracağım" deniliyor. Şeytan başlığı altında bu konuya değineceğim. Maksadım, şayet insan objektif olarak Kur'an'ın içeriğine baksa başka yere müracaat etmeden onun dayandığı köken hakkında bir fikir sahibi olur. İnsanlar tarafından yapılan anayasalarda eğer iki madde aynı ise, o zaman onu hazırlayan komisyonun gözünden kaçmıştır denir veya lüzumsuz bir tekrar söz konusu olur. Ama aynı hata Kur'an'da defalarca yapıldığı halde sorun olarak görülmüyor.

Gerçekten bu mitolojik inançlarla uğraştığım için çok üzgünüm. Hep 'keşke bunlarla değil de daha farklı, topluma yararlı şeylerle uğraşsaydım' demekten kendimi alamıyorum. Ne yazık ki daha epey bununla uğraşılacaktır.

Diyelim ki Kur'an'ın ayetlerine dokunmadan kaldığı yerde kalsın dedik. Peki onun neresi faydalı ki toplum hâlâ ona inansın veya ne gibi boşluklar doldurur ki hâlâ ona dokunulmasın! Bunun verilecek olumlu bir yanıtı yok. Aslında yaratıcı konusunda şöyle bir kısa mantık yürütülseydi faydası olabilirdi. Ger-

çi eninde sonunda hiçbir şey ilme dayanmaz ama yine de en azından zararı olmazdı.

Mesela; Allah insanoğluna akıl, duyu organları ve diğer imkânlar vermiş, tüm canlılar arasında farklı bir yapıya sahip. Dolayısıyla o hem kendinden, hem de ulaşabildiği her şeyden sorumludur. Kim yararlı bir iş yaparsa öbür dünyada cennet denilen yere girecek, kim zararlı bir iş de yaparsa ahirette cehennem denilen yere girecek. Allah, insanoğluna bu imkânları verdikten sonra kendisi artık müdahale etmez ve kanun göndermez; haydi bakalım faydalı şeylerde yarışın... denseydi, mantıklı olabilirdi.

Ancak yaratıcıyı bir kanun yapıcısı olarak Kur'an'da tanıtmak, yetersiz bilgiler içerdiği için, hem tanrının varlığı konusunda insanların kafasında şüpheler bırakır, aslında (daha önce de belirtildiği gibi) onun yokluğunu hızlandırır, hem de öne sürdüğü tekliflerin topluma uyarlanması olanaksızdır. O bakımdan, günümüzde artık düğmeye basılmalı ve toplum, faydasız olan bu din tabusundan biran önce kurtulmalı diyorum.

24. BÖLÜM

KUR'AN'DAKİ ALLAH, OLUP BİTENLERİ DAHA ÖNCEDEN BİLİYOR MUYDU?

Her ne kadar Kur'an'ın değişik yerlerinde Allah her şeyi biliyor, her şeyin programcısı Allah'tır gibi ayetler varsa da, bunlarla çelişen farklı ayetler de az değildir. Bu konu üzerinde biraz durmak istiyorum. Bir kere eğer insan bunun üzerinde derinlemesine durursa işin içinden hiç çıkılamaz. Mesela İslam felsefesine göre başlangıçta yalnız Allah varmış, daha sonra günün birinde canı istemiş de kalkıp kâinatı yaratmış gibi bir inanç. Ancak bu fikir İslam'la birlikte gelen yeni bir şey değil; çeşitli sebeplerden dolayı insanlık tarihinde var olan bir inançtır. Tabii ki bu düşüncenin bilimsel bir yanının olup olmaması bir yana; işin içinde sadece fikir yürütme ve mantıkla metafiziğe yaklaşım söz konusudur. Ancak beraberinde öyle sorular da getirir ki, kolay kolay içinden sıyrılmak mümkün değil. Örneğin; mademki başlangıçta yalnız Allah vardı ve günün birinde canı istedi de kalkıp kâinatı yarattı, peki neden yaradılış için o tarihi seçti, acaba onda da yeni fikirler mi oluşuyor gibi sorular. Veya şöyle diyelim: Acaba Allah'ın ilmi, bilgisi başlangıçta ve her zaman aynı mı yoksa onda da değişiklikler mi var? Tabii ki yanıt hangi şık olursa olsun, meydana gelen olaylarla birlikte değerlendirildiğinde hiç de işin içinde çıkılamaz: Sorular çıkar da çıkar...

Bu kısa girişten sonra Allah'ın olup bitenleri bilmesiyle ilgili Kur'an'da var olan ayetlerden birkaç örnek vermek istiyorum. Bir kere her şeyi o zaten yaratır ve ezelden beri her şeyi bilir gibi ayetleri buraya almayacağım; bunların varlığını hemen kabul edelim. Burada asıl üzerinde durmak istediğim, tezat teşkil eden ayetler, bu başlık altında bunu irdeleyeceğim.

Önce birkaç ayet mealini sunalım:

'Ey iman edenler! Allah, gizli olarak kendisinden korkanları bilmek için, ellerinizin ve mızraklarınızın erişebileceği avlardan bir şey ile mutlaka sizi imtihan edecektir.'[437] Burada güya Muhammed zamanında Müslümanlar hac için ihramda iken çeşitli kuşlar gelip onlara çok yakın yerlerde kondukları halde, onlar Allah rızası için bu kuşlara dokunmamışlar, Allah da onlar hakkında bu ayeti göndermiş diye ilgili ayetin açıklama kısmında anlatılıyor. Hani hac esnasında insan ihramdayken hayvanları öldürmez diye bir yasak var İslam'da. İşte burada güya yılın birinde insanlar hac yaparken Allah da onları denemek için bir kısım kuşları tam da onların yanına göndermiş, onlar Allah'tan korktukları için o kuşlara karışmamışlar. İşte Allah burada onlara bir nevi puan vermek gibi ayet göndermiş. Sanki yeryüzünde bundan daha önemli bir şey yokmuş da tanrı kalkıp kuş meselesi yüzünden ayet gönderip insanları deniyor.[438] Bu şuna benzer: Kerbela olayında insanlar bir taraftan Ali'nin çocuklarını öldürürken, öbür taraftan da dini hocalardan, 'Acaba biz kuş yumurtalarını bir çölde bulup getirsek günaha girer miyiz?' diye fetva sorarlarmış. Aynen bunun gibi önemli konular varken Kur'an'da Allah'ın kuşlarla ilgili ayet gönderip, sizi bununla deniyorum' demesi pek puan getirecek bir durum değil.

'Yoksa; Allah içinizden, Allah'tan, Resulünden ve mü'minlerden başkasını kendilerine sırdaş edinmeksizin cihad edenleri ayırt etmeden bırakılacağınızı mı sandınız?'[439]

---

[437] Maide, 94 Fahrettin er'razi tefsiri kebir tercemesi, Komisyon.

[438] Bu konuda Hamdi Yazır'ın Maide suresi 94. ayetiyle ilgili tefsiri ile Fahrettin er'razi'nin Tefsiri Kebir adlı yapıtının tercemesine (Komisyon) bakılabilir.

[439] Tevbe, 16

'Sonra onları uyandırdık ki, iki zümreden hangisinin, bekledikleri süreyi daha iyi hesap ettiğini bilelim.'[440]

'Eğer Allah dileseydi onlardan öç alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek için böyle yapıyor. Andolsun, içinizden, cihad edenleri ve sabredenleri belirleyinceye ve durumlarınızı ortaya koyuncaya kadar sizi deneyeceğiz.[441]

'Allah'ın sizden iman edenleri bilmesi ve sizden şehitler alması, şahitler tutması için böyle yaparız. Yoksa siz, Allah içinizden savaşanları ve sabredenleri hiç belirlemeden cennete gireceğinizi mi sandınız?'[442]

'Andolsun ki, sizleri biraz korku, biraz açlık, biraz maldan, candan ve ürünlerden eksiklik ile imtihan edeceğiz.'[443]

Sanırım bu kadar örnek ayet yeter. Az önceki ayetler ve benzerlerinde tanrının bazı şeyleri bilmesi, ortaya çıkarması için deneme mahiyetinde insanlara karşı bazı yöntemler uygulamak istediği söyleniyor. Mesela; az önceki Bakara suresinde açlık, mal ve can almakla sizi imtihan ederim diyor. Bir kere ne gerek var imtihan etmesine; bu bir kere lüzumsuz olan bir şey. Ayrıca şu bir gerçek ki sınav, bir insanın/insanların komisyon tarafından bilinmeyen bilgisinin ortaya çıkması için yapılır. Bu şu demektir ki tanrı, insanoğlunun ne olduğunu bilmediği için bazı yöntemlere gerek duyuyor. Yine Ashab'ül Kehf denilen ve mitolojileri Kur'an'da anlatılan 6-7 kişiyle ilgili, biz bu insanları 309 yıl mağarada uykuda beklettikten sonra uyandırdık ki, acaba bu mağarada ne kadar kaldıklarını bilirler mi, diye?'[444] Bir başka surede, aslında kâfirlerden öç alır, cezalandırırdım; ancak sizi birbirinizle imtihan etmek için bunu yapmıyorum ve sizi baş başa bırakıyorum, diyor.[445] Yine aynı surede, andolsun ki, içinizden cihad/savaş edenlerle sabır gösterenleri belli etmek için sizi imtihan edeceğim, diyor.[446]

---

[440] Kehf, 12
[441] Muhammed, 4 ve 31
[442] Âl-i İmran, 140, 142. Hamdi Yazır'ın tercemesinden.
[443] Bakara, 155
[444] Kehf, 12
[445] Muhammed suresi, 4
[446] Muhammed suresi, 31

Kur'an'da Allah, hem insanları ben yarattım, onun her hücresinde ne varsa bilirim diyor, hem de onları bazı yöntemlerle imtihan ederim ki, iyisiyle kötüsü ortaya çıksın, bileyim diyor. Madem insanların yaradanı sensin, o zaman nedir bu çelişki ki, sizi sınamak isterim diyorsun. Bilindiği gibi çağımızda insanlar bazı alışveriş merkezlerine girince, çıkış kapılarında cihaz var, şayet biri bir şeyler çalarsa, kapıya geldiğinde cihaz işaret verir/alarm çalar ve ilgililer bunu fark edip hemen müdahalede bulunurlar. Tanrı da eğer insanı suç işlememeye uygun bir biçimde yaratsaydı, zaten onun denemesine gerek kalmazdı ve bu gibi itirazlar da bugün olmazdı. Dolayısıyla daha mükemmel yapsaydı ve insan suç işlemeseydi elbette ki mükemmel olurdu.

Aslında tanrının insanları denemesi, bunun sonucu olarak bazılarını bu dünyada veya öbür dünyada (varsa eğer) cezalandırması başka açıdan da doğru değildir. Mesela çoğu insan tahsil görmemiş veya çok gaddar yönetimler altında yaşamaktalar ki, kesinlikle bu zalimlere karşı koyamazlar; aksi halde bu hayatlarına mal olur. En basiti, bundan birkaç yıl önce Irak'ta bir seçim yapıldı, bu seçimde halk Saddam'a, hemen hemen %100 evet dedi. Bunu demek zorundaydı; yoksa bunun cezasını canlarıyla ödeyeceklerdi. En azından Şiiler ve Kürtler onu sevmiyordu. Ama buna rağmen oy verdiler. Burada demek istediğim şu: Bugün yeryüzünde büyük oranda halklar yönetimlerin baskıları altında, özgürce bir şey yapamıyorlar ki tanrı onlardan hesap sorsun. Tanrı bile güya dünyada barışın sağlanması için sayısız peygamber gönderdim diyor; ama bugün, tanrının müdahale ettiği bölgede olanca hızıyla huzursuzluklar devam ediyor, halk sefil ve perişan. Her şeyden önce demokrasi yok. Kaldı ki, büyük oranda dünya genelinde halklar cahil. Peki tanrı bunları nasıl yargılayacak, nasıl sorumlu tutacak? Yani bu dünyada yaşamak o kadar zor ki, buna karşı avam tabakasını tehdit etmek, onu denemek, sınamak tanrı için doğru değildir. Tanrı merhametli olmalı ve insanı suç işlemeye müsait bir yapıda yaratmamalı...

25. BÖLÜM

TARİH BOYUNCA İKTİDAR HEP ŞEYTANDA OLMUŞTUR

Kur'an'da anlatılan **Şeytan**, bunun çoğulu olan Şeyatin, İblis, Tağut yine şeytanla ilgili olan fiil, zamir ve sıfatlarla olaylar bir araya getirildiğinde, hemen hemen her surede ve her cümlede (şu veya bu şekilde) dile getirilmiştir.[447] Şeytanın isimlerinden sadece **İblis** kelimesi Kur'an'da birçok yerde geçiyor.[448]

Bu başlık altında var olan cümleler arasındaki çelişkileri ortaya koymaya çalışacağım. Amacım, hiçbir tartışmaya gerek kalmadan; okuyucunun konuya ilişkin Kur'an'da var olan cümlelere bakmasıyla, bunun bir mitoloji/yapay şeytan olgusu oldu-

---

[447] Bu isim fazlalığı konusuna birkaç örnek ayet: **Bakara**, 14, 34, 36, 102, 168, 208, 268, 275. **Âl-i İmran**, 36, 155, 175. **Nisa**, 38, 60, 76, 83, 119, 120. **Maide**, 90-91. **En'am**, 43, 68, 71, 112, 121, 142. **Araf**, 20, 22, 27, 30, 175, 200, 201. **Enfal**. 11, 48. **Yusuf**, 5, 42. **İbrahim**, 22. **Hicr**, 17, 31, 32. **Nahl**, 36, 98. **İsra**, 27, 53, 61, 64. **Kehf**, 36, 44, 45, 50. **Meryem**, 68, 83. **Taha**, 116, 120. **Enbiya**, 82. **Hac**, 3, 52, 53. **Müminun**, 92. **Furkan**, 29. **Neml**, 24. **Nur**, 21. **Kasas**, 15, **Şuara**, 95, 210, 221. **Ankebut**, 38. **Lokman**, 21. **Fatır**, 6. **Sebe**, 20. **Yasin**, 60. **Saffat**, 7, 65. **Sad**, 4, 37, 74, 75. **Fussilet**, 36. **Zuhruf**, 62, **Muhammed**, 25. **Mucadele**, 10, 19. **Haşr**, 16. **Mülk**, 5. **Tekvir**, 25

[448] Bakara, 34. A'raf, 11. Hicr, 31. ve 33. İsra, 61. Kehf, 50. Taha, 116. Şuara, 90. Sebe, 20. Sad, 74 ve 75

ğunu, rahatlıkla anlamasını sağlamak. Tabii ki şeytan diye bir şey yok. Benim yanımda insanın kendisinde, barışı getirebilecek iyi tarafı olduğu gibi, dünyayı zindana çevirebilecek kötü tarafı da vardır. Yani insanoğlunun yapısında, dünyayı, hatta dünya ötesi kâinatın diğer mekânlarını cennet yapabilecek kapasite olduğu gibi, bunun tam tersi de vardır. Ben burada biraz İslamiyet içinde kalarak Kur'an'da anlatılan şeytan olayının ne olduğu, kendisine nasıl bir görev biçildiği konusu üzerinde duracağım. Çünkü Kur'an'da konuya ilişkin inanılmaz şeyler anlatılıyor: Mesela, fazla tekrarlar, bazen şeytanın Allah'ın önüne geçmesi, Allah onun da yaratıcısı olduğu halde sanki şeytan üzerindeki kontrolünü kaybetmiş gibi cümleler de Kur'an'da geçiyor. İlgili ayetlerin önemlilerini zaten sunacağım.

Allah konuşuyor: 'Hani meleklere, "**Âdem için saygı ile eğilin**" demiştik de İblis hariç bütün melekler hemen saygı ile eğilmişken, İblis (bundan) kaçınmış, büyüklük taslamış ve kâfirlerden olmuştu. Ve dedik ki, ey Âdem sen eşinle birlikte cennette otur, onun nimetlerinden, dilediğiniz yerde bol bol yiyin. Ancak şu ağaca yanaşmayın ki haddi aşan zalimlerden olmayasın. Derken, şeytan ayaklarını oradan kaydırarak içinde bulundukları konumdan onları çıkardı. Biz de onları oradan kovduk.'[449]

'Andolsun, biz meleklere, "**Âdem için saygı ile eğilin**" dedik. İblis'ten başka hepsi saygı ile eğildiler. İblis, saygı ile eğilenlerden olmadı.' Allah, "Sana emrettiğim zaman seni saygı ile eğilmekten alıkoyan ne?" dedi. (O da) "Ben ondan daha iyiyim. Çünkü beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan" dedi. Allah, "Şimdi in aşağı oradan. Çünkü senin orada büyüklük taslamak haddine değil! Hemen çık! Çünkü sen aşağılıklardansın" dedi. Şeytan dedi ki: "(Öyle ise) bana insanların tekrar diriltilecekleri güne kadar süre ver. Allah da, "Sana süre verdim" dedi. Şeytan

---

[449] Bakara, 34-36

da, "(Öyle ise) beni azdırmana karşılık(yemin ederim ki), ben de onları saptırmak için senin dosdoğru yolundan uzaklaştıracağım/ saptıracağım." Sonra (pusu kurup) onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım ve sen onların çoğunu şükreden(kimse)ler bulamayacaksın. Allah dedi ki: "Yerilmiş ve kovulmuş olarak çık oradan." Andolsun, onlardan sana kim uyarsa hepinizi cehenneme dolduracağım.'[450]

'Hani Rabbin meleklere, "Ben kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım Onu düzenleyip içine ruhumdan üflediğim zaman, onun için hemen saygı ile eğilin" demişti. Bunun üzerine bütün melekler saygı ile eğildiler. Ancak İblis, saygı ile eğilenlerle beraber olmaktan kaçındı. Allah, "Ey İblis! Saygı ile eğilenlerle beraber olmamandaki maksadın ne?" dedi. İblis dedi ki: "Ben, kuru bir çamurdan, şekillenmiş balçıktan yarattığın insan için saygı ile eğilemem." Allah, "Öyleyse çık oradan, çünkü sen kovuldun. Şüphesiz hesap gününe kadar lânet senin üzerinedir" dedi. İblis: "Rabbim! Öyle ise onların tekrar diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver" dedi. Allah da, "O halde sen zamanı bilinen güne (kıyamete) kadar mühlet verilenlerdensin" dedi. İblis, "Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlâsa erdirilmiş kulların hariç, onların hepsini azdıracağım" dedi. Allah, azgınlardan sana uyanlar dışında, kullarım üzerinde senin hiçbir hâkimiyetin yoktur/hiçbir şey yapamazsın" dedi.'[451]

Yine şeytan (Âdem hakkında) demişti ki: "Benden üstün tuttuğun kişi bu mu, söyler misin? Andolsun eğer beni kıyamete kadar ertelersen, onun soyunu, pek azı hariç, (azdırarak) kontrolüm altına alacağım." Allah şöyle dedi: "Çekil, git! Onlardan kim sana uyarsa kuşkusuz cehennem tam bir karşılık olarak he-

---

[450] Araf, 11-18
[451] Hicr, 28-42. Hicr...

pinizin cezası olacaktır." "(Haydi) onlardan gücünün yettiğinin ayağını kaydır. Atlıların ve yayalarınla onların üzerine yürü. Onların mallarına ve evlatlarına ortak ol. Onlara vaatlerde bulun." Halbuki şeytan onlara aldatmadan başka bir şey va'detmez. "Şüphesiz, (gerçek) kullarım üzerinde senin hiçbir hâkimiyetin olmayacaktır. Vekil olarak Rabbin yeter."[452]

'Hani biz meleklere, "**Âdem için saygı ile eğilin**" demiştik de İblis'ten başka hepsi saygı ile eğilmişlerdi. İblis ise cinlerdendi de Rabbinin emri dışına çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da İblis'i ve neslini, kendinize dostlar mı ediniyorsunuz? Halbuki onlar sizin için birer düşmandırlar. Bu, zalimler için ne kötü bir bedeldir.'[453] 'Hani biz meleklere, "**Âdem için saygı ile eğilin**" demiştik de, İblis'ten başka melekler hemen saygı ile eğildiler; İblis bundan kaçınmıştı. Biz de şöyle dedik: "Ey Âdem! Şüphesiz bu (İblis) sen ve eşin için bir düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın; sonra mutsuz olursun."[454] 'Şeytan onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı. İnananlardan bir grup dışında hepsi ona uydular.'[455]

'Hani, Rabbin meleklere şöyle demişti: "Muhakkak ben çamurdan bir insan yaratacağım. "Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin." Derken, bütün melekler topluca saygı ile eğildiler. Ancak İblis eğilmedi. O büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu. Allah, "Ey İblis! Ellerimle yarattığıma saygı ile eğilmekten seni ne alıkoydu? Büyüklük mü tasladın, yoksa üstünlerden mi oldun?" dedi. İblis, "Ben ondan daha hayırlıyım. Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın" dedi. Allah şöyle dedi: "Öyle ise çık oradan (cennetten), çünkü sen kovuldun. İblis, "Ey Rabbim! Öyle ise bana in-

---

[452] İsra, 61-65
[453] Kehf, 50
[454] Taha, 116-117
[455] Sebe, 20

sanların diriltilecekleri güne kadar mühlet ver" dedi. Allah şöyle dedi: "Sen o bilinen vakte (kıyamet gününe) kadar mühlet verilenlerdensin." İblis, "Senin şerefine andolsun ki, içlerinden ihlâslı kulların hariç, elbette onların hepsini azdıracağım" dedi. Allah, "Andolsun ki, cehennemi mutlaka senden ve sana uyanlardan tıka basa dolduracağım"[456] dedi.'

'Allah o şeytana lânet etti ve o da, "Andolsun ki senin kullarından elbette belirli bir pay alacağım" dedi. Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de (putlara adak için) hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler!'[457]

'Münafıkların durumu ise tıpkı şeytanın durumu gibidir. Çünkü şeytan insana, **"İnkâr et"** der; insan inkâr edince de, "Şüphesiz ben senden uzağım. Çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" der.'[458]

Konuya ilişkin önemli ayetlerin anlamını verdikten sonra dikkatleri çeken bazı noktalar üzerinde duracağım. Âdem-Şeytan mitolojisini hemen hemen bilmeyen Müslüman yok; ben burada Kur'an'ın içinde kalarak bazı somut çelişkileri dile getirmek istiyorum demiştim. Hemen başta da değinildiği gibi, bir kere aynı temayı içeren ayetlerde aşırı derecede tekrarlar söz konusu. Aynı anlamı içeren az önceki ayetleri suna suna artık bıktım. Kaldı ki Kur'an'da konuya ilişkin var olan ayetler sadece bunlar da değil. Bir kere aynı mitolojiyi defalarca tekrarlamanın bir marifeti yok. İşte bu olay için Allah defalarca Cebrail denen vahiy meleğini göndermiş de göndermiş. Bellidir ki Cebrail'de de bir cesaretsizlik söz konusu: Diyebilirdi, 'Allahım ben bu cümleyi falan gün Muhammed'e götürdüm, niye bir da-

---

[456] Sad , 71 ile 85. ayetler
[457] Nisa, 118-119
[458] Haşr, 16

ha bir daha bir daha gideyim? Hem anlamsız hem de ta göklerden yere kadar mesafe de hayli uzun: Cezam ne ki bunun için bir ineyim de bir çıkayım?' diye. Anlaşılan, o da herhalde korkmuş, nasıl şeytan itiraz edip bu eleştirileri almışsa, ben Cebrail olarak itiraz etsem bana da bir ceza verilebilir endişesiyle suskunluğu tercih etmiştir.

Allah'ın sık sık şeytana, niye Âdem için eğilmiyorsun, diye soru sorması da tuhaf bir şey. Hatta birkaç yerde, Sen Âdem'den daha üstün olduğun için mi, yoksa kibrinden dolayı mı Âdem'e secde etmiyorsun, diye soru da soruyor. Her neyse bu da dikkatleri çeken bir konu. Evet; Kur'an'da ikide bir 'Ben Allah olarak Âdem'i topraktan, şeytanı da ateşten yarattım. Tüm melekler Âdem'e secde etti de şeytan karşı çıktı. Şeytanın ateşten, Âdem'in ise topraktan yaratılmış olması, onun Âdem'den daha üstün olduğu iddiasında bulunmasına neden oldu' gibi açıklamalar, defalarca tekrarlanmış durumda. Konuyla ilgili bazı ayetler az önce sunuldu. Anılan tekrarların, okuyucunun gözünden kaçmaması için, verilen ayetlerin dikkatle gözden geçirilmesinde fayda var! Gerçekten anlamları aynı; ama Kur'an'ın çoğu sayfalarında hep aynı şeyler tekrarlanmıştır.

Bu mitolojide inanılması zor şeyler çok. Mesela; tanrı ile şeytan arasındaki bu tartışma sonucu şeytanın Allah'a, 'Bari bana kıyamete kadar fırsat ver de ben insanları her alanda ve her yöntemle kandırayım, senin yolundan saptırayım...' demesi ve Allah'ın da (az önce verilen ayetlerde belirtildiği gibi) buna karşı kendisine, 'Kıyamete kadar özgürsün, onları istediğin biçimde kandırabilirsin...' şeklinde olumlu yanıt vermesi, ne anlama gelir ki? Neden Allah şeytanın bu tehlikeli önerisinin etkisinde kalsın? Burada açık olarak söylenebilir ki, bu manzaradan anlaşılan, tartışmadan şeytan galip çıkmıştır. Şöyle ki, sonuçta o günden bu çoğunluk hep dinsizlerin elinde. Tabii ki bunun sonucu olarak da bütün bu insanlar cehennemi boylayacaklar. Peki o zaman ortalıkta Allah'a ne kaldı?

Evet, İslam inancına göre ve hatta Kur'an'daki net bilgilere göre şeytan da daha önce melekmiş. Örneğin; Bakara suresi 34. ayetinde, 'Hani meleklere, "Âdem için saygı ile eğilin" demiştik de İblis hariç bütün melekler hemen saygı ile eğildiler..." denir. Peki henüz şeytanın o olumsuz düşüncesi ortalıkta yok iken ve bütün melekler Allah için saygılı iken, Âdem'e secde etme olayında Allah'ın izni olmadan ve Allah bu düşünceyi şeytanın kafasında yaratmadan, şeytanın kendi iradesiyle Allah'a isyan etmesi, onunla bukadar tartışması nerden gelir? Başka bir deyimle, acaba kim şeytanı örgütleyip kafasına, Allah'a karşı gelme fikrini soktu da, Allah'a başkaldırdı, bunun sonucu olarak da insanoğlu bundan zarar gördü ve görmeye de devam etmekte? Çünkü İslam inancına göre o zaman insanda cüz'i irade denilen tercih yetkisi yok. Bir de İslam'a göre melekler hep Allah'a ibadetle meşguller; ters bir fikir onların kafasına gelmez. Dolayısıyla şeytanı baştan çıkartan kim-ne?

Şunu da eklemekte yarar var: İlgili ayetlerden Kur'an'da Allah'ın şeytanın kendisine karşı başkaldırmasından çok rahatsız olduğu kesin. Örneğin; Allah'ın şeytana, 'Ben seni ve sana uyanları cehennemde yakarım, nasıl bana karşı gelirsin, kovul burdun... gibi sert ifadeler kullanması, gösteriyor ki şeytanın Allah'a karşı göstermiş olduğu itaatsizlik, Allah'ın isteği ve müdahalesi dışında olmuş. Çünkü eğer böyle olmasa o zaman şu demek oluyor ki Allah ikili oynuyor. Yani hem şeytanın kafasında o olumsuz fikri yaratıyor, hem de bunun sonucu olarak meydana gelen eylemden rahatsız olduğunu gösteriyor/göstermiş gibi oluyor. Bir de şeytan, kendisinin yanlış yolda olduğunu bildiği halde, nasıl olur da bile bile Allah'a karşı gelir, bunun sonucu olarak da sonsuza dek cehennemde kalmayı tercih eder! Çünkü ilgili ayetlerin çoğunda şeytanın Allah'a karşı yaptığı itirazında haksız olduğunu kabul ettiği yazılı. Peki burada şeytanın çıkarı ne, niye bile bile intihar etsin ki?

Aslında Kur'an'daki bilgilerden yola çıkılarak şeytanın çok zeki olduğu bir gerçek; ama buna rağmen kalkıp sanki intihar edercesine bu tehlikeli yolu seçiyor ki, bunun mantıkla bağdaşacak bir yanı yok ve teamüllere aykırı bir durum. Çünkü düşünen bir varlık hep kendi iyiliğini ister. Neden bilerek kendini bu tehlikeye attığı sorusuna yanıt bulmak zor. Kur'an'da, 'Ben Âdem'e saygı göstermem. Zira Âdem topraktan, ben ise ateşten yaratıldım. Dolayısıyla ondan daha üstünüm' gibi bir gerekçe yazılı. Ama bunu, Allah onayı olmadan kim şeytana dedirtti sorusu çok önemli. Şeytan akıllıdır. Çünkü Kur'an'da hikâyeleri anlatılan 24 insanın (ki bunlara peygamber denir) mücadelelerine bakıyoruz, şeytanın yolundan gidenler hep çoğunlukta. Kur'an ve Tevrat'a göre bütün peygamberleri olumsuz yönde etkilemiş. Akıllıdır. Çünkü Allah da kendi peygamberi Muhammed için, 'Şayet şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra (kalk), o zalimler grubu ile beraber oturma' uyarısında bulunarak, şeytanın her an için kendisine olumsuz bir şey yapabileceğini ifade ediyor.[459] Yine bir başka surede, 'Senden önce hiçbir resul ve nebi göndermedik ki, bir şey istediği zaman, şeytan onun bu isteğine ilişkin şüphe vermiş olmasın. Ama Allah şeytanın şüphelerini giderir. Sonra kendi ayetlerini sağlamlaştırır' diyor.[460] Demek o kadar zeki ve etkili ki, Allah'ın görevlendirdiği peygamberlerin bile kafalarını karıştırabiliyormuş; ama Allah, şeytanın fikirlerini onların kafalarından çıkartıp kendi ayetlerini yerleştirdiğini söylüyor.

Kur'an'a göre çoğu peygamberlerin toplulukları, sonuçta Allah tarafından helak olmuşlar. Örneğin, Nuh peygamberin kavminden öyle bir inanan azınlık kalıyor ki, ancak bir gemiye (o da o günkü koşullarda yapılan gemi!) yerleşebiliyorlar (bir an için böyle bir efsanenin olduğunu kabul edelim). Ve Nuh, "Ey

---

[459] En'am, 68
[460] Hac, 52

Rabbim! ben kavmimi gece gündüz (imana) davet ettim; fakat davetim ancak onların kaçışını artırdı. Sonra ben onları açık açık davet ettim. Sonra, onlarla hem açıktan açığa, hem de gizli gizli konuştum" derken, vermiş olduğu mücadelenin yöntemini ve bir bakıma da sanki kendi özeleştirisini veriyor ve başaramadığını belirtiyor. Bu açıklamalardan sonra, 'Ey Rabbim! Kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma!" deyip bedduada bulunuyor.[461] Hatta Nuh'un karısı "**Vaile**' ile Lût'un karısı **Vahile** bile kendi eşlerine inanmamışlardı. Bunları Kur'an anlatıyor.[462] Bir yerde, **'Nuh'la birlikte ancak bir azınlık iman etmişti'** deniliyor.[463] Hatta Nuh'un oğlunun bile babasına inanmadığı Kur'an'da yazıyor.[464] Sadece Nuh ve Lût gibileri değil; Kur'an, peygamber diye geçen her insanın kavminden ancak az bir grup inanmış diye itiraf ediyor. Mesela Muhammed'e hitaben, 'Sizden önceki nesillerden aklı başında kimseleri (insanları) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan alıkoysalardı ya! Ancak içlerinden kendilerini kurtardığımız pek az kimse bunu yapmıştı' diyor.[465] Kur'an'ın değişik yerlerinde ve değişik peygamberlerle ilgili, her toplum ve dönemde insanlardan Allah'a teşekkür edenlerin az olduğu söyleniyor. Mesela Süleyman peygamberin zamanıyla ilgili verdiği örnekte, 'Kullarımdan şükredenler pek azdır' diye bahsediyor.[466] Yine Davud peygamberin ' İman edip salih amel işleyenler zulmetmez. Ancak bunlar da çok az" dediğini aktarıyor.[467] Yine İsariloğulları hakkında, 'Ancak bir azınlığın, sözünü tuttuğunu; çoğunluğunsa itaat et-

---

[461] Nuh suresi, 5. ayet ve devamında.
[462] Tahrim, 10
[463] Hud, 40
[464] Hud, 43-46
[465] Hud, 116
[466] Sebe, 13 gibi
[467] Sad, 24

mediğini' söylüyor Kur'an.[468] Bir başka ayette, 'Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz!' diyerek eleştiri yapılıyor.[469]

Benzer ayetlerden Kur'an'da epeyce var. Bütün bunlardan sonra şu cümleciği de ekleyerek bir noktaya varmak istiyorum. Allah'la şeytan arasında olup bitenler hakkında şeytan Allah'a, 'Madem sen beni cezalandırıyorsun, ben de Âdem'in sülalesini, çok az bir kitle dışında, (azdırıp) kontrolüm altına alacağım ve cehennemlik yapacağım" diyor.[470]

Şeytanın bu etkileyici durumu Lût kavmi için de, kalan diğer peygamberler için de ve hâlâ da geçerli. Çünkü tarih boyunca ve şimdi de dünyada ezici bir çoğunluk, hem maddi, hem de manevi olarak çile çekmiş ve çekmektedir. Uzaklara gitmeye ne hacet; şu an bile yeryüzünde Kur'an'a göre hâkimiyet şeytanda değil mi? Bir milyardan fazla insan Çin'de Müslüman değil. Yine bir o kadarı Hindistan'da Müslüman değil. Japonya ve diğer birçok uzakdoğu ülkeleri Müslüman değil. Amerika'nın hem kuzeyi hem de güneyi ta Arjantin'e kadar ve Kanada dahil Müslüman değil (daha sonra mülteci olarak gidenler ve bir azınlık dışında tabii ki). Avrupa yine Müslüman değil. Müslümanların da tahsil görmüş olanlarının çoğu İslam'dan kaçıyorlar. Peki bu şu demek değil midir ki? Şu an yeryüzünde iktidar şeytanda; Kur'an'ın hükmü ise muhalefet bile değildir. Acaba bu durum, Kur'an'daki iddialar için bir pozitif puan mı?

Allah bir taraftan tüm insanların inanmalarını istiyor, bunun için kitaplar, görevliler gönderiyor, insanlar dinlesin diye bir de cennet mükâfatıyla, cehennem tehdidini ortaya koyuyor; öbür taraftan bu dünyada iktidar hep şeytanda, ezici bir çoğunluk Allah yolundan sapmakta. Daha net ifade etmem gerekirse, her ne kadar Kur'an'da Allah insanlara hitaben, 'Sakın ha şeytana uy-

---

[468] Bakara, 83-88-246. Nisa, 46, Maide, 13
[469] A'raf, 3
[470] İsra suresi 62. ayet

mayın, o sizin ayaklarınızı kaydırır' gibi önerilerde bulunmuşsa da, aslında hiçbir dönem iktidarın Allah'a geçmediği ve şeytanda kaldığı bir gerçek. Şöyle ki, insanlık tarihinden beri hep soykırımlar, katliamlar, cinayetlerle endeksli bir yaşam söz konusu. Kur'an'a göre bütün bunların nedeni şeytan. Yani Allah iyi mi etti ki, şeytanın bir teklifine onay verdi ve bunun sonucu olarak da insanlık tarihinde bu kadar trajediler meydana geldi? Şeytanın başarısı ortada. Peki buna karşı Allah ne yapıyor? O da, 'Ölüm sonrası ahiret âleminde şeytan ve arkasından gidenlere ağır ceza vereceğim' diye bu şekilde işi götürüyor. Ama ortada bir taraftan yaşanan gerçek bir hayat/dünya var, öbür taraftan hayal edilen, iddiadan ibaret bir ahiret var. Yaşanan gerçek dünyada iktidarda olan hep şeytan; Allah ise 'ölümden sonra iflahınızı keserim' gibi tehditler savuruyor ve bu arada şeytan adına da konuşarak, öbür dünyada şeytanın (güya) pişmanlık duyacağını söylüyor. Mesela; 'İş bitirilince şeytan da diyecek ki: "Şüphesiz Allah size gerçek olanı söz verdi. Ben de size söz verdim ama yalancı çıktım. Zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm de yoktu. Ben sadece sizi çağırdım, siz de hemen bana geliverdiniz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Artık ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtaramazsınız. Şüphesiz ben, daha önce sizin beni Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim."[471]

Bu konuyu da böylece burada noktalıyorum.

[471] İbrahim, 22

26. BÖLÜM

ALLAH DA FİKİR DEĞİŞTİRİR Mİ?

'Biz bir ayeti değiştirip yerine başka bir ayet getirdiğimiz zaman -ki Allah neyi indireceğini iyi bilir- onlar Peygamber'e, "Sen ancak uyduruyorsun" derler. Hayır, onların çoğu bilmezler.[472] 'Biz herhangi bir ayetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturursak, yerine daha hayırlısını veya aynısını getiririz.'[473]

'Yahudilere tırnaklı hayvanların hepsini haram kıldık. Sığır ve koyunların ise, sırtlarında veya bağırsaklarında bulunanlar, ya da kemiklerine karışanlar dışındaki iç yağlarını (yine) onlara haram kıldık. İşte böyle, azgınlıkları sebebiyle onları cezalandırdık. Biz elbette doğru söyleyenleriz.'[474]

'Yahudilerin yaptıkları zulüm ve birçok kimseyi Allah yolundan alıkoymaları, kendilerine yasaklanmış olduğu halde faiz almaları, insanların mallarını haksız yere yemeleri sebebiyle önceden kendilerine helal kılınmış temiz ve hoş şeyleri onlara haram kıldık'[475] deniliyor Kur'an'da...

---

[472] Nahl, 101
[473] Bakara, 106
[474] En'am, 146
[475] Nisa, 160

Kur'an'da benzer ayetler ortadayken herhalde bir şeyler söylenmeli. Bu konuda İslami yazarlar arasında (Kur'an'ı savunma amaçlı) epey yorumlar var; ancak gereksiz olduğundan onların tartışmalarını buraya almayacağım. Kâinatın yaratıcısı diye varlığına inanılan, Kur'an'da tanımı yapılan Allah'ın, fikir değiştirmesi, normal sayılabilecek bir durum değil. İslam'da bu konuda tartışmasız en makul görüş şudur: 'Allah'ın fikir değiştirmesi diye bir şey söz konusu değil; o geçmiş ve gelecekle ilgili ne varsa hepsini her zaman aynı oranda bilir; ancak günün koşullarına göre ve toplumun kaldırabileceği duruma bağlı olarak zaman zaman peygamberleri aracılığıyla insanlara farklı mesajlar aktarır. Şu da var ki, Muhammed'den sonra artık bunu da yapmayacak, bu kapı kapanmış. Yani eski zamanlarda yaptığı gibi Kur'an'dan sonra insanlığın hizmetine yeni bir proje sunmayacak ve nesi varsa hepsini Kur'an'da anlatmıştır' gibi abartılı iddialarla geçiştiriyorlar. Abartılı. Çünkü içinde toplum için bir şey yok. Bir tanrının, insanlık için nesi varsa hepsini Kur'an'da anlatmıştır sözü, tanrı için olumlu bir iddia olamaz. Ne demek yaratıcının nesi varsa hepsini Kur'an'da anlatması? Allah katında artık insanlık için ekstradan başka bir formül kalmamış gibi bir iddia ile tanrıyı bu kadar basitleştirmek olur mu? Doğrusu, böylesine inandırıcılığı olmayan bir değerlendirme, aslında insanları yaratıcı konusunda sil baştan misali, kolayca şüpheci yapar; ancak inanan kesim bunu idrak edecek kadar bilgi sahibi değildir.

Her şeyden önce şu bir gerçek ki, Kur'an'da, Tevrat'tan farklı bir yenilik yok; zaten nerdeyse Tevrat'ın bir özetidir. Her iki dinde de şiddet hâkimdir. Ama İsa'nın felsefesinde aynı anlayış söz konusu değildir. Dolayısıyla İsa ile diğerlerini aynı kategorilerde tutmak, bana göre yanlış olur. İsa iktidar olsaydı Musa ve Muhammed gibi sertlik yanlısı bir seyir izler miydi bunu bilemiyorum. Ama kutsal kitaplara bakıldığında, İsa'nın diğerlerinden farklı olduğu bir gerçek. Ben burada sadece aralarındaki farkı

söylüyorum; yoksa kimi dinler tanrısaldır, kimileri beşeridir diye bir imada bulunmuyorum. Benim yanımda tüm dinler sonuç itibariyle insan kökenlidir; bunların tanrısal boyutları yoktur.

Allah'ın nesi varsa hepsini Kur'an'la tamamlamıştır iddiasına gelince: Belki tekrar olur ama yinelemekte yarar var; gerçekten yaratıcıyı küçük düşürmek için(İslam içinde kalarak konuşuyorum) sanırım bundan daha ağır iddiada bulunulmaz. Çünkü eğer tanrı toplumun ihtiyacına göre kurtarıcı paketler gönderiyorsa, o zaman Kur'an'dan sonra yaklaşık 1400 yıl zaman geçti ve bu süre zarfında uzay çağından tutalım, internet ağına kadar toplumda birçok alanda müthiş ilerlemeler kaydedildi. Tabii ki bir taraftan teknolojide hızlı gelişmeler olurken, öbür taraftan dünyada sorunlar da akıl almaz bir biçimde artarak devam etmekte. Her gün giderek büyüyen bu sorunlar, acilen bir kurtarıcıya olan ihtiyacı da gündeme getirir. Peki o zaman neden günün koşullarına göre Allah daha uygun bir paket (hiçbir zaman zaten uygun paket gelmemiş ki) göndermiyor? İslam felsefesine göre tanımı yapılan yaratıcının gücü işte bu Kur'an'la son bulmuş. Bu bağlamda şu soru da haklı olarak sorulabilir: Eğer tanrı kendi mesajlarını günün koşullarına göre gönderiyorsa, o zaman ara sıra devam etsin; yok eğer böyle bir prensibi yoksa o zaman neden Tevrat'tan sonra da kitaplar gönderdi? Yani ya hep devam ya da bir kerede durmak. Tabii ki bu, işin mantık yürütme tarafı; yoksa insanlık için projesinde bir şey yok: Ha toptan gelmiş ha aralıklarla fark etmez, her şey ortada.

Peki neden Kur'an'da tanrıyı basitleştiren böylesine inanılmaz cümlelere yer verilmiş, bunun nedeni ne, sorusuna bir açıklık getirmek istiyorum. Aslında Kur'an'da (konuya ilişkin) olup bitenlerin hakikati şu: Muhammed tabii ki kendi siyaseti adına önceki inançlardan (özellikle Tevrat kültüründen) yararlandığı gibi; bazı yenilikler de getirmiş. Bu yenilikleri getirirken elbette ki önceki inanç mensuplarından olumsuz tepki de almış-

tır. Çünkü şu bir gerçek ki, topluma yerleşmiş bir inancı (ister din olsun, ister siyaset olsun, hatta bir spor takımı olsun vs) hemen atmak çok zor. Dolaysıyla değişim isteyenlerin de işi bu noktada hayli zor olur. Bu, hâlâ da geçerli. Hatta Muhammed bu değişikliği yaparken, ona her alanda (savaş da dahil) karşı konulduğu bir gerçek. Bunları bilmeyen zaten yok.

Bir örnekle biraz açmak gerekirse; kıble daha önce Yahudilerde Kudüs'teki 'Mescid-i Aksa' iken ve Muhammed de ilk namazdan itibaren, Kudüs'ü kıble olarak seçmiş ve 16 aya kadar da Mescidi Aksa'yı kıble olarak kullanmıştı. Ama biran gelir bundan vazgeçer ve kendi öz memleketi olan Mekke'deki Mescid-i Haram-ı kıble olarak ilan eder. Bu konudaki değişikliğin de Allah'ın emri olduğunu öne sürerek Kur'an'da buna yer ayırır. Bunu yaparken de heyecandan olsa gerek, birkaç yerde aynı cümleyi tekrarlar. Örneğin; Bakara suresinin bir iki ayetinde, 'Her nereden yola çıkarsan çık, yüzünü hemen Mescid-i Haram'a doğru çevir' der,[476] aynı surenin bir başka ayetinde bu kez, 'Ne gerek vardı ki, var olan eski kıble (Mescid- Aksa) değişti' diyenlere karşı, 'Birtakım beyinsizler, Allah hangi sebeple kıble değiştirdi diyecekler' anlamında kızgın bir ifadeyle hücumvari bir tarzda ayet oluşuyor[477] ve yapılan değişikliğin nedeni de şöyle belirtiliyor: "Muhammed, var olan eski kıble değişsin, bunun yerine de Mekke'deki Mescid-i Haram kıble olsun diye hep gözlerini yukarıya (kendi Allahına) doğru dikmiş de, Allah onun bu özlemine karşı kıbleyi değiştirmiş"[478] deniliyor. Bu olayı defalarca işlediğim için burada fazla tekrar etmek istemiyorum.

İşte peygamberim diyen insanlar, sistemlerine ulaşabilmek için, o dönemler varlığına inanılan yaratıcıyı, bir etki aracı olarak

---

[476] Bakara, 149 ile 150.

[477] Bakara, 142

[478] Bakara, 144

kullanmışlar. Aynı çizginin bir önceki lideri böyle yaptığı için, sonradan gelenler de (Muhammed de dahil) bu yöntemi uygulamıştır. Bugün kimileri, benzer inançlara kolay kolay inanılmayacağı için (geri kalmış ülkeler dışında) cesaret edip de biz Allah'tan geliyoruz diyemezler. Zaman zaman birileri ortaya çıksa da halk ancak bunlara deli der- geçer. Tabii ki var olan eski inançların (İslamiyet gibi) taraftarları hâlâ vardır. Bunlar bir kere taban tutmuş, daha da devam edeceğe benziyor. Tabii ki çıkarcılar da her bakımdan onlara maddi ve manevi kesenin ağzını açarsa (ki açıyorlar sonuna kadar) o zaman daha da uzayacaktır.

27. BÖLÜM

KUR'AN'DA, SAVAŞLARDA AĞAÇLARI YAKIP YIKABİLİRSİNİZ DENİLİYOR!

Burada hemen ilgili ayetle giriş yapayım:

'Herhangi bir hurma ağacını kestiniz yahut kökleri üstünde bıraktınız ise, (hepsi) Allah'ın izniyledir. Bu, fasıkları rüsva etmesi içindir.'[479]

Evet; Muhammed Mekke'den Medine'ye geçince, oranın yerlileri olan Beni Nadir Yahudilerini kalelerinde mahsur tutuyor (sebep ne olursa olsun onlar oranın yerlileri, Muhammed ise Mekke'den gelen bir yabancı, usulen böyle) ve sonuçta bunlar dayanamayarak kalelerini terk edip gidiyorlar. Bu arada Muhammed'in talimatıyla onun taraftarları bu Yahudilerin hurmalıklarını tahrip ediyorlar, yakıp yıkıyorlar. Bunun sonucu olarak hem Yahudilerden eleştiriler geliyor, hem de Müslümanlardan. İşte Muhammed bu eleştiri sahiplerini susturmak için yaptığı orman katliamının vebalini, inandığı Allah'ına yüklüyor ve vahiy yöntemiyle kendini kurtarmayı amaçlıyor.

Evet, 2 kabile, 2 devlet... kavga ederse, belki de birbirlerine en ağır zararı verirler; sonuçta bunlar insandır ve eksikleri elbette ki vardır. Umarım bir gün gelir artık insanlar da savaşlar-

---

[479] Haşr, 5. ayet.

dan vazgeçer ve biran önce barış içinde yaşamaya devam ederler. Ancak burada biz, insanoğluyla tanrıyı aynı kefede tutamayız. Yani yaratıcı da insan gibi, 'haydin ben size izin verdim, gidin ormanları yakın, tahrip edin' demez. Bu ayetle ilgili ayrıca uzun tefsirlere ve sebebi nuzül denilen ayetlerin sebep sonuç ilişkileriyle ilgili kaynaklara bakılabilir. Zaten ayet yorum kabul etmeyecek kadar açık ve nettir ki, Muhammed ve yandaşları karşı tarafın ağaçlarını kesmişlerdir. Ayrıca bu konuda başta Buhari ve Müslim olmak üzere hadis kaynaklarında da özel olarak bölümler açılmıştır.[480]

Sormak lazım; Muhammed'in Mekke'den gidip Medine'de yönetimi ele geçirmesi ve oradaki yöneticileri safdışı bırakıp başarı sağlayabilmesi için de ben Allah'tan geliyorum diyerek bu konuda tanrıyı da kullanması ve sonuçta gerekçe ne olursa olsun o insanları kendi yurtlarından çıkarması ve demin de açıklandığı gibi onların bağ bahçelerini yakıp yıkması, hangi mantığa ve adalete sığar? Farz edelim ki, birileri ülkesinden kalkıp 2. bir ülkeye gitse ve 'Ey ahali ben Allah'tan geliyorum, yönetici benim' diyorsa, kan gövdeyi götürmez mi? Bu bir kere teamüllere aykırı olan bir durumdur. Şimdilik başka bir ülkeden kim Medine'ye gitmek istese vize alması şart; ama o zaman vize istenmiyordu. Dolayısıyla Muhammed serbest olarak oraya gidiyor, bir iki yıl içinde oradaki yerli insanları takmayıp kendisi yabancı bir şehrin yönetimini ele geçiriyor. O zaman Mekke ile Medine şimdiki gibi aynı yönetim altında değildi; ayrı iki şehir devleti sayılırdı. Kaldı ki Medine insanları çok daha ileri seviyedeydi. Muhammed gelmeden önce Abdullah bin Seul'ün, Medine halkının başına geçmesi için tüm hazırlıkları yapılmıştı, hatta onun için taç ve cübbe bile hazırlanmıştı.[481]

---

[480] Mesela; Buhari, Haşr suresi ilgili ayet tefsirinde. Müslim de Cihad ve Siyer kısmı 'Kâfirlerin ağaçlarını kesmek ve yakmak' başlığı altında almışlardır. Ayrıca Vahidi 'Esbab'i Nuzül Haşr suresi ilgili ayet kısmında geniş bilgi vermiştir. Tabi ki diğer uzun tefsirlerde de geniş bilgi ilgili ayette vardır.

[481] Arif Tekin, 'Kur'an'ın Kökeni', s. 126

Ayrı bir husus da, Mekke'ye nispeten Medine'deki kadınların durumu daha iyiydi. Hatta insan diyebilir ki erkek kadın arasında pek o kadar fark yoktu. Zaten kadın aleyhtarı tüm ayetlerin Medine'de oluşması, tek başına kanıt olarak yeterlidir.

Ömer anlatıyor: Biz Mekke'den Medine'ye geçince, oranın kadınları erkeklerine karşı galipti. Bu arada bizim de eşlerimiz bize karşı başkaldırmaya başladı. Bunun sonucu olarak başta Ömer olmak üzere şikâyetler Muhammed'e aktarılınca, artık kadın aleyhinde olan ayetler gelmeye başlar, hatta erkek eşini dövebilir ayeti de bu arada oluşur.[482] İşte bu ayet oluşunca Medine kadınlarından yaklaşık 70 tanesi Muhammed'in evine doğru yürüyüş yapar, ne demek kocalar eşlerini dövebilsin şeklinde ayet gelir diye.[483]

Bir kere kadın hakları konusunda Medine kültürü daha ilerdeydi. Ayrıca şehri yönetme noktasında çok becerikli insanlar vardı. Bir de Mekke'ye oranla Medine insanları daha elit tabakadan oluşuyordu. Bütün bunlara rağmen Muhammed gidip orada yönetime el koyuyor, daha beteri, zaman içinde onların kız ve kadınlarını ele geçirip Allah'ın emridir diye Kur'anına ayet ekleyerek cariye olarak kullanıyor, mallarını da ganimet olarak ele geçiriyor ve bağ bahçelerini de yakıp tahrip ederek Allah'ın emridir diyor. Ha nedir; efendim Muhammed Allah'tan gelmedir. Dolayısıyla bu farklı bir durumdur. İşte Muhammed'in tanrıdan mı yoksa kendinden mi geldiğini anlamak için sanırım bu kitabı baştan sona kadar gözden geçirmek yeterli. Muhammed, genel siyasetinde yaptığı gibi ağaç yakıp yıkma konusunda da maalesef inandığı tanrısına sığınmıştır. Aslında eğer Muhammed'in hayal ettiği şekilde bir tanrı varsa, kendisi en ağır cezayı ona vermeli. Çünkü toplum içinde çok kutsal olan tanrı inancını kendi özel siyaseti için, hem de en kötü bir biçimde kullanmıştır.

---

[482] Nisa, 34

[483] Arif Tekin, Kur'an'ın Kökeni', s. 82

28. BÖLÜM

KUR'AN'DAN İLGİNÇ BİR İDDİA

'Andolsun ki, Allah, Meryemoğlu Mesih(İsa)'dir diyenler kesinlikle kâfir oldular. De ki: "Şayet Allah, Meryemoğlu Mesih'i (İsa'yı), onun anasını ve yeryüzünde olanların hepsini yok etmek istese, Allah'a karşı kim ne yapabilir?'[484] diyor Kur'an'da Allah.

Kur'an'ın, Muhammed'den yaklaşık 550 yıl öncesine ait bir zamanda dünyadan göç eden İsa ve annesi Meryem hakkında, 'Şayet ben Allah olarak onu ve annesi Meryem'i yok etsem bana karşı kim ne yapabilir?' demesine bir anlam veremiyorum! Çünkü onlar bir kere hayatta değiller. Dolayısıyla, olmayan bir şey hakkında meydan okumak herhalde tanrının büyüklüğünü kanıtlamaz. Bunu, herhangi bir insan da ölmüş en güçlü imparatora karşı söyleyebilir. Nasıl olsa o ölen güçlü yönetici, mezardan kalkacak değil ya. Ayetteki abartma da aynen buna benzer. Peki tanrı bunu nasıl ispat edecek? Yüzlerce yıl önce vefat eden biri hakkında insan da asarım keserim diyebilir. Ama önemli olan icraattır, olabilirliliktir. Bu, abartılı bir iddiadan öte bir anlam taşımamaktadır. İnsanlık için çözüm getirmek yerine; benzer asılsız tehditler ve iddialarla ne bir fayda sağlanabilir, ne de bu şekilde tanrının büyüklüğü ispat edilebilir...

---

[484] Maide suresi, 17

İsa ile ilgili az önceki örnek dışında aynı yaklaşım doğrultusunda farklı örnekler de vardır Kur'an'da. Mesela; 'De ki (Ey Muhammed!), "Eğer Allah size bir kötülük dilese, sizi Allah'tan koruyacak kimdir? Yahut size bir rahmet dilese buna engel olacak kimdir?"[485] Aynı ifade Fetih suresinde de geçiyor.[486] İlginçtir bu tehdit, mazeret beyan edip savaşa katılmayanlara, bir bakıma savaş karşıtlarına yapılıyor. Yani hem yapılamayan bir iddia var, hem de gerekçesi ilginç ki savaşa katılmamışlar da ondan bu tehdit yapılıyor. Kısacası, garantisiz, ispatı olmayan bir tehdit. Peki denilse ki ey tanrı buyur bu dediklerini yerine getir bakalım! Acaba olacak mı?

Benzer varsayımlar Kur'an'ın değişik yerlerinde çoktur. Örneğin; 'Allah dileseydi, elbette onların işitme ve görme duyularını giderirdi.'[487] 'De ki: "Ne dersiniz, eğer Allah sizin kulağınızı ve gözlerinizi alır, kalplerinizi de mühürlerse, Allah'tan başka onu size (geri) getirecek ilah kim?" Bak, biz ayetleri değişik biçimlerde nasıl açıklıyoruz?'[488]

Benzer bir ayette de, '**Andolsun**, eğer sen (Ey Muhammed) onlara (insanlara), "**Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı hizmetinize kim sundu?" diye soracak olursan mutlaka, "Allah" diyeceklerdir'** deniliyor.[489] Yine yeminle başlayıp Muhammed'e hitaben, '**Eğer gökten yağmuru kim indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti?" diye soracak olursan, mutlaka, "Allah böyle yaptı" diyeceklerdir'** diyor.[490]

İlginçtir ki, Allah, göklerle yerin kimler tarafından yaratıldığı sorusuna karşılık, 'andolsun ki böyle bir soruya karşı verile-

---

[485] Ahzab, 17
[486] Fetih'11
[487] Bakara, 20
[488] En'am, 46
[489] Ankebut, 61. Lokman 25. Zumer, 38 ve Zuhruf, 9.
[490] Ankebut suresi 63.

cek yanıt Allah olacaktır', diyor. Halbuki bugün herkes ayette geçtiği gibi aynı yanıtı vermiyor, yerle göklerin yaradılışı konusunda değişik yorumlar ve tezler var.

Durum bu iken, Kur'an'da Allah'ın, **'Yemin olsun ki mutlaka diyeceklerdir ki yerle gökleri ve ayı Allah yarattı'** gibi insanlar yerine kendisinin karar vermesi doğru değildir. Bugün bilimin vardığı nokta ve var olan değişik görüşler bunu gerçekçi bulmuyor. Yani Kur'an'da geçtiği gibi, 'Kim bu kâinatı yarattı?' sorusuna verilecek yanıt, yalnız 'Allah' olmayacak; değişik yanıtlar gelecek. Doğrusu, Kur'an tanrısının az önceki sorular gibi varlığını ispatlamaya kalkışması pek inandırıcı değil. Eğer bir fakir herhangi bir kazada veya trafik kazasında gözlerini, kulaklarını veya kalbini kaybetse biz de getirip az önceki ayetle irtibatlandırıp 'Allah onun gözlerini aldı' desek belki; yoksa tanrı istediği zaman, ey ahali ben daha önce size verdiğim gözlerinizi veya kulaklarınızı, ya da midenizi... geri alacağım haberiniz olsun gibi bir şey olsa ve gerçekleşse belki. Tabii ki bu da olmayacağına göre ortada yalnız söylem kalır...

29. BÖLÜM

KUR'AN'DA ALLAH NEDEN İNSANLARIN KENDİSİNE KUL/KÖLE OLMASINI İSTİYOR?

Kur'an'da Allah'ın övülmesini konu alan ayetler çok. Hem bu dünyada hem de öbür dünyada cennette, kendi övülmesinden sıkça söz eder. Halbuki iddia edildiği gibi eğer Kur'an'ın sahibi bir yaratıcıysa, kendisi kalkıp da benzer şeylere tenezzül etmez, ihtiyaç duymaz! Ha eğer dense ki, kulun Allah'tan korkması, bir nevi otokontrol gibi faydası yine insana dönük olduğu için tanrı böyle söylüyor; yoksa onun kul saygısına ve ibadetine ihtiyacı yoktur. Bir kere her şeyden önce bu bir yorumdur, Kur'an'da böyle bir açıklama yoktur. Kaldı ki, eğer tanrının buna ihtiyacı olmasaydı ve bu, bir nevi suçtan caydırıcı bir vesile olarak düşünülseydi, o zaman yaratıcı insanların kendisine köle olmasını istemek yerine, farklı formüller gösterirdi.

Diğer yandan, Kur'an'ın yaratıcısı şunu da belirtiyor: 'De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Ya da işitme ve görme yetisi üzerinde kim mutlak hâkimdir? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim yürütüyor?" "Allah" diyecekler. De ki: "O halde Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?"[491] Bir kere benzer ayetlerde net olarak kabul ediliyor ki,

[491] Yunus, 31

insanlar ona inanırlar (tabii ki kim ne kadar inanır bu da okuyucuların malumudur). Durum bu olunca, insanları kul/köle yapmak istiyor ki, otokontrol görevi sağlansın yorumu gereksiz. Ayetlerden anlaşılan, duygusal bir tanrı, insanların kendisine ibadet etmelerini istiyor. Evet; kâinatı ben yarattım, bana hiçbir şey de yapmayın; ancak birbirinizi sevin, tüm dünya insanları bilinçli bir ailenin bireyleri gibi olsun, herkes çalışsın, hiç kimse aç ve açıkta kalmasın, kafanızda asla kötülük izleri kalmasın ve hep iyiyi, güzeli bulma konusunda yarışın... aksi halde sizi cehenneme atacağım, gibi şeylerle caydırıcılık güzellikle, alternatifle söz konusu olabilirdi. Ama maalesef insanlara hep patron gözüyle bakan, onları hep köle olarak isteyen bir tanrı tipi var.

İlkin dikkat çeken birkaç ayet mealini vermekle başlayalım. Kur'an'ın 114 suresinden 113'ünün başında besmele yazılı. Ki özetle anlamı şu: **'Çok merhametli, ayrıca bu dünyada iyilikleri hem sonsuz hem herkese olan; ancak ahirette sadece inananlara merhamet eden Allah'ın adıyla'** diye başlıyor. Daha sonra bakıyoruz Fatiha suresinin hemen başında yine, 'Hamd/teşekkür, âlemlerin rabbi olan ve bu dünyada istisnasız olarak herkese merhamet eden; ancak ahirette sadece inananlara iyilik yapan ve kıyamet gününün sahibi olan Allah'a mahsustur' diye devam ediyor. Daha sonra, 'Ey Allah yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin/iyilik yaptığının yoluna ilet' diye devam ediyor. Ayrıca Kur'an'ın birkaç suresinin ilk ayeti, 'Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tesbih etmektedir/anmaktadır'[492] şeklindedir. Yine ilk oluşan surenin hemen başında, **'Seni vareden rabbin adı ile oku, besmele çek'** diyor.[493] Âl-i İmran suresinin hemen başında da, 'Öyle bir Allah ki, kendinden başka hiç tanrı bulunmayan, sürekli var olan ve herşey

[492] Hadid, 1. Haşir, 1. Saf, 1. Cum'a, 1 ve Teğabün, 1
[493] Alak, 1, 2

onunla var olandır' diyor. Yine Nisa suresinin ilk ayeti, 'Ey insanlar, sizi tek bir candan vareden rabbinizden sakının/korkun' diyor. En'am suresinin ilk ayeti ise, 'Hamd/teşekkür, gökleri ve yeri vareden, karanlıkları ve aydınlığı yapan Allah'a aittir' deniliyor. İsra suresinin ilk ayeti de övgü dolu bir anlam taşımaktadır: 'Her türlü eksiklerden temiz olan Allah, bir gecede kulu (Muhammed'i), kendisine bazı mucizeleri göstermek için Mekke'deki Mescid'i Haram'dan alıp Kudüs'teki mübarek olan Mescid'i Aksa'ya götürdü' diyor. Kehf suresinin ilk ayetinde de, 'Kulu Muhammed'e Kur'an'ı indiren Allah'a hamd/teşekkür olsun' diyor. Furkan suresi ilk ayette, 'Uyarıcı olsun diye Kur'an'ı, kulu Muhammed'e gönderen Alllah'ın şanı ne yücedir' diyor. Benzer bir ayet de hemen Mülk suresinin başında var. Orada, 'Ne yücedir o Allah ki, mülk onun elindedir' diyor. Yine Sebe ve Fatır surelerin başında, 'Hamd/teşekkür Allah'a mahsustur' diyor. Falak ve Nas surelerinin ilk ayetlerinde, 'De ki (Ey Muhammed) ben Allah'a sığınırım' diyor.

Bütün bunları yazmaktan kastım, nerdeyse Kur'an'ın hemen hemen her suresinin başında ille de tanrı kendi övgülerinden söz ediyor. Üstelik, bazen birçok yerde aynı cümleler, aynı kelimeleri kullanarak dile getiriyor.[494] İşin ilginç yanı, tanrının kendi kendine teşekkür etmesi. Yani birçok yerde durup dururken, 'Hamd/teşekkür Allah'a aittir' demesi gerçekten enteresan. Siz insanlar bana teşekkür edin, şeklinde değil de; direkt hamd/teşekkür Allah'a aittir, diyor ve kendisi kendine teşekkür ediyor.[495] Allah'ın bu övgüsü öbür dünyada cennette de geçerli. Bu konuda şöyle diyor: Cennete gireceklerin oradaki duaları,

---

[494] Hadid, 1. Haşir, 1. Saf, 1. Cum'a, 1 ve Teğabün, 1

[495] Örneğin; Fatiha ilk ayet, En'am 1 ve 45, Nahl 75, İsra 111, Hicr 98, Sebe 1, Taha 130, Mü'minun 28, Neml 59 ve 93, Rum 18, Lokman 25, Secde 15, Zümer 29, Saffat 182 Kaf 39, Casiye 36, Gâfir 55 ve 65 ve daha niceleri...

"Seni eksikliklerden uzak tutarız Allahım!"; orada dualarının sonu ise, "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" sözleridir.

Ayrıca meleklerin de daima Allah'a ibadet ettiklerini söylüyor Kur'an: 'Melekleri de, Rablerini hamd ile tesbih edip yücelterek Arş'ın etrafını kuşatmış halde görürsün.'[496] 'Melekler ise, Rablerini hamd ile tespih ederler ve yeryüzündekiler için bağışlanma dilerler.'[497] 'Arş'ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar (melekler) Rablerini hamd ederek tesbih ederler, O'na inanırlar ve inananlar için (şöyle diyerek) bağışlanma dilerler: "Ey Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tövbe eden ve senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru.'[498]

Peki eğer tanrıya ibadet otokontrol içinse ve tanrının buna ihtiyacı yoksa, o zaman melekler de sanki suç mu işler ki onlar Allah'a kulluk ederler veya sanki cennette de eylem mi olacak ki orada Allah anılırsa insanlar için caydırıcı olur, bir nevi otokontrol görevini yapar ki, oraya girenler kalkıp Allah'ı ansınlar! Benzer yorumların makul bir yanı yok. Doğrusu, Kur'an'da Allah, insanlardan ibadet ister ve anlaşıldığı kadarıyla bundan mutlu olur. Kur'an'daki bilgiler bunu netleştirir.

Burada şunu demek istiyorum: Bir taraftan kâinatın yaratıcısı, bir şeye ihtiyacı olmayan bir tanrı, öbür taraftan bana kul/köle olun şeklinde aşırı derecede insanlara yüklenmesi, ciddi bir çelişkidir. İnsanı tam da köle yapmak için bakıyoruz birçok yerde, 'Bana secde edin, başınızı yere kadar koyun, rüku edin (namazlarda öne doğru eğilin), dizüstü çökün, inanıyorsanız benden korkun, gerçek bilgi sahipleri benden korkar...' gibi[499] ifadeler kullanılıyor. Bunlar birçok yerde emir şeklindedir, bazı yerlerde de farklı fiil kipleriyle, sıfat şeklinde kullanılmıştır.

---

[496] Zümer, 75
[497] Gafır, 5
[498] Mümin, 7
[499] Bakara 43, Âl-i İmran 175, Hac 77, Fatır 28, Mürselat 48

Sanki insanlar kalkıp ondan iktidarı/yönetimi alacaklar diye öylesine onları raptu zapt altına almış ki, bu korku içinde insanın gelişmesi bir kere imkânsız. Bunun yerine çok makul ve zararsız bir çözüm önerseydi veya insanı böyle bir yapıda yaratsaydı daha insani ve daha yararlı olurdu. Ama bunun tam aksine sizi asar keserim, bana kul olun gibi ifadelerin kullanılması yaratıcı için uygun değildir. Kur'an'ın arkasında böyle bir tanrı varsa, insanların kendisine köle olmasına tenezzül etmez, bana secde edin, namaz kılın, eğilin şeklinde ayetler göndermez!

Konuya ilişkin daha farklı cümleler de var Kur'an'da. Mesela; değişik yerlerde, insanlardan değil de benden korkun, diyor.[500] Bir yerde, 'Eğer biz, bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, elbette sen onu Allah korkusundan başını eğerek parça parça olmuş görürdün. İşte misaller! Biz bu ayetleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.'[501] diyor. Bunları örnek vermekle insanların daha da korkmasını sağlamak istiyor, amaç bu. Enfal suresinde farklı bir versiyonla, 'Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir' deniliyor.[502]

Kısacası, asrımızda eğitim görmüş ve biraz da dünyadan bilgisi olan bir insan kalkıp benzer açıklamaların etkisinde kalamaz. Daha önce de dile getirildiği gibi, benzer tanımlamalar, insanı hızlı bir biçimde tanrısızlığa sevkeder. Çünkü bu gibi açıklamaların ne ilimle, ne mantıkla ne de sosyal hayatla bağdaşır yanları yoktur.

---

[500] Bakara 74 ve 150, Maide 44, Ahzab 37, Tevbe 13, Zümer 23 vs

[501] Haşr, 21

[502] Enfal, 2. ayet

30. BÖLÜM

KUR'AN'DA ALLAH'LA İLGİLİ ÇARPICI ÖRNEKLER!

'Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının malı olan bir köle ile, kendisine tarafımızdan verdiğimiz güzel bir rızık ve ondan gizli ve açık olarak Allah yolunda harcayan kimseyi, örnek verir. Bunlar hiç eşit olur mu? Hamd Allah'a mahsustur, fakat onların çoğu bilmez.'[503] "Allah şu iki kişiyi de örnek verir: Biri dilsiz, hiçbir şeyi beceremeyen ve efendisinin üstünde yük bir kişi. Efendi onu nereye gönderse bir şey beceremez. Acaba bu kişi ile, adaletle emreden ve kendisi doğru bir yol üzerinde bulunan ikinci bir kişi aynı olur mu?'[504]

Evet Kur'an'ın genel yapısı bir yana; yalnız bu iki ayet insana, Kur'an'daki tanrı hakkında bir fikir verir. Burada iki vahim durum söz konusudur. Tarih boyunca insanlar tarafından uygulanagelen kölelik sisteminden bu şekilde örnek veriyor ve üstelik de sanki köle için bir kusurmuş gibi onu küçük düşürüyor. Halbuki köle bir emir kulu olarak askere alınır, yapılan savaşlarda ordusu mağlup olur ve Müslümanlar eline geçince köle

[503] Nahl, 75
[504] Nahl, 76

statüsüne tâbi tutulur. Yani o da tam bir insandır aslında. Burada asker olanın ne suçu var ki? Kaldı ki, bu bir bilim adamı da, fikir adamı da olabilir, bir devlet yöneticisi de, bir başkası da olabilir. Bugün Avrupa'da yaşlanan insanlar huzurevlerinde hizmete tâbi tutuluyor ve birçok insan bunlara bakmaktan geçimini sağlıyor. Eğer Kur'an, insanoğlunu maddi verimlilik noktasında değerlendiriyorsa ve işgücünü eksiltecek dilsizlik veya doğuştan ya da sonradan meydana gelebilecek bir bedensel eksikliği kusur sayıyorsa, buna ancak şaşılır. Çünkü bir kere insanları dilsiz, sağır, kör, bunak... olarak o yaratır veya daha sonra elde olmayan nedenlerle (diyelim hastalık ve trafik kazaları gibi) insanlar sakat kalır. Bu durumda insanın ne suçu olabilir ki? Üstelik az önceki ayette, '**kendisine tarafımızdan verdiğimiz güzel bir rızık**' ifadesini kullanarak, insanların ekonomik açıdan farklı olmalarını yine kendisine bağlıyor. Kimisini zengin, kimisini de fakir yaratmak Allah'a aittir ayetlere göre. Böyle bir olayı anlatırken de, aynı cümle arasında, 'Hamd/teşekkür/saygı Allah'a mahsustur, fakat birçoğu bilmez'[505] deniliyor. Sanki bu cümlede çok önemli bir mesaj varmış da bunun üzerine teşekkür ifadeleri kullanılıyor. Allah'a hamd/teşekkür edin, demiyor; hamd/teşekkür Allah'a aittir, diyor. Hele böylesine olumsuz bir örnekte teşekkürden söz etmek ne garip bir şey!

Burada şöyle bir savunma örneği verilebilir: Kur'an'da Abese suresi var. Hemen başta bir âmânın durumu anlatılıyor. Güya İki gözünden âmâ olan İbni ümmü Mektum adındaki kişi, bir toplantıda Muhammed'e bir şeyler sormuş, o da o an için gelen bir heyetle ilgilendiği için onu ihmal edip sorularına yanıt vermemiş. Bunun üzerine gelen ayetlerle Muhammed'in bu yaklaşımı uygun görülmemiş ve kendisi Allah tarafından uyarılmış.

Ayetlerin de tercümelerini bu arada vermiş olalım. Aynen şöyle deniliyor Kur'an'da: 'Kendisine o âmâ geldi diye Pey-

---

[505] Nahl, 75

gamber yüzünü ekşitti ve öteye döndü. (Ey Muhammed!) Ne bilirsin, belki de o arınacak yahut öğüt alacak da bu öğüt kendisine fayda verecek. Kendini muhtaç hissetmeyene gelince; Sen, ona yöneliyorsun. (İstemiyorsa) onun arınmamasından sana ne! Allah'a karşı derin bir saygıyla korku içinde koşarak sana geleni ise bırakıp, ona aldırmıyorsun. Hayır, böyle yapma!'[506]

Görüldüğü gibi böyle bir olay var; ancak burada gözden kaçan bir gerçek var. Adam âma, ancak toplum içinde etkili bir isim. Önceki kitaplarımda onunla ilgili bazı bilgiler verdim; ancak kısa bir ipucu vereyim. Bu âmâ hem Muhammed'in müezziniydi, hem de Muhammed bir yere gittiğinde onu Medine'de kendi yerinde vekil olarak bırakırdı. Yani çok önemli bir isimdi. Dolayısıyla Kur'an'da bir âmâ için Allah peygamberini bile azarlamış demek, yerinde olmayan bir tespittir. Burada özel bir durum söz konusu olup oluşan ayetlerde Muhammed'in kendi siyaseti gizlidir. O da şu: Adamı sıkı sıkıya kendine bağlamak ve çevresini kazanmak. Yoksa âmâydı da bundan dolayı Allah ayetler gönderdi demek, çok yanlıştır. Olaya yüzeysel bakmamak lazım; işin arka planı önemli.

Tabii ki Kur'an'ı savunan kesim burada hemen şu tarz örneklerle savunma yapabilirler; mesela, eğer bir insan yanlışlıkla başkasını vuruyorsa veya yeminini bozuyorsa ya da hanımına, 'sen annemin sırtı gibisin' diyorsa (ki buna zıhar denir) ve buna rağmen tekrar onunla ilişkisini sürdürmek istiyorsa, bu durumda bir köle azat etmesi gerekir.'[507] Bu köle azat etme olayı Muhammed'den önce de Hicaz bölgesinde vardı. Yani Kur'an'la yeni gelen bir hadise değil; bir kere bunu bilmek lazım. Bir de bunların kaynağı nereden geliyor ki bu gibi yöntemlerle özgürlüklerine kavuşmuş olsunlar? Bunlar bir taraftan savaşlarda esir alınıp köleleştiriliyor, öbür taraftan neymiş Kur'an'da Allah bunlara özgürlük veriyor. Yok böyle şey! O za-

---

[506] Abese, 1-11

[507] Nisa suresi, 92, Maide suresi, 89 ve Mucadele suresi 3. ayet

man hemen başta direkt olarak bunu yasaklasaydı. Ama böyle yapmadı. Bir de köleyi özgürlüğüne kavuşturmakta sadece insani taraf düşünülmemeli; burada değişik siyasi jestler de söz konusu. Mesela denilsin ki, bak sana Kur'an ne kadar hümanizma içerir, kölelere özgürlük getirir gibi bir nevi propaganda aracı olarak etki yapar diye, Arapların bu eski geleneğine onay verilmiştir. Aslında bu kitapta baştan sona kadar işlenen konulara bir bütün olarak bakıldığında, Kur'an'da tanrının benzer konulardaki bakış açısı kolay anlaşılır.

Kur'an mentalitesinin tam olarak anlaşılabilmesi için, ona bir bütün olarak bakmak gerekir. Ben şu ayeti de verip bu başlığı kapatmak isterim: **'Allah'ın rahmetini onlar mı dağıtıyorlar? Onların dünyadaki geçimlerini biz dağıtıyoruz. Bir kısım insanları diğerlerine karşı farklı imkânlara sahip kıldık ki, kimisi kimisini işçi olarak tutup çalıştırsın.'**[508] İşte mantık bu. Bir de Beni Kureyza baskınında ele geçirilen insanları köle bile saymayıp onları kılıçtan geçirerek toplu halde çukurlara dolduran ve buna fetva vermek için de, Ahzab suresinin 26 ve 27. ayetlerini oluşturarak kendi Kur'anında yer eden bir Allah'ı da düşünmek lazım. Yine Bedir çatışmasında; 'Ben Allah olarak size yardım ediyorum, siz o inanmayanların boyunlarını vurun, parmaklarını kesin' diyen[509] Allah'ı hatıra getirmek gerek. İşte bir bütün olarak göz önüne alındığında, o zaman Kur'an hümanizma içerir mi içermez mi daha kolay anlaşılır.

Kur'an'ın kölelik meselesiyle ilgili yaklaşımını başka bir çalışmamda detaylıca ele aldığım için, burada çok uzatmak istemiyorum.[510] Bu iki örnek ayet, enteresan olduğu için gündeme getirdim.

---

[508] Zuhruf, 32

[509] Enfal, 12

[510] Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtım, 4. ve son bölümde.

31. BÖLÜM

ALLAH'A GÖRE MUHAMMED Mİ DAHA ÖNEMLİ, YOKSA KÂİNAT MI?

'Hani onlar, "Ey Allahım, eğer şu (Kur'an) senin katından inmiş hak (kitap) ise hemen üzerimize **gökten taş yağdır** veya bize elem dolu bir azap getir" demişlerdi. Oysa sen onların içinde iken Allah **onlara ceza vermez.**'[511]

'(Ey Muhammed!) Onlar için duyduğun üzüntüler yüzünden kendini helak etme! Şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını hakkıyla bilendir.'[512]

'Ey Muhammed! İnanmıyorlar diye adeta kendini helak edeceksin! Biz dilesek, onlara gökten bir mucize indiririz de, ona boyun eğmek zorunda kalırlar.'[513]

'Küfürde yarışanlar seni üzmesin. Onlar, Allah'a hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah, onlara ahirette bir pay vermek istemiyor.'[514]

'Ey Peygamber! Kalpten inanmadıkları halde ağızlarıyla "İnandık" diyenler ile Yahudilerden küfürde yarışanlar seni üz-

[511] Enfal, 32-33
[512] Fatır, 8
[513] Şuara, 3-4
[514] Âl-i İmran, 176

mesin. Onlar, yalan uydurmak için dinlerler, sana gelmeyen bir topluluk hesabına dinlerler.'[515]

'(Ey Muhammed!) Biz senin çok defa yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu (vahiy beklediğini) görüyoruz. (Merak etme) elbette seni, hoşnut olacağın kıbleye çevireceğiz. (Bundan böyle), yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir.'[516]

Benzer ayetler Kur'an'da çoktur;[517] ben sadece birkaç numune verdim.

Bütün bu ayetler ve daha niceleri belirtiyor ki, Allah'ın yanında Muhammed bir yana, diğer kâinat bir yana: Muhammed hepsinden daha önemli. Hatta bir kudsi hadiste, 'Eğer senden olmasaydı ben Allah olarak kâinatı yaratmazdım' deniliyor. Gerçi kimileri (Keşf'ül Hafa gibi) bu söz hadis değil; halk arasında meşhur olan bir anonim sözdür diyorlarsa da İslam literatüründe meşhurdur. Neyse buna zaten gerek yok. Çünkü az önceki ayetler ve daha niceleri var iken başka söze ne hacet!

Çoğu ayetlerde ortak bir yan var: 'Ey Muhammed, onlar inanmıyorlar diye sıkma canını. Ben Allah olarak onlara ahirette bir pay vermek istemiyorum' diyor.[518] Yani sanki tanrı onların küfürde devam etmelerini istiyor ki sonuçta cehennemde yaksın diye ifadeler var. Demek ki burada Muhammed'i mutlu kılmak için diğerlerini bilerek küfürde bırakıyor ki, cehennemde yansınlar. Bu niyet ayetlerde açık olarak geçiyor: '**Ey Muhammed! inanmıyorlar diye adeta kendini helak edeceksin! Biz dilesek, onlara gökten bir mucize indiririz de, ona boyun eğmek zorunda kalırlar.**'[519]

---

[515] Maide, 41

[516] Bakara, 144

[517] Ahzab, 65. Âl-i İmran, 176. Enam, 33. Nahl, 127. Kehf, 6. Neml, 70. Lokman, 23. Yasin, 76

[518] Âl-i İmran, 176

[519] Şuara, 3-4

Demek ki Allah onların yanmalarından yanadır ki, inanmaları için yardımcı olmak istemiyor. Yine az önceki ayetlerden birinde, 'Ben Allah olarak senin yüzünü göğe çevirdiğini görüyorum. Sen istiyorsun ki kıble Mescid'i Aksa'dan senin memleketin olan Kâbe'deki Mescid'i Haram'a çevrilsin. O bakımdan ben de bu konuda seni memnun ediyorum: Artık bundan, sonra kıble Mekke'deki Mescid'i haram olsun, ona yönelin diye ayet gönderiliyor.[520] Peki Mescid'i Aksa'ya inananlar ne yapsın, onların suçu ne, niye onları üzüyor diye sorulmaz mı? Demek ki özel bir tanrı ki, Muhammed için her şey yapıyor.

Az önceki ayetlerden biri de şöyle enteresan bir anlam içeriyordu. İnanmayanlar Muhammed'den şunu istiyorlar: "Biz senin Allah'tan geldiğine inanmıyoruz. Madem öyleyse o zaman Allahına söyle üzerimize taş yağdırsın da görelim." Buna karşı güya Allah, '**İçinizde Muhammed varken ben size nasıl kıyayım'**[521] anlamında ayet gönderiyor.

Kişiye özel benzer tanrılar Sumerlerde de vardı. Her kralın ayrı ayrı şahsi tanrısı vardı. Bellidir ki birçok konuda olduğu gibi bu önemli meselede de eski mitolojik inançlardan etkilenme söz konusudur.[522]

---

[520] Bakara, 144

[521] Enfal, 32 ve 33

[522] Bu konuda 'Sumerlerden İslama Kutsal Kitaplar ve Dinler' adı yapıtımda detaylı bilgi ve belgeler vardır.

32. BÖLÜM

MUHAMMED DAHA FAZLA YAŞASAYDI ACABA ONA BAŞKA AYETLER GELMEYECEK MİYDİ?

Kur'an'ın son oluşan surelerinden birinde şu açıklama var: '**Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim.**'[523] Bu paralelde farklı bir ayette de, '**Muhammed, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur.**'[524] deniliyor.

İşte İslam âlemi en çok bu iki ayeti kanıt göstererek, Muhammed'den sonra artık peygamberlik kapısının kapandığı, yeni bir peygamberin, yeni bir kitapla artık gelemeyeceği konusunda ittifak etmiştir. Zaten ayetlerin içeriği gayet nettir ki Kur'an ve Muhammed'le tanrı mesajları son bulmuştur.

Kur'an'ın genelinde olduğu gibi bu konuda da ciddi bir sorun söz konusudur. Mesela; eğer denilse ki tanrı günün koşullarına göre mesaj gönderir (ki daha önce de benzer bir açıklamam oldu) ve Muhammed'le İsa arasında da epey zaman geçmiş ki, zorunlu olarak toplum yeni bir tanrısal projeye muhtaç ve aynı gerekçe Tevrat ile İncil için de geçerli. O bakımdan tanrı gerek görüp zamanın koşullarına göre yeni mesaj ve elçiler gönder-

---

[523] Maide, 3. ayet...
[524] Ahzab, 40

miş; o zaman gerçekten telafisi zor bir sonuçla karşı karşıya kalınır. Çünkü nasıl olsa tarih boyunca şu anki sorunlar kadar büyük sorunlar olmamıştır. Çünkü eskiden taşla, sopayla ve zaman içinde de kılıçla savaşlar oluyordu. Şimdi ise teknolojinin tüm imkânları kullanılıyor ve eğer süper güçler istese 24 saat zarfında dünya yerle bir edilebilir. Mesela 2. Cihan Harbinde Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki bölgelerine atılan bombalar gibi. Hatta bugün daha tehlikeli olanları var. Bunlar bilinen şeyler. Nüfusun çoğalmasıyla birlikte gelen sorunlar dizboyu, oluşan devletler arasında sorunlar var, bazı devletlerde var olan etnik sorunlar, dinler arasında var olan sorunlar vs. Eğer tanrı zamanın koşullarına göre mesaj göndermişse, biz de insanız, neden bu modern çağda da bir kurtarıcı yeni bir formülle gönderilmiyor? Bir diğer husus da, eğer denilse ki, tanrı artık Muhammed'den sonra peygamber göndermeyecek, o zaman tanrıya haksızlık yapılmış olur. Çünkü bu şu anlama gelir ki, Allah'ın nesi varsa hepsini Kur'an'la bitirmiş. O zaman proje bakımından çok fakir bir tanrı çıkar karşımıza ki, bu, tanrı için uygun olmayan bir nitelik. Bir diğer inanılmaz durum da şu: Diyelim Muhammed 5 yıl daha yaşasaydı, topluma diyebilir miydi ki; 'Ey ahali! Kusura bakmayın, artık Cebrail gelmeyecek, Allah bütün mesajlarını bitirdi, ne gibi sorunlarımız varsa biz hepsini Kur'an'la halledeceğiz' gibi. Hayır; bunu demezdi ve Allah'tan farklı ayetler gelmeye devam edecekti. Çünkü en azından muhalefet bastıracaktı; insanlar ona gidip yeni şeyler soracaktı ve zaten o da vahiy artık gelmeyecek demezdi.

Allah 14 asırdır artık proje üretmediği gibi bundan sonra da üretmeyecektir iddiası, aslında farkında olmadan tanrıyı küçük düşüren bir düşünce. Bu şu anlama gelir ki, tanrının insanlık için nesi varsa, hep 14 asır önce Kur'an'da belirtmiş, artık fazla diyecek sözleri kalmamış anlamına...

33. BÖLÜM

KUR'AN'A GÖRE CEHENNEMDE SÜREKLİ KALMANIN NEDENLERİ

Acaba niye sonsuza kadar cehennemde yanmak!

Ben cehennemliklerin sonsuza dek orada niçin kalacakları konusuna girmeden, dikkatimi çeken bir noktayı dile getirmek isterim. Sumerler cehennemin yedi kapısına inanırlardı. Bunu, günümüze ulaşan tabletlerden öğreniyoruz.[525] Ancak Sumerlerde cennetin (**Dilmun**) kapılarından söz edilmiyor. Tam da burada şunu söylemek isterim: Kur'an genelde Ortadoğu'da o zaman var olan inançların bir harmanı olduğundan, benzer mitolojik inançlar bunların birer aktarımıdır. Basit bir örnek: Sumerlerde cehennemin kapılarıyla ilgili kesin rakam olduğu için Muhammed bunu Kur'anına almış ve **'Cehennemin yedi kapısı vardır'** demiştir.[526] Ancak Sumerlerde cennet kapılarının sayılarıyla ilgili herhangi bir bilgi olmadığı için, Muhammed de bu konuda Kur'an'da herhangi bir bilgi vermemiştir. Bu örnek önemli bir saptamadır. Yine Sumerlerde İnanna, **kur** denilen o günkü cehennemden eşini kurtarmaya gidince, halhal, bilezik ne varsa kullanır, üzerine alır. Muhammed de Kur'an'da cenne-

---

[525] S. N. Kramer, Tarih Sumer'de Başlar, s. 218 ve Sumer Mitolojisi, s. 165.
[526] Hicr, 44. ayet

te girenler için, '**Adn cennetlerine girerler, orada altından bilezikler ve inciler takarlar**' diyor.[527] Bunu derken de, muhatap olanlar erkeklerdir; erkekler kıyamet günü bilezik ve inciler takacaklarmış buna göre.

Kur'an'da cehennem hayli fazla işlenmiştir. Acaba hangi nedenlerden dolayı insanlar oraya girecek sorusuna yanıt aranırken, Kur'an'da bu konuda ilginç gerekçelerle karşılaşırız. Bir ayette cehennemden kurtuluşun zorluğu konusu anlatılırken, Allah'ın emirlerine uymayan insanlar, yeryüzünde olan her şey ve onun yanında bir o kadar daha kendilerinin olsa, cehennemden kurtulmak için hepsini fidye olarak verereceklerdi[528] deniliyor. Benzer örneklerle cehennem azabının ne kadar çetin olduğu vurgulanmak isteniyor.

Aynı ayet bir başka yerde de geçiyor: '**Küfre batanlar var ya, yeryüzündekilerin hepsi ve yanında bir o kadarı kendilerin olsa da kıyamet gününün azabından kurtulmak için hepsini fidye verseler, onlardan bu bile kabul edilmez. Korkunç bir azap vardır onlar için.**'[529] Demek öylesine çetin ki, ondan kurtuluş için bu dünya içindekilerle birlikte bir o kadar da ikinci bir dünya değerinde kişinin geliri olsa ve kurtulabilmesi için bu 2 dünyayı da feda etse yine fayda vermez. İşin mitolojik tarafı bir yana; tanrının özellikle 2 rakamını seçip üstelik de Kur'an'da iki kez tekrar etmesi ilginç bir şey. Bu fidyenin 2 rakamıyla ifade edilmesinin bir hikmeti var mı bilemiyorum.

Bir diğer ayette de, '**Deve, iğne deliğinden geçmeyene kadar onlar cennete giremezler**' deniliyor ve sebebine bakıldığında Allah'ın ayetlerini yalanlamak, inkâr etmek, kibirlenerek bunları kabul etmemek, ahireti inkâr etmek, Allah ve peygambere karşı çıkmak, Muhammed'le alay etmek, dinden dönmek, kâfir olarak ölmek, inanıyoruz dedikleri halde inanmamak (müna-

---

[527] Fatır, 33,

[528] Ra'd, 18

[529] Tevbe, 36

fıklık), Muhammed'le birlikte savaşa gitmemek gibi suçlardan dolayı insanlar sonsuza dek cehennemde yanacaklar. 'İşte bu gibi suçlular için cehennem ateşinden bir döşek ve üstlerinde de yine ateşten örtüler var' deniliyor Kur'an'da.[530]

Her ne kadar bu ve benzeri ayetlere göre cehennem sonsuzdur deniliyorsa da, aynı zamanda Kur'an'ın bazı cümleleriyle de çelişiyor. Bir yerde, **'Gökler ve yer var oldukça onlar cehennemde ebedi kalacaklar; ancak rabbin dilediği hariç'** deniliyor.[531] Tartışmalara neden olan bir diğer ayette de, '**Hem ebedi kalacaklar'** diye ifade ediliyor, hem de akabinde **"asırlarca"** kavramı kullanılıyor.[532] Sözünü ettiğim tartışma ve çelişki şöyle: Her ne kadar bu cennet-cehennem kuru bir iddia da olsa, yine İslam felsefesi içinde kalarak çelişki ve uyumsuzluklar çok net. Çünkü İslami anlayışa göre göklerle yer sonsuza dek var olmayacak, bir gün gelip onlar da yok olacak. Yani aynı ayette hem sonsuza dek cehennemde kalacaklar ifadesi var, hem de orada kalmaları, göklerle yerin var olmalarıyla ilişkilendiriliyor ki, o zaman bir tarafın yanlış olması gerekiyor: Ya yerle gökler de devamlı kalacak, ya da cehennem sonsuza dek olmayacak demek icabeder. Halbuki yukarıdaki ayetler ve daha nicelerinde, Allah'a göre hareket etmeyen bazı insanlar sonsuza kadar cehennemde yanacaklar şeklinde kesinlik var. Ama belirtildiği gibi az önceki ayette farklı bir durum söz konusu.

Ayette şöyle dikkat çekici bir istisna da var: Yerle gökler var oldukları sürece cümlesinden sonra **'Ancak rabbin dilediği hariç'** ifadesi geliyor. Hem sonsuza dek orada kalacaklar deniliyor, hem de, Allah'ın dilemesi hariç, deniliyor ve burada bunların bir gün tahliye olabileceği yönünde kapı açık bırakılıyor. Yine buna benzer yukarıda geçen bir ayet vardı: **Deve, iğne deliğinden geçmeyene kadar onlar cehennemden kurtulmazlar.**

---

[530] Araf, 40, 41; Bakara, 257, Âl-i İmran, 116, Maide, 80, Araf, 36, Tevbe, 17; Rad, 5; Tevbe, 63; Âl-i İmran, 88, Kehf, 106; Bakara, 217; Tevbe, 68 ve 95

[531] Hud, 107

[532] Nebe, 23

Bu cümleden, sonuçta o cehennemden bir tahliye işareti algılanıyor. Şöyle ki, madem Allah her şeye gücü yetendir; o halde onları özgürlüklerine kavuşturmak istediğinde bir gün deveyi iğne deliğinden geçirir ve hepsini de serbest bırakır.. Bellidir ki bu cehennemden kurtulma konusunda bir oyun, bir hile söz konusu. Aslında her şey gayet açıktır ki, Kur'an'a göre tanrının emrini dinlemeyenler, cehennemde sürekli kalacaklar. Bunun yorumu yok. Somut bir ayet vereyim: 'Bir de dediler ki: "Bize ateş, sayılı birkaç günden başka asla dokunmayacaktır." Sen onlara de ki: "Siz bunun için Allah'tan söz mü aldınız? -Eğer böyle ise, Allah verdiği sözden dönmez.- Yoksa siz Allah'a karşı bilemeyeceğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz? Evet, kötülük işleyip suçu benliğini kaplamış (ve böylece şirke düşmüş) olan kimseler var ya, işte onlar cehennemliklerdir. Onlar orada ebedi kalacaklardır.'[533] Aynı tema Âl-i İmran suresinde de dile getirilmiştir.[534] Bir başka kanıt da Taha suresinden. Burada, 'Şüphesiz, kim Rabbine günahkâr olarak varırsa, kesinlikle ona cehennem vardır. Orada ne ölür, ne de (güzel bir hayat) yaşar' deniliyor.[535] Diğer taraftan farzedelim ki cehennem var, böylesine bir ceza da var; ama 50-60 yıllık bir dünya hayatına karşı tanrının kalkıp sonsuza kadar bir ceza vermesi, bir kere tanrıya yakışmaz. Daha net bir ifadeyle, dünyanın gelmiş geçmiş en zalim yöneticileri bile bunu yapmazken kâinatın yaratıcısı diye iddia edilenin böyle ağır bir ceza vermesi izah edilebilir bir durum değil. Kaldı ki, eğer o insanlar tanrının dediğini yapmamışlarsa da, bunu, onların icat ettikleri bir bağımsız akılla değil; tersine tanrının onlara, kötülükleri işlemeye müsait olarak verdiği akılla yapmışlardır. Bir de, zaten tanrı Kur'anında evrensel bir barış formülü, savaşsız bir dünya düzeni gibi makul öneriler içeren bir projeden de söz etmiyor. Bol bol namaz kılın, bana inanın, bana ortak koşmayın, benim için savaşa gidin, hatta bana inan-

---

[533] Bakara, 80, 81

[534] Âl-i İmran, 24. ayet

[535] Taha suresi, 74. ayet

mıyorlarsa anne babanızla bile savaşın[536] gibi korkunç teklifler sunuyor. Yani eğer insanoğlu, tanrının dediği biçimde hareket etmiyorsa, burada suç insanın değildir.

Bundan amacım, böylesine bir inanç, toplumu korkutma amaçlı olmakla birlikte mitolojik kökenlidir. Kaldı ki konuya ilişkin var olan cümleler arasında net çelişkiler de var. Bazıları yorumlarla kurtarmaya çalışmışlarsa da bunun kurtarılacak yanı yoktur. Güya onlara göre şu an var olan dünya ile evren yok olacak, tekrardan yepyeni bir dünya ile yepyeni bir evren yaratılacak ve onlar artık sürekli var olacaklar. Böylece cehennemde devamlı kalma kavramıyla göklerle yer var oldukları sürece cümleciği arasında bir çelişki kalmayacak diyorlar. Çünkü o zaman gökler ve yer sürekli var olacaklar. Anlaşılan, bu İslam filozofları bu kadar cezanın ağır olduğu konusunda değil de; nasıl Kur'an'a bir kılıf uydurulacak, çelişkiler nasıl yok olacak diye düşünüyor, onlar için bu önemli. Demek ki onlar cezayı normal karşılıyorlar. Az önceki savunmayı yaparken de, kanıt olarak İbrahim suresi 48. ayetini gösteriyorlar. Bu ayette deniliyor ki; kıyamet günü yer ayrı bir yer, evren de ayrı bir evrene dönüşecek. Tabii ki yine bu çare değil. Çünkü o zaman Allah'la beraber Allah'ın var ettiği yaratıklar (kıyamet sonrası yeni yaratılacak olan yerle gökleri kastediyorum) sonsuza dek beraber var olmaya devam edecekler. Peki nasıl olur? Eğer buna evet diyorsak, o zaman hemen şunu da diyebiliriz; var olan bu kâinat da niye ebedi kalmasın? Yani bu da sürekli vardır ve kimileri ölecek, kimileri de doğacak ve bu devridaim sonsuza kadar devam edecek. Benzer iddianın hiç inandırıcı yanı olur mu?

Eskilerin cehennemle ilgili bu bakış açıları, aslında bir bakıma da onların düşünce yapısını, insanlıklarını, evrimlerinin hangi aşamada olduklarını... gösteriyor. Yani kişinin fikri ne ise zikri de odur misali.

---

[536] Tevbe, 23, 24 ve 123 ile Mucadele, 22

34. BÖLÜM

CEHENNEMDEKİ YİYECEK VE İÇECEKLER

Bu başlıkta, Kur'an'a göre cehennemde varlıkları söz konusu olan yiyecek-içeceklerden bahsedeceğim. Kur'an'ın değişik yerlerinde, peygambere inanmamanın cezası olarak cehenneme girecek olan insanların içeceği suyun kaynar ve irinden olduğu ifade ediliyor.[537] Kur'an'da 3 surede bir diğer yiyecek maddesi de '**Zekkum**' diye anlatılıyor.[538] Bununla ilgili, "**Şüphesiz biz Zekkumu zalimler için bir imtihan aracı kıldık. O, cehennemin dibinde biten bir ağaçtır. Onun tomurcukları** sanki **şeytanların kafalarıdır. Cehennemlikler ondan yiyecekler ve onunla karınlarını dolduracaklardır.'**[539] "**Üstüne de o kaynar sudan, kanmak bilmez susamış develerin suya saldırışı gibi içeceksiniz**" deniliyor.[540]

Sunduğum bu ayetlerle ilgili söylenecek bazı şeyler var, fazla uzatmadan hemen değinmek istiyorum. Bir kere cehennem denince hemen ateş korları, lavlar, yanardağlar gibi alevler akla gelir. Dolayısıyla ateşle ağacın (zakkum) nasıl bir arada olacağı

---

[537] İbrahim, 16; vakıa, 35; Nebe, 25; Sad, 57
[538] Duhan, 43-49; Saffat, 62-66; Vakıa, 51-55
[539] Saffat, 63-66
[540] Vakıa, 54 ve 55

da merak konusu. Neyse, diyelim tanrıdır her şeye kadirdir, bunu da yapabilir. Bir diğer dikkat çekici nokta, o zekkum ağacının tomurcuklarının şeytan kafaları gibi olması. Kabul edelim ki şeytan vardır; ama mademki bu işin muhatabı insanoğludur; o halde tanrının kalkıp da insanların görmediği ve tanımadığı bir şeytana benzetmelerde bulunması ne anlama gelir ki! Bir başka ilgi çekici ifade de, cehennemdekilerin o sıcak suyu içerken, kanmak bilmeyen susamış develerin suya saldırmaları gibi o suya hücum etmeleri. İnandırıcılığı şöyle dursun; bir kere tanrının kalkıp kendi yarattığı insanlar hakkında bu kabil terim ve kavramları kullanması, pek şık bir tabir değildir. Anlatılanlar mitolojik olmakla beraber, Kur'an'da anlatılan tanrının çok kızgın olduğunu gösteriyor, proje göstermek yerine ancak inanırlığı olmayan tehditler savuruluyor.

35. BÖLÜM

CEHENNEMDE ÖNEMLİ CEZA YÖNTEMLERİ

'Şüphesiz ayetlerimizi inkâr edenleri biz ateşe atacağız. Derileri yanıp döküldükçe, azabı tatmaları için onların derilerini yenileyeceğiz.'[541] Onlar orada ne ölürler, ne de cezaları bitecek.'[542] **'Bel kemiklerini kıran bir felakete uğratılacaklarını, bacaklarının birbirlerine dolanacaklarını'** söylüyor Kur'an.[543] **'Bu azap sana layıktır, layık! Evet, layıktır sana, layık.'**[544] Daha sonra buraya niçin girdikleri konusunda şu açıkla yapılır: **'Cehenneme gireceklerden sorular sorulur ve onlara şöyle denir: "Sizi Sekar'a (cehenneme) ne soktu, niye burayı hakkettiniz?" Onlar, "namaz kılmadık, fakirlere yemek yedirmedik, batıl şeylere inananlarla birlikte olduk ve kıyamet gününe inanmadık" diye yanıt verecekler ahiret âleminde.'**[545]

---

[541] Nisa, 56.
[542] Fatır, 36
[543] Kıyamet, 25, 28
[544] Kıyamet, 31-35
[545] Muddesir, 41-46

Bu ayetlerin başında da buraya girecek olanların Muhammed'e sihirbaz deyip de ona inanmayan kişiler olarak tanımlanmış.[546] **'Biz zalimlere öyle bir ateş hazırladık ki, onun alevden duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmıştır. (Susuzluktan) feryat edip yardım dilediklerinde, maden eriyiği gibi, yüzleri yakıp kavuran bir su ile kendilerine yardım edilir. O ne kötü bir içecektir!'**[547] **'Cehennemin bir çeşidi de 'Sakar'dır. Bu öyle bir yer ki, geride bir şey bırakmaz, derileri de kavurur.'**[548] Küfre sapanlar için cehennemde, 'Ateşten giysiler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülmektedir- Bu suyla, karınlarının içindekiler ve derileri eritilir. Bunlar için bir de demirden kamçılar var. Istırap yüzünden oradan her çıkmak istediklerinde, tekrardan oraya geri döndürülürler: Onlara, "Tadın şu yangın azabını!" denilir.'[549]

Aynı korkutma ayeti başka bir yerde de geçiyor: **'Sapmış olanların varacakları yer ateştir. Oradan her çıkmak istediklerinde, oraya geri çevrilirler. Ve onlara şöyle denir: "Yalanlayıp durduğunuz ateş azabını tadıverin!"**[550] Değişik bir ayette, **'Gün olur, cehennem ateşinde onların üzerine lav dökülür de bununla onların alınları, sırtları dağlanır'**[551] deniliyor. Yine, **'Ateşten çıkmak isterler ama ondan çıkamayacaklardır. Onlar için tepelerinden hiç inmeyecek bir azap vardır.'**[552] '(O gün) zulmetmiş olan herkes, eğer yeryüzündeki her şeye sahip olsa, kendini kurtarmak için onu fidye olarak verir.'[553] deniliyor.

---

[546] Muddesir, 16-26
[547] Kehf, 29
[548] Muddesir, 28-29
[549] Hac, 19-22
[550] Secde, 20
[551] Tevbe, 35
[552] Maide, 37
[553] Yunus, 54

Peygambere inanmayanlara uygulanacak bir diğer ceza tipi, '**Onları kıyamet günü körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzüstü süründürerek cehenneme göndermek ve o cehennemin ateşi dindikçe, onları yakacak olan çılgın ateş artacak**' diye belirtiliyor.[554] Bu yüzüstü cehenneme doğru süründürme cezası değişik ayetlerde işlenmiştir.[555] **Hatta bazı ayetlerde suçlular dizüstü cehenneme terk edilecekler diye net açıklama var.**[556] **Bazı yerlerde de susuz bir biçimde cehenneme sevkedileceklerdir** denir.[557] Bir yerde de, '**Öbür âlemde tanrı katında suçlu görünenlerin yüzleri cehennemde bir yandan bir yana ateşte döndürülecek'** diye söz edilir.'[558] Yani bir bakıma döner kebabı veya bizim yörede meşhur olan büryan kebabı gibi onlardan çevirme yapılacak.

Diğer bir ayette de, '**Kimler kötü amel işlemişse, yüzüstü ateşe atılırlar. (Onlara), "Ancak yaptıklarınızın karşılığını görüyorsunuz" denecek.'**[559] **'Ateş yüzlerini yalar ve onlar orada sırıtır kalırlar. Allah, "Ayetlerim size okunuyordu da siz onları yalanlıyordunuz, değil mi?" der.'**[560]

En ilginci, Allah'ın onlara kızıp, "**Aşağılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!**" demesi.[561] Farklı bir yerde de, '**İnkâr edenler, yüzlerinden ve sırtlarından ateşi savamayacakları ve hiçbir yardım da görmeyecekleri vakti bir bilseler!'**[562] **'O gün, suçluları zincirlere vurulmuş olarak görürsün. Gömlekleri katrandandır. Yüzlerini de ateş bürüyecektir.'**[563] denmesidir.

---

[554] İsra, 97
[555] Furkan, 34; Kamer, 48
[556] Meryem, 72
[557] Meryem, 86
[558] Ahzab, 66
[559] Neml, 90
[560] Müminun, 104-105
[561] Müminun, 108
[562] Enbiya, 39
[563] İbrahim, 49-50

Farklı bir ceza yöntemi de Allah'a inanmayıp da başka şeylere tapanlar put ve diğer eşya gibi (her ne ise), taptıklarıyla birlikte cehennemin odunu olacaklar diye belirtiliyor ve devamla, **'Onlar ilah olsalardı bir kere buraya girmezdi'**[564] ifadesi kullanılıyor.

Anlaşılan, cehennemin kadrosu hayli geniş: Muhammed'e inanmayanlar ve taptıkları her ne malzeme varsa hepsi birlikte cehennemde toplanacakmış.

Bir de cehennemliklere zincirler vurulacakmış Kur'an'a göre...

Kur'an'ın birçok yerinde, cehenneme girecek insanların **boğazlarına zincir ve demirler** (tabir caizse köpek tasması gibi) **takılacak** diye söz ediliyor.[565] Hatta bazı ayetlerde bu zincirlerin uzunlukları bile belirtilmiş: 70 arşın diye.[566] Üstelik bu zincir vurma olayı, Kur'an'da defalarca tekrarlanmıştır.

---

[564] Enbiya, 98, 99

[565] Yasin, 8; Rad, 5; Mümin, 71; İnsan suresi, 4; Sebe, 33

[566] Hakka, 30-32.

36. BÖLÜM

MUHAMMED'İN AMACI, ALLAH RIZASINI KAZANMAKMIŞ!

Kur'an'da, Allah rızası için tanrı mesajlarını insanlara duyurma konusunda başta Muhammed olmak üzere çeşitli peygamberlerden de alıntılar var; birkaç ayet vereyim.

Nuh peygamberle ilgili örnekler:

1.) "Eğer yüz çeviriyorsanız, sizden zaten hiçbir ücret istemedim. Benim ücretim, ancak Allah'a aittir.'[567]

2.) "Ey kavmim! Uyarılarıma karşı ben sizden herhangi bir mal da istemiyorum. Benim mükâfatım ancak Allah'a âittir."[568]

3.) "Buna karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir. "[569]

Aslında bu üç cümle tek bir cümle halinde de yazılabilir; ancak ibret olsun diye ben ayrı ayrı yazdım. Anlaşılan, Muhammed farklı zamanlarda aynı konuyu işleyince, farkında olmadan hep aynı şeyleri tekrarlamıştır. Bu, Kur'an'ın göze çarpan en bariz özelliğidir. Bunu burada bir daha hatırlatmış olayım.

---

[567] Yunus, 72.
[568] Hud, 29.
[569] Şuara, 109.

Muhammed peygamberle ilgili birkaç örnek ayet:

1.) 'İşte, o peygamberler, Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. (Ey Muhammed!) Sen de onların tuttuğu yola uy. De ki: "Bu tebliğe karşı sizden bir ücret istemiyorum. O (Kur'an), bütün âlemler için ancak bir uyarıdır."[570]

2.) 'De ki: "Sizden herhangi bir ücret istemişsem o sizin olsun. Benim ücretim ancak Allah'a aittir. O her şeye hakkıyla şahittir. "[571]

3.) 'De ki: "Ben buna (tebliğ/duyuru görevime) karşılık sizden, sevgiden başka bir ücret istemiyorum."[572]

Hud peygamberle ilgili örnekler:

1.) "Buna (duyurma/anlatmaya) karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir."[573]

2.) 'Ey kavmim! Ben buna karşı sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, ancak beni yaratana âittir.'[574]

Salih peygamberden bir örnek:

"Buna /tebliğe karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir."[575]

Lût peygamberden bir örnek:

"Buna karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir. "[576]

---

[570] En'am, 90
[571] Sebe, 47
[572] Şura, 23
[573] Şuara, 127.
[574] Hud, 51
[575] Şuara, 145
[576] Şuara, 164.

Musa'nın kayınpederi Şuayip peygamberden bir örnek:

"Buna karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir. "[577]

Görüldüğü gibi sadece Muhammed değil; bu mitolojik inançların önemli isimleri de aynı taktiği (Allah rızası için çalışma iddiasını) vurgulamışlardır.

Muhammed birçok konuda peygamber denilen eski insanları taklit ettiği gibi, işin içinde yarar vardır diye **'Allah rızası için çalışma'** konusunda da aynı anlayışı sürdürmüştür. Bundan yegâne amacı, davasına inandırıcılık kazandırmaktır. Peygamber diye bilinen ve az önce adları geçen şahısların hayat hikâyeleri Tevrat'ta daha detaylı geçiyor. Kaldı ki Allah rızası için çalışmak güzel bir cümle. Dolayısıyla onlar kullanmışlar ve o toplumlarda artık bir kültür, bir inanç olarak oturmuş. Muhammed bu mirasın bir devamı olduğu için kendisi de aynı taktikten yararlanmıştır. Ben burada şunu diyeceğim: Muhammed'in, Zeyd'in hanımı Zeynep'i usulsüz bir biçimde ele geçirmesi ve Zeyd'i evlatlıktan azletmek için Ahzab suresine bir iki kez ayet yazması, Hayber baskınında Safiyye'nin eşini canlı olarak yakalayıp öldürmesi ve sonunda Safiyye'yi nikâhı altına alması, Beni Kureyza Yahudilerini canlı olarak yakalayıp kılıçtan geçirerek Medine'de bir çukura doldurması, bir çobanı vurmuş, develerini almışlar diye Uyeyne kabilesinden birkaç insanı işkence ile öldürmesi, hanımlarını kontrol altında tutabilmek için birçok ayet oluşturup Ahzab suresine yazması, Yahudilerden nefret ederek kendi Kur'anına, tanrı onlardan maymun ve domuzlar yaratmıştır diye yazması, cana can ve organa karşı aynı organa kısas gerekir diyen bir Muhammed'e, herhalde Allah rızası için çalışmıştır denemez. Bunları birer hatırlatma örneği olarak anlattım. Benzerleri Kur'an'da ve İslam tarihinde çoktur. Allah rızası için çalışıyorum derken, icraatında baştan beri izahına çalıştığım olaylar var. Bunlarda Allah rızası varsa bu ayrı, bunu bilemem!

---

[577] Şuara, 180.

37. BÖLÜM

MUHAMMED, TAKTİKTE GAYET USTAYDI

Kur'an'da Allah diyor ki:

'Eğer o elçi (Muhammed) bize (Allah'a) iftira ederek bazı sözler uydurmaya kalkışsaydı, elbette ki biz, bundan ötürü kuvvetle onu yakalar, şahdamarını keserdik. O zaman sizden hiç kimse ona engel de olamazdı.'[578]

'Eğer biz sana sebat vermiş olmasaydık az kalsın onlara biraz meyledecektin. İşte o zaman sana, hayatın da, ölümün de katmerli acılarını tattırırdık. Sonra bize karşı kendine hiçbir yardımcı bulamazdın.'[579]

'Ey Muhammed! Biz çok iyi biliyoruz ki söyledikleri elbette seni incitiyor. Onlar gerçekten seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler Allah'ın ayetlerini inadına inkâr ediyorlar.'[580]

'Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni duyur. Eğer bunu yapmazsan onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun.'[581]

---

[578] Hakka, 44-47

[579] Isra, 74-75.

[580] En'am, 33:

[581] Maide, 67:

Bu ayetlere bakılırsa benim gibi Kur'an'ı ve Muhammed'i eleştirenlerin işi çok zor olmalıydı. Allah hemen benim şahdamarımı kesmeliydi ve hiç kimse de beni ondan kurtaramayacaktı. Az önceki ayetlerden birinde, 'Eğer Allah Muhammed'e yardım etmeseymiş, az kalacakmış ki Muhammed'in kendisi inanmayanlara meyledecekmiş ki, o zaman Allah ona, hayatın da, ölümün de katmerli acılarını tattıracakmış ve hiçbir yardımcı da onu Allah'ın bu cezasından kurtaramayacakmış' diye ayet geçti.[582] Bir diğerinde de, 'Eğer Muhammed Allah'a atfen iftira şeklinde bu Kur'an iddiasında bulunsaydı, ben Allah olarak onu kuvvetle yakalar, sonra şahdamarından keserdim ve hiç kimse de buna engel olamazdı' diyordu.[583] Ben de burada 'Acaba gerçekten böyle mi olacaktı?' diyorum. Hakikaten çok ilginç bir taktik. Tabii ki kendisi biliyor ki, ona yapılacak bir şey yok; ancak geniş halk kitlesi bunu bilmediği için onları bu yöntemle etkilemeye çalışmış. Yalnız bu iddianın gerçek olmadığını, ancak Muhammed'in şahsi taktikleri olduğunu bilenler de Muhammed ve yandaşları tarafından, katli vaciptir diye fiziki olarak ortadan kaldırılıyordu. İşi sağlama bağlamak için, bir bakıma insanlara, 'Bakın Allah beni uyarıyor, görevinde ihmalkârlık etme. Aksi takdirde sana en ağır cezayı veriyorum diyor' şeklinde sanki kendisi bunu yapmak mecburiyetinde olduğunu ispatlamak için benzer ayetleri oluşturmuş; yoksa işin içinde Allah yok ve olamaz da. Çünkü Kur'an'da olup bitenler belli, ortalıkta olağanüstü bir durum söz konusu değil ki, insan bunun doğru olduğuna inansın...

---

[582] Isra, 74-75
[583] Hakka, 44-47

38. BÖLÜM

KUR'AN'DAN BİRKAÇ MUCİZE

Burada, Kur'an'da mucize olarak geçen birkaç hadiseyi özet halinde sunmak isterim. Her ne kadar sayın İlhan Arsel ve Turan Dursun kendi kaynaklarında bunları yeterince işlemişlerse de, yine özetleyerek birkaçını yazmak isterim. Buraya alacağım olaylar öyle yorum falan değil; tartışmasız ve net bilgilerdir. Kur'an'daki tanrısı bunları anlatmakla, biz insanoğullarına kendi büyüklüğünü kanıtlamak istemiş olmalı ki, bu şekilde kendi kitabına almış. Bakalım benzer mucizeler onun varlığını mı ispatlar, yoksa varlığına gölge mi düşürür, izleyelim:

1.) 'Bunun üzerine biz de kulaklarını tıkayarak mağarada onları yıllarca uyuttuk."[584] dedikten sonra devamla onların bekledikleri süreyi de net bir rakamla belirterek, **'Onlar, mağaralarında üç yüz dokuz (309) yıl kaldılar (uykuda)**[585] diyor. Bu hadisenin anlatıldığı bölüm 110 ayetten oluşuyor. 9. ayetten 26. ayete kadar bu olay anlatıldığı için ve bu surenin 9. ayetinde **'Kehf'** kelimesi geçtiği için artık bu surenin adı Kehf suresi olmuştur. Kur'an'da anlatılan mitolojiye göre Kehf, 6-7

---

[584] Kehf, 11
[585] Kehf, 25

kişilik bir insan grubunun köpekleriyle birlikte içinde 309 yıl uykuda kaldıkları mağaraya denir. Burada Kur'an tanrısı diyor ki, ben bunları mucize olarak bu kadar yıl bir mağarada uyuttuktan sonra, tekrar onları uyandırdım ve eskisi gibi belli bir süre hayata devam ettiler.

2.) Kur'an'da anlatılan olağanüstü olaylardan biri de Nuh adında bir peygamberin 950 yıl yaşamış olması. Anlamsız olmakla birlikte; bu tarih Tevrat'tan bir kopyadır. Çünkü Nuh'un bu kadar yıl yaşadığı Tevrat'ta da geçiyor. İşte tanrı bunu Tevrat'tan alıp yeni kitabı Kur'an'da tekrarlamakla, insanlık için olağanüstü bir şey yaptığını vurgulamak istiyor. Nuh'un yaşı hakkında her iki kitaptan ilgili yerleri aşağıya alıyorum.[586]

Söz Nuh'tan açılmışken, burada farklı bir noktaya işaret edelim: Nuh olayı nerdeyse Kur'an'ın hemen hemen her suresinde anlatılmıştır. Bir ipucu vermek için kısa bir bilgi iletmekte fayda var. Nuh ve ona bağlı insanların kurtulduğu ve kendisine inanmayanların battığı, Kur'an'ın değişik surelerinde defalarca dile getirilmiştir.[587] İsim olarak Nuh kelimesi Kur'an'da 43 kez ve 29 surede anılmıştır. Ayrıca Kur'an'ın 114 suresinden bir sure Nuh adı ile anılmaktadır. 28 ayetten oluşan bu sure baştan sona kadar Nuh'tan söz ettiği için bu ismi almıştır. Nuh'la ilgili efsanenin Kur'an'da ne kadar anlatıldığını anlamak için sanırım bu kısa ipucu yeterli.[588]

3.) Yine Salih peygamber isminde birinin hikâyesi anlatılıyor Kur'an'da ve birçok yerde tekrarlanıyor; sadece özetini ve-

---

[586] Kur'an'dan Ankebut suresi, 14. Tevrat, Tekvin bölümü, 9/29

[587] Araf, 64, ; Yunus, 73; Hud, 37 ve 42; Enbiya, 76 ve 77; Furkan, 37; Şuara, 119 ve 120; Saffat, 76 ve 78; Ankebut, 14 ve 15.

[588] Nisa, 163; Âl-i İmran, 33; A'raf, 59 ve 69; En'am, 84; Tevbe, 70; Yunus, 71; Hud, 25, 32, 36, 42, 45, 46, 48, 89;İbrahim, 9; İsra, 3 ve 17;Meryem, 58; Hac, 42; Enbiya, 76; Müminun, 23; Furkan, 37; Şuara, 105, 106 ve 116; Ankebut, 14; Saffat, 75 ve 79; Sad, 12; Gâfir, 5 ve 31; Şura, 13; Kaf, 12; Zariyat, 46; Necm, 52; Hadid, 26 ve Nuh 1. ayetler.

riyorum. Allah güya bir kaya parçasından bir deve çıkarmış ve o bölgedeki insanlara, buna karışmayın, demiş. Su sırası bir gün devenin, bir gün de siz insanların olsun, demiş. Ancak sonuçta Salih peygamberin kavmi bu yasağı çiğneyerek deveyi kesmiş. Buna karşı tanrı, müthiş bir gürültüyle onları yok etmiş.[589]

4.) Yine Kur'an'da olağanüstü diye anlatılan hadiselerden biri de, meşhur kudret helvasıyla bıldırcın kebabı. Özeti şu: Güya Musa önderliğinde İsrailoğulları Mısır'dan çıkıp çöle gelince, yiyecek bir şey bulamamışlar. Fazla sıcak olduğundan çölde sıkıntıyla karşı karşıya kalmışlar. İşte onlara iyilik yapmak üzere, tanrı mucize olarak kendilerine yukarılardan bıldırcın kuşları göndermiş; uzun zaman bu kuşları yiyerek yaşamlarını sürdürmüşler. Yanısıra tanrı kendilerine kudret helvasını da gönderdiğini söylüyor aynı ayetlerde. Ayrıca o çölde kavurucu sıcaklıkta yanmasınlar diye bulutu da üzerlerine şemsiye gibi tuttuğunu yazıyor Kur'an. Herhalde bu çok önemli olsa gerek, Kur'an'da birkaç kez tekrarlanıyor.[590] Ama İsrailoğullarına bu iyiliği yapan tanrı, bakıyoruz günün birinde bu sefer, onları maymun ve domuzlara çevirdim, diyor. Aynı kişiler hakkında biri pozitif, diğeri de negatif olmak üzere iki farklı mucize gösteriyor![591]

Yine Kur'an'da Musa'ya 9 mucize verildiği anlatılıyor.[592] Bunların bir kısmını sayarken, tufan, üzerlerine çekirge, kurbağa ve haşereler yağdırmak, Nil nehrini kana çevirip onları bu şekilde cezalandırmak, kendilerini suda boğdurmak,[593] Musa'nın bastonunu yere atması sonucu bastonun ejderhaya dönüşmesi,[594] Musa'nın elini koynundan çıkarması sonucu, eli-

---

[589] Hud suresi, 4-68; Şuara, 155-158; Kamer, 28-31
[590] Bakara suresi, 57 A'raf, 160; Taha, 80
[591] A'raf, 166 ve Maide, 60
[592] İsra, 101 ve Neml, 12
[593] Araf, 133 ve
[594] Şuara, 32

nin bembeyaz oluvermesi[595] gibi mucizeler hep Kur'an'da anlatılıyor. Kur'an'da peygamber diye geçen 24 kişi ile Hızır ve büyük İskender hakkında benzer mucizeler sıkça anlatılmıştır. Tabii ki Kur'an'da bunlara benzer efsaneler çok. Amacım, bu tür mitolojileri anlatmak değil; ancak bu eserimde Kur'an'ın tanrısını yine Kur'an'daki bilgilere göre anlatırken, kısa bir numune vereyim istedim.

---

[595] Şuara, 33

SONSÖZ

Kimileri bu çalışmamdaki uslubu sert bulabilir. Ancak dikkat edilirse, gündeme alınan tüm konular Kur'an'dan seçilmiştir ve bir savcının iddianamesinde sıraladığı yasa maddeleri gibi teker teker geçtiği yerler belirtilmiştir. Durum bu iken, yazılarımın sert olduğu imajı yanlıştır.

Kur'an'da, '**Siz erkeklere karşı başkaldırmalarından endişe duyduğunuz kadınlarınıza nasihat edin, onları yataklarında yalnız bırakın ve onları dövün**' ayeti varsa (ki vardır)[596] ve ben bunu açıklıyorsam, burda benim kusurum ne, sertliğim nerede? Yine Kur'an'da, '**Eğer bir kadın kocasının kendisine karşı başkaldırmasından endişe ediyorsa, o zaman uzlaşarak aralarını düzeltmelerinde ikisine de bir günah yoktur. Uzlaşmak daha hayırlıdır**' deyip aynı eylem için iki cins arasında farklı uygulamalar öneriliyorsa ve ben de kalkıp bunu açıklıyorsam, bunun sertlikle ne alâkası olabilir!

Kur'an'da defalarca erkekler için, '**Sizi cennette bekleyen öyle dilberler var ki, onlara daha önce ne bir insan ne de bir cin dokunmamıştır** (yani bakireler)'[597] denilerek erkekleri sevindirirken; Müslüman kadınlar da dini görevlerini yerine getirmekle mükellef oldukları halde onlar için ahiretteki erkek huri-

---

[596] Nisa suresi, 34. ayet

[597] Rahman suresi, 56 ve 74. ayetler

lerden hiç söz edilmiyor. (İçerik inandırıcı olmakla birlikte benim için burada önemli olan Kur'an'ın iki cinse farklı bakışı) ve aynı paralelde, '**Kendileriyle yaşıt olan, göğüsleri çıkmış** (memeleri başkaldırmış demek istiyor, böyle demekle de erkeklerin iştahını kabartmak istiyor) **genç kızlar vardır (cennette)** deniliyor.[598]

Diğer bir ayette, '**Allah'a ve Resulüne savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışanların cezaları; ancak öldürülmeleri yahut asılmaları veya ellerinin ve ayaklarının çapraz olarak kesilmeleri yahut da sürgün edilmeleri**' anlamında çok ağır bir ceza söz konusu.[599] Müslümanlarla kâfirlerin savaşmaları durumunda (ki burada Bedir harbi kastediliyor), '**Ben Allah olarak kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Şimdi vurun boyunlarının üstüne, vurun onların bütün parmaklarına**' deniliyor Kur'an'da![600] Yaratıcının insanlara parmak doğramayı önermesi, bunu meşru kılması nasıl olur! Buna ek olarak, '**Hırsız erkek ile hırsız kadının ellerini kesin**',[601] '**Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş kısas edilir. Yaralar da kısasa tâbidir.**'[602] '**Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre karşı hür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın kısas edilir.**[603] **Ey akıl sahipleri, kısasta sizin için yaşam vardır**'[604] gibi sözlerin yaratıcıya mal edilmesi normal mi?

Yine farklı bir dille bunu tekrar gündeme getirerek, '**Haklı bir sebep olmadıkça, Allah'ın, öldürülmesini haram kıldığı**

---

[598] Nebe, 33, 34
[599] Maide, 33
[600] Enfal, 12
[601 Maide, 38
[602] Maide, 45
[603] Bakara, 178
[604] Bakara, 179

cana kıymayın. Kim haksız yere öldürülürse, biz onun velisine/akrabasına yetki vermişizdir. Ancak o da (veli de kısas yoluyla katili öldürürken) **öldürmede meşru ölçüleri aşmasın'**[605] denilen bir yapıt, nasıl insan ötesi bir yaratıcıya mal edilir ki?

'**Size** (İsrailoğullarını kastederek) **kudret helvası ile bıldırcın kuşunu indirdik**[606] diyen ve insanoğlunu eşeğe layık görüp, **'Binesiniz diye ben size atları, katırları ve eşekleri yarattım'**[607] diyen bir kutsal kitabın tanrısal boyutu olabilir mi? Tarih boyunca savaş nedeni olmayan kadınlar, nasıl olur da savaşlarda müslümanların eline geçince, **'Bunlar, Müslümanlar tarafından cariye olarak kullanılabilir'** fetvasına maruz kalır ve müslümanlara peşkeş çekilir, bu olacak iş mi![608] Böyle bir söz nasıl tanrıya mal edilir? İnsanlar için defalarca, **'Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha da beterdir'**[609] diyen, insanoğlu için, **'alçak'**,[610] **'soysuz'**,[611] **'burnunu kıracağım'** gibi ifadeleri kullanan,[612] **'eşek'**[613] **'köpek'** benzetmesi yapan[614] bir mentalite nasıl tanrısal olabilir!

Hele bir yaratıcı ki, madem insanların beyni/bilgisayarı onun yapısı ve aynı zamanda da kontrolündedir, kalkıp insanı barışa göre monte etmeyip, tam tersine **'Ben savaşlarda inananlara her türlü yardımı yaparım'** deyip de **'Bedir savaşında**

---

[605] İsra, 33

[606] Kur'an Ve Tevrat'ın Allahı, güya bir zamanlar Hz Musa ve kavmine yukarılardan bunları mucize olarak göndermiş. Bakara suresi, 57. A'raf suresi 160 ve Taha suresi 80. ayetler

[607] Nahl, 8. ayet

[608] Nisa, 24, 25 ve Ahzab suresi 50 ile 52. ayetleri

[609] 179 ve 44 Furkan

[610] Kalem, 10

[611] Kalem, 13

[612] Kalem, 16

[613] Cum'a, 5

[614] A'raf, 176

1000[615], 3000,[616] 5000[617] melekle size yardım ettim' deyip kan dökmeyi meşru kılıyorsa ve aynı zamanda kendini de kana bulaştırıyorsa, bu onaylanamaz.

Benzer örnekler çok; zaten baştan beri kitapta işlendi.

Kutsal dinlerin, özellikle de Kur'an'ın neler içerdiğini bilip de çeşitli nedenlerden dolayı suskun kalmayı tercih eden bilgi sahiplerine seslenmek suretiyle çalışmamı burada bitirmek istiyorum: Yazıktır! Bizler bir sefere mahsus dünyaya geliyoruz ve milyonlarca canlı arasında da farklı bir yapımız var. Hal bu iken, büyüklüğümüzle doğru orantılı bir biçimde insanlığa dönük yararlı şeyler yazmak, söylemek bir insanlık görevidir. Yazık değil mi? 1400 sene önce insanlar nasıl yönetilmek istenmişse biz hâlâ kalkıp bu bilgi çağında zoraki bir şekilde aynı yöntem ve metotları bu insanlara da uygulamak, uyarlamak isteyenlere karşı suskun kalıyoruz! Bu, vicdana ve insanlığın neresine sığar? Ucuz hesaplar peşinde olmamak lazım. Var olan bilgileri, gelecek ve insanlık hizmeti için kullanmak gerek. Bilmeliyiz ki, barışı da savaşı da ancak ve ancak biz insanlar getiririz, bunun başka alternatifi yoktur.

---

[615] Enfal, 9
[616] Âl-i İmran, 124
[617] Âl-i İmran, 125

BERFİN YAYINLARI

Din Kültürü ve Aydınlanma Kitapları...

Turan Dursun / **Din ve Seks** (2. Baskı)
Turan Dursun / **"Evren" Bir Şaka mı?**
Abit Dursun / **Turan Dursun ve Aydınlanma**
Abdullah Rıza Ergüven / **Dinlerin Kökeni ve İslam'da Reform** (2. Baskı)
Abdullah Rıza Ergüven / **Tanrıları Nasıl Yarattık** (2. Baskı)
(Turan Dursun Araştırma-İnceleme Ödülü 2000)
Abdullah Rıza Ergüven / **Tanrılar Neyi Yarattı?** (2. Baskı)
Abdullah Rıza Ergüven / **Evrenbilim ve Tanrı Kavramı**
Abdullah Rıza Ergüven / **Yasak Tümceler** (Roman)
Abdullah Rıza Ergüven / **Gece de Güneş Doğar** (Roman)
Abdullah Rıza Ergüven / **Yunus Emre**
Cemşid Bender / **12 İmam ve Alevilik** (5. Baskı)
Faik Bulut / **Ordu ve Din (Devlet Gözüyle İslamcı Örgütler)**
Faik Bulut / **Allah Devletinde Demokrasi (Şeriat Düzeninin Eleştirisi)**
Faik Bulut / **Hasan Sabbah Gerçeği** (2. Baskı)
Faik Bulut / **İslam'da Cinsel Büyüler**
Faik Bulut / **Ali'siz Alevilik** (2. Baskı)
Faik Bulut / **Horasan Kimin Yurdu?** (2. Baskı)
Faik Bulut / **İslam Komüncüleri**
Faik Bulut / **Ebu Müslim Horasani**
Nurettin Koç / **Laik Eğitimden Şeriatçı Eğitime** ***(Ulusal Eğitimde Çöküş Süreci)***

BERFİN YAYINLARI

Araştırma-İnceleme Dizisi

• Han Suyin / **Sabah Tufanı 1. Cilt** (Çev. Coşkun Irmak) • Han Suyin / **Sabah Tufanı, 2. Cilt** (Çev. Kürşat Bozkurt) • Mao Zedung / **Kültür Sanat ve Edebiyat Üzerine** (Çev. Celâl Üster) • Turan Dursun / **Din ve Seks** (2. Baskı) • Turan Dursun / **"Evren" Bir Şaka mı?** • Abit Dursun / **Turan Dursun ve Aydınlanma** • Abdullah Rıza Ergüven / **Yunus Emre** • Abdullah Rıza Ergüven / **Dinlerin Kökeni ve İslam'da Reform** (2. Baskı) • Abdullah Rıza Ergüven / **Tanrıları Nasıl Yarattık** (2. Baskı) • Abdullah Rıza Ergüven / **Tanrılar Neyi Yarattı?** (2. Baskı) • Abdullah Rıza Ergüven / **Tarih Boyunca Gök Nesneleri-UFO** • Abdullah Rıza Ergüven / **Evrenbilim ve Tanrı Kavramı** • Abdullah Rıza Ergüven / **Şiirin Gerçeği Toplumdaki Yeri** • Abdullah Rıza Ergüven / **Sanat ve Erotizm** • Cemşid Bender / **Kürt Mutfak Kültürü ve Kürt Yemekleri** • Cemşid Bender / **Kürt Mitolojisi** (Genişletilmiş ve Birleştirilmiş 3. Baskı) • Cemşid Bender / **Korku ve Cesaret** • Cemşid Bender / **12 İmam ve Alevilik** (5. Baskı) • Erol Sever / **Yezidilik ve Yezidilerin Kökeni** (4. Baskı) • M. Sıraç Bilgin / **Zarathustra** (Genişletilmiş 2. Baskı) • Torî / **Ferheng** (Genişletilmiş 2. Baskı) • Said Nefisi / **Babek** (Çev. Mahmut Ayaz) • Özdemir Başargan / **Göksel Dinlerde İnsan** • E. Xemgin / **Aleviliğin Kökenindeki Mazda İnancı ve Zerdüşt Öğretisi** (2. Baskı) • Faik Bulut / **Ordu ve Din** • Faik Bulut / **Allah Devletinde Demokrasi** • Faik Bulut / **Arapların Gözüyle Irak İşgali** • Faik Bulut / **Ehmedê Xanî'nin Kaleminden Kürtlerin Bilinmeyen Dünyası** • Faik Bulut / **Hasan Sabbah Gerçeği** (2. Baskı) • Faik Bulut / **Kürt Dilinin Tarihçesi** (2. Baskı) • Faik Bulut / **Ortadoğu'nun Solan Renkleri** (2. Baskı) • Faik Bulut / **İslam'da Cinsel Büyüler** • Faik Bulut / **Ali'siz Alevilik** (2. Baskı) • Faik Bulut / **Horasan Kimin Yurdu?** (2. Baskı) • Faik Bulut / **İslam Komüncüleri** • Turabi Saltık / **Çerkesler-Edebiyat ve Kültür Tarihi** • Turabi Saltık / **Tarihsel Mücadele Sürecinde Adiğeler, Abhazlar, Alanlar (Osetinler), Çeçenler** • Hıdır Aslan / **Tanrı ve**

ARİF TEKİN

Kur'an'da Allah

Arif Tekin, "Kur'an'da Allah" adlı yeni araştırmasında, Kur'an'dan hareket ederek yaratıcı-yaratılan ilişkisini ayetlerin-surelerin yanıtlarıyla çözümlerken soruları da çoğaltarak aydınlanmanın pencerelerini sonuna kadar açmaya çalışıyor.

Arif Tekin, "Kur'an'da Allah" araştırmasıyla salt kitabın adını analiz etmiyor, aksine din bezirganlığıyla sömürünün azdığı günümüz dünyasının yapısını da çözümlüyor.

Otuz sekiz bölümlük araştırmada, Allah'ın cinsiyetinden, sinirlenmesine; beddua edişinden, savaşa katılmasına; insanlara hitabından, erkekleri savunuşuna kadar binlerce konuyu sorgulayarak, soru-yanıt-soru üçlemesini geliştirip, insanın algılama gücünü artırıyor.
Daha derinlemesine baktığımızda Allah'ın, yarattığı insanın ağzından konuşuyormuş gibi bir izlenim ediniyoruz. Bu noktanın önemli bir yanı da, tek tanrılı dinlerin kutsal kitaplarının değiştirildiği savlarıdır. Doğal olarak yaratıcının insanların gösterdiği davranışları göstermesi şaşkınlık vermektedir. Arif Tekin, "Kur'an'da Allah" araştırması ile gerçek inancın da sağlam zemine oturmasına katkıda bulunuyor. Çünkü yanlışlıkların dayanak yapılması dinciliği çoğaltırken dini unutturuyor.

14.00 YTL

BERFİN

ISBN 978-975-6680-91

